

# Treoirleabhar Praiticiúil ar Mheasúnú Fianaise agus ar Mheasúnú Riosca



# **Treoirleabhar Praiticiúil ar Mheasúnú Fianaise agus ar Mheasúnú Riosca**

**Eanáir 2024**

Ar an 19 Eanáir 2022, rinneadh Gnómhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann (EUAA) den Oifig Tacaíochta Eorpach do Chúrsaí Tearmainn (EASO). Ba cheart gach tagairt do EASO, do tháirgí agus do chomhlachtaí EASO a thuiscint anois mar thagairtí do EUAA.



Arna críochnú i mí na Nollag 2023

An dara heagrán (athbhreithnithe agus nuashonraithe go críochnúil)

Níl Gnómhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann (EUAA) ná aon duine ata ag gníomhú thar ceann na gnómhaireachta freagrach as an úsáid a d'fhéadfaí a bhaint as an eolas thíos.

Lucsamburg: Oifig Foilseachán an Aontais Eorpaigh, 2026

|       |                        |                     |                   |
|-------|------------------------|---------------------|-------------------|
| Print | ISBN 978-92-9403-526-4 | doi: 10.2847/614121 | BZ-05-22-041-GA-C |
| PDF   | ISBN 978-92-9403-514-1 | doi: 10.2847/551814 | BZ-05-22-041-GA-N |

© Gnómhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann (EUAA), 2026

Grianghraf clúdaigh eskay lim © stock.adobe.com

Údaraítear atáirgeadh ach an fhoinsé a lua. Chun eilimintí nach bhfuil faoi úinéireacht an EUAA a úsáid nó a atáirgeadh, d'fhéadfadh sé gur ghá cead a iarraidh go díreach ar shealbhóirí na gcearta ábhartha.



# Maidir leis an treoirleabhar

**Cén fáth ar cruthaíodh an treoirleabhar seo?** Tá *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* EUAA beartaithe mar dhoiciméad treorach chun dul in éineacht leis na cásoifigigh ar fud an AE agus níos faide i gcéin ina gcuid oibre laethúla. Dréachtaíodh an treoirleabhar de réir na gceanglas dlí ábhartha agus ag an am céanna tá cur chuige praiticiúil á moladh. Cuimsíonn sé seicliosta praiticiúil agus sreabhchairt chun tacú leis na cásoifigigh ina réasúnaíocht. Áiríonn sé freisin mínithe breise ar na coincheapa a úsáidtear agus naisc idirghníomhacha chun nascleanúint a cheadú idir na codanna éagsúla sa leagan digiteach den treoirleabhar. Comhlíonann sé an t-éileamh ar na caighdeáin choiteanna a aistriú go cur chuige coiteann maidir lena gcur chun feidhme. Comhlíonann sé freisin aidhm fhoriomlán an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn maidir le caitheamh le cásanna comhchosúla ar an mbealach céanna.

**Conas a forbraíodh an treoirleabhar seo?** Is iad saineolaithe ó ar fud an AE a chruthaigh an treoirleabhar seo, le hionchur luachmhar ón gCoimisiún Eorpach, ó Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe agus ón gComhairle Eorpach um Dhídeanaithe agus Deoraithe <sup>(1)</sup>. Rinne an EUAA an fhorbairt a éascú agus a chomhordú. Sular tugadh chun críche é, rinneadh comhairliúchán maidir leis an treoirleabhar le Ballstáit uile an AE agus leis na tíortha comhlachaithe trí Líonra Próiseas Tearmainn EUAA. Ba mhaith linn ár mbuíochas a ghabháil le baill an ghrúpa oibre a d'ullmhaigh dréachtú an treoirleabhair seo: An tUas. Sander Kalwij, Pavlina Kolokonte Uas., An tUas. Jochen Thiel, Dorien Wijnendaele Uas. agus Line Zahl Kvakland Uas.

**Cad atá athraithe sa nuashonrú seo?** Is éard atá sa treoirleabhar seo nuashonrú ar threoirleabhar praiticiúil níos sine maidir le measúnú fianaise <sup>(2)</sup>. Tugtar treoir níos mionsonraithe ann maidir leis na trí chéim de na próisis um measúnú fianaise agus um measúnú riosca, go háirithe maidir le sainathint agus foirmliú na bhfóras ábhartha i gcéim 1, maidir leis na tosca saofa i gcéim 2 agus maidir leis an measúnú riosca i gcéim 3. Thairis sin, treisíodh cur chuige praiticiúil an treoirleabhair le sreabhchairt den phróiseas measúnaithe, samplaí nithiúla a léiríonn na coincheapa is tábhachtaí agus táblaí le haghaidh tuilleadh treorach agus leideanna. Cuireadh hipearnaisc leis ionas gur féidir leis an úsáideoir nascleanúint réidh a dhéanamh idir na hábhair agus na huirlisí éagsúla, agus teacht ar an bhfaisnéis atá á lorg go tapa agus go héasca.

**Cé ba chóir an treoirleabhar seo a úsáid?** Tá an treoirleabhar seo dírithe go príomha ar chásoifigigh tearmainn, ar agallóirí agus ar lucht déanta cinntí, agus freisin ar lucht déanta beartas sna húdaráis náisiúnta chinntitheacha. Ina theannta sin, tá an uirlis sin úsáideach d'oifigigh ardcháilíochta agus do chomhairleoirí dlí, agus d'aon duine eile a oibríonn nó a bhfuil baint acu le réimse na cosanta idirnáisiúnta i gcomhthéacs an AE.

**Conas an treoirleabhar seo a úsáid?** Dearadh an treoirleabhar seo ionas go mbeidh an t-úsáideoir in ann rochtain a fháil ar a bhfuil ann de réir a gcuid riachtanas. Áirítear sa

<sup>(1)</sup> Tabhair faoi deara nach gá go léiríonn an treoirleabhar críochnaithe seasaimh Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe.

<sup>(2)</sup> Is nuashonrú é an treoirleabhar seo agus tagann sé in ionad, *Practical Guide on Evidence Assessment* EASO, Márta 2015.





treoirleabhar sreabhchairt mhionsonraithe idirghníomhach den mhodh trí chéim den mheasúnú fianaise agus den mheasúnú riosca, agus seicliosta idirghníomhach de na céimeanna atá le leanúint. Sa chuid lárnach thuairisciúil den treoirleabhar, tá na mínithe ann ar an modh agus ar na coincheapa a úsáideadh, léirithe ag samplaí.

**Conas a bhaineann an treoirleabhar seo le reachtaíocht agus cleachtas náisiúnta?** Is uirlis bhog choinbhéirseachta é seo. Níl sé ina cheangal dlí agus léiríonn sé caighdeán a comhaontaíodh go comhchoiteann mar a ghlac Bord Bainistíochta EUAA iad an 22 Nollaig 2023.

**Conas a bhaineann an treoirleabhar seo le huirlisí eile EUAA?** Ba cheart an treoirleabhar seo a úsáid i gcomhar le treoirleabhair phraiticiúla EUAA maidir le hagallamh pearsanta <sup>(3)</sup>, úsáid faisnéise faoin tír thionscnaimh <sup>(4)</sup>, agus incháilitheacht maidir le cosaint idirnáisiúnta <sup>(5)</sup>. Comhlánaíonn sé modúl oiliúna EUAA maidir le measúnú fianaise. Tá uirlisí praiticiúla uile EUAA ar fáil go poiblí ar líne ar shuíomh gréasáin EUAA: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>

Le hanailís bhreithiúnach EUAA ar mheasúnú fianaise agus ar mheasúnú creidiúnachta, cuirtear cúlra breise dlí-eolaíochta ar fáil don léitheoir <sup>(6)</sup>.

#### Séanadh

Ullmhaíodh an treoirleabhar seo gan dochar don phrionsabal nach féidir ach le Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh léirmhíniú údarásach a thabhairt ar dhlí an AE.

<sup>(3)</sup> EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014.

<sup>(4)</sup> EASO, [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020.

<sup>(5)</sup> EASO, [Practical Guide: Qualification for International Protection](#), Aibreán 2018.

<sup>(6)</sup> EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023. Is foilseachán breithiúnach é seo. Cuimsíonn foilseacháin bhreithiúnacha EUAA anailís breithiúnacha agus nótaí teoracha oiliúnóirí breithiúnacha maidir le gach topaic a chumhdaítear.





# Clár Ábhar

|                                                                                                     |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Liosta giorrúchán.....</b>                                                                       | <b>7</b>  |
| <b>Measúnú fianaise agus measúnú riosca: 3 chéim den phróiseas dinimiciúil .....</b>                | <b>8</b>  |
| <b>Cásanna léiritheacha a úsáidtear sa treoirleabhar seo.....</b>                                   | <b>9</b>  |
| <b>Príomhghnéithe an mheasúnaithe fianaise .....</b>                                                | <b>12</b> |
| Dúshláin a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar fhianaise i nósanna imeachta tearmainn.....           | 12        |
| Cur chuige trí chéim.....                                                                           | 13        |
| Caighdeán dlí .....                                                                                 | 15        |
| Treoirphrionsabail.....                                                                             | 16        |
| <b>1. Céim 1. Faisnéis a bhailiú .....</b>                                                          | <b>20</b> |
| 1.1. Fianaise a bhailiú.....                                                                        | 21        |
| 1.1.1. An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm (dualgas cruthúnais).....                       | 21        |
| 1.1.2. Píosaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú .....                                 | 31        |
| 1.2. Fíorais ábhartha a aithint agus a fhoirmlíú.....                                               | 42        |
| 1.2.1. Na fíorais ábhartha a shainaithint .....                                                     | 43        |
| 1.2.2. Fíorais shoiléire, chuimsitheacha, fhíorasacha ábhartha a fhoirmlíú.....                     | 51        |
| 1.2.3. Gach fíoras ábhartha a fhoirmlíú maidir le fíorais, eachtraí nó cásanna dea-shainithe .....  | 54        |
| 1.3. An fhianaise ábhartha a nascadh le fíoras/fíorais ábhartha .....                               | 56        |
| <b>2. Céim 2. Measúnú creidiúnachta.....</b>                                                        | <b>58</b> |
| 2.1. Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile .....                     | 59        |
| 2.1.1. Critéir mheasúnaithe .....                                                                   | 59        |
| 2.1.2. Doiciméid a fhíordheimhniú .....                                                             | 61        |
| 2.1.3. ‘An-tábhacht’ ag dul leis na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis an bpíosa fianaise ..... | 64        |
| 2.1.4. Cineálacha sonracha doiciméad.....                                                           | 67        |
| 2.2. Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta.....              | 71        |
| 2.2.1. Táscairí maidir le creidiúnacht inmheánach a chur i bhfeidhm .....                           | 72        |
| 2.2.2. Táscairí creidiúnachta seachtracha a chur i bhfeidhm .....                                   | 75        |
| 2.2.3. An táscaire sochreidteachta a chur i bhfeidhm .....                                          | 78        |
| 2.3. Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas.....  | 78        |
| 2.3.1. Tosca a bhaineann leis an iarratasóir.....                                                   | 79        |
| 2.3.2. Tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach .....                                                | 93        |
| 2.3.3. Tosca a bhaineann le staid an gcallaimh .....                                                | 96        |





|                                                                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.4. A chinneadh an nglacfar le fíoras ábhartha nó an ndiúltófar é .....                                         | 101        |
| 2.4.1. Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fíoras ábhartha a mheas .....                       | 101        |
| 2.4.2. Teacht ar thuairim maidir leis na fíorais ábhartha .....                                                  | 104        |
| <b>3. Céim 3. Measúnú riosca .....</b>                                                                           | <b>110</b> |
| 3. Réamhrá .....                                                                                                 | 110        |
| 3.2. An riosca/na rioscaí a shainiú .....                                                                        | 111        |
| 3.3. Measúnú a dhéanamh ar an riosca .....                                                                       | 114        |
| 3.3.1. Caighdeán dóchúlachta i gcás eagla agus fíor-riosca a bhfuil bunús maith léi (caighdeán cruthúnais) ..... | 115        |
| 3.3.2. Táscairí riosca .....                                                                                     | 116        |
| 3.4. Teacht ar thuairim maidir leis an riosca .....                                                              | 127        |
| <b>Iarscríbhinn 1. Sreabhchairt mheasúnaithe creidiúnachta .....</b>                                             | <b>130</b> |
| <b>Iarscríbhinn 2 Sampla praiticiúil de tháscairí creidiúnachta a mheas .....</b>                                | <b>132</b> |
| <b>Seicliosta .....</b>                                                                                          | <b>136</b> |





# Liosta giorrúchán

| Giorrúchán                                   | Sainmhíniú                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>AE</b>                                    | An tAontas Eorpach                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>An Coinbhinsiún maidir le Dídeanaithe</b> | Coinbhinsiún 1951 maidir le stádas dídeanaithe agus le Prótocal 1967 a ghabhann leis (dá ngairtear ‘Coinbhinsiún na Ginéive’ i reachtaíocht tearmainn an Aontais Eorpaigh agus ag CBAE)                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>APD (athmhúnlú)</b>                       | treoir maidir le nósanna imeachta tearmainn — Treoir 2013/32/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Meitheamh 2013 maidir le nósanna imeachta coiteanna chun cosaint idirnáisiúnta a dheonú agus a tharraingt siar (athmhúnlú)                                                                                                                                                                   |
| <b>Ballstáit</b>                             | Ballstáit an AE                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>CBAE</b>                                  | Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>COI</b>                                   | faisnéis faoin tír thionscnaimh                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>ECtHR</b>                                 | An Chúirt Eorpach um Chearta an Duine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>ENR/ENRanna</b>                           | eagraíocht neamhrialtasach/eagraíochtaí neamhrialtasacha                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>EUAA</b>                                  | Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>IPA</b>                                   | rogha um chosaint inmheánach                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>LGBTIQ</b>                                | leispiach, aerach, déghnéasach, trasinscneach, idirghnéasach, aiteach                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>PTSD</b>                                  | neamhord struis iarthrámaigh                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>QD (athmhúnlú)</b>                        | treoir cháiliúcháin — Treoir 2011/95/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Nollaig 2011 maidir le caighdeáin i dtaca le cáilitheacht náisiúnach tríú tír nó daoine gan stát mar thairbhíthe de chosaint idirnáisiúnta, i dtaca le stádas aonfhoirmeach do dhídeanaithe nó do dhaoine atá incháilithe le haghaidh cosaint choimhdeach agus i dtaca lena bhfuil sa chosaint a thugtar (athmhúnlú) |
| <b>Rialachán Bhaile Átha Cliath III</b>      | Rialachán (AE) Uimh. 604/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Meitheamh 2013 lena mbunaítear na critéir agus na sásraí lena gcinntear cé acu Ballstát atá freagrach as scrúdú a dhéanamh ar iarratas ar chosaint idirnáisiúnta arna thaisceadh i gceann de na Ballstáit ag náisiúnach tríú tír nó ag duine gan stát (athmhúnlú)                                                              |
| <b>SOGIESC</b>                               | gnéaschlaonadh, féiniúlacht agus léiriú inscne agus saintréithe gnéis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>UNHCR</b>                                 | Oifig Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |



# Measúnú fianaise agus measúnú riosca: 3 chéim den phróiseas dinimiciúil

## An tAm i Láthair & An tAm atá Thart

## An Todhchaí

### Céim 1 Faisnéis a Bhailiú

#### Fianaise a bhailiú

##### An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm

- Dualgais an iarratasóra bunús a thabhairt:
  - Rinne siad fóirarracht an fhianaise atá ar fáil dóibh a sholáthar
  - Thug siad míniú maidir le haon easpa fianaise tacaíochta
- Dualgas an chásóifigh imscrúdú a dhéanamh:
  - Tacaíocht a thabhairt do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta nós imeachta acu go leordhóthanach
  - An t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina gcuid dualgas
  - Cead a thabhairt don iarratasóir na fórais agus an fhianaise ábhartha uile a chur i láthair
  - Iarraidh ar an iarratasóir an méid atá doiléir a shoiléiriú
  - Aghaidh a thabhairt ar thorthaí dealraitheacha maidir le creidiúnacht dhiúltach
  - Faisnéis ábhartha faoin tír thionscnaimh agus fianaise eile a fháil
- Rialacha sonracha maidir le bunús a chur san áireamh:
  - cosaint, rogha mhalartach na cosanta inmheánaí, eisiaimh, géarleanúint nó díobháil thromchúiseach san am a chuaigh thart (bagairtí díreacha di), tír thionscnaimh shábháilte
- **Píosaí fianaise a bhailiú**
  - Ráitis ó bhéal agus i scríbhinn
  - Fianaise dhoiciméadach
  - Faisnéis faoin tír thionscnaimh
  - Cineálacha fianaise eile

#### Fórais ábhartha a shainiú

- Fórais agus imthosca a nascadh leis na critéir incháilitheachta
- Imthosca pearsanta an iarratasóra a bhreithniú
- Fórais shoiléire, chuimsitheacha, fhórasacha ábhartha a fhoirmiú

#### An fhianaise ábhartha a nascadh le fóras/fórais ábhartha

### Céim 2 Creidiúnacht a Mheas

Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile trí na critéir mheasúnaithe a chur i bhfeidhm:

ábharthacht, iontaofacht (bheith ann ábhar, cineál, údar, foirm)

#### Measúnú a dhéanamh ar na ráitis trí tháscairí creidiúnachta a chur i bhfeidhm:

- Leordhóthanacht mionsonraí agus sainiúlacht;
- Comhleanúnachas agus comhsheasmhacht;
- Comhsheasmhacht le COI;
- Comhsheasmhacht le fianaise dhoiciméadach agus le fianaise eile;
- Sochreidteacht.

#### ...agus trí thosca a ghlacadh a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu:

- Tosca a bhaineann leis an iarratasóir (cuimhne, tráma, aois, oideachas, cultúr, etc.)
- Tosca a bhaineann leis an gcásóifigeach (ualach oibre, strus, claontacht, etc.)
- Tosca a bhaineann le staid an agallaimh

#### Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha a mheas:

Breathnaigh ar thorthaí creidiúnachta dearfacha agus diúltacha uile na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha amháin ag an am céanna, i bhfianaise na dtáscairí ábhartha maidir le creidiúnacht, agus gach ceann de na torthaí i ndáil lena chéile a mheas.

Teacht ar thuairim ar glacadh le fóras ábhartha nó ar diúltáidh dó trí bheith ag brath ar an modheolaíocht measúnaithe fianaise agus trí phrionsabal shochar an amhrais a bhreithniú. Gan fóras ábhartha a dhiúltú nuair a dhéantar coinníollacha carnacha Airteagal 4(5) QD (athmhúnlú) a chomhlíonadh.

### Céim 3 Rioscaí a Mheas

Ar bhonn na bhfóras ábhartha uile a nglactar leo agus COI ábhartha:

#### An riosca/na rioscaí a shainiú Measúnú a dhéanamh ar an riosca/ ar na rioscaí i gcás filte:

- An caighdeán ceart cruthúnais a chur i bhfeidhm (leibhéal réasúnta dóchúlachta)
- Gach táscaire riosca a chur san áireamh

#### Teacht ar thuairim faoin riosca/na rioscaí

## Anailís Dhlíthiúil

Bunaithe ar na torthaí a fuarthas sa mheasúnú ar fhianaise agus sa mheasúnú ar riosca, leanúint ar aghaidh chuig an anailís dhlíthiúil chun scrúdú a dhéanamh ar na coinníollacha maidir le cáiliú le haghaidh cosaint idirnáisiúnta.



# Cásanna léiritheacha a úsáidtear sa treoirleabhar seo

Chun léiriú níos fearr a thabhairt ar an gcaoi a ndéantar an fhianaise agus na measúnuithe riosca, úsáidtear samplaí éagsúla atá bunaithe ar thrí chás nithiúla sna caibidlí seo a leanas den treoirleabhar praiticiúil seo. Tabhair do d'aire nár cheart teacht ar chonclúidí ginearálta bunaithe ar na samplaí sin, a chuirtear ar fáil chun críocha míniúcháin amháin.

## (a) Cás d'fhear óg as tír A

Luaigh an t-iarratasóir as tír A an méid seo a leanas.

Is fear óg é an t-iarratasóir as tír A. Níl aon doiciméid aitheantais aige. Tá sé 18 mbliana d'aois agus chaith sé a shaol ar fad ina chónaí i sráidbhaile X lena thuismitheoirí, le deirfiúr amháin níos sine agus le beirt deartháireacha níos óige. Baineann siad go léir leis an gclann Y. Is feirmeoirí iad gach ball dá theaghlach. D'fhreastail sé ar an mbunscoil ar feadh dhá bhliain agus ansin d'oibrigh sé lena theaghlach mar fheirmeoir go dtí gur fhág sé. Bhíodh píosa beag talún ag a theaghlach, ach tar éis díospóid fhoréigneach mar gheall ar easaontas faoi oidhreacht, ghlac a uncail a gcuid talún. Ina dhiaidh sin thosaigh a theaghlach ag obair mar oibrithe feirme i dtailte daoine eile.

Dhá bhliain ó shin, cuireadh tús le hiarratais dá athair ó bhaill de ghrúpa sceimhlitheoireachta atá gníomhach sa tír chun go rachaidh an t-iarratasóir agus a dheartháir níos óige isteach san eagraíocht. Cé nach bhfuair siad riamh bagairtí tromchúiseacha, bhí na hiarratais ag éirí níos práinní agus bhí eagla orthu go ngníomhódh baill an ghrúpa sceimhlitheoireachta go foréigneach sa deireadh dá leanfaidís lena ndiúltú. Tá a fhios ag an iarratasóir gur ghabh baill buachaillí eile agus fir óga ina shráidbhailte féin agus i sráidbhailte in aice láimhe chun iad a earcú go héigeantach. Is ar an gcúis sin a chinn an teaghlach gur chóir dóibh an tír a fhágáil agus d'eagraigh siad a n-imeacht. Dúirt an t-iarratasóir nach bhféadfadh a theaghlach cosaint a iarraidh, mar is eol dóibh nach mbeadh na póilíní ná an t-arm in ann aon rud a dhéanamh i gcoinne na heagraíochta sceimhlitheoireachta sin.

Thaistil an t-iarratasóir agus a dheartháir óg ar thalamh ó phríomhchathair thír A go tír L óna raibh sé beartaithe acu taisteal chun na hEorpa. I dtír L, coinníodh faoi ghlas iad le himircigh eile i stóras a bhí á reáchtáil ag gáinneálaithe ar feadh thart ar dhá mhí, go dtí lá amháin nuair a thosaigh fir armtha lámhach orthu. Maraíodh níos mó ná 30 duine. Tar éis na heachtra sin, d'éirigh leis féin agus lena dheartháir éalú agus ó chathair chósta chuaigh siad i mbád rubair a bhí plódaithe le níos mó ná 100 duine agus d'imigh siad leo. Bhí a dturas gearr; rinne an Garda Cóstá ó thír L an bád rubair a idircheapadh tar éis thart ar cheithre huaire an chloig ar muir. Aistríodh na paisinéirí go léir chuig ionad coinneála i dtír L, áit ar coinníodh iad i ndálaí uafásacha, róphlódaithe agus míshláintiúla ar feadh ceithre mhí. Dúirt sé gur mhinic a bhuaill na gardaí iad, dhiúltaigh siad bia a thabhairt dóibh, agus uaireanta thug siad cuairt orthu agus ar bhuachaillí eile san oíche. Dúirt sé freisin go ndearna na gardaí buille air ag bun a chosa le píobán tar éis dó iarracht a dhéanamh éalú. Ó shin i leith, is minic a bhíonn siúl agus rith pianmhar. D'éirigh leo sa dara hiarracht a rinne siad, agus an uair sin d'éirigh leo an Eoraip a bhaint amach.





Ní mian leis filleadh abhaile toisc go mbeidh sé d'oibleagáid air dul isteach san eagraíocht sceimhlitheoireachta, nó beidh sé thíos leis na hiarmhairtí a bhaineann le diúltú dul isteach sa ghrúpa. Luann sé freisin go bhfuil a shaol i mbaol mar gheall ar an gcogadh cathartha atá ag dul i léig i dtír A. Ina theannta sin, tá sé tar éis dul in olcas ina réigiún agus ina shráidbhaile ó d'imigh sé, mar tá go leor taismeach sibhialtach ann anois.

Le linn an agallaimh phearsanta, chuir sé isteach measúnú síceasóisialta arna soláthar ag foireann síceolaithe agus oibrithe sóisialta, agus teastas ón dochtúir ortaipéideach ar chuir na hoifigigh ghlactha é ar aghaidh dó.

#### **(b) Cás de ghníomhaí as tír B**

Luaigh an t-iarratasóir as tír B an méid seo a leanas.

Is bean í an t-iarratasóir as tír B. Is dlíodóir agus ceannaire sóisialta í a mholann cearta an duine agus a dhéanann mí-úsáidí cumhachta agus sáruithe ar chearta an duine a dhoiciméadú, a imscrúdú agus a cháineadh. Tá sí ina ball de roinnt eagraíochtaí um chearta an duine, lena n-áirítear eagraíocht neamhrialtasach (ENR) ar a dtugtar Y, a dhéanann cearta an duine a chur chun cinn agus a chosaint, go háirithe cearta eacnamaíocha, sóisialta agus cultúrtha, i dtír B.

I mí Eanáir 2022, agus í lasmuigh den chathair, rinne na fórsaí speisialta ruathar ar a teach gan bharántas agus mharaigh siad duine dá col ceathracha a bhí i láthair an lá sin. Le linn ruathar neamhdhleathach eile i mí an Mhárta 2023, tugadh drochíde do roinnt gaolta agus baineadh na héadaí de ghaoilta mná. Roinnt mionna ina dhiaidh sin, i mí an Mheithimh 2023, coinníodh dhá cheann dá nia gan bharántas le linn ruathar eile. I ngach ceann de na hócáidí sin, chuir na fórsaí speisialta in iúl go soiléir go raibh sé i gceist ag na heachtraí sin an t-iarratasóir a chur ar an eolas go raibh uirthi deireadh a chur lena cuid gníomhaíochtaí. Tar éis na n-eachtraí sin, d'fhógair a teaghlach nach raibh siad ag iarraidh aon chaidreamh a bheith acu léi ó bhí a cuid gníomhaíochtaí á gcur i mbaol.

Roinnt mionna ó shin, ghlac sí páirt in agóid ag stáisiún peitрил áitiúil chun tacú le hoibrithe cúraim sláinte agus le daoine atá ag dul faoi chóireáil scagdhealaithe ina n-iarratas ar thosaíocht i soláthairtí breosla. I bhfianaise na heaspa freagartha ó na húdaráis, chinn sí ar thaifead a dhéanamh den léirsiú lena fón cliste. Nuair a chonaic siad í, d'éiligh na fórsaí slándála a fón, ach dhiúltaigh sí, agus gabhadh í agus coinníodh í ar feadh coicíse. Buailleadh í le linn na coinneála agus chuir oifigeach ardchéime ina leith arís agus arís eile go raibh sí 'ag obair d'eagraíocht neamhrialtasach a théann i gcoinne leasanna thír B'. Cúisíodh an t-iarratasóir gur 'chuir sí in aghaidh a gabhála' agus go raibh sí ina 'spreagadh poiblí ar fhoréigean' agus tugadh cead di imeacht. Beidh a triail os comhair binse míleata a bheidh ar siúl sna mionna amach romhainn.





Níos déanaí, nuair a chuaigh sí isteach ina carr chun tús a chur le tiomáint, thuig sí go raibh duine éigin tar éis na coscáin a chur as feidhm. Ar an dea-uair, d'éirigh léi an carr a thiomáint isteach i bpáirc áit ar stop an carr, agus tháinig sí amach le roinnt ballbhrúnna. Cúpla lá ina dhiaidh sin, fuair sí litir gan ainm a luaigh nach mbeadh an t-ádh uirthi an chéad uair eile. Tar éis na n-eachtraí sin, chinn sí teitheadh ón tír. Tháinig sí chun na hEorpa agus rinne sí iarratas ar chosaint idirnáisiúnta.

Le linn a clárúcháin, chuir sí isteach a haitheantas, a pas, a cárta gairmiúil mar dhlíodóir, a cárta ballraíochta d'eagraíocht neamhrialtasach Y, an díotáil chomh maith leis an litir bhagrach gan ainm.

### (c) Cás de bhean óg as tír C

Luaigh an t-iarratasóir an méid seo a leanas.

Is bean 19 mbliana d'aois í an t-iarratasóir as tír C. Bhí cónaí uirthi i gcathair bheag lena beirt deirfiúracha níos óige, atá 15 bliana d'aois agus 12 bhliain d'aois faoi seach, a deartháir 8 mbliana d'aois agus a tuismitheoirí. D'fhreastail sí ar scoil ar feadh 10 mbliana. Dhá bhliain ó shin, d'fhág sí a tír thionscnaimh le tacaíocht óna tuismitheoirí chun saol níos fearr a aimsiú san Eoraip.

Le linn a turais chun na hEorpa, bhuail sí le buachaill as tír D a raibh leanbh aici leis, leanbh a rugadh tar éis dóibh tír an tearmainn a bhaint amach. Tá an leanbh 6 mhí d'aois anois. Seachtain amháin tar éis bhreith an linbh, d'fhág a comhpháirtí agus ní fhaca sí é arís ó shin. Rinneadh a ghuthán a mhúchadh agus níl a fhios aici cá háit a bhfuil sé, agus mar sin d'fhan sí ina haonar leis an leanbh.

Tar éis di tír C a fhágáil, fuair a tuismitheoirí, a bhí i gcónaí gar di agus tacúil, bás i dtionóisc bhóthair. Tá eagla uirthi agus tá imní uirthi faoi aire a thabhairt do leanbh ina haonar ach ní féidir léi filleadh ar a tír le leanbh agus gan fear céile. Ina tír dhúchais, ní ghlactar le máithreacha aonair. Ina áit sin, tugtar masla dóibh agus bíonn daoine anuas orthu, agus tá sé beagnach dodhéanta aon duine a aimsiú atá toilteanach post nó teach a thairiscint di. Ní rogha é filleadh abhaile ach oiread. Ní raibh mórán teagmhála ag a teaghlach lena huncail san am atá caite, ach ó fuair a tuismitheoirí bás, tá sé féin agus a bhean chéile ag tabhairt aire do shiblí an iarratasóra. Is duine tábhachtach é a huncail ina cathair dhúchais. Déarfadh sé gur thug sí náire don teaghlach agus go gcuirfeadh sé iallach uirthi duine éigin a phósadh nach bhfuil aithne aici air fiú. Má tá an t-ádh léi agus más féidir léi éalú, beidh sí ina cónaí ar na sráideanna, ina haonar lena leanbh.

Chuir an t-iarratasóir a pas agus teastas breithe an linbh isteach, chomh maith le grianghraf de charr i gclós conamair.





## Príomhghnéithe an mheasúnaithe fianaise

Is é atá sa mheasúnú fianaise an modh chun na fíorais ábhartha a bhaineann le hiarratas aonair ar chosaint idirnáisiúnta a shuíomh <sup>(7)</sup> tríd an bpróiseas chun ráitis an iarratasóra agus na píosaí eile fianaise atá ar fáil a scrúdú.

Is téarma leathan é ‘fianaise’ ina gcuimsítear ráitis, doiciméid nó ábhar eile an iarratasóra, a thacaíonn le fíoras ábhartha, a fhíoraíonn nó a shéanann é <sup>(8)</sup>.

Ar an taobh eile, is éard atá i gceist le ‘measúnú riosca’ measúnú fíorasach agus dírithe ar an todhchaí ar an dóchúlacht go mbeadh teagmhas roimh an iarratasóir, tar éis dóibh filleadh, a d’fhéadfadh a bheith ina ghéarleanúint nó ina dhíobháil thromchúiseach, bunaithe ar na fíorais ábhartha uile a nglactar leo agus ar an bhfaisnéis atá ar fáil.

## Dúshlán a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar fhianaise i nósanna imeachta tearmainn

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tá difríocht idir measúnú fianaise i nósanna imeachta tearmainn agus formhór na nósanna imeachta riaracháin nó dlíthiúla eile, mar gheall ar easpa modhanna rialta chun fianaise atá infhíoraithe go hoibiachtúil a fháil. Mar thoradh ar a seasamh sonrach mar iarratasóir ar chosaint idirnáisiúnta, scoite ó chosaint a dtíre dúchais, agus mar gheall ar na dálaí faoinar theith siad, d’fhéadfadh sé nach raibh an t-iarratasóir in ann fianaise a bhailiú agus í a thógáil leo agus a dtír dhúchais á fágáil acu. Ar an gcaoi chéanna, d’fhéadfadh sé nach mbeidís in ann fianaise a fháil tar éis dóibh teacht isteach i dtír an tearmainn. D’fhéadfadh bailiú fianaise ann féin iarratasóirí nó a mbaill teaghlaigh a chur i mbaol (tuilleadh) contúirte.

Thairis sin, is minic a bhíonn an ghné ar fad nach mór don iarratasóir a chruthú, i.e. an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach, mar thoradh ar ghníomhartha lena ndéanann déantóirí na coire iarracht gan aon fhianaise a fhágáil. Sa chás sin, tá sé intuigthe nach féidir a bheith ag súil leis go gcuirfidh iarratasóirí fianaise isteach a mhéid céanna le daoine i nósanna imeachta sibhialta, coiriúla nó riaracháin eile. Dá bhrí sin, i nósanna imeachta tearmainn, is féidir a bheith ag súil le fianaise dhoiciméadach theoranta agus le fianaise theoranta eile. Ina lán cásanna, is é a ráitis féin an t-aon phíosa fianaise a chuireann an t-iarratasóir isteach agus, dá bhrí sin, is minic a bhíonn ról lárnach ag na ráitis nuair a bhíonn measúnú á dhéanamh ar an iarratas ar chosaint idirnáisiúnta <sup>(9)</sup>.

<sup>(7)</sup> I gcomhthéacs an treoirleabhair phraiticiúil seo, uaireanta déantar na focail ‘iarratas ar chosaint idirnáisiúnta’ a ghiorrú go ‘iarratas’.

<sup>(8)</sup> EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023.

<sup>(9)</sup> UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), Feabhra 2019, HCR/IP/4/ENG/REV. 4.





Ar an gcaoi chéanna, baineann dúshlán maidir le bailiú fianaise leis na húdaráis freisin. Tá na húdaráis tearmainn faoi cheangal oibleagáidí rúndachta chun sábháilteacht an iarratasóra ar chosaint idirnáisiúnta agus a mbaill teaghlaigh a chosaint. Go ginearálta, cuireann oibleagáid den sórt sin cosc orthu teagmháil a dhéanamh le príomhfhoinsí a d'fhéadfadh an t-iarratasóir nó a mbaill teaghlaigh a chur i mbaol, e.g. údaráis na tíre tionscnaimh. Dúshlán ar leith a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar fhianaise in éilimh ar thearmann ná gur minic a bhíonn na fíorais a iarrtar ort a fhíorú i bhfolach nó curtha amú d'aon ghnó ag gníomhaithe na géarleanúna. Ina theannta sin, is dócha gur tharla na fíorais i réigiúin nach dtugtar rochtain do chomhlachtaí idirnáisiúnta, do na meáin ná d'eagraíochtaí idirnáisiúnta agus/nó de chuid na sochaí sibhialta orthu, rud a fhágann nach bhfuil aon fhaisnéis ar fáil faoi na réigiúin sin.

I bhfianaise a bhfuil thuas, is léir nach bhfuiltear ag súil leis go gcruthóidh iarratasóirí a n-éileamh go dtí an leibhéal 'cinnte' nó 'thar amhras réasúnach' (féach [2.4 'A chinneadh an nglacfar le fíoras ábhartha nó an ndiúltófar é'](#)). D'fhéadfadh sé seo tú a fhágáil i staid éiginnte. Mar sin féin, tá sraith critéar ann a d'fhéadfadh tú a threorú chun teacht ar thuairim faoi chreidiúnacht na ngnéithe éagsúla den iarratas. Díritear sa treoirleabhar seo ar na critéir sin agus ar an mbealach chun iad a chur i bhfeidhm. Cé go mb'fhéidir nach mbeifeá i gcónaí in ann 'an fhírinne a shuíomh' sa chomhthéacs sin, cuirfidh tú roinnt critéar i bhfeidhm sa phróiseas scrúdúcháin lena gceadófar duit an cheist a fhreagairt maidir le cé acu an féidir glacadh le réasún le fíorais áirithe a chuirtear i láthair san éileamh mar fhíorais inchreidte nó nach féidir.

## Cur chuige trí chéim

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

I bhfianaise na ndúshlán agus na dtéarmaíneacha, a bhaineann leatsa agus leis an iarratasóir araon, tá sé tábhachtach cur chuige struchtúrtha a leanúint agus fianaise agus rioscaí á meas. Cabhróidh sé seo leat gan botúin a dhéanamh le linn na réasúnaíochta, gan tátail tobanna a bhaint nó gan a bheith claonta ag imprisean suibhachtúil.

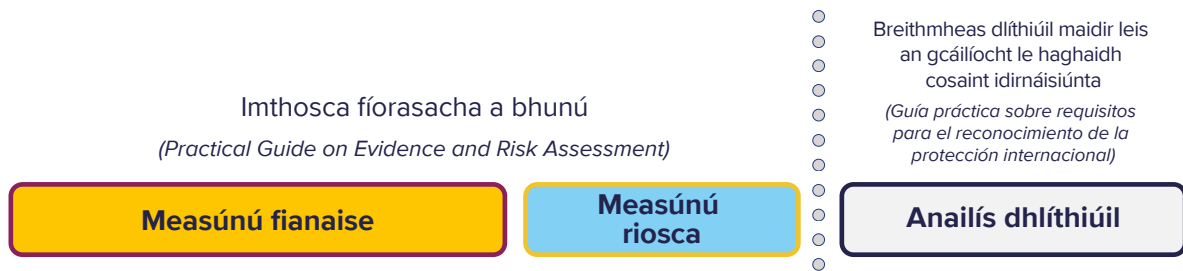
Tá dhá chuid sa phróiseas scrúdúcháin: fianaise agus measúnú riosca (lena mbunaítear na fíorais ábhartha) agus anailís dhlíthiúil (an dlí maidir leis na fíorais bhunaithe a chur i bhfeidhm) <sup>(10)</sup>. Tar éis na himthosca fíorasacha a shuíomh, díreofar sa mheasúnú ar cé acu an gcomhlíontar nó nach gcomhlíontar na coinníollacha substainteacha a leagtar síos i dTreoir 2011/95/AE (QD (athmhúnlú) <sup>(11)</sup>) maidir le cosaint idirnáisiúnta a dheonú.

<sup>(10)</sup> Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (CBAE), breithiúnas an 22 Samhain 2012, [M.M. v An tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí \(Éire\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744. Achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(11)</sup> [Treoir 2011/95/EU](#) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 13 Nollaig 2011 maidir le caighdeán i dtaca le cáilitheacht náisiúnach tríú tír nó daoine gan stát mar thairbhíthe de chosaint idirnáisiúnta, i dtaca le stádas aonfhoirmeach do dhídeanaithe nó do dhaoine atá incháilithe le haghaidh cosaint choimhdeach agus i dtaca lena bhfuil sa chosaint a thugtar (athmhúnlú), IO L 337, 20.12.2011.



## Fíor 1. Céimeanna an nóis imeachta scrúdaithe



Dírítear sa treoirleabhar praiticiúil seo ar an gcéad chuid, an measúnú fianaise agus an measúnú riosca, agus moltar cur chuige struchtúrtha trí chéim maidir lena seoladh <sup>(12)</sup>.



### An tábhacht atá ag baint leis an gcur chuige struchtúrtha

Is modheolaíocht é measúnú fianaise agus measúnú riosca a chuirfear i bhfeidhm le linn an phróisis iomláin a bhaineann le hiarratas ar thearmann a scrúdú. Trí chur chuige struchtúrtha a úsáid, cabhróidh sé leat do phost a dhéanamh ar bhealach níos éifeachtaí, laghdófar an baol go ndéanfar botún agus éascófar teacht ar chinneadh fóna, réasúnaithe agus comhsheasmhach. Is é is aidhm do chur chuige struchtúrtha a áirithiú go ndéanfar scrúdú oibiachtúil neamh-amhantrach ar an bhfianaise agus ar na rioscaí, agus cuirfear feabhas ar chinntí cothroma comhsheasmhacha, lena n-áiríteofar go gcaithfear le cásanna ar an mbealach céanna.

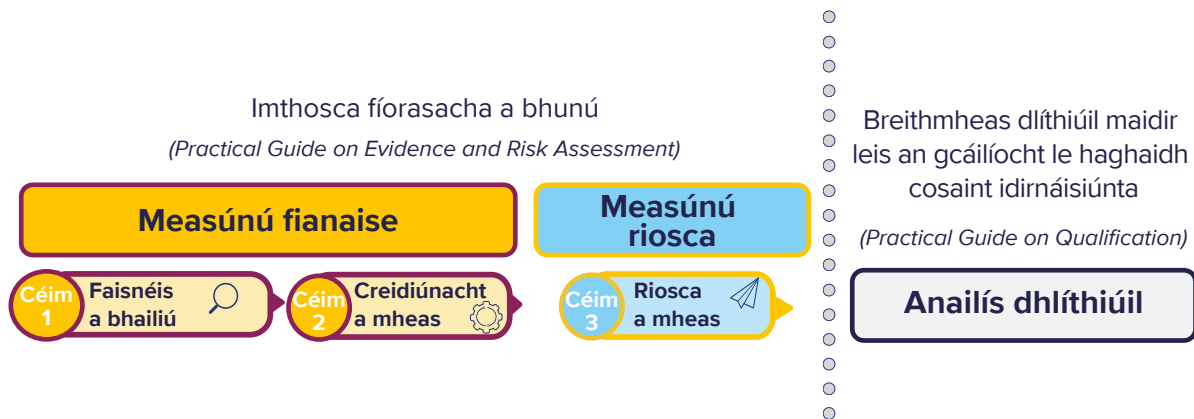
I **gcéim 1**, bailítear fianaise agus sainathnítear fíorais ábhartha an éilimh. Tá an fhianaise a bailíodh nasctha ansin le gach fíoras ábhartha Féach Cuid [Céim 1. 'Faisnéis a bhailiú'](#).

I **gcéim 2**, déantar creidiúnacht ráiteas an iarratasóra agus fianaise eile a bhaineann le gach fíoras ábhartha den éileamh a mheasúnú in aghaidh critéar sonrach chun a chinneadh cad iad na fíorais ábhartha a nglactar leo agus a ndiúltaítear dóibh. Féach Cuid [Céim 2. 'Measúnú Creidiúnachta'](#).

I **gcéim 3**, déantar anailís ar na fíorais ábhartha a nglactar leo ar bhealach réamhbhreathnaitheach, chun measúnú a dhéanamh ar an riosca a bheadh roimh an iarratasóir i gcás fillte. Is measúnú fíriciúil é an measúnú riosca seo. Tá an cheist an bhfuil an t-iarratasóir incháilithe le bheith ina thairbhí de chosaint idirnáisiúnta, bunaithe ar na fíorais ábhartha a nglactar leo agus na rioscaí sainaitheanta, faoi réir na hanailíse dlíthiúla, atá mar chuid de chéim eile den scrúdú ar an éileamh. Féach Cuid [Céim 3. 'Measúnú riosca'](#).

<sup>(12)</sup> Chun tuilleadh eolais a fháil ar an measúnú dlí, féach EASO, [Practical Guide: Qualification for International Protection](#), Aibreán 2018.

## Fíor 2. Céimeanna an nós imeachta scrúdaithe



## Caighdeán dlí

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is ar bhonn teoranta amháin a rialaítear réimse an mheasúnaithe fianaise agus an mheasúnaithe riosca leis an dlí idirnáisiúnta. Ní fhoráiltear le Coinbhinsiún 1951<sup>(13)</sup> maidir le Dídeanaithe d'aon fhorálacha sonracha a bhaineann le measúnú fianaise nó measúnú riosca. Mar sin féin, d'fhorbair Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe (UNHCR) roinnt treorach ar an ábhar, eadhon lámhleabhar agus treoirínte<sup>(14)</sup> agus nóta<sup>(15)</sup>.

Sa réimse sin, is é an QD (athmhúnlú) an chéad ionstraim dlí de chuid an AE atá ceangailteach ó thaobh dlí lena mbunaítear na critéir is gá don iarratasóir a chomhlíonadh chun cáiliú mar dhídeanaí nó mar dhuine a bhfuil cosaint idirnáisiúnta de dhíth air ar shlí eile. Braitheann QD (athmhúnlú) den chuid is mó ar ionstraimí agus dlí-eolaíocht idirnáisiúnta agus Eorpach maidir le dídeanaithe agus cearta an duine<sup>(16)</sup>.

Le **hAirteagal 4 QD (athmhúnlú)** rialaítear an measúnú ar fhórais agus ar imthosca éilimh ar chosaint idirnáisiúnta:

- Tugtar aghaidh in Airteagal 4(1) ar [dhualgas an iarratasóra agus an údaráis comhoibriú](#) chun fórais ábhartha an éilimh a bhailiú agus a mheasúnú.

<sup>(13)</sup> Comhthionól Ginearálta NA, [Coinbhinsiún maidir le stádas dídeanaithe](#), an Ghinéiv, 28 Iúil 1951, na Náisiún Aontaithe, Sraith na gConarthaí, Imleabhar 189, Ich. 137, agus [an Prótacal maidir le Stádas Dídeanaithe](#), an 31 Eanáir 1967, na Náisiún Aontaithe, Sraith na gConarthaí, lml. 606, Ich. 267 (dá ngairtear 'Coinbhinsiún na Ginéive' i reachtaíocht tearmainn an Aontais Eorpaigh agus ag CBAE).

<sup>(14)</sup> UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), Feabhra 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, míreanna 195–205.

<sup>(15)</sup> UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 16 Nollaig 1998; UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013.

<sup>(16)</sup> Ní mór gach caighdeán a léamh i bhfianaise dhlí-eolaíocht CBAE agus na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine (ECtHR). Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoi chreat dlíthiúil agus dlí-eolaíochta an mheasúnaithe fianaise, féach, [Evidence and credibility assessment in the context of the common European asylum system — Compilation of Jurisprudence](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Bailiúchán Dlí-eolaíochta), EASO, 2018 agus, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), EUAA, an dara heagrán, 2023.



- Liostaítear in Airteagal 4(2) [na heilimintí ábhartha uile](#) den iarratas ar cheart bunús a thabhairt leo agus measúnú a dhéanamh orthu.
- Sonraítear in Airteagal 4(3) [cineál aonair an scrúdaithe](#) agus liostaítear ann roinnt eilimintí nach mór a chur san áireamh.
- In Airteagal 4(4), leagtar síos gur léiriú tromchúiseach é [géarleanúint nó díobháil thromchúiseach san am atá caite](#) agus bagairtí díreacha géarleanúna nó díobhála tromchúisí ar eagla an iarratasóra, a bhfuil bunús maith léi, roimh ghéarleanúint nó ar an bhfíorbhaol de dhíobháil thromchúiseach a fhulaingt, ach amháin má tá cúiseanna maithe ann lena mhalairt a mheas.
- Sainítear in Airteagal 4(5) na himthosca nuair nach féidir diúltú do na [fíorais ábhartha nach dtacaíonn](#) fianaise dhoiciméadach ná fianaise eile leo.

Is iad na forálacha sin bunchloch an mheasúnaithe fianaise agus an mheasúnaithe riosca agus déanfar tuilleadh anailíse orthu thíos.

Leagtar amach na ceanglais nós imeachta maidir leis an éileamh a scrúdú in **Airteagal 10 de Threoir 2013/32/AE (APD (athmhúnlú))** <sup>(17)</sup>:

- Sonraítear in Airteagal 10(1) nach féidir iarratas a dhiúltú nó a eisiáimh ó scrúdú ar an bhforas amháin nach ndearnadh é **a luaithe is féidir**.
- Sonraítear in Airteagal 10(3)(a) nach mór an measúnú agus an cinneadh a dhéanamh ar **bhealach aonair, oibiachtúil agus neamhchlaonta**.
- Baineann Airteagal 10(3)(b) leis na ceanglais nach mór faisnéis faoin tír thionscnaimh (COI) a chomhlíonadh agus an chaoi ar cheart í a chur ar fáil chun an t-iarratas a mheasúnú.
- Ceanglaítear le hAirteagal 10(3)(c) **eolas ag an bpearsanra** ar na caighdeáin ábhartha is infheidhme maidir leis an dlí um thearmann agus um dhídeanaithe.
- Foráiltear le hAirteagal 10(3)(d) go bhféadfaí **comhairle ó shaineolaithe** a lorg le linn an mheasúnaithe.

## Treoirphrionsabail

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Ar bhonn na bhfoinsí dlíthiúla agus dlí-eolaíochta uile atá ar fáil, is féidir roinnt bunphrionsabal a shainaithint ar cheart dóibh treoir a thabhairt duit agus iarratas ar chosaint idirnáisiúnta á mheasúnú.

### (a) Scrúdú aonair

Scrúdaítear iarratais ina n-aonar, ag cur san áireamh staid aonair agus imthosca pearsanta an iarratasóra. Leagtar síos san APD (athmhúnlú) gur gá duit a bheith inniúil chun imthosca pearsanta an iarratasóra agus na himthosca ginearálta a bhaineann leis an iarratas a chur san áireamh <sup>(18)</sup>.

<sup>(17)</sup> [Treoir 2013/32/AE](#) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Meitheamh 2013 maidir le nósanna imeachta coiteanna le haghaidh cosaint idirnáisiúnta a dheonú agus a tharraingt siar (athmhúnlú), (IO L 180, 29.6.2013).

<sup>(18)</sup> Airteagal 15(3)(a) APD (athmhúnlú).





### Cad is imthosca pearsanta ann?

Is téarma cineálach é ‘imthosca pearsanta’, a shainmhínítear ar bhealach neamh-uileghabhálach sa QD (athmhúnlú) agus in APD (athmhúnlú) leis na heilimintí a d’fhéadfadh a bheith san áireamh leis, amhail ‘bunadh cultúrtha, inscne, gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne nó leochaileacht an iarratasóra’ <sup>(19)</sup> nó ‘cúlra, inscne agus aois’ <sup>(20)</sup>.

Tagraíonn imthosca pearsanta do shraith tréithe atá nasctha le duine aonair. D’fhéadfadh baint a bheith ag na saintréithe sin le féiniúlacht an iarratasóra (e.g. náisiúntacht, aois, inscne, reiligiún), gnéithe (e.g. cúlra oideachais, míchumais, meabhairshláinte), ach freisin lena chomhthéacs pearsanta (e.g. comhthéacs sóisialta, cultúrtha, eacnamaíoch) agus cúlra (lena n-áirítear, mar shampla, caidreamh teaghlaigh, áit chónaithe sa tír thionscnaimh) de réir bhrí níos ginearálta.

Féadfar imthosca pearsanta a shainaithint ag aon tráth den nós imeachta tearmainn.

Tugann QD (athmhúnlú) faoi deara freisin gur gá measúnú a dhéanamh ar iarratas ar bhonn aonair. Dá bhrí sin, tá sé de dhualgas ort a bheith ar an eolas faoi imthosca pearsanta an iarratasóra agus gach ceann acu a chur san áireamh agus an t-iarratas á scrúdú agat <sup>(21)</sup>.

#### (b) Measúnú oibiachtúil neamhchlaonta

Ní mór an measúnú <sup>(22)</sup> a bheith bunaithe ar fhianaise agus gnéithe suibiachtúla, claontacht agus réamhthuarimí a d’fhéadfadh a bheith agat a sheachaint. Tá sé ríthábhachtach a bheith ar an eolas faoi thionchar na dtosca uile a d’fhéadfadh difear a dhéanamh d’oibiachtúlacht agus do neamhchlaontacht den sórt sin agus a bheith in ann an tionchar sin a íoslaghdú. Déanfar anailís ar na tosca sin i gCuid [2.3. ‘Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas’](#).

#### (c) Trédhearcacht

Ní mór na cúiseanna atá le conclúidí an mheasúnaithe fianaise agus an mheasúnaithe riosca a lua go soiléir sa chinneadh. Ba cheart go mbeadh rochtain ag an iarratasóir agus/nó ag a gcomhairleoir dlí ar an bhfaisnéis ar a bhfuil an cinneadh bunaithe ionas gur féidir leis toradh a n-iarratais a thuiscint agus, más gá, agóid a dhéanamh in aghaidh an chinnidh ar achomharc agus láneolas aige ar na fórais <sup>(23)</sup>.

<sup>(19)</sup> Airteagal 15(3)(a) APD (athmhúnlú).

<sup>(20)</sup> Airteagal 4(3)(c) QD (athmhúnlú).

<sup>(21)</sup> Airteagal 4(3)(c) QD (athmhúnlú).

<sup>(22)</sup> Airteagal 10(3) APD (athmhúnlú).

<sup>(23)</sup> Airteagail 11 agus 17, Airteagal 12(1)(f), agus Airteagal 23(1) APD (athmhúnlú).

#### (d) Ceart an iarratasóra éisteacht a fháil

Tá an ceart chun <sup>(24)</sup> éisteacht a fháil ríthábhachtach agus tá an t-agallamh pearsanta i gcroílár an nós imeachta tearmainn <sup>(25)</sup>. D'fhéadfadh na hiarratasóirí a bheith sa staid sin gur féidir leo brath ar a ráitis féin amháin nó go príomha ar a ráitis féin chun bunús a thabhairt lena n-éileamh.

Ní mór deis a thabhairt don iarratasóir éisteacht a fháil maidir leis an tsubstaint trí agallamh pearsanta, arna reáchtáil ag oifigeach inniúil faoin dlí náisiúnta. Is é is aidhm don agallamh a chur ar chumas an iarratasóra na heilimintí is gá a chur i láthair chun bunús a thabhairt lena n-iarratas chomh hiomlán agus is féidir.

Áirítear leis an gceart chun éisteacht a fháil an ceart atá ag an iarratasóir torthaí creidiúnachta díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith ann a mhíniú/a shoiléiriú sula ndéanfar an cinneadh <sup>(26)</sup>. Ba cheart an deis a bheith ag an iarratasóir freisin 'barúlacha a thabhairt agus/nó soiléirithe a sholáthar ó bhéal agus/nó i scríbhinn maidir le haon mhí-aistriúchán nó míthuiscintí atá sa tuairisc agallaimh nó sa tras-scríbhinn, ag deireadh an agallaimh phearsanta nó laistigh de theorainn ama shonraithe sula ndéanfaidh an t-údarás cinntitheach cinneadh' <sup>(27)</sup>.

Cuireann APD (athmhúnlú) go leor rialacha ar fáil maidir leis an agallamh pearsanta a sheoladh ionas go mbeidh an t-iarratasóir in ann a n-iarratas a chur i láthair chomh críochnúil agus is féidir. Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le conas an t-agallamh pearsanta a dhéanamh agus maidir leis na hoibleagáidí dlíthiúla faoi APD (athmhúnlú) i ndáil leis sin, féach treoirleabhar praiticiúil EUAA maidir le hagallamh pearsanta <sup>(28)</sup>.

#### (e) Rúndacht

Tá tábhacht ar leith ag baint le prionsabal na rúndachta <sup>(29)</sup> mar gheall ar an seasamh sonrach ina bhfuil go leor iarratasóirí (féach na [Dúshlán a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar fhianaise i nósanna imeachta tearmainn](#)). Ba cheart déileáil leis an bhfaisnéis ar fad a bhaineann le comhad an iarratasóra faoi rún.

Ní mór do na húdaráis rúndacht iomchuí a áirithiú maidir leis an gcaoi a n-eagraítear an t-agallamh pearsanta <sup>(30)</sup>, ach freisin maidir leis an gcaoi a mbailíonn siad faisnéis a bhaineann leis an iarratasóir.

<sup>(24)</sup> Féach Airteagal 14(1) APD (athmhúnlú) agus Airteagal 41(2)(a) den Aontas Eorpach, [Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh](#), an 26 Deireadh Fómhair 2012, 2012/C 326/02. I mír 87 de bhreithiúnas CBAE i gcás *M.M.*, op. cit. fn. 10, chuir CBAE an prionsabal sin i bhfeidhm go nithiúil maidir leis an nós imeachta tearmainn: Dearbhaíonn an ceart chun éisteacht a fháil an deis do gach duine a thuairimí a chur in iúl go héifeachtach le linn nós imeachta riaracháin agus sula nglacfar aon chinneadh a d'fhéadfadh difear díobhálach a dhéanamh dá leasanna ...'

<sup>(25)</sup> Is féidir teorainneacha a chur leis an gceart chun éisteacht a fháil ach tá siad liostaithe go huileghabhálach in APD agus is eisceacht fós iad, toisc nach bhfuil feidhm acu ach amháin 'i gcás ina bhfuil an t-údarás cinntitheach in ann cinneadh dearfach a dhéanamh maidir le stádas dídeanaí ar bhonn na fianaise atá ar fáil; nó i gcás 'ina bhfuil an t-údarás cinntitheach den tuairim nach bhfuil an t-iarratasóir in ann dul faoi agallamh de bharr imthosca marthanacha nach bhfuil neart acu orthu'.

<sup>(26)</sup> Airteagal 16 APD (athmhúnlú).

<sup>(27)</sup> Airteagal 17(3) APD (athmhúnlú).

<sup>(28)</sup> EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014.

<sup>(29)</sup> Airteagail 15, 30 agus 48 APD (athmhúnlú) agus Airteagal 8 de Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh.

<sup>(30)</sup> Airteagal 15 APD (athmhúnlú).



Ní mór do na húdaráis staonadh ó fhaisnéis a nochtadh ‘maidir le hiarratais aonair ar chosaint idirnáisiúnta, nó maidir leis an bhfóras go ndearnadh iarratas, don ghníomhaí nó do na gníomhaithe líomhainte géarleanúna nó díobhála tromchúisí’ <sup>(31)</sup>. Ba cheart dóibh freisin staonadh ó fhaisnéis a fháil ón ngníomhaí/ó na gníomhaithe líomhainte géarleanúna nó díobhála tromchúisí ‘ar bhealach a d’fhágfadh go gcuirfí an ghníomhaí nó na gníomhaithe sin ar an eolas go díreach go bhfuil iarratas déanta ag an iarratasóir i dtrácht, agus go gcuirfeadh sé sláine fhisiciúil an iarratasóra nó a chleithiúnaithe, nó saoirse agus slándáil a bhaill teaghlaigh atá fós ina gcónaí sa tír thionscnaimh i mbaol’ <sup>(32)</sup>. Féach freisin Cuid [1.1.2\(e\) ‘Comhaid tearmainn na mball teaghlaigh’](#) maidir le ceist na rúndachta agus iarratais ó bhaill teaghlaigh á meas.

#### (f) An ceart chun saol príobháideach agus meas ar dhínit an duine

Ní mór do mhodhanna measúnaithe fianaise a úsáideann na húdaráis cearta an iarratasóra chun dínit an duine, sláine an duine agus a shaol príobháideach agus teaghlaigh a urramú i gcónaí <sup>(33)</sup>. Níor cheart go n-áireofaí leo riamh modhanna atá pianmhar, uiríslithe nó táireach don iarratasóir, nó a chuireann isteach go míréasúnta ar chodanna pearsanta an tsaoil phríobháidigh <sup>(34)</sup>.

Tagraíonn APD (athmhúnlú) don urraim do dhínit an duine, go háirithe maidir leis an scrúdú leighis ar leanaí neamhthionlactha, nach mór a dhéanamh i ndáil le dínit an linbh. Ní mór an modh a úsáidtear chun an scrúdú leighis a dhéanamh a bheith ar an modh is lú ionrach <sup>(35)</sup>.

<sup>(31)</sup> Airteagal 30 APD (athmhúnlú).

<sup>(32)</sup> Airteagal 30 APD (athmhúnlú).

<sup>(33)</sup> Airteagal 1, 3 agus 7 de Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh.

<sup>(34)</sup> Féach sa chomhthéacs sin Airteagal 13(2)(d) APD (athmhúnlú), lena bhforáiltear go ndéanfaidh ‘duine den ghnéas céanna cuardach ar dhuine de chuid an iarratasóra faoin Treoir seo agus lánurraim á tabhairt do phrionsabail dhínit an duine agus na sláine fisicí agus síceolaíche’. Tá tuilleadh faisnéise ar fáil i gCuid [1.1.2\(n\) ‘Fianaise a sháraíonn cearta bunúsacha an iarratasóra’](#) agus sna tagairtí CBAE, breithiúnas an 25 Eanáir 2018, *E v Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, Uimh. C-473/16, EU:C:2018:36, mír 48. Tá achoimre ar fáil i *mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA*; agus CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, *A., B., C. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-148/13 go C-150/13, EU:C:2014:2406, míreanna 59-66. Tá achoimre ar fáil i *mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA*.

<sup>(35)</sup> Réamhaithris 60 APD (athmhúnlú) agus Airteagal 25 APD (athmhúnlú).





# 1. Céim 1. Faisnéis a bhailiú

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Is é an chéad chéim den mheasúnú fianaise ná faisnéis a bhailiú. Cuirtear an próiseas bailithe faisnéise i gcrích trí chéimeanna éagsúla: fianaise a bhailiú, fíorais ábhartha a shainaithint, agus an fhianaise uile a nascadh le fíoras ábhartha amháin nó níos mó.

Is próiseas leanúnach é fianaise a bhailiú agus fíorais ábhartha a aithint a mhaireann ón uair a chuireann an t-iarratasóir an t-iarratas isteach go dtí an nóiméad a dhéanann tú an measúnú riosca. Fiú ag an gcéim dheireanach seo, b'fhéidir go mbeadh ort fianaise bhreise a bhailiú, i gcás go mbeadh soiléiriú nó tuilleadh faisnéise ag teastáil. Is é an bunphrionsabal gur cheart duit a bheith oscailte agus a chur san áireamh go bhféadfadh fíorais nua teacht chun cinn le linn an phróisis ar fad. Cé go bhfuil an próiseas seo struchtúrtha, ní gá go mbeadh sé líneach.



## **A thábhachtaí atá sé tosca a d'fhéadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a chur san áireamh**

Agus fianaise á bailiú agat, tá sé ríthábhachtach go gcuirfidh tú san áireamh na himthosca ábhartha aonair agus comhthéacsúla uile a d'fhéadfadh difear a dhéanamh don mhéid is féidir le hiarratasóir a gcuid oibleagáidí a chomhlíonadh nó cur isteach ar do chumas scrúdú oibiachtúil agus leordhóthanach a dhéanamh (féach [Cuid 2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#)).

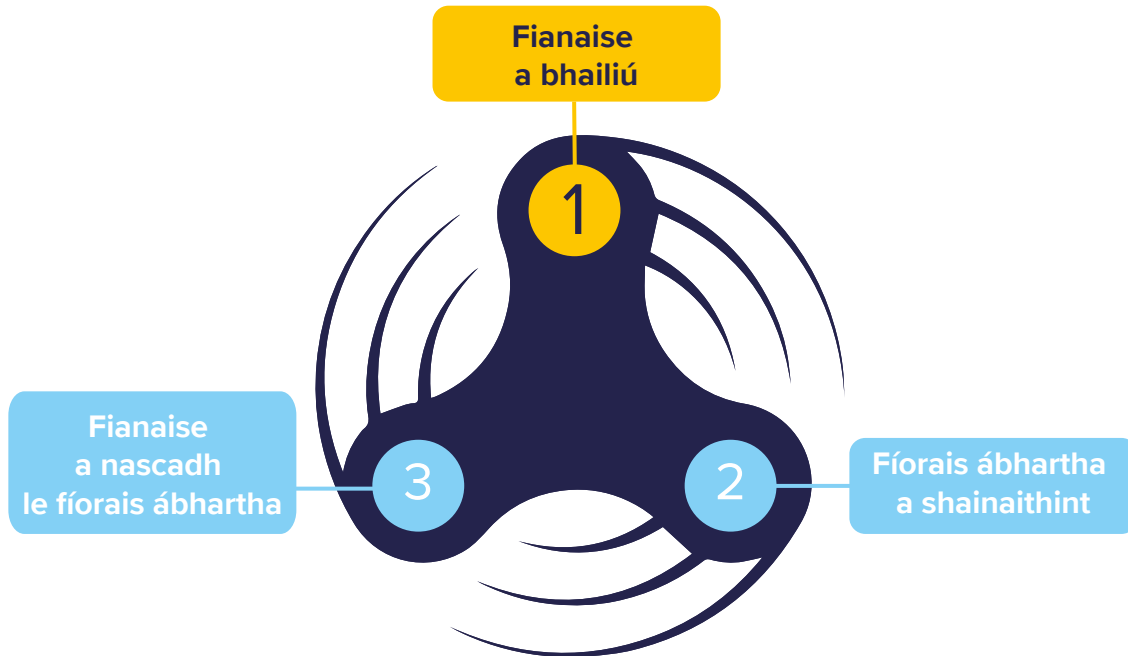




## 1.1. Fianaise a bhailiú

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

### Fíor 3. Fianaise a bhailiú



Éilíonn an chéad chéim den phróiseas measúnaithe fianaise go mbaileofar an fhianaise uile ar an gcás atá riachtanach chun bunús a thabhairt leis an éileamh ar chosaint idirnáisiúnta.

### 1.1.1. An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm (dualgas cruthúnais)

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

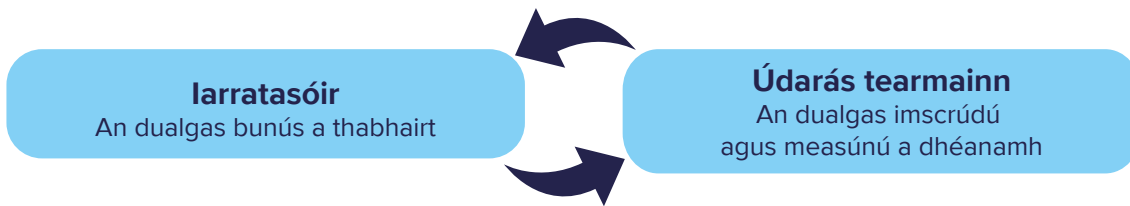
Cé gur coincheap seanbhunaithe dlí é ‘dualgas cruthúnais’ lena gcinntear cé atá freagrach as imthoisc áirithe a chruthú i nós imeachta dlíthiúil, ní mór an coincheap sin a thuiscint sa chruth sonrach a thógann sé sa nós imeachta tearmainn. Le hAirteagal 4 QD (athmhúnlú), ní chuirtear an dualgas cruthúnais ar an iarratasóir, ná ar an údarás cinntitheach. Mar sin féin, tá dualgais áirithe le comhlíonadh ag an dá cheann acu ionas gur féidir measúnú críochnúil a dhéanamh ar an iarratas ar chosaint idirnáisiúnta.

Tá sé de dhualgas ar an iarratasóir, i bprionsabal, na heilimintí is gá chun bunús a thabhairt lena n-iarratas a thíolacadh. Idir an dá linn, tá sé de dhualgas ar an údarás cinntitheach imscrúdú agus measúnú a dhéanamh ar ghnéithe ábhartha an iarratais i gcomhar leis an iarratasóir <sup>(36)</sup>. Tá oibleagáid ar an iarratasóir agus ar an údarás araon comhoibriú le chéile chun measúnú a dhéanamh ar ghnéithe ábhartha den iarratas <sup>(37)</sup>.

<sup>(36)</sup> Airteagal 4(1) QD (athmhúnlú).

<sup>(37)</sup> CBAE, 2012, [M.M.](#), C-277/11, op. cit., fn. 10, míreanna 65 agus 66.



**Fíor 4. An dualgas comhoibriú le chéile****(a) Seiceáil an gcomhlíonann an t-iarratasóir an dualgas atá orthu bunús a thabhairt leis an iarratas**

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Ba cheart duit an t-iarratasóir a chur ar an eolas faoin dualgas atá orthu bunús a thabhairt leis an iarratas (féach Cuid [1.1.1.\(b\).ii. 'An t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina gcuid dualgas'](#)), rud a thugann le tuiscint go bhfuil oibleagáid ar an iarratasóir ráiteas fírinneach a thabhairt, an fhianaise uile atá ar fáil dó a chur i láthair agus comhoibriú leis na húdaráis agus a n-iarratas a scrúdú acu.

Léirítear sna forálacha in Airteagal 4 QD (athmhúnlú) go gciallaíonn 'bunús a thabhairt' 'ráitis a sholáthar agus fianaise dhoiciméadach nó fianaise eile atá ar fáil don iarratasóir a chur isteach' <sup>(38)</sup>, maidir lena n-aois, a gcúlra, a ngaolta ábhartha, a gcéannacht, a náisiúntacht nó a náisiúntachtaí, a dtír nó a dtíortha agus a n-áit chónaithe roimhe sin, iarratais ar thearmann a rinneadh roimhe sin, bealaí taistil, doiciméid taistil agus na cúiseanna le hiarratas a dhéanamh ar chosaint idirnáisiúnta <sup>(39)</sup>. Fágann sé sin go gcaithfidh an t-iarratasóir céimeanna a ghlacadh chun tacú leis an iarratas le ráitis agus le gach píosa fianaise atá ar fáil dóibh. Bíonn an t-iarratasóir in áit níos fearr ná an t-údarás de ghnáth chun faisnéis a thabhairt faoi ghnéithe aonair a n-éilimh (a n-eagla agus a n-eispéiris) <sup>(40)</sup>.

Tugtar aghaidh ar an gcaoi a dtugtar aghaidh ar easnaimh i gcomhlíonadh a ndualgais chun bunús a thabhairt leis an measúnú fianaise i gcuid [2.4.1. 'Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fíoras ábhartha a mheas'](#) agus cuid [2.4.2. 'Teacht ar thuairim maidir leis na fíorais ábhartha'](#).

- i. An bhfuil fóirarracht déanta ag an iarratasóir ráitis agus doiciméid atá ar fáil dóibh a sholáthar?

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Ba cheart don iarratasóir na píosaí fianaise ábhartha go léir atá ar fáil dóibh a sholáthar duit.

Le hAirteagal 4 QD (athmhúnlú), leathnaítear an dualgas fianaise a chur isteach chuig an bhfianaise amháin atá **ar fáil don iarratasóir**. Ní mheastar doiciméid agus fianaise eile a bheith ar fáil don iarratasóir ach amháin nuair is féidir a bheith ag súil leis go réasúnta go mbeidh siad

<sup>(38)</sup> UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, op. cit. fn. 15, lch. 85.

<sup>(39)</sup> UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, op. cit. fn. 15, lch. 89.

<sup>(40)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Lúnasa 2016, [J.K. agus daoine eile v An tSualainn](#), Uimh. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, mír 96. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).



in ann iad a fháil <sup>(41)</sup>. Ciallaíonn sé sin freisin nach féidir dualgas an iarratasóra bunús a thabhairt leis an iarratas a thuiscint mar dhualgas fianaise a sholáthar chun tacú le **gach** fóras.

Ní mór don iarratasóir **fíoriarracht** <sup>(42)</sup> a dhéanamh chun bunús a thabhairt lena n-iarratas trína ráitis agus trí gach doiciméad agus fianaise eile atá ar fáil dóibh. Braitheann méid na hoibleagáide sin ar an gcás aonair. Ba cheart a mheas cad iad na modhanna atá ar fáil chun fianaise a fháil chomh maith leis na himthosca inar fhág an t-iarratasóir a dtír thionscnaimh agus an staid ghinearálta inti. D'fhéadfadh tosca eile bac a chur ar an iarratasóir an fhianaise uile is gá a chur ar fáil teacht óna staid phearsanta agus a bheith nasctha, mar shampla, lena sláinte fhisiciúil nó mheabhrach, lena leibhéal oideachais nó lena naisc theaghlaigh. Bíonn imthosca aonair an cháis tábhachtach i gcónaí agus measúnú á dhéanamh ar a mhéid a bhí an t-iarratasóir in ann a oibleagáidí a chomhlíonadh.

ii. Ar cuireadh an fhianaise ar fad ar fáil a luaithe is féidir?

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Táthar ag súil freisin go gcuirfidh an t-iarratasóir an fhaisnéis uile agus an fhianaise atá ar fáil dó faoi bhráid an údarais tearmainn a luaithe is féidir. Ar an mbealach sin, beidh tú in ann fórais ábhartha uile an cháis a aithint agus a mheasúnú i gceart agus go tráthúil. Tá dlúthbhaint ag comhlíonadh na hoibleagáide sin le hoibleagáid an údarais an t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina ndualgais sa nós imeachta tearmainn agus faoi na modhanna atá ar fáil don iarratasóir chun an fhianaise a sholáthar. 'Ba cheart an téarma 'a luaithe is féidir' a léirmhíniú le tagairt don phointe ama a gcuirtear an t-iarratasóir ar an eolas, i dteanga a thuigeann siad, faoina dhualgas nó faoina dualgas bunús a thabhairt leis an iarratas.' <sup>(43)</sup> (féach Cuid [1.1.1\(b\)ii 'An t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina gcuid dualgas'](#)).

Cur chuige praiticiúil is ea plé a dhéanamh leis an iarratasóir ar an bhfianaise atá beartaithe aige a chur i láthair agus teacht ar chomhaontú maidir le tréimhse ama réasúnta. An oibleagáid atá ar an iarratasóir faisnéis agus fianaise a thíolacadh a luaithe is féidir, tá feidhm aici maidir leis an bhfianaise atá ar fáil dóibh. Comhlíontar é nuair a chuirtear faisnéis nó fianaise ar fáil níos déanaí (e.g. tar éis an agallaimh phearsanta) agus nuair a chuirtear i láthair í a luaithe is féidir.

Ní mór imthosca ginearálta agus pearsanta agus leochaileachtaí ábhartha an iarratasóra a chur san áireamh agus measúnú á dhéanamh ar cibé ar cuireadh na ráitis nó an fhianaise eile ar fáil go tráthúil nó nár cuireadh. Ní féidir torthaí díobhálacha creidiúnachta a bhaint as an bhfóras nár chuir an t-iarratasóir gnéithe áirithe chun cinn ar an gcéad ócáid <sup>(44)</sup>.

iii. Ar thug an t-iarratasóir míniú sásúil ar an easpa fianaise tacaíochta?

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

<sup>(41)</sup> UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, op. cit. fn. 15, lch. 96.

<sup>(42)</sup> Airteagal 4(5)(a) QD (athmhúnlú).

<sup>(43)</sup> UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, op. cit. fn. 15, lch. 102.

<sup>(44)</sup> CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, [A., B., C. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 to C-150/13, EU:C:2014:2406, míreanna 70 agus 71. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).





I gcás roinnt fóras den chás, d'fhéadfadh sé nach mbeadh an t-iarratasóir in ann fianaise thacaíochta a sholáthar. Mura féidir leis an iarratasóir a oibleagáid a chomhlíonadh maidir leis an bhfianaise ar fad atá ar fáil dóibh nó an fhianaise uile a chur ar fáil a bhféadfaí a bheith ag súil léi le réasún go mbeadh sí ar fáil dóibh agus na himthosca aonair á gcur san áireamh, ní mór dóibh míniú sásúil a thabhairt ar an bhfáth nach féidir leo fianaise thacaíochta a chur i láthair le haghaidh roinnt fóras.

Is fútsa atá sé a mheas an féidir glacadh leis an míniú a thug an t-iarratasóir maidir leis an bhfáth nach féidir leis an iarratasóir fianaise bhreise a thabhairt. Ba cheart an míniú a thugann an t-iarratasóir a mheas agus na himthosca aonair agus comhthéacsúla á gcur san áireamh (féach freisin Cuid [2.4.1. 'Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha a mheas'](#)).

#### **(b) Dualgas an chásóifigh a chomhlíonadh maidir le himscrúdú a dhéanamh**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ní mór an deis a thabhairt don iarratasóir an fhaisnéis ábhartha uile agus na píosáí fianaise ábhartha go léir a chur i láthair. I gcomhar leis an iarratasóir, tá sé de dhualgas ar an údarás cinntitheach eilimintí ábhartha an iarratais a bhunú. Chun an dualgas seo a chomhlíonadh, ní mór duit na céimeanna thíos a leanúint.

- i. Tacaíocht leordhóthanach a thabhairt do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta nós imeachta acu

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhonn a bheith in ann bunús éifeachtach a thabhairt leis an iarratas agus a fhorais a chur i láthair ar bhealach cuimsitheach, d'fhéadfadh sé go mbeadh ráthaíochtaí nós imeachta speisialta de dhíth ar iarratasóirí áirithe. D'fhéadfadh sé sin a bheith mar thoradh, i measc nithe eile, ar aois, inscne, gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne, míchumas, tinneas tromchúiseach, neamhoird mheabhracha. D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le ráthaíochtaí nós imeachta speisialta freisin mar thoradh ar chéasadh, éigniú nó cineálacha tromchúiseacha eile foréigin shíceolaíoch, fhisiciúil nó ghnéasaigh. Go háirithe, tá riachtanais shonracha ag leanaí gan tionlacan lena n-éilítear tacaíocht leordhóthanach <sup>(45)</sup>.

Ní mór do na Ballstáit a mheas an bhfuil ráthaíochtaí nós imeachta speisialta de dhíth ar an iarratasóir laistigh de thréimhse réasúnta tar éis iarratas a dhéanamh. Más amhlaidh an cás, ní mór don Bhallstát tacaíocht leordhóthanach a chur ar fáil dóibh <sup>(46)</sup>. Ba cheart béim ar leith a leagan ar do ról imscrúdaitheach i gcásanna daoine a bhfuil riachtanais speisialta nós imeachta acu <sup>(47)</sup>. Ba cheart duit an fhaisnéis ábhartha a bhailiú agus aird ar leith á tabhairt ar riachtanais speisialta an iarratasóra. D'fhonn tionchar na n-imthosca sin ar an gcás i dtrácht a mheas agus a mhaolú i gceart, féadfaidh tú tuairimí saineolacha a éileamh, mar shampla i gcásanna meabhairghalair nó míchumais, nó nuair a bhíonn tú ag láimhseáil iarmhairtí an fhoréigin shíceolaíoch, fhisiciúil nó ghnéasaigh (féach freisin Cuid [1.1.2\(k\) 'Tuarascálacha](#)

<sup>(45)</sup> Airteagal 25 APD (athmhúnlú).

<sup>(46)</sup> Airteagal 24 APD (athmhúnlú).

<sup>(47)</sup> D'fhéadfaí na bearta leordhóthanacha is gá duit a dhéanamh ag brath ar na riachtanais nós imeachta a shainithint trí úsáid a bhaint as an EASO, [Uirlis chun Riachtanais Speisialta a Shainithint](#), 2016.





[leighis, síciatracha agus síceolaíochta](#)). Ba cheart duit dóthain ama a thabhairt don iarratasóir a bhfuil riachtanais speisialta níos imeachta aige nó aici na heilimintí is gá chun bunús a thabhairt lena n-iarratas ar chosaint idirnáisiúnta a chur i láthair agus ba cheart duit na riachtanais sin a chur san áireamh agus an t-agallamh pearsanta á dhéanamh agat.

- ii. An t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina gcuid dualgas.

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Téann oibleagáidí thuasluaite an iarratasóra le chéile leis an oibleagáid atá ar an údarás cinntitheach an t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina ndualgais uile chomh maith lena gcearta i dteanga a thuigeann sé nó a cheaptar le réasún go dtuigfidh sé í, agus go háirithe chun iad a chur ar an eolas faoin dualgas atá orthu bunús a thabhairt leis an iarratas <sup>(48)</sup>. Ní mór a áireamh san fhaisnéis sin go bhfuil oibleagáid ar an iarratasóir bunús a thabhairt lena iarratas chomh maith leis na hiarmhairtí a bhaineann le gan an oibleagáid sin a chomhlíonadh. Ní mór an fhaisnéis sin a thabhairt in am don iarratasóir chun a oibleagáidí a chomhlíonadh. Ní mór a áireamh san fhaisnéis a thabharfar na tráthchláir is infheidhme chun na hoibleagáidí a chomhlíonadh, rud a thabharfaidh deis leordhóthanach don iarratasóir na heilimintí uile a chur i láthair. Ba cheart go bhfaigheadh an t-iarratasóir faisnéis phraiticiúil freisin faoi na modhanna chun a n-oibleagáidí a chomhlíonadh i gcomhréir leis an reachtaíocht náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta.



#### Samplaí de sholáthar faisnéise

D'fhéadfadh sé go n-éileodh an reachtaíocht náisiúnta nó an cleachtas náisiúnta gur cheart don chuireadh chun agallaimh phearsanta an t-iarratasóir a chur ar an eolas faoi na cineálacha fianaise a bhfuiltear ag súil leo a chur i láthair le linn an agallaimh phearsanta agus faoi dhualgais ghinearálta an iarratasóra le linn an nós imeachta scrúdúcháin ag an gcéad chéim.

Más rud é nárbh fhéidir roinnt píosáí fianaise a chur i láthair le linn an agallaimh phearsanta, in ainneoin iad a bheith ar fáil don iarratasóir, féadfaidh tú tréimhse áirithe ama a thabhairt don iarratasóir píosáí breise fianaise a chur i láthair sula ndéanfaidh tú an t-éileamh a mheas agus/nó cinneadh a dhréachtú. Bheadh sé sin ag brath ar chleachtas náisiúnta agus ar shainiúlachtaí an iarratais. I gcás den sórt sin, thabharfá eolas don iarratasóir le linn an agallaimh phearsanta maidir leis an mbealach inar féidir an piosa breise fianaise nó na píosáí breise fianaise a chur i láthair, an tréimhse ama faoina bhfuiltear ag súil go sroichfidh an piosa/na míreanna fianaise an t-údarás tearmainn sula ndéanfaidh sé cinneadh maidir leis an iarratas, chomh maith leis na hiarmhairtí a bheidh ann gan an fhianaise a sholáthar laistigh den tréimhse ama atá leagtha síos.

Ba cheart mínithe agus faisnéis a chur ar fáil ar bhealach a chuireann cás sonrach an iarratasóra san áireamh, mar shampla ar bhealach atá fabhrach do leanaí más leanbh é an

<sup>(48)</sup> Airteagal 12(1)(a) APD (athmhúnlú).





t-iarratasóir (féach Cuid [1.1.1.\(b\).i. ‘Tacaíocht leordhóthanach a thabhairt do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta nós imeachta acu’](#)) <sup>(49)</sup>.

- iii. Cead a thabhairt don iarratasóir na fórais agus an fhianaise ábhartha uile a chur i láthair trí agallamh pearsanta

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Chun a ndualgas a chomhlíonadh maidir leis an bhfaisnéis agus an fhianaise ar fad atá ar fáil dóibh a chur ar fáil, ní mór deis a thabhairt d’iarratasóirí gach fóras ábhartha agus gach píosa fianaise a chur i láthair trí agallamh pearsanta <sup>(50)</sup>. Is é an t-agallamh pearsanta an chéim is tábhachtaí chun faisnéis a bhailiú, toisc go dtugann sé an deis is mó don iarratasóir bunús a thabhairt leis an iarratas. Le hAirteagal 16 APD (athmhúnlú) cuirtear d’oibleagáid ar na Ballstáit agallaimh phearsanta a dhéanamh ar bhealach lena n-áirithítear ‘go dtugtar deis leordhóthanach don iarratasóir na heilimintí is gá a chur i láthair chun bunús a thabhairt leis an iarratas i gcomhréir le hAirteagal 4 de Threoir 2011/95/AE a iomláine is féidir.’

Ós rud é nach féidir a bheith ag súil leis i gcónaí go bhfuil a fhios ag an iarratasóir cad iad na ráitis, na doiciméid nó an fhianaise eile a d’fhéadfadh a bheith ábhartha, níl dualgas an údaráis chinntithigh comhoibriú ag céim an agallaimh phearsanta teoranta d’am agus spás a chur ar fáil don iarratasóir. Ní mór don údarás cinntitheach freisin an treoir is gá a sholáthar don iarratasóir, ceistiú iomchuí a úsáid agus na coinníollacha cearta a chruthú chun na heilimintí ábhartha a bhailiú chun bunús a thabhairt leis na fórais a dhearbhaigh an t-iarratasóir <sup>(51)</sup>.

- iv. Iarraidh ar an iarratasóir an méid atá doiléir a shoiléiriú

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ní mór duit fórais ábhartha uile an iarratais a shoiléiriú i gcomhar leis an iarratasóir agus an fhianaise atá ar fáil, an fhaisnéis faoin tír thionscnaimh agus na tosca a d’fhéadfadh a bheith ina gcúis le saobhadh á gcur san áireamh (féach Cuid [2.3. ‘Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas’](#)). Níor cheart go mbeadh an measúnú ar an gcás bunaithe ar ghnéithe nach bhfuil soiléir a thabhairt duit agus ní féidir spás a fhágáil do bharúlacha, tuairimíocht, tuairimí, iomas nó mothúcháin chroí.

<sup>(49)</sup> EUAA, [Practical Guide on Information Provision – Access to procedure](#), Nollaig 2024, Cuid 1.2.3. ‘Do theicnící cumarsáide a oiriúnú d’imthosca pearsanta an iarratasóra.’

<sup>(50)</sup> Féach Cuid [‘Treoirphrionsabail’](#), [‘\(d\)Ceart an iarratasóra éisteacht a fháil’](#). Ní leagtar síos leis an APD ach eisceachtaí diana ón gceart chun éisteacht a fháil. Luaitear an méid seo a leanas in Airteagal 14(2) APD (athmhúnlú)

*féadfar an t-agallamh pearsanta maidir le substaint an iarratais a fhágáil ar lár sna cásanna seo a leanas go bhfuil an t-údarás cinntitheach in ann cinneadh dearfach a dhéanamh maidir le stádas dídeanaí ar bhonn na fianaise atá ar fáil; nó go bhfuil an t-údarás cinntitheach den tuairim nach bhfuil an t-iarratasóir in ann dul faoi agallamh de bharr imthosca marthanacha nach bhfuil neart aige orthu...*

Baineann an oibleagáid éisteachta freisin le hagallaimh inghlacthachta (féach Airteagal 34 APD (athmhúnlú)). Ní fhéadfaidh na Ballstáit foráil a dhéanamh ach d’eisceacht ar an agallamh inghlacthachta sa nós imeachta inghlacthachta maidir le hiarratais a dhéanfar ina dhiaidh sin faoi choinníollacha sonracha (féach Airteagal 34 agus Airteagal 42 APD (athmhúnlú)).

<sup>(51)</sup> EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014. Féach CBAE, 2012, [M.M.](#), C-277/1, op. cit., fn. [10](#), mír 66. Féach freisin UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#), Bealtaine 2013, op. cit. fn. [15](#), lch. 112.





- v. Aghaidh a thabhairt ar neamhréireachtaí dealraitheacha, easpa faisnéise leordhóthanaí, saincheisteanna sochreidteachta

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Ba cheart aird an iarratasóra a tharraingt ar aon neamhréireachtaí, saincheisteanna creidiúnachta agus easpa faisnéise leordhóthanaí, agus ba cheart an deis a thabhairt dóibh pointí den sórt sin a shoiléiriú. Ba cheart duit díriú freisin ar na cúiseanna atá leo a shainaithint ionas go mbeidh tú in ann measúnú ceart a dhéanamh ar a dtionchar ar an measúnú creidiúnachta. Ba cheart duit smaoineamh ar thosca saofa a d'fhéadfadh a bheith ann (féach Cuid 2.3. [‘Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh teacht astu a mheas’](#)) a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar chomhsheasmhacht agus ar chreidiúnacht ráitis an iarratasóra, agus ar a gcumas faisnéis mhionsonraithe a sholáthar.

- vi. Faisnéis ábhartha faoin tír thionscnaimh agus fianaise eile a fháil

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Chun measúnú a dhéanamh ar an gcás, ba cheart duit COI ábhartha, beacht agus cothrom le dáta a fháil, ‘lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin na tíre tionscnaimh agus an bealach ina gcuirtear i bhfeidhm iad’<sup>(52)</sup>. Féach Cuid 1.2.2. [‘Fórais shoiléire, chuimsitheacha, fhórasacha ábhartha a fhoirmiú’](#) chun tuilleadh sonraí a fháil. Sa chomhthéacs sin, mheas an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine (ECtHR) gur fearr i gcoitinne a bhíonn údaráis tearmainn ná an t-iarratasóir in ann rochtain a fháil ar fhaisnéis faoin staid ghinearálta, lena n-áirítear faisnéis maidir leis an bhféidearthacht cosaint a fháil sa tír thionscnaimh<sup>(53)</sup>.

Bailíonn an t-údarás cinntitheach COI ar bhealach neamhchlaonta. Nuair a dhéanann tú measúnú ar fhianaise i gcásanna aonair, ní mór duit an cur chuige neamhchlaonta céanna a chur i bhfeidhm agus gach fianaise a thacaíonn leis na fórais a dhearbhaigh an t-iarratasóir a chur san áireamh chomh maith leis an bhfianaise a labhraíonn i gcoinne na bhfóras sin. Gan an neamhchlaontacht sin, ní chuirfí dualgas an údaráis chinntithigh imscrúdú a dhéanamh i bhfeidhm go hiomlán, toisc nach gcúiteodh sé neamh-infhaighteacht cineálacha áirithe fianaise don iarratasóir.

Chun measúnú a dhéanamh ar an gcás, d'fhéadfadh sé go mbeadh ort píosáí eile fianaise a fháil ar féidir leat rochtain a fháil orthu ar do thionscnamh féin. Mar shampla, [Comhaid tearmainn na mball teaghlaigh](#), [foinsí na meán sóisialta](#), [fianaise ó údaráis náisiúnta eile de chuid an Bhallstáit fhreagraigh](#), nó [ó Bhallstáit eile](#). Beidh an gá atá le fianaise den sórt sin a bhailiú ag brath ar shainiúlachtaí an iarratais. Mar shampla, d'fhéadfadh sé go dtabharfaí ort rochtain a fháil ar fhianaise bhreise den sórt sin trí fhaisnéis atá agat cheana agus a d'fhéadfadh a bheith faoi réir imscrúdú breise.

Beidh ar an údarás cinntitheach breithniú a dhéanamh freisin ar aon rioscaí nár luaigh an t-iarratasóir, ach a bhfuil an t-údarás ar an eolas fúthu, agus a d'fhéadfadh an t-iarratasóir a chur i mbaol géarleanúna nó díobhála tromchúisí tar éis dóibh filleadh ar an tír

<sup>(52)</sup> Airteagal 4(3) QD (athmhúnlú).

<sup>(53)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Lúnasa 2016, [J.K. agus daoine eile v an tSualainn](#), Uimh. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, mír 132. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).





thionscnaimh <sup>(54)</sup>. Tá feidhm aige sin go háirithe má tá a fhios ag an údarás cinntitheach gur dócha go bhfuil an t-iarratasóir ina bhall de ghrúpa a nochtar go córasach do ghéarleanúint nó do dhíobháil thromchúiseach <sup>(55)</sup>. Ag brath ar chleachtais náisiúnta, b'fhéidir go mbeidh ort an t-iarratasóir a chur ar an eolas agus deis a thabhairt dóibh a dtuairimí a chur in iúl.

I gcás inarb ábhartha, áirítear freisin i ndualgas an údaráis chinntithigh comhoibriú chun socrú a dhéanamh maidir le scrúdú leighis faoi réir thoiliú an iarratasóra, nó a chur in iúl don iarratasóir nach mór dóibh socrú a dhéanamh do scrúdú leighis, más gá <sup>(56)</sup>.

### (c) Breithniú a dhéanamh ar na rialacha sonracha maidir le bunús más infheidhme

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Nuair a úsáidtear é le linn an scrúdaithe, is faoin údarás cinntitheach atá sé bunús a thabhairt go gcomhlíontar na coinníollacha chun na coincheapa seo a leanas a chur chun feidhme:

- infhaighteacht na cosanta sa tír thionscnaimh;
- an fhéidearthacht rogha eile cosanta inmheánaí (IPA) a aimsiú; agus
- forais eisiaimh a bheith ann <sup>(57)</sup>.

Is ar an údarás tearmainn a thiteann an dualgas bunús a thabhairt freisin nuair a ghactar leis an méid seo a leanas:

- bhí an t-iarratasóir faoi réir géarleanúna nó díobhála tromchúisí (bagairt dhíreach di).

Sa chás sin, ní mór don údarás 'cúiseanna maithe a thabhairt lena mheas nach ndéanfar an ghéarleanúint ná an díobháil thromchúiseach sin an athuair' <sup>(58)</sup>.

Cé go bhfuil sé de dhualgas ar an údarás cinntitheach bunús a thabhairt go gcomhlíontar na coinníollacha chun na coincheapa a luaitear thuas a chur i bhfeidhm, is faoin údarás cinntitheach agus faoin iarratasóir araon atá sé comhoibriú chun an fhianaise ábhartha uile a bhailiú agus a sholáthar lena bhféadfar measúnú a dhéanamh ar na coinníollacha sin.

Má thagann an t-iarratasóir ó thír atá ainmnithe mar thír thionscnaimh shábháilte, is féidir tús a chur leis an scrúdú aonair le béim ar dhualgas an iarratasóra bunús a thabhairt lena iarratas trí

<sup>(54)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Márta 2016, *F.G. v an tSualainn*, Uimh. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, mír 127. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#). ECtHR, breithiúnas an 27 Deireadh Fómhair 2020, *M.A. v an Bheilg*, Uimh. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, mír 81. Achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#); ECtHR, breithiúnas an 21 Iúil 2021, *E.H. v an Fhrainc*, Uimh. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, mír 132. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(55)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Márta 2016, *F.G. v an tSualainn*, Uimh. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, mír 127. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#). ECtHR, breithiúnas an 27 Deireadh Fómhair 2020, *M.A. v an Bheilg*, Uimh. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, mír 81. Achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#); ECtHR, breithiúnas an 21 Iúil 2021, *E.H. v an Fhrainc*, Uimh. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, mír 132. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(56)</sup> Féach Airteagal 18 APD (athmhúnlú).

<sup>(57)</sup> EASO, *Practical Guide: Qualification for international protection*, Aibreán 2018. EASO, *Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative*, Bealtaine 2021. EASO, *Practical Guide on Exclusion*, Eanáir 2017.

<sup>(58)</sup> Airteagal 4(4) QD (athmhúnlú).





na heilimintí go léir a thabhairt ar aghaidh a thugann le fios nach bhfuil an tír sábháilte ina n-imthosca áirithe <sup>(59)</sup>.

Tugtar míniú breise ar na cásanna sin sna codanna thíos.

i. An bhfuil cosaint ar fáil sa tír thionscnaimh?

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Cé go gcaithfidh an t-iarratasóir bunús a thabhairt lena iarratas (an baol géarleanúna/díobhála tromchúisí má chuirtear ar ais chuig an tír thionscnaimh iad) is ortsa atá an dualgas a chruthú go bhfuil cosaint ar fáil sa tír thionscnaimh (a mhalairt).

Chun a dhearbhu go bhfuil cosaint ar fáil sa tír thionscnaimh, agus fíorais ábhartha an iarratais á sainaithint agat, ba cheart duit a shuíomh an ndearna an t-iarratasóir iarracht cosaint a lorg ó na húdaráis/gníomhaithe ábhartha; cén fáth nach ndearna, más rud é nach ndearna siad; cad iad na húdaráis/na gníomhaithe ar iarradh cosaint orthu, toradh an ghnímh seo agus an bhfuil cosaint inrochtana, éifeachtach agus de chineál neamh-shealadach <sup>(60)</sup>.

ii. An bhfuil rogha mhalartach na cosanta inmheánaí infheidhme?

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Má fhoráiltear dó sa dlí náisiúnta, is féidir leat a dhearbhu go bhfuil cosaint inmheánach ar ghéarleanúint nó ar dhíobháil thromchúiseach ar fáil go héifeachtach don iarratasóir i gcuid den tír thionscnaimh. Sa chás sin, ní mór duit limistéar a shainaithint agus a léiriú go bhfuil cuid den tír inar féidir leis an iarratasóir taisteal go sábháilte agus go dleathach, cead isteach a fháil agus a bheith ag súil go réasúnta le socrú <sup>(61)</sup>.

Chun tacú le cinneadh den sórt sin, agus na fíorais ábhartha á sainaithint agat, ní mór duit breithniú a dhéanamh ar na himthosca ginearálta atá i réim sa chuid sin den tír agus maidir le himthosca pearsanta an iarratasóra. A áirithiú go bhfaighfear COI ábhartha, beacht agus cothrom le dáta ó fhoinsí ábhartha, amhail EUAA, UNHCR agus eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha um chearta an duine, lena gcumhdaítear an staid ghinearálta sa tír sin agus an staid sa réigiún cosanta a sainaithníodh sa tír sin.

Más gníomhaithe géarleanúna nó díobhála tromchúisí iad stát nó gníomhairí an stáit, ba cheart duit glacadh leis nach bhfuil cosaint éifeachtach inmheánach ar fáil don iarratasóir. Más leanbh neamhthionlactha é nó í an t-iarratasóir, ba cheart infhaighteacht cúraim chuí agus socruithe coimeádta cuí atá chun leas an linbh neamhthionlactha a bheith mar chuid de d'imscrúdú i dtaobh an bhfuil cosaint ar fáil go héifeachtach. Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoi rogha na cosanta inmheánaí, féach treoir phraiticiúil EUAA ar an ábhar seo <sup>(62)</sup>.

<sup>(59)</sup> Airteagal 36 agus Airteagal 37 APD (athmhúnlú). Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoin riail sin maidir le bunús, féach EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023.

<sup>(60)</sup> Airteagal 7 QD (athmhúnlú).

<sup>(61)</sup> Airteagal 8 QD (athmhúnlú).

<sup>(62)</sup> EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), Bealtaine 2021.





iii. An bhfuil eisiamh ó chosaint idirnáisiúnta infheidhme?

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Agus na fórais ábhartha á suí agat (roimh an scrúdú dlíthiúil), féadfaidh tú gnéithe a shainaithint a bhféadfadh eisiamh an iarratasóra ó chosaint idirnáisiúnta a bheith mar thoradh orthu. Má mheasann tú gur cheart cosaint a dhiúltú don iarratasóir bunaithe ar fhórais eisiamh, ní mór duit bunús a thabhairt le do chonclúid <sup>(63)</sup>. Ní mór an t-eisiamh a bheith bunaithe ar fhianaise shoiléir inchreidte. Ní mór an deis a thabhairt don iarratasóir agóid a dhéanamh i gcoinne na fianaise a úsáidtear chun tacú leis an eisiamh. Chun tuilleadh faisnéise a fháil, féach treoir phraiticiúil EUAA ar an ábhar seo <sup>(64)</sup>.

iv. An ndearnadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach san am a chuaigh thart (bagairtí díreacha di) ar an iarratasóir cheana féin?

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Le linn an scrúdaithe, féadfaidh tú a shuíomh gur thug an t-iarratasóir bunús leis an bhfóras go ndearnadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach orthu, nó go ndearnadh bagairtí díreacha orthu sa tír thionscnaimh go ndearnadh géarleanúint nó díobháil den sórt sin orthu. Bheadh sé sin ina léiriú tromchúiseach ar eagla an iarratasóra, a bhfuil bunús maith léi, roimh ghéarleanúint nó ar an bhfórbhaol go bhfulaingeoideh sé díobháil thromchúiseach, ach amháin má tá cúiseanna maithe ann lena mheas nach ndéanfar an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach sin an athair <sup>(65)</sup>. Tá sé de dhualgas ort a léiriú an bhfuil cúiseanna maithe den sórt sin ann.

v. An dtagann an t-iarratasóir ó thíre thionscnaimh shábháilte atá ainmnithe de réir na reachtaíochta náisiúnta?

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'ainmnigh roinnt Ballstát tíortha áirithe mar thíortha sábháilte tionscnaimh i gcomhréir lena reachtaíocht náisiúnta. Le linn phróiseas ainmniúcháin tíre sábháilte tionscnaimh, tá measúnú déanta cheana féin ag d'údarais náisiúnta agus chinn siad nach bhfuil aon bhaol géarleanúna ná díobhála tromchúisí sa tír atá i gceist go ginearálta agus go comhsheasmhach agus go bhfuil cosaint stáit ar fáil agus inrochtana. Ba cheart an t-ainmniú sin a bheith bunaithe ar COI ábhartha, beacht agus cothrom le dáta agus, dá bhrí sin, is féidir a mheas go bhfuil an dualgas atá ort imscrúdú a dhéanamh ar an staid ghinearálta sa tír thionscnaimh comhlíonta. Dá bhrí sin, is féidir tús a chur leis an scrúdú aonair ar an iarratas le béim ar dhualgas an iarratasóra bunús a thabhairt lena iarratas trí na heilimintí seo a leanas a sholáthar lena léirítear an méid seo a leanas:

- ní féidir a mheas go bhfuil a dtír thionscnaimh sábháilte ina n-imthosca ar leith;

<sup>(63)</sup> Airteagal 12 agus Airteagal 17 QD (athmhúnlú).

<sup>(64)</sup> EASO, [Practical Guide on Exclusion](#), Eanáir 2017.

<sup>(65)</sup> Airteagal 4(4) QD (athmhúnlú).





agus/nó

- bunaithe ar ghnéithe aonair, níl an chosaint éifeachtach atá ar fáil go ginearálta ina dtír thionscnaimh ar fáil nó níl sí éifeachtach ina n-imthosca ar leith.

Ní mór an scrúdú sin a dhéanamh i gcomhthéacs de mheasúnú aonair. Ní mór duit a áirithiú go bhfuil do scrúdú bunaithe ar COI atá fós ann. Mura bhfuil sé seo amhlaidh, ba chóir duit aon taighde COI eile a dhéanamh a bheadh ag teastáil.

## 1.1.2. Píosaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is fútsa atá sé an fhianaise atá ar fáil a imscrúdú agus a scrúdú, chun fianaise bhreise a chuardach (féach Cuid [1.1.1. \(b\) vi. 'Faisnéis ábhartha faoin tír thionscnaimh agus fianaise eile a fháil'](#)) agus, más iomchuí, iarraidh ar an iarratasóir tuilleadh fianaise a chur isteach a mbeifí ag súil leis go réasúnta go soláthrófar í.

Chun cinntí a dhéanamh ar ardchaighdeán, tá sé ríthábhachtach go gcuideoidh tú leis an iarratasóir trí scrúdú críochnúil a dhéanamh ar an bhfianaise ar fad a cuireadh isteach agus trí dheis a thabhairt dóibh aon fhianaise ábhartha a chur isteach.

Ba chóir duit a áirithiú go dtuigeann tú ábharthacht an iarratais ar an bhfianaise go léir a chuireann an t-iarratasóir isteach. Is dea-chleachtas é a iarraidh ar an iarratasóir cad ba mhaith leo a léiriú leis an bhfianaise a chuireann siad i láthair.

Thairis sin, i gcásanna áirithe, d'fhéadfá a mheas gur gá faisnéis bhreise a fháil chun fíorais ábhartha uile an cháis a shoiléiriú.

Tá saorchead fianaise a chur isteach. Ciallaíonn sé seo gur féidir leis an iarratasóir aon chineál fianaise a chur isteach chun tacú lena iarratas (e.g. fianaise ábhartha amhail doiciméid nó réada de chineál ar bith nó fianaise neamhabhartha, bunaithe, mar shampla, ar fhaisnéis atá ar fáil ar an idirlíon) agus gur cheart duit glacadh léi. Níor cheart, áfach, fianaise a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do dhínit an iarratasóra a iarraidh ná glacadh léi (féach Cuid [1.1.2.\(n\) 'Fianaise a sháraíonn cearta bunúsacha an iarratasóra'](#)).

Féadfaidh iarratasóirí fianaise a sholáthar mar thaca lena n-éileamh nuair a bheidh a n-iarratas á thaisceadh acu nó ag aon chéim eile den nós imeachta, lena n-áirítear laistigh de thréimhse réasúnach ama tar éis an agallaimh phearsanta.

Chun na críche sin, tá sé tábhachtach gach píosa fianaise a chuirtear isteach leis an dáta agus leis an am a cuireadh isteach í a thaifeadadh i gcomhad an iarratasóra, ós rud é go bhféadfadh tionchar a bheith ag an tráth a cuireadh isteach píosa fianaise ar an measúnú creidiúnachta.





### Cuimhnigh ar rúndacht

Cuimhnigh, nuair a bhailíonn tú fianaise, nach mór duit a áirithiú nach gcuirfear an t-iarratasóir nó daoine gaolmhara i mbaol. Ní mór prionsabal na rúndachta a urramú <sup>(66)</sup>.

Sa bhreis ar a ráitis féin le linn agallaimh phearsanta agus/nó trí aighneacht i scríbhinn, féadfaidh iarratasóirí fianaise thacaíochta a sholáthar i bhfoirmeacha éagsúla. Anseo thíos gheobhaidh tú treoir maidir leis na cineálacha fianaise is coitianta is féidir a chur isteach nó a bhailiú agus conas déileáil le gach ceann díobh.

#### (a) Ráitis ó bhéal

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Uaireanta, is iad ráitis ó bhéal an iarratasóra an t-aon fhianaise atá ar fáil in éileamh. Tá ráiteas ó bhéal an iarratasóra a thugtar le linn an agallaimh phearsanta ríthábhachtach. Dá bhrí sin, tá sé riachtanach go ndéanann tú an t-agallamh ar bhealach lena chinntiú go bhfaightear fianaise ardcháilíochta, ábhartha agus iontaofa ón iarratasóir. Is gá na teicnící iomchuí agallaimh a chur i bhfeidhm, go háirithe i gcás leanaí agus daoine leochaileacha (lena n-áirítear daoine a d'fhulaing teagmhais dhiúltacha saoil) chun a áirithiú go gcuirfear an fhaisnéis uile in iúl chomh fada agus is féidir le heolas agus le cumais an iarratasóra.

Le linn an agallaimh tá sé tábhachtach go bhfanfaidh tú dírithe ar [chroí-eilimintí](#) an éilimh agus ní ar na gnéithe forimeallacha. Má chuireann tú béim ar fhíorais fhorimeallacha nó má thugann tú mórán ama dóibh, go háirithe i dtús an agallaimh, d'fhéadfadh sé a bheith míthreorach don iarratasóir maidir le cad iad na fíorais thábhachtacha is gá a chur i láthair.



### Foilseachán gaolmhar EUAA

Tá treoir maidir le conas fianaise ardcháilíochta a bhailiú trí agallamh pearsanta agus conas agallamh atá dírithe ar iarratasóirí a dhéanamh le fáil in EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014.

#### (b) Ráitis i scríbhinn

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Nuair a chuirtear ráitis i scríbhinn isteach chun an t-iarratas a thaisceadh, d'fhéadfaidís cabhrú leat an t-agallamh a ullmhú toisc go bhféadfaidís faisnéis a chur ar fáil maidir leis na cúiseanna a bhí leis an teitheadh, maidir leis an eagla agus maidir leis an mbaol a bheidh ann amach anseo agus maidir le céannacht agus imthosca pearsanta an iarratasóra. Is féidir glacadh le ráitis i scríbhinn freisin mar fhianaise bhreise chun tacú le hiarratas, rud a chomhlánaíonn na

<sup>(66)</sup> Chun tuilleadh faisnéise a fháil, féach Cuid 'Treoirphrionsabail, (e) Rúndacht' agus EASO, [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020.



ráitis ó bhéal a bailíodh le linn an agallaimh. I gcásanna eisceachtúla, d'fhéadfadh sé gurb ionann ráitis i scríbhinn agus na ráitis amháin atá ar fáil, i gcás nach ndéantar agallamh ar chúiseanna sonracha (féach Cuid [‘Treoirphrionsabail, \(d\) ‘Ceart an iarratasóra éisteacht a fháil’](#)).

D'fhéadfadh ráitis scríofa a bheith úsáideach go háirithe i gcás iarratasóirí a bhfuil neamhoird mheabhracha orthu nó i gcás iarratasóirí atá faoi mhíchumas. D'fhéadfadh an fhormáid scríofa mothú sábháilteachta agus creat a chur ar fáil d'iarratasóirí den sórt sin is féidir leo a leanúint le linn an agallaimh phearsanta, go háirithe i gcásanna ina bhféadfaí difear a dhéanamh dá gcumhne.

Féadfaidh an t-iarratasóir ráitis i scríbhinn a scríobh go spontáineach chun ráitis ó bhéal a chomhlánú nó féadfaidh siad a bheith mar thoradh ar iarraidh ón údarás ceistneoir nó foirm ghinearálta nó shonrach a fhreagairt.

Cé gur prósa fianaise úsáideach iad ráitis scríofa, cuimhnigh go bhféadfadh tionchar a bheith ag an gcomhthéacs inar scríobhadh iad ar a n-ábhar agus ar shainiúlacht na sonraí. I measc na gcásanna ina bhféadfadh na himthosca tionchar a imirt ar ábhar ráitis i scríbhinn, mar shampla: ráitis a scríobhtar díreach tar éis iad a ghabháil chun teorainn a thrasnú go neamhrialtá; ráitis a scríobhadh i láthair gardaí teorann nó póilíní faoi éide; ráitis a scríobh duine atá faoi thionchar smuigléirí, gáinneálaithe ar dhaoine nó daoine eile den phobal. Tabhair aird ar leith a thabhairt ar imthosca den sórt sin agus na ráitis sin á gcur i gcomparáid le fianaise eile atá ar fáil (amhail na ráitis a cuireadh ar fáil le linn an agallaimh phearsanta) agus, más féidir, deis a thabhairt don iarratasóir soiléiriú a dhéanamh, sula dtiocfaidh sé ar chonclúid dhiúltach maidir leis an gcinneadh creidiúnachta.

### **(c) Doiciméid aitheantais agus fianaise dhoiciméadach eile**

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

D'fhéadfaí a áireamh ar an bhfianaise dhoiciméadach sin cineálacha éagsúla doiciméad aitheantais, doiciméad taistil, teastas (stádas sibhialta, breith, stádas pósta, náisiúntacht, etc.), barántas gabhála, cinntí cúirte nó breithiúnais, ríomhphoist chlóite, litreacha nó teistimeireachtaí ó ghrúpaí polaitiúla nó ó ghrúpaí eile, cártaí ballraíochta, tuairiscí sna meáin, pictiúir, doiciméid leighis, nuachtáin, etc. D'fhéadfaí éadaí, péintéireachtaí, méaróga USB nó cártaí SIM, fóin, briochtaí nó réada eile a áireamh ar fhianaise ábhartha eile. D'fhéadfadh leathanaigh idirlín amhail naisc chuig na meáin shóisialta a bheith i gceist le fianaise neamhábhhartha.

Agus fianaise á bailiú agat, d'fhéadfá teacht ar go leor cineálacha éagsúla fianaise, e.g. fianaise a chuir an t-iarratasóir isteach, a bhailíonn tú féin nó atá ar fáil duit ar bhealach eile (toisc gur chuir an t-iarratasóir isteach í i nós imeachta eile nó toisc gur tháinig sí chun solais trí bheart imscrúdaitheach sonrach).

Ní mór scrúdú críochnúil a dhéanamh ar aon doiciméid a thíolacann iarratasóir mar fhianaise chun tacú lena n-éileamh. Ba cheart duit a chinntiú ar dtús go dtuigeann tú na doiciméid a chuirtear isteach agus a ábhartha atá siad don iarratas. Is dea-chleachtas é a iarraidh ar an iarratasóir cad ba mhaith leo a thaispeáint le gach doiciméad a thugann siad chun tosaigh.





D'fhéadfaí doiciméid nó fianaise eile a sholáthar i mbunchóip nó i gcóip agus d'fhéadfaí ábhar príobháideach chomh maith le doiciméid oifigiúla a áireamh iontu.

Ba cheart duit a áirithiú go bhfuil go leor faisnéise agat a bhaineann leis an bhfianaise chun ábhar na fianaise a thuiscint, na himthosca inar eisíodh an doiciméad (an uair a eisíodh an doiciméad, cé a d'eisigh é, an cuspóir atá leis, etc.) agus conas a fuair an t-iarratasóir an fhianaise. Déan athbhreithniú ar na doiciméid go léir a mhéid is féidir le linn an agallamh phearsanta le fáil amach an bhfuil dóthain eolais agat chun measúnú breise a dhéanamh orthu nó an bhfuil gá le soiléiriú breise ón iarratasóir.

Ba cheart pasanna, mar shampla, a sheiceáil le haghaidh stampaí dul isteach/imeachta, víosaí, fianaise ar fhilleadh ar an tír thionscnaimh, etc., chun stair inimirce an iarratasóra agus a chuntas ar imeachtaí chun críocha measúnaithe creidiúnachta a dheimhniú ag céim níos déanaí (céim 2). Mar shampla eile, má tá doiciméid curtha i láthair ag an iarratasóir nach bhfuiltear ag súil leo a bheith ina seilbh, ba cheart an deis a thabhairt dó a mhíniú conas a fuair siad na doiciméid.

Nuair is féidir, ba cheart duit faisnéis a fháil freisin maidir le hinneachar agus foirm aon cheann de na doiciméid a chuirtear i láthair (e.g. barántais ghabhála, toghairm chúirte). Féadfar faisnéis den sórt sin a fháil trí COI ábhartha, nó trí nós imeachta fóirúcháin sonrach. Ba cheart doiciméid a fhíorú, más féidir, roimh an agallamh pearsanta. Tabharfaidh sé sin deis don iarratasóir aon torthaí diúltacha maidir le barántúlacht na fianaise a cuireadh isteach a mhíniú. Féadfar doiciméid a fhíorú ó chlárú an iarratais má bhíonn na doiciméid ar fáil an tráth sin.

Ag brath ar an gcleachtas náisiúnta agus ar na féidearthachtaí náisiúnta, féadfaidh aonad speisialaithe nó údarás speisialaithe fóirú (catagóirí áirithe doiciméad) a dhéanamh. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach Céim 2, [2.1. Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile](#), agus ar threoir phraiticiúil EUAA maidir le clárú <sup>(67)</sup>. Ní mór an fóirú a dhéanamh ar bhealach lena n-áirítear go n-urramaítear prionsabal na rúndachta (féach thuas Cuid '[Treoirphrionsabail, \(e\) Rúndacht](#)') <sup>(68)</sup>.

#### **(d) Faisnéis faoin tír thionscnaimh**

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tá infhaighteacht COI ar ardchaighdeán ríthábhachtach don phróiseas cinnteoireachta <sup>(69)</sup>. Ní mór duit a bheith muiníneach go bhfuil COI ar fáil ábhartha, beacht agus cothrom le dáta agus go dtagann sé ó fhoinsí éagsúla iontaofa agus neamhspleácha. Ba cheart COI a bheith chomh sonrach agus is féidir, agus gan a bheith teoranta don staid ghinearálta sa tír thionscnaimh. Ós rud é go bhfuil a peirspictíocht agus a fócas féin ag gach foinse, ba cheart dul i gcomhairle le foinsí éagsúla agus le cineálacha éagsúla foinsí chun an léargas is cuimsithí agus is cothroime is féidir a bhaint amach, lena n-áirítear faisnéis a fhaightear ó EUAA, ó UNHCR agus ó eagraíochtaí ábhartha um chearta an duine a chur san áireamh <sup>(70)</sup>. Ba cheart go mbeadh COI oibiachtúil agus ba cheart go mbeadh an cur chuige maidir lena bhailiú neamhchlaonta, rud a

<sup>(67)</sup> EASO, [Practical Guide on Registration – Lodging of applications for international protection](#), Nollaig 2021.

<sup>(68)</sup> Airteagal 30 APD (athmhúnlú).

<sup>(69)</sup> Airteagail 4(3) QD (athmhúnlú) agus 10(3)(b) APD (athmhúnlú).

<sup>(70)</sup> Airteagal 10(3) pointe (b) APD (athmhúnlú).





chiallaíonn gur cheart don duine a bhailíonn é gan breathnú ar COI a thacaíonn le measúnú diúltach amháin nó le measúnú dearfach <sup>(71)</sup>.

Ní mór gach foinse a d'úsáid tú i do mheasúnú a lua i do chinneadh, nuair is féidir.



### Foilseachán gaolmhar EUAA

Soláthraítear in [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum application](#), EASO, Nollaig 2020, faisnéis ar conas COI a úsáid ag céimeanna éagsúla den scrúdú ar iarratais ar chosaint idirnáisiúnta, lena n-áirítear measúnú creidiúnachta. Chomh maith le faisnéis níos mionsonraithe a fháil maidir le conas COI a úsáid i measúnú creidiúnachta, tá faisnéis sa treoir maidir lena bhfuil i gceist le COI nó COI ábhartha agus beacht atá cothrom le dáta agus bailithe ó fhoinsí éagsúla.

### (e) Comhaid tearmainn na mball teaghlaigh

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Chun a bheith in ann measúnú cuí a dhéanamh, agus láneolas aige ar na fíorais, d'fhéadfadh sé go mbeadh ar an údarás cinntitheach na comhaid tearmainn ghaolmhara atá ina sheilbh a scrúdú. D'fhéadfaí a áireamh leis sin iarratais a bhaineann le fíorais nó imthosca comhionanna, amhail comhaid tearmainn ball teaghlaigh, ós rud é go bhféadfadh dlúthbhaint a bheith idir an eagla a chuireann an t-iarratasóir in iúl agus cás ball teaghlaigh eile <sup>(72)</sup>. Uaireanta, déanfaidh an t-iarratasóir tagairt do chomhad duine muinteartha agus cuirfidh sé eilimintí dá chomhad isteach. Mar sin féin, ba cheart déileáil le comhaid ball teaghlaigh faoi rún (féach Codanna '[Treoirphrionsabail](#)', '[Rúndacht](#)' agus '[An Ceart chun saol príobháideach agus meas ar dhínit an duine](#)'). Ag brath ar fhorálacha náisiúnta agus ar ábhar na faisnéise, d'fhéadfadh sé go mbeadh gá le toiliú an bhaill teaghlaigh lena mbaineann chun an fhianaise sin a úsáid.

I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh nochtadh faisnéise íogaire ó chomhaid eile sábháilteacht na mball teaghlaigh a nochtadh go mór nó a chur i mbaol. B'amhlaidh an cás i gcásanna foréigin ghnéasaigh agus inscnebhunaithe, mí-úsáid leanaí, faillí, foréigean agus teacht i dtír, gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne, léiriú inscne nó saintréithe gnéis, etc. Sna cásanna sin, ní féidir fianaise a nochtadh, agus beidh ort na saincheistanna a fhiosrú agus torthaí creidiúnachta díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith ann a shoiléiriú gan an fhaisnéis a nochtadh.

### (f) Faisnéis ó dhaoine eile / fianaise ó fhinnéithe

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Sa bhreis ar an bhfaisnéis a sholáthraíonn saineolaithe cáilithe ina réimse (féach thíos [\(j\)](#) '[anailís, measúnú nó tásc teanga](#)', [\(k\)](#) '[Tuarascálacha leighis, síciatracha agus síceolaíochta](#)', [\(m\)](#) '[Tuarascálacha ó ghairmithe eile](#)'), féadfar fianaise a chur isteach nó a iarraidh ar dhaoine

<sup>(71)</sup> EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023.

<sup>(72)</sup> EASO, [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020.





aonair nó ar ghrúpaí eile a d'fhéadfadh cabhrú le measúnú a dhéanamh ar chreidiúnacht chuntas iarratasóra nó imthosca pearsanta iarratasóra. Is féidir leis an bhfianaise sin teacht ó réimse leathan foinsí, lena n-áirítear baill teaghlaigh, comhpháirtithe, scoileanna, grúpaí polaitiúla agus reiligiúnacha. I gcásanna áirithe, tá tábhacht ar leith ag baint le teistiméireachtaí, amhail na ráitis a dhéanann na daoine fásta tionlacain thar ceann iarratasóirí mionaoiseacha. D'fhéadfadh faisnéis thábhachtach teacht freisin ó fhianaise an ionadaí dhlíthiúil ceaptha don leanbh agus ó mhúinteoirí, oibrithe sóisialta nó baill foirne san ionad cóiríochta a bhíonn i ndlúth-theagmháil leis an leanbh.

Nuair a bhailíonn tú fianaise den sórt sin, ba cheart aird ar leith a thabhairt ar rúndacht fhéideartha na fianaise.

#### **(g) Faisnéis atá ar fáil ar na meáin shóisialta**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh cineálacha éagsúla a bheith san fhaisnéis a bhailítear ar na meáin shóisialta. Is minic a bhíonn iarratasóirí ag brath ar fhaisnéis atá ar fáil sna meáin shóisialta chun bunús a thabhairt lena n-iarratas, cibé acu faisnéis ghinearálta é (mar shampla, ailt bhlag nó teistiméireachtaí a bhaineann leis an staid ghinearálta sa tír thionscnaimh maidir le fíoras a n-éilimh) nó faisnéis níos sonraí (mar shampla, postálacha ar ardáin na meán sóisialta, a bpostálacha féin ar an idirlíon, nó íomhánna díobh atá ar fáil go poiblí a tógadh le linn imeacht nó imthoisic, etc.)

Féadfaidh an t-údarás cinntitheach faisnéis den sórt sin atá ar fáil go poiblí ar na meáin shóisialta a bhailiú freisin agus féadfaidh sé í a úsáid mar fhianaise. D'fhéadfadh an fhaisnéis sin a bheith ina díol spéise ar leith nuair nach bhfuil aon fhoinsí eile ar fáil i ndáil le topaic nó imeacht, mar chúiteamh ar an easpa COI foirmiúil, nó toisc gur imeacht an-nua é, mar shampla.

Is féidir le faisnéis a bhailítear ar na meáin shóisialta bunús a thabhairt le hiarratas ach faisnéis mhíchruinn nó neamhiontaofa a nochtadh freisin. Mar gheall ar a cineál sonrach, áfach, baineann dúshláin iomadúla leis an bhfaisnéis atá ar fáil ar na meáin shóisialta agus ba cheart í a úsáid agus a mheasúnú go cúramach (féach Céim 2, Cuid [2.1.4\(c\) 'Ábhar a bhailítear trí na meáin shóisialta'](#)) <sup>(73)</sup>.

#### **(h) Fianaise ó údarais náisiúnta eile de chuid an Bhallstáit fhreagraigh**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh sé go mbeadh faisnéis i seilbh ranna stáit eile a d'fhéadfadh cabhrú le fíorais ábhartha iarratais a shuíomh. Mar shampla, d'fhéadfadh sé a bheith iomchuí faisnéis a iarraidh, amhail:

- Meaitseanna méarlorg Eurodac.

<sup>(73)</sup> EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), an dara heagrán, 2023, Cuid 1.10.3.4. Gníomhaíochtaí sur place agus úsáid na meán sóisialta; agus an Binse Uachtarach (an Dlísheomra Inimisce agus Tearmainn (IAC)), (RA), breithiúnas an 20 Eanáir 2022, XX (PJAK – gníomhaíochtaí sur place – Facebook) An Iaráin CG [2022] UKUT 23 (IAC).





Is féidir faisnéis Eurodac a úsáid, mar shampla, chun bealach taistil, iontrálacha agus fanacht neamhdhleathach an iarratasóra, agus iarratais ar thearmann a rinneadh roimhe seo, a athchruthú.

- Póstaí a chlárú.
- Taifid phóilíneachta/choiriúla/chúirte.
- Faisnéis a chuirtear ar fáil in iarrataí ar víosaí, mar shampla tríd an gCóras Faisnéise Víosaí.
- Is féidir le taifid an Chórais Faisnéise Víosaí léargas a thabhairt ar na doiciméid aitheantais agus taistil atá i seilbh an iarratasóra.
- Faisnéis atá ar fáil trí Chóras Faisnéise Schengen.

Féadfaidh Córas Faisnéise Schengen faisnéis a sholáthar maidir le saincheistanna slándála poiblí a bhaineann leis an iarratasóir, maidir le nasc le himeachtaí coiriúla, maidir le húsáid doiciméad falsaithe nó maidir le leochaileacht, mar shampla.

#### (i) Faisnéis ó Bhallstáit eile

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

In imthosca áirithe, d'fhéadfadh sé a bheith iomchuí faisnéis faoin iarratasóir a iarraidh ó Bhallstát eile ina raibh cónaí ar an duine roimhe sin nó inar iarr siad cosaint.

Is féidir cóipeanna a iarraidh de ghnéithe de chomhad tearmainn iarratasóra ar diúltaíodh an t-iarratas ar chosaint idirnáisiúnta ina leith i mBallstát eile nó i dtír chomhlachaithe eile, nuair nach bhfuil Rialachán (AE) Uimh. 604/2013 <sup>(74)</sup> infheidhme a thuilleadh nó nuair nach bhfuil feidhm aige maidir leis an iarratasóir. Féadfar an fhaisnéis sin a úsáid chun scrúdú a dhéanamh ar an iarratas i dtír an tearmainn, toisc go bhféadfaidh sí faisnéis ábhartha a sholáthar maidir leis na ráitis a rinne an t-iarratasóir roimhe sin agus maidir leis an bhfianaise a chuir siad ar fáil le linn an nós imeachta eile.

Aon iarratais ar chóipeanna de ghnéithe den chomhad tearmainn a fháil ó thír eile, d'fhéadfadh sé go mbeadh gá le toiliú an iarratasóra i ngeall ar rúndacht.



#### Foilseachán gaolmhar EUAA

Chun treoir mhionsonraithe a fháil maidir le hiarratais ar fhaisnéis chuig Ballstáit eile, déan tagairt do EASO, [Recommendations on Information Exchange between Dublin Units](#), Nollaig 2021.

<sup>(74)</sup> [Rialachán \(AE\) Uimh. 604/2013](#) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Meitheamh 2013 lena mbunaítear na critéir agus na sásraí lena gcinntear cé acu Ballstát atá freagrach as scrúdú a dhéanamh ar iarratas ar chosaint idirnáisiúnta arna thaisceadh i gceann de na Ballstáit ag náisiúnach tríú tír nó ag duine gan stát (athmhúnlú), IO L 180 (ar a dtugtar Rialachán III Bhaile Átha Cliath freisin).



**(j) Anailís, measúnú nó tásca teanga**[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Ag brath ar an gcleachtas náisiúnta, d'fhéadfadh sé go mbeadh rochtain agat ar mheasúnú teanga, ar thásca nó ar anailís ar leith, rud a thabharfadh roinnt moltaí (foirmiúla nó níos neamhfhoirmiúla) duit maidir le háit tionscnaimh dhóchúil nó próifíl eitneach an iarratasóra. Ní léiríonn anailís teanga tír náisiúntachta an iarratasóra ann féin, ach an áit (nó ceann de na háiteanna) ina bhfuil an t-iarratasóir tar éis a bheith ina gcónaí ann ar feadh tréimhse níos faide agus iad ag idirghníomhú leis an bpobal. Cuimhnigh go bhféadfadh canúintí difriúla a bheith i dteanga, ag brath ar an réigiún tionscnaimh nó ar aicme shóisialta an chainteora, agus gur féidir roinnt teangacha a labhairt laistigh de chathair amháin, lena n-áirítear i bpócaí pobail an diaspóra. I dtíortha tionscnaimh áirithe, d'fhéadfadh nasc níos mó a bheith idir canúint teanga agus cúlra eitneach nó cleamhnacht ná an áit bhunaidh nó chónaithe. Tá an teanga labhartha réidh freisin, toisc go bhféadfadh athrú teacht ar an bhfoclóir agus ar an bhfoghraíocht de réir an chomhthéacs ina gcónaíonn an t-iarratasóir. D'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóir a bhfuil an náisiúntacht a éilítear acu in ann a dteanga náisiúnta a labhairt nó í a labhairt le deacrachtaí má tá cónaí orthu thar lear ar feadh tréimhse fhada, mar shampla.

Tá réimse leathan measúnuithe teanga féideartha ann a rangáítear ó phróisis eolaíocha fhoirmiúla go nósanna imeachta níos neamhfhoirmiúla. Dá bhrí sin, d'fhéadfaidís a bheith éagsúil ó thaobh iontaofachta de ag brath ar an gcaoi a ndéanann saineolaithe teanga nó an intleacht shaorga na tuarascálacha anailíse nó measúnaithe a tháirgeadh, bunaithe ar thaifeadtaí fuaime iarratasóirí, bunaithe ar sheicliostaí stór focal, etc.).

Ní mór idirdhealú soiléir a dhéanamh idir modhanna léirithe teanga agus modhanna anailíse teanga. Níl na modhanna léirithe teanga chomh hiontaofa le hanailís teanga agus ní fhéadfar iad a úsáid mar chruthúnas sna cúirteanna, ach is féidir iad a dhéanamh níos tapúla i gcás den chéad léiriú ar iarratasóirí nach bhfreagraíonn an áit tionscnaimh dhearbhaite dóibh don teanga a labhraítear. Nuair a thugtar an méid sin faoi deara, beidh gá le tuilleadh scrúdaithe, trí anailís chríochnúil teanga nó trí agallamh fíoraithe náisiúntachta nó trí mheascán den dá rud.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara gur cheart measúnuithe teanga nó tásca teanga, lena n-áirítear úsáid seicliostaí, a úsáid go han-chúramach sa mheasúnú creidiúnachta.

**(k) Tuarascálacha leighis, síciatracha agus síceolaíochta**[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Ag brath ar an gcás sonrach agus ar imthosca pearsanta an iarratasóra, d'fhéadfadh fianaise leighis, lena n-áirítear síciatrach agus síceolaíoch, a bheith an-luachmhar don mheasúnú, mar go bhféadfadh sé léargas a thabhairt ar ghnéithe éagsúla den éileamh.

- D'fhéadfadh sé comharthaí a thabhairt duit maidir le cumas an iarratasóra fianaise a bhailiú agus/nó a chur i láthair, lena n-áirítear ráitis ó bhéal agus i scríbhinn. Dá réir sin, is féidir le fianaise leighis dífeall a dhéanamh ní hamháin do d'ionchais maidir le cumas an iarratasóra bunús a thabhairt lena éileamh ach freisin maidir leis an gcaoi a ndéanann tú measúnú ar chreidiúnacht a ráiteas (maidir le tosca saofa féach Cuid [2.3.1. 'Tosca a bhaineann leis an iarratasóir'](#) faoi Chéim 2).



### Sampla de thionchar na fianaise leighis ar bhailiú faisnéise

D'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóir a bhfuil neamhord struis iarthrámaigh (PTSD) air nó uirthi in ann na bearta a dhéanamh a bheadh ag teastáil de ghnáth chun fianaise atá ar fáil dó nó di a bhailiú.

- Féadfaidh sé sonraí a thabhairt duit maidir le haon ráthaíochtaí nós imeachta speisialta is gá a chur i bhfeidhm.
- Féadfar é a mheas mar fhianaise a thacaíonn le fíorais ábhartha a bhaineann le heachtraí roimhe seo a mhaíonn an t-iarratasóir go raibh siad acu.



### Sampla d'fhianaise a thugann bunús le heachtraí roimhe seo

Tugann an t-iarratasóir teastas leighis i láthair a bhaineann leis na coilim is féidir a fheiceáil ar a gcorp, rud a deir siad atá mar thoradh ar ghníomhartha céastóireachta ina dtír thionscnaimh.

- Féadfaidh sé léiriú a thabhairt ar imthosca pearsanta a d'fhéadfadh difear a dhéanamh don mheasúnú riosca nó tacú tuilleadh le tásca ina leith.



### Sampla d'fhianaise a thugann bunús le himthosca pearsanta

Ag brath ar an gcleachtas náisiúnta, má chuireann iarratasóir deimhniú leighis isteach lena léirítear go bhfuil sé nó sí faoi mhíchumas, más féidir a mheas go bhfuil an imthosc sin suite, agus ag brath ar an gcás sonracha atá i gceist agus ar thromchúis an mhíchumais, d'fhéadfaí é sin a mheas mar imthosc ghéaraitheach. Tá feidhm aige sin i gcás ina bhfuil foréigean neamh-idirdhealaitheach ann i gcomhthéacs coinbhleachta inmheánaí nó idirnáisiúnta agus go bhféadfadh sé difear a dhéanamh don mheasúnú riosca.

D'fhéadfadh sé a bheith an-úsáideach tuairim shaineolach a lorg i gcás iarratasóirí a bhfuil fadhbanna meabhairshláinte orthu, ina raibh neamhord síciatrach nó fisiceach diagnóisithe, ina bhfuil galar ainsealach orthu, ina bhfuil siad faoi mhíchumas, nó i gcás iarratasóirí a d'fhulaing cineálacha tromchúiseacha foréigin, agus daoine atá ina n-íospartaigh chéastóireachta nó atá ina n-íospartaigh gháinneála ar dhaoine, i measc nithe eile.

Is é an ról atá agat iarratasóirí a shainiú a d'fhéadfadh leochaileachtaí agus riachtanais speisialta a bheith acu agus, dá bhrí sin, b'fhéidir gurb é do ról freisin, ag brath ar an gcleachtas náisiúnta, iad a chur ar aghaidh chuig speisialtóirí chun soiléiriú a fháil ar a staid fhisiciúil agus mheabhrach.

Féadfaidh iarratasóirí aon chineál fianaise leighis a chur isteach go spontáineach freisin. Dá bhrí sin, bainfidh an cheist le luach cruthúnais na fianaise (féach Céim 2, Cuid [2.1.4\(a\) ‘Fianaise leighis agus shíceolaíoch’](#)). D’fhéadfadh taifid chliniciúla nó oidis leighis a bheith úsáideach mar fhianaise. Féadfar fianaise ó shaineolaithe a chur ar fáil i dtír thionscnaimh, i dtíortha idirthurais nó i dtír ghlactha an iarratasóra.

### Prótacal Iostanbúl <sup>(75)</sup>

Is sraith de chaighdeáin idirnáisiúnta é Prótacal Iostanbúl a threoraíonn imscrúdú íospartach céastóireachta agus íde nó pionóis eile atá cruálach, mídhonna nó táireach. Cabhraíonn an prótacal le gairmithe doiciméadú a dhéanamh ar chomharthaí céastóireachta nó íde mhídhonna eile.

Tacaíonn measúnuithe leighis-dlíthiúla a dhéantar de réir Phrótacal Iostanbúl le doiciméadú comharthaí meabhracha agus fisiciúla de chéastóireacht nó d’íde mhídhonna eile. Tacaíonn siad freisin le doiciméadú a dhéanamh ar thionchar na híde sin ar an duine. Dá bhrí sin, soláthraíonn sé measúnú caighdeánaithe a théann níos faide ná comharthaí fisiciúla na drochíde a d’fhéadfadh a bheith ann.

D’fhéadfadh tarchur chuig measúnuithe leighis-dlíthiúla den sórt sin a bheith ábhartha go háirithe, mar shampla i gcás ina bhfuil tásca ann nach bhfuil an t-iarratasóir in ann ráitis chomhleanúnacha a chur ar fáil faoina dtaithí roimhe seo mar gheall ar thráma.

### (l) Measúnuithe aoise

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is éard atá i gceist le measúnú aoise an próiseas trína bhféachann na húdaráis le haois chroineolaíoch nó raon aoise duine a mheas d’fhonn a fháil amach an leanbh nó duine fásta iad <sup>(76)</sup>. Mar sin féin, ní féidir le haon mhodh measúnaithe aoise aois an duine a shuí go cinnte agus níor cheart measúnú aoise a úsáid gan ghá. Ní fhéadfaidh an t-údarás freagrach a iarraidh ar an iarratasóir measúnú aoise a dhéanamh a éilíonn scrúdú leighis ach amháin nuair a thagann amhras chun cinn maidir le haois mhionaoiseach nó aois fásta an iarratasóra. Má tá amhras ann fós maidir le haois an iarratasóra tar éis an mheasúnaithe, ní mór duit glacadh leis gur mionaoiseach é nó í an t-iarratasóir <sup>(77)</sup>. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach treoir phraiticiúil EUAA maidir leis an ábhar <sup>(78)</sup>.

### (m) Tuarascálacha ó ghairmithe eile

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

D’fhéadfadh tuarascálacha ó ghairmithe eile a bheith ar fáil freisin, mar shampla tuarascálacha arna ndréachtú ag saineolaithe eile a bhfuil inniúlachtaí speisialaithe acu nó ag gairmithe a bhíonn i dteagmháil leis an iarratasóir de ghnáth.

<sup>(75)</sup> Oifig Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine, [Istanbul Protocol: Manual on the effective investigation and documentation of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment](#), Sraith Oiliúna Gairmiúla Uimh. 8/Rev. 1, 2004.

<sup>(76)</sup> EASO, [Practical Guide on Age Assessment – An dara heagrán](#), Meán Fómhair 2018.

<sup>(77)</sup> Féach Airteagal 25(5) APD (athmhúnlú).

<sup>(78)</sup> Chun tuilleadh eolais a fháil ar an aois mar fhóras ábhartha, an fhianaise atá ar fáil agus léirmhíniú leathan ar dhoiciméid a nglactar leo agus anailís ar fhianaise, féach EASO, [Practical Guide on Age Assessment – An dara heagrán](#), Meán Fómhair 2018, lgh. 24, 45 agus 47.



Féadfaidh an t-iarratasóir fianaise a thíolacadh nó d'fhéadfadh sé go mbeadh rochtain agat ar thuairiscí ó shaineolaithe cosanta leanaí nó ó shaineolaithe um fhoréigean gnéasach agus inscnebhunaithe, mar shampla. Féadfar a áireamh ar fhianaise ó shaineolaithe eile tuarascálacha agus cineálacha eile faisnéise arna gcur ar fáil ag saineolaithe maidir le hábhair áirithe, amhail saincheistanna cultúrtha agus reiligiúnacha <sup>(79)</sup>.

D'fhéadfadh ráitis nó tuarascálacha ó ghairmithe a bhíonn i dteagmháil le hiarratasóirí a bheith úsáideach freisin chun tú a chur ar an eolas faoi roinnt gnéithe, amhail fadhbanna leighis a d'fhéadfadh a bheith ann, ba cheart duit a bheith ar an eolas faoi ach ní cheart duit a bheith fíoraithe (fós) i dtuarascáil leighis.

Tá faisnéis phearsanta ag oibrithe sóisialta faoin iarratasóir agus d'fhéadfaidís imní a chur in iúl maidir le hiompar nó gnéithe eile de shaol an iarratasóra sa tír ghlactha. Le bealaí cumarsáide cuí agus comhar cuí idir na húdaráis chinntitheacha agus geallsealbhoirí eile, amhail údaráis ghlactha, d'fhéadfadh sé go mbeadh oibrithe in ann leas a bhaint as faisnéis a bheadh úsáideach chun a measúnú a dhéanamh i gceart.

#### **(n) Fianaise a sháraíonn cearta bunúsacha an iarratasóra**

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Ós rud é go bhféadfaidh an t-iarratasóir fianaise a chur isteach gan bhac chun tacú lena n-iarratas, ní mór don údarás cinntitheach glacadh leis an bhfianaise uile a chuirtear isteach gan srian agus í a mheasúnú, ach amháin i gcás ina mbeadh sárú ar chearta bunúsacha an iarratasóra mar thoradh ar an tíolacadh féin. Ba cheart bailiú agus glacadh fianaise a bheith comhsheasmhach leis na cearta bunúsacha a ráthaítear leis an gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine (ECHR) agus le Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, amhail an ceart go n-urramófaí dínit an duine (Airteagal 1 ECHR agus Airteagal 1 den Chairt AE), an ceart go n-urramófaí an saol príobháideach agus saol an teaghlaigh (Airteagal 8 ECHR agus Airteagal 7 den Chairt AE), agus dianchosc ginearálta agus iomlán ar chéastóireacht agus ar íde atá mídhaonna nó táireach (Airteagal 3 ECHR agus Airteagail 3 agus 4 de Chairt AE).

Cé go bhféadfaidh údarás tuarascáil ó shaineolaí a iarraidh, 'ní mór do na nósanna imeachta maidir le dul ar iontaoibh tuarascála den sórt sin a bheith comhsheasmhach, go háirithe, leis na cearta bunúsacha a ráthaítear leis an gCairt' <sup>(80)</sup>.

Agus fianaise á lorg agus á glacadh aige, ba cheart don údarás cinntitheach a chur san áireamh a thromchúisí atá an cur isteach a chruthaíonn an fhianaise sin sa cheart chun príobháideachta, agus ba cheart dó a mheas an féidir a mheas go bhfuil an cur isteach sin comhréireach leis an tairbhe a d'fhéadfadh sé a léiriú chun measúnú a dhéanamh ar fhórais an iarratais aonair <sup>(81)</sup>.

Tá sé de dhualgas ar an riarachán measúnú a dhéanamh ar ábharthacht na fianaise a cuireadh isteach chun bunús a thabhairt leis na fórais atá á mbreithniú

<sup>(79)</sup> Airteagal 10(3)(d) APD (athmhúnlú).

<sup>(80)</sup> CBAE, breithiúnas an 25 Eanáir 2018, [F v Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), Uimh. C-473/16, EU:C:2018:36, mír 48. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(81)</sup> CBAE, breithiúnas an 25 Eanáir 2018, [F v Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), Uimh. C-473/16, EU:C:2018:36, míreanna 55 agus ar aghaidh. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).



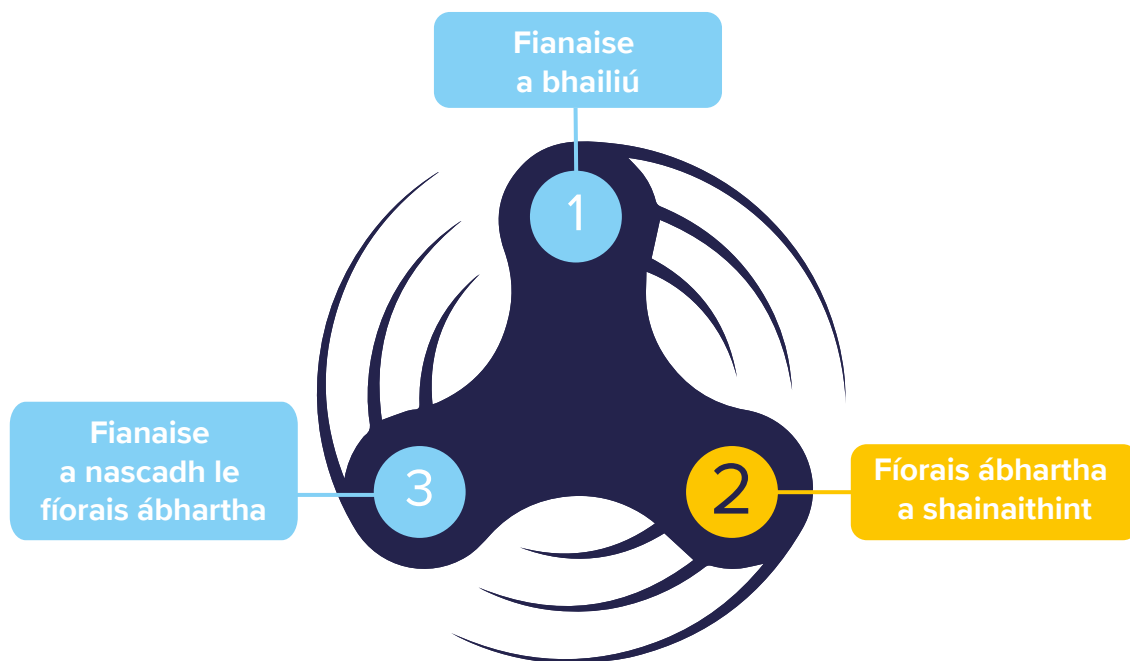
Go háirithe, ní úsáidfidh na húdaráis modhanna táireacha chun ceisteanna a chur maidir le cleachtais ghnéasacha iarratasóra, fianaise ar ghníomhaíochtaí gnéasacha agus tástálacha atá dírithe ar chlaonadh gnéasach nó féiniúlacht inscne duine a shuíomh, mar a shoiléiríonn Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (CBAE) <sup>(82)</sup>.

Leis an urraim do na cearta bunúsacha sin, cuirtear toirmeasc ar an údarás cinntitheach glacadh, mar shampla, le físeáin de dhlúthghníomhartha a bheith á gcur isteach ag an iarratasóir chun bunús a thabhairt le hiarratas bunaithe ar ghnéaschlaonadh. Dúirt CBAE ‘gurbh é an éifeacht a bheadh ag údarú nó glacadh leis na cineálacha sin fianaise ná iarratasóirí eile a ghríosú chun an rud céanna a thairiscint agus go mbeadh sé mar thoradh air, de facto, go gceanglófaí ar iarratasóirí fianaise den sórt sin a sholáthar’ <sup>(83)</sup>. In a lán cásanna, ní mheastar go bhfuil an fhianaise sin ábhartha maidir le bunús an ghnéaschlaonta.

## 1.2. Fíorais ábhartha a aithint agus a fhoirmiú

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

### Fíor 5. Fíorais ábhartha a shainaithint



<sup>(82)</sup> CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, *A., B., C. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, Uimh. C-148/13 go C-150/13, EU:C:2014:2406, míreanna 59-66. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(83)</sup> CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, *A., B., C. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, Uimh. C-148/13 go C-150/13, EU:C:2014:2406, míreanna 59-66. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).



### Cad is fíorais ábhartha ann?

Is éard atá i gceist le fíorais ábhartha ná fíorais agus imthosca a bhfuil baint acu le ceann amháin nó níos mó de na gnéithe bunaitheacha den sainmhíniú ar dhídeanaí<sup>(84)</sup> nó duine atá i dteideal cosaint choimhdeach a fháil<sup>(85)</sup> agus a théann go croílár an iarratais.

Ós rud é go bhfuil nasc díreach idir fíorais ábhartha agus na critéir incháilitheachta um chosaint idirnáisiúnta, tá sé ríthábhachtach iad a shainaithint go cuí chun an measúnú creidiúnachta agus an measúnú riosca a dhéanamh. Sainmhíonn fíorais ábhartha raon feidhme an mheasúnaithe agus cabhraíonn siad le struchtúr a chur ar do réasúnaíocht. Níl ach fianaise atá nasctha leis na fíorais ábhartha shainaitheanta faoi réir scrúdú an iarratais.

Próiseas leanúnach is ea sainaithint na bhfíoras ábhartha. Tosaíonn sé nuair a chuireann tú eolas ar an gcás trí sheiceáil a dhéanamh ar an bhfaisnéis atá ar fáil ón gclárú agus ar aon fhianaise bhreise a chuireann an t-iarratasóir isteach roimh an agallamh pearsanta. Leanann sé ar aghaidh le linn an agallaimh phearsanta, trí ráitis a bhailiú agus trí gach píosa fianaise eile. Féadfar fíorais ábhartha nua a shainaithint fós le linn an mheasúnaithe creidiúnachta agus riosca.

## 1.2.1. Na fíorais ábhartha a shainaithint

### (a) Fíorais ábhartha a shainaithint bunaithe ar na critéir incháilitheachta

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Chun na fíorais ábhartha a shainaithint i gceart, tosaigh leis na **critéir incháilitheachta** a thagann ó na sainmhínte dlíthiúla ar dhídeanaí agus ar dhuine atá incháilithe um chosaint choimhdeach.

Trí chomhpháirteanna éagsúla na sainmhínte ar ‘dídeanaí’ agus ‘duine atá incháilithe le haghaidh cosaint choimhdeach’ a mhiondealú, i.e. na critéir incháilitheachta, beidh tú in ann fíorais ábhartha d’éileamh ar leith a aithint i gceart.

<sup>(84)</sup> Airteagal 1A(2) de Chomhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe 1951, [Coinbhinsiún maidir le stádas dídeanaithe](#), an Ghinéiv, 28 Iúil 1951, na Náisiún Aontaithe, Sraith na gConarthaí, Imleabhar 189, Ich. 137, agus [an Protocal maidir le Stádas Dídeanaithe](#), an 31 Eanáir 1967, na Náisiún Aontaithe, Sraith na gConarthaí, Imleabhar 606, Ich. 267 (dá ngairtear ‘Coinbhinsiún na Ginéive’ i reachtaíocht tearmainn an Aontais Eorpaigh agus ag CBAE); Airteagal 2(d) QD (athmhúnlú).

<sup>(85)</sup> Airteagal 2(f) agus Airteagal 15 QD (athmhúnlú).



Tábla 1. Critéir incháilitheachta

| Sainmhíniú ar dhéanaí                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Sainmhíniú ar dhuine atá incháilithe um chosaint choimhdeach                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. a bheith ina náisiúnach tríú tír nó ina dhuine gan stát lasmuigh dá dtír thionscnaimh nó dá ngnátháit chónaithe                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                          |
| 2a. a bhfuil bunús maith leis an eagla go ndéanfaí géarleanúint ort                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2b. go bhfuil forais shubstainteacha ann chun aghaidh a thabhairt ar fhíor-bhaol go ndéanfaí díobháil thromchúiseach ort <sup>(86)</sup> |
| 3. ar chúiseanna a bhaineann le cine, reiligiún, náisiúntacht, tuairim pholaitiúil, ballraíocht de ghrúpa sóisialta ar leith                                                                                                                                                                                                                                                | –                                                                                                                                        |
| 4. nach bhfuil in ann leas a bhaint as cosaint na tíre tionscnaimh nó, mar gheall ar an eagla nó an baol a bhfuil bunús maith leo, nach bhfuil toilteanach leas a bhaint as cosaint na tíre tionscnaimh, nó nach bhfuil in ann filleadh ar an tír ina raibh gnáthchónaí orthu roimhe sin, nó de dheasca eagla den sórt sin, nach bhfuil toilteanach filleadh ar an tír sin. |                                                                                                                                          |
| 5. níl feidhm ag forálacha eisiaimh <sup>(87)</sup>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                          |

Is é an túsphointe sainaithint na bhfóras a bhaineann le **náisiúntacht (1)** agus céannacht an iarratasóra, agus na fórais ábhartha uile san am atá thart agus san am i láthair agus na himthosca pearsanta ábhartha uile lena dtugtar bunús le **heagla agus leis na rioscaí a bhaineann leis an iarratasóir ar fhilleadh dóibh (2)**. Maidir le gach ceann de na fórais a thugann bunús leis an eagla agus leis na rioscaí ar fhilleadh dóibh, breathnaíonn tú ansin ar na **cúiseanna (3)** ba chúis leo nó is cúis leo, agus ar an bhfáth nach féidir leis an iarratasóir leas a bhaint as **cosaint (4)** ina dtír thionscnaimh. Tá na fórais ábhartha sin le comhlánú le haon fhóras a d'fhéadfadh a bheith ann maidir le **heisiaimh (5)**. Tabhair do d'aire go mbeidh náisiúntacht an iarratasóra cinntitheach freisin ó thaobh scrúdú a dhéanamh ar an eagla nó ar na rioscaí agus go háirithe ar infhaighteacht na cosanta náisiúnta. Dá bhrí sin, is fóras ábhartha é náisiúntacht, nó easpa náisiúntachta, mar réamhshocrú.

Bunaithe ar na critéir incháilitheachta, aithneofar na grúpaí fóras ábhartha seo a leanas:

1. Náisiúntacht/náisiúntachtaí an iarratasóra nó easpa náisiúntachta/náisiúntachtaí an iarratasóra;
2. fórais lena dtugtar bunús le heagla nó le rioscaí amach anseo ar fhilleadh dóibh;
3. na cúiseanna atá leis an eagla nó leis na rioscaí a sainaithníodh;

<sup>(86)</sup> Airteagal 15 QD (athmhúnlú). 'Is éard atá i gceist le díobháil thromchúiseach:

(a) pionós an bháis nó an bású; nó

(b) iarratasóir a chéasadh nó íde nó pionós atá mídhaoimh nó táireach a ghearradh orthu sa tír thionscnaimh; nó (c) bagairt thromchúiseach aonair ar chorp nó ar shaol dhuine sibhialtaigh mar gheall ar fhoréigean neamh-idirdheallaitheach i staideanna coinbhleachta armtha idirnáisiúnta nó inmheánaí.

<sup>(87)</sup> Tagraíonn forálacha eisiaimh d'Airteagal 12 agus d'Airteagal 17 QD (athmhúnlú). Chun tuilleadh faisnéis a fháil, féach EASO, [Practical Guide: Exclusion](#), Eanáir 2017.



4. infhaighteacht de chosaint i gcoinne na nithe a bhfuil eagla nó baol ann ina leith nó an easpa de;
5. fíorais a bhaineann le heisiamh a d'fhéadfadh a bheith ann.

Ba chóir duit a thabhairt faoi deara nach gá go mbeadh a fhios ag an iarratasóir cad atá ábhartha do scrúdú a iarratais. Dá bhrí sin, d'fhéadfaidís roinnt eagla agus fadhbanna atá tábhachtach dóibh a chur in iúl duit, ach ní gá go mbeidís ábhartha maidir le cosaint idirnáisiúnta. Is fútsa, mar chásoifigeach, atá sé a bheith ar an eolas faoi na critéir incháilitheachta agus, ar an mbonn sin, a chinneadh cad iad na gnéithe den éileamh atá ábhartha agus, dá bhrí sin, atá le haithint mar fhíorais ábhartha.

Léirítear sa tábla thíos an nasc idir critéir incháilitheachta agus fíorais agus imthosca agus tugtar ann roinnt ceisteanna tábhachtacha a d'fhéadfadh tú a threorú agus na fíorais ábhartha á shainaithint in iarratas ar leith. Moltar na ceisteanna teorach tascacha sin mar thacaíocht duit chun na fíorais a shainaithint. Ní mór iad a chomhlánú le ceisteanna mionsonraithe taiscéalaíocha chun na fíorais ábhartha uile a shuíomh, ag brath ar imthosca an cháis. Ós rud é gur ceisteanna tascacha iad, d'fhéadfadh sé nach mbeadh na ceisteanna sin ábhartha i ngach cás agus, nuair a úsáidtear iad chun stiúradh an agallaimh phearsanta a threorú, ba cheart iad a fhoirmliú de réir mar is iomchuí do gach cás <sup>(88)</sup>.

**Tábla 2. Ceisteanna teorach maidir le fíorais ábhartha a shainaithint**

| Critéir incháilitheachta                                                     | Fíorais ábhartha a bhaineann leis na critéir incháilitheachta a shainaithint                                  | Ceisteanna teorach chun cabhrú leis na fíorais ábhartha a shainaithint (neamh-uileghabhálach).                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Náisiúnach tríú tír lasmuigh dá dtír thionscnaimh/iar-ghnátháit chónaithe | Na fíorais a bhaineann le náisiúntacht an iarratasóra nó le heaspa náisiúntacht an iarratasóra a shainaithint | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cén náisiúntacht atá ag an iarratasóir nó cén tír ina raibh gnáthchónaí orthu roimhe seo?</li> <li>• Aon náisiúntachtaí eile a d'fhéadfadh a bheith ag an iarratasóir nó a bhfuil teideal acu orthu?</li> <li>• An bhfuil an baol ann go mbeidh an t-iarratasóir gan stát?</li> </ul> |

<sup>(88)</sup> Chun tuilleadh teorach a fháil maidir le hábhair nó ceisteanna a d'fhéadfadh a bheith ábhartha do phróifílí sonracha, féach EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#), Nollaig 2022; EUAA, [Practical Guide – Interviewing Applicants with Religion-based Asylum Claims](#), Samhain 2022; EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), Bealtaine 2021; EASO, [Guidance on membership of a particular social group](#), Márta 2020; EASO, [Practical Guide on Exclusion](#), Eanáir 2017.

| Critéir incháilitheachta                                                                                                                                                                      | Fíorais ábhartha a bhaineann leis na critéir incháilitheachta a shainaithint                                                      | Ceisteanna treorach chun cabhrú leis na fíorais ábhartha a shainaithint (neamh-uileghabhálach).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2.</b> Eagla a bhfuil bunús maith léi roimh ghéarleanúint nó fíorbhaol díobhála tromchúisí                                                                                                 | Na fíorais a bhaineann le heagla nó le rioscaí amach anseo a shainaithint nuair a fhillann siad agus na himthosca a chuireann leo | <ul style="list-style-type: none"> <li>Cad a tharla don iarratasóir san am a chuaigh thart a d'fhéadfadh a bheith ina ghéarleanúint nó ina dhíobháil thromchúiseach (lena n-áirítear ar bhealach carnach)?</li> <li>Cad a tharla do theaghlach / do chairde an iarratasóra / do dhaoine in imthosca comhchosúla?</li> <li>Cad iad na fíorais, na staideanna nó na himthosca a bhí ann roimhe seo agus atá ann faoi láthair is cúis leis an eagla nó leis an mbaol?</li> <li>Cad iad na himthosca pearsanta a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar an mbaol géarleanúna/díobhála don iarratasóir?</li> <li>Cé hé/hiad an gníomhaí/na gníomhaithe atá taobh thiar de na fadhbanna agus/nó de na bagairtí a bhí ann roimhe seo, lena n-áirítear a stádas, a leibhéal údaráis agus a n-acmhainneacht?</li> </ul> |
| <b>3.</b> Mar gheall ar chine, náisiúntacht, reiligiún, tuairim pholaitiúil nó ballraíocht de ghrúpa sóisialta ar leith                                                                       | Na fíorais a bhaineann leis na cúiseanna a bhfuil eagla ar an iarratasóir maidir le bagairtí a shainaithint                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Cad iad na cúiseanna ar a raibh nó ar a bhfuil eagla ar an iarratasóir maidir le bheith faoi bhagairt?</li> <li>Cad iad na cúiseanna atá leis an ngníomhaí/na gníomhaithe géarleanúna, dar leis an iarratasóir?</li> <li>Cad iad na cúiseanna atá leis an easpa cosanta a mhaítear?</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>4.</b> Ní féidir leo leas a bhaint as cosaint na tíre tionscnaimh/na gnátháite cónaithe nó nach bhfuil siad toilteanach leas a bhaint as cosaint na tíre tionscnaimh/na gnátháite cónaithe | Fíorais a shainaithint a bhaineann leis an easpa cosanta a maíodh a bheith ann                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Cé hé/hiad an gníomhaí/na gníomhaithe cosanta agus cén cumas atá acu cosaint a thabhairt i gcoinne na bhfadhbanna?</li> <li>Cén cineál cosanta (agus cén méid a bhí i gceist) a fuair an t-iarratasóir agus, mura bhfuair, cén fáth nár tairgeadh í, agus cad iad na tosca a raibh tionchar ag infhaighteacht na cosanta orthu?</li> <li>An bhfuil réigiún sa tír thionscnaimh a d'fhéadfadh IPA a thairiscint? <sup>(89)</sup></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>5.</b> Níl feidhm ag forálacha eisiaimh                                                                                                                                                    | Aon eilimintí a bhaineann le heisiaimh a shainaithint                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>An bhfuil aon táscairí i bpróifíl nó i ngníomhaíochtaí an iarratasóra a thugann eisiaimh le tuiscint?</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

<sup>(89)</sup> Chun tuilleadh eolais a fháil ar fhíorais ábhartha is féidir a aithint i ndáil le IPA, féach EASO, [Practical guide on the application of internal protection alternative](#), Bealtaine 2021.



Cuimhnigh nach bhfuil an measúnú dlíthiúil ann féin i gceist le sainaithint na bhfóras ábhartha. Ní léiríonn an tsainaithint ach na fórais nó na himthosca atá ábhartha don scrúdú a rinne tú ar an éileamh agus d'fhéadfadh sé bunús a thabhairt leis na critéir incháilitheachta éagsúla a bhaineann leis an sainmhíniú ar chosaint idirnáisiúnta.

**(b) Fórais ábhartha a bhaineann le fórais, cásanna agus imthosca san am atá thart agus san am i láthair**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ar na fórais ábhartha is dóichí go bhfuil **eispéiris, eachtraí agus teagmhais** roimhe seo, go ginearálta sa tír thionscnaimh, a tharla go díreach don iarratasóir, nó do dhaoine gar dóibh chun díobháil a dhéanamh don iarratasóir nó do dhaoine eile a bhfuil próifíl chomhchosúil acu. Féadfaidh eachtraí roimhe seo bunús a thabhairt leis an eagla nó leis an riosca, lena n-áirítear na fórais, agus le neamh-infhaighteacht na cosanta, agus d'fhéadfadh sé a bheith mar bhonn le heisiamh ó chosaint idirnáisiúnta.



**Dea-chleachtas**

Agus fiosrú á dhéanamh agat le linn an agallaimh phearsanta <sup>(90)</sup> ar na fórais ábhartha a bhaineann le fórais nó le heachtraí roimhe seo, is féidir úsáid a bhaint as na 5 cheist 'C': cad, cé, cén fáth, cén uair, cén áit, chun a áirithiú go mbailíonn tú an fhaisnéis go léir is gá do gach fóras ábhartha. Mar shampla, cén eachtra a tharla agus cad iad na himthosca a bhí ann? Cá raibh an eachtra ar siúl? Cén uair a tharla sé? Cén fáth ar tharla sé?

Ar an mbealach seo is féidir leat a áirithiú go bhfuil tú ag bailiú na faisnéise go léir is gá maidir le gach fóras ábhartha le linn na céime um bailiú fianaise. Dá bhrí sin, is féidir leat seiceáil roimh an measúnú creidiúnachta agus riosca a dhéanamh an bhfuil go leor faisnéise agat chun dul ar aghaidh chuig scrúdú críochnúil.

**Sampla d'fhórais ábhartha a shainaithint:** [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Is fórais ábhartha iad roinnt eachtraí a luaitear ina cuntas toisc gur cuireadh ina leith iad chun stop a chur lena cuid gníomhaíochtaí, a mheastar a bheith i gcoinne leasanna na tíre. Mar shampla:

- ✓ I mí Eanáir 2022, rinne fórsaí speisialta ruathar ar theach an iarratasóra agus mharaigh siad a col ceathrar le linn di a bheith as láthair, chun brú a chur ar an iarratasóir éirí as a cuid gníomhaíochtaí.
- ✓ Bhí an t-iarratasóir i dtimpiste chairr tar éis do dhuine anaithnid cur isteach ar choscáin an chairr.

D'fhéadfadh na fórais sin go léir bunús a thabhairt leis an eagla roimh a saol agus roimh a saoirse ar fhilleadh di agus dá bhrí sin tá siad ábhartha don éileamh.

<sup>(90)</sup> Chun tuilleadh teorach a fháil maidir le seoladh an agallaimh phearsanta, féach EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014.





Cuimhnigh go bhféadfadh an t-iarratasóir eagla a chur in iúl freisin nuair a fhilleann siad bunaithe ar **fhíorais, gníomhaíochtaí, cásanna nó imthosca (pearsanta) reatha** nach raibh ina gcúis le haon eachtra san am a chuaigh thart ach a bhféadfadh eachtraí a bheith mar thoradh orthu amach anseo. D'fhéadfadh sé sin a bheith amhlaidh i gcás inar ceileadh tuairimí, creidimh, féiniúlacht agus saintréithe nó nár cuireadh in iúl iad sa tír thionscnaimh, nó i gcás inar theith an t-iarratasóir sula dtarlófaí aon rud dóibh, bunaithe ar an eolas atá acu ar chaitheamh le daoine eile i gcás comhchosúil. I measc na gcásanna eile tá athruithe ar dhálaí sa tír thionscnaimh nó eachtraí a tharla tar éis don iarratasóir imeacht, chomh maith le gníomhaíochtaí nua a raibh an t-iarratasóir ag gabháil dóibh ó bhí siad ina gcónaí i dtír an tearmainn (éilimh *sur place*).

**(c) Fíorais ábhartha a bhaineann le rioscaí aitheanta nach raibh an t-iarratasóir ag brath orthu**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

I bhfíorais ábhartha d'fhéadfadh fíorais agus imthosca a bheith san áireamh freisin nár thug an t-iarratasóir iad ar aghaidh fós (go sainráite) ach a d'fhéadfaí a shainaithint bunaithe ar phróifíl an iarratasóra agus ar an staid sa tír thionscnaimh.

B'fhéidir nach ndéanadh iarratasóirí faisnéis a nochtadh mar gheall ar eagla, náire, easpa feasachta, normalú nó glacadh le mí-úsáidí nó le hidirdhealú, i measc nithe eile <sup>(91)</sup>. D'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóirí ar an eolas faoin riosca nó d'fhéadfadh sé nach dtuigfidís go bhféadfadh an riosca a bheith ábhartha i gcomhthéacs iarratas ar chosaint idirnáisiúnta. Nuair is eol don lucht riaracháin tearmainn aon rioscaí den sórt sin a d'fhéadfadh a bheith ann, i gcomhréir leis an dualgas atá ort comhoibriú (féach Cuid [1.1.1.\(b\)vi](#). '[Faisnéis ábhartha faoin tír thionscnaimh agus fianaise eile a fháil](#)') agus dlí-eolaíocht ábhartha <sup>(92)</sup>, ní mór duit na fíorais ábhartha bhunúsacha a shainaithint agus iad sin a imscrúdú leis an iarratasóir.

**Sampla d'fhíorais ábhartha a shainaithint: [Cás de bhean óg as tír C](#)**

Sa chás seo, tá a fhios agat go bhfuil an t-iarratasóir 19 mbliana d'aois agus go dtagann sí ó thír ina bhfuil, de réir COI, ráta ciorraithe/gearrtha ball giniúna ban ar cheann de na rátaí is airde ar domhan, go bhfuil sé forleathan sa tír ar fad agus go bhfuil tionchar aige ar leanaí agus ar dhaoine fásta óga araon. Cé nár léirigh an t-iarratasóir aon eagla roimh chiorrú/gearradh ball giniúna ban, beidh ort fós an cheist seo a fhiosrú go hógair laistigh den agallamh, chun féachaint an bhfuil gnéithe ann a d'fhéadfadh aon riosca a spreagadh.

<sup>(91)</sup> CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, [A., B., C. v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), Uimh. C-148/13 go C-150/13, EU:C:2014:2406, míreanna 69-71. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(92)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Márta 2016, [F.G. v an tSualainn](#), Uimh. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD00436111, mír 127. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).





Agus an t-ábhar á fhiosrú tuilleadh le linn an agallaimh, míníonn an t-iarratasóir nach ndearnadh timpeallghearradh uirthi mar gur dhiúltaigh a tuismitheoirí i gcónaí nuair a bhí an chuid eile den teaghlach ag iarraidh go dtarlódh sé. Ní raibh a deirfiúracha timpeallghearrtha ach an oiread. Mar sin féin, chuir a haintín, atá freagrach anois as a deirfiúracha i dtír C tar éis dá dtuismitheoirí bás a fháil, in iúl dóibh coicís ó shin go bhfuil sé beartaithe a dtimpeallghearradh a bheith ar siúl an tseachtain seo chugainn, in éineacht le cúpla cailín ó theaghlaigh eile. Tá eagla ar an iarratasóir fúthu, d'fhéadfadh sé a bheith an-phianmhar, ach ní féidir aon rud a dhéanamh faoi. Deir a haintín go mbeadh náire ar an teaghlach i gcás nach ndéanfaí é agus nach mbeidís in ann teacht ar fhear céile do gach ceann dá deirfiúracha.

Bunaithe ar na gnéithe nua sin, leagfaidh tú amach na fíorais ábhartha is bonn leis an mbaol a bheidh ann amach anseo go ndéanfaí ciorrú/gearradh ball giniúna ban.

**Fíoras ábhartha:** tá aintín an iarratasóra, atá freagrach anois as an iarratasóir agus a siblínní tar éis bhás a dtuismitheoirí, tar éis timpeallghearradh a deirfiúracha a eagrú.

#### (d) Imthosca pearsanta an iarratasóra a mheas maidir leis na fíorais ábhartha

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Agus na fíorais ábhartha á sainathint agat, ní mór duit imthosca pearsanta an iarratasóra a bhreithniú go cuí. Nuair nach fíorais ábhartha iad imthosca pearsanta bunaithe ar a dtuillteanas féin ach a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar an riosca tar éis filleadh, ní mór iad a shainathint agus a chur in iúl go soiléir agus an fíoras ábhartha á fhoirmiú, lena ábharthacht a léiriú. Beidh ort freisin fianaise a bhailiú ar na himthosca pearsanta a mhéid is féidir agus measúnú a dhéanamh ar a gcreidiúnacht sula mbeidh tú in ann measúnú riosca a dhéanamh ar an bhfíoras ábhartha a nglacfar leis ina iomláine.

#### Sampla d'fhíorais ábhartha a shainathint: [Cás d'fhear óg as tír A](#)

Tá an fear óg 18 bliain d'aois. Is as sráidbhaile X é agus is ball de chlann Y é. Tá oideachas teoranta aige agus is mac le hoibrithe feirme é.

Níl baint dhíreach ag na himthosca pearsanta sin a bhaineann lena theaghlach, lena oideachas, lena chúlra sóisialta agus lena thimpeallacht mhaireachtála lena eagla, ós rud é nach raibh siad iontu féin ar an gcúis nuair a iarradh air dul isteach sa ghrúpa sceimhlitheoireachta. Mar sin féin, d'fhéadfadh na himthosca seo a bheith tar éis sprioc níos éasca a dhéanamh de (agus fós) don ghrúpa sceimhlitheoireachta, mar go bhféadfaidís cur isteach ar a chumas cur i gcoinne na n-iarratas. Chun go mbreithneofar go cuí iad le linn an mheasúnaithe riosca, caithfidh, dá bhrí sin, imthosca pearsanta an iarratasóra na fíorais ábhartha a chomhlánú, agus ní mór iad a bheith mar chuid dá bhfoirmliú.

**Fíoras ábhartha:** iarradh arís agus arís eile ar an iarratasóir, mac 18 mbliana d'aois le hoibrithe feirme, le leibhéal íseal oideachais agus suíomh sóisialta íseal, a tháinig ó shráidbhaile beag i gceantar X agus é ina bhall de chlann Y, dul isteach sa ghrúpa sceimhlitheoireachta.



Tá sé tábhachtach a choinneáil i gcuimhne freisin go bhféadfadh imthosca pearsanta tionchar a imirt freisin ar chumas an iarratasóra bunús a thabhairt lena n-iarratas nó go bhféadfaidís gníomhú mar thosca saofa sa mheasúnú creidiúnachta. Níl na himthosca sin le foirmliú mar (cuid de) fhíorais ábhartha atá faoi réir an mheasúnaithe creidiúnachta. Ní mór iad a aithint agus a thabhairt faoi deara, áfach, ós rud é nach mór iad a chur san áireamh ní hamháin agus an t-agallamh á dhéanamh ach le linn an mheasúnaithe creidiúnachta freisin (féach Cuid [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#)).

**Sampla de bhreithniú a dhéanamh ar imthosca pearsanta: [Cás d'fhear óg as tír A](#)**

Níl na heispéiris thrámacha a bhí ag an iarratasóir le linn a thurais chun na hEorpa ábhartha don éileamh. Mar sin féin, d'fhéadfadh tionchar a bheith ag an tráma ar chuimhne, ar chumais chognaíocha agus ar fhrithghníomhartha mothúchána an iarratasóra agus, mar thoradh air sin, ar an gcaoi a bhfuil sé in ann a éileamh a chur in iúl agus bunús a thabhairt leis le linn an agallaimh phearsanta. Dá bhrí sin, tá na himthosca sin le tuiscint agus le breithniú go cuí agus na critéir chreidiúnachta á gcur i bhfeidhm. D'fhéadfadh an tuarascáil shíceasóisialta a thíolacann an t-iarratasóir a bheith ina hábhar úsáideach tacaíochta.

D'fhéadfadh na himthosca pearsanta sin a bheith faoi réir ag 'measúnú leochaileachta' freisin (nach dtagann faoi raon feidhme na teorach praiticiúla seo). Baineann sé sin go háirithe le cásanna nach bhfuil aon tuarascálacha leighis nó síceasóisialta nó aon fhianaise úsáideach eile ar fáil chun cuidiú leis na himthosca sin a shainaithint, nó nuair a bhíonn eolas níos speisialaithe ag teastáil <sup>(93)</sup>.

**(e) Fíorais nach bhfuil ábhartha a eisiamh**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Mínítear sna codanna thuas conas nach fíorais ábhartha iad fíorais nach mbaineann leis na critéir incháilitheachta. Nuair nach bhfuil fíorais ná imthosca atá ag teacht chun cinn mar chuid den éileamh ábhartha, ní dhéanfar iad a fhoirmliú agus a bhreithniú tuilleadh i do mheasúnú creidiúnachta agus riosca. Ciallaíonn sé sin, i bhfocail eile, nach mbaineann na fíorais sin le measúnú ar an éileamh, cibé acu an bhfuil nó nach bhfuil na fíorais sin inchreidte.

**Sampla d'eachtraí nár aithníodh mar fhíorais ábhartha: [Cás d'fhear óg as tír A](#)**

Luaigh an fear óg gur lena mhuintir píosa beag talún ach tar éis díospóid faoi oidhreacht, ghlac a uncail a gcuid talún. B'fhéidir go raibh tábhacht ollmhór ag baint leis an eachtra seo don iarratasóir, ach tar éis duit é a fhiosrú le linn an agallaimh, soiléireoidh tú nach raibh aon iarmhairtí breise ag an eachtra don iarratasóir ná dá theaghlach, nach bhfuil sé i gcroílár an éilimh agus nár tháinig aon ghné chun solais a d'fhéadfadh é a nascadh le ceann ar bith de na critéir incháilitheachta. Dá bhrí sin, ní bheidh ort é a aithint agus a

<sup>(93)</sup> Chun tuilleadh eolais agus treoir a fháil maidir le leochaileachtaí a mheas, féach EUAA, [Uirlis le haghaidh Riachtanais Speisialta a Shainaithint](#), 2016.



fhoirmlíú mar fhóras ábhartha, mar ní bheidh ort é a chur san áireamh i do mheasúnú breise ar an éileamh. Ciallaíonn sé seo freisin nach mbaineann a creidiúnacht le hábhar i do mheastóireacht ar an éileamh.

I gcásanna áirithe, ní hamháin gnéithe sonracha den éileamh, ach níl aon nasc ag ráitis an iarratasóra leis na critéir incháilitheachta agus níl aon chomharthaí breise ann go bhféadfadh riosca a bheith ann amach anseo i bhfianaise phróifíl an iarratasóra agus an COI atá ar fáil. Sa chás sin, má dhéantar imscrúdú ceart ar an bpróifíl agus ar an éileamh san agallamh pearsanta agus nach dtagann aon ábhar imní eile chun cinn, ní dhéanfar aon fhórais ábhartha a fhoirmlíú maidir leis an eagla nó leis an mbaol go ndéanfar díobháil thromchúiseach. Mar sin féin, bheadh ort fós a lua i do chinneadh cad iad na fórais arb ionann iad agus an t-éileamh, agus an fáth nach meastar fórais den sórt sin a bheith ina bhfórais ábhartha.

D'ainneoin an méid thuas, ba cheart duit a bheith cúramach gan aithint na bhfórais ábhartha a bhreithniú go róchúng. Go deimhin, de réir mar a bhailítear níos mó eilimintí, d'fhéadfadh níos mó eilimintí teacht chun cinn atá 'ábhartha'. Mar shampla, nuair a luann iarratasóir gur fhág siad a dtír toisc nach raibh siad in ann slí bheatha a dhéanamh, ba cheart duit na cúiseanna taobh thiar de seo a fhiosrú agus a shoiléiriú san agallamh pearsanta. I gcás nach gclúdaítear é sin san agallamh, d'fhéadfadh sé go gcaillfidh tú, mar shampla, nach bhfuil aon deiseanna fostaíochta ag an iarratasóir ná rochtain ar chúram sláinte agus ar thithíocht mar gheall ar a bhunús eitneach. Sa chás sin, bheadh a mbunús eitneach ina fhóras ábhartha, ós rud é gurb é sin an chúis leis an idirdhealú a bhfuil an t-iarratasóir faoi réir, agus é nasctha leis an gcritéir incháilitheachta. Ar an gcaoi chéanna, d'fhéadfadh díospóid shoiléir talún a bheith ag bunús d'fhíoch bunaidh, rud a d'fhéadfadh, ag brath ar an gcás, riachtanais cosanta idirnáisiúnta a ardú. Tá sé tábhachtach, dá bhrí sin, nuair a thugann iarratasóir fórais agus imthosca chun cinn nach fórais ábhartha iad de réir dealraimh, go bhfiosróidh tú cén fáth ar cheap an t-iarratasóir go raibh na fórais sin ábhartha dá n-éileamh.



#### **Cuimhnigh nach sainaithnítear fórais ghinearálta mar fhórais ábhartha**

D'fhéadfadh fórais ghinearálta a bhaineann leis an staid sa tír thionscnaimh, atá ar eolas bunaithe ar thaighde COI (faoi réir mhodheolaíocht taighde COI), a bheith bunriachtanach don mheasúnú riosca agus/nó dlíthiúil, ach níl siad faoi réir an mheasúnaithe creidiúnachta mar a thuairiscítear sa treoirleabhar seo. Níor cheart, dá bhrí sin, iad a shainaithint mar fhórais ábhartha.

### **1.2.2. Fórais shoiléire, chuimsitheacha, fhórasacha ábhartha a fhoirmlíú**

A luaithe a aithnítear iad, tá sé tábhachtach na fórais ábhartha a fhoirmlíú ar bhealach ceart, ionas gur féidir leo a bheith mar bhonn do mheasúnú láidir creidiúnachta.

Cabhróidh na rialacha seo a leanas leat na fórais ábhartha a bheidh faoi réir an mheasúnaithe creidiúnachta a fhoirmlíú ar bhealach ceart.





## Ná gabh ach an t-am atá thart agus an t-am i láthair

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ní áirítear le fíorais ábhartha ach fíorais, imthosca agus cásanna a tharla san am atá thart nó atá ann faoi láthair. Níor chóir an rud a d'fhéadfadh tarlú amach anseo a fhoirmliú mar fhíorais ábhartha, ós rud é nach féidir rud éigin nár tharla fós a bheith faoi réir measúnaithe creidiúnachta. Déanfar eachtraí agus rioscaí a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo a fhoirmliú agus a mheasúnú níos déanaí, le linn an mheasúnaithe riosca

### Sampla d'eachtraí a bhí ann roimhe seo agus atá ann faoi láthair a fhoirmliú mar fhíorais ábhartha: [Cás d'fhear óg as tír A.](#)

Foirmliú earráideach an riosca a bheidh ann amach anseo mar fhíorais ábhartha:

- ✗ Ní féidir leis an iarratasóir filleadh abhaile toisc go mbeidh sé d'oibleagáid orthu dul isteach sa ghrúpa sceimhlitheoireachta nó beidh siad thíos leis na hiarmhairtí a bhaineann le diúltú.

Foirmliú ceart na bhfíorais ábhartha a bhaineann leis an riosca sin:

- ✓ Iarradh arís agus arís eile ar an iarratasóir dul isteach sa ghrúpa sceimhlitheoireachta.
- ✓ Ghabh an grúpa sceimhlitheoireachta buachaillí eile agus fir óga dá shráidbhaile chun iad a earcú go héigeantach.

## Cloígh le ráitis an iarratasóra

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Is iad ráitis an iarratasóra do phointe tosaigh i bhfoirmliú na bhfíorais ábhartha. Cabhróidh sé seo leat an t-iarratasóir nó dearcadh an iarratasóra a dhéanamh mar ábhar an fhíorais ábhartha. Ba cheart go mbeadh an bealach a bhfoirmliúnn tú iad ag teacht leis an gcaoi ar chuir an t-iarratasóir i láthair duit iad. Ba cheart duit cur síos a dhéanamh ar na fíorais ábhartha i dtéarmaí ábhartha, ag cloí leis an gcás a ndearna an t-iarratasóir cur síos air. Ba cheart ráitis ghinearálta nach léiríonn peirspictíocht, staid nó neastimpeallacht an iarratasóra a sheachaint.

### Sampla d'fhíorais ábhartha a fhoirmliú de réir ráiteas an iarratasóra: [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Ba cheart foirmliú a chloíonn le ráitis an iarratasóra a chur in ionad foirmliú cineálach na bhfíorais ábhartha.

- ✗ Tá oirbheartaíocht imeaglaithe á húsáid ag daoine anaithnide.
- ✓ Bhí an t-iarratasóir faoi bhagairt go ndéanfaí í a éigniú agus a mharú ag fir a raibh cochaill orthu mura n-éireodh sí as a cuid gníomhaíochtaí.





## Cuir na sonraí ábhartha go léir san áireamh

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Nuair a cheapann tú an fíoras ábhartha, ba cheart duit a áirithiú go bhfuil na sonraí ábhartha go léir a bhaineann leis an bhfíoras ábhartha sin san áireamh. Tá sé tábhachtach aird a thabhairt ar aon ghnéithe aonair a d'fhéadfadh an baol géarleanúna nó díobhála tromchúisí a mhéadú, go háirithe más rud é nach féidir tairseach na géarleanúna nó na díobhála tromchúisí a bhaint amach gan na gnéithe sin. Má tá eilimintí den sórt sin ann, ba cheart iad a áireamh go sainráite i bhfoirmliú an fhórais ábhartha.

### Sampla d'fhórais iomlán ábhartha a fhoirmliú: [Cás de bhean óg as tír C](#)

Sampla d'fhoirmliú neamhiomlán agus iomlán den fhóras ábhartha:

- ✗ Is máthair aonair í an t-iarratasóir.
- ✓ Is máthair óg aonair í an t-iarratasóir, is dílleachta í agus tá sí ina cónaí faoi údarás a uncail thraidisiúnta ina tír thionscnaimh.

## Léirmhínte nó conclúidí pearsanta a sheachaint

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ní mór fórais ábhartha a lua mar fhórais, is cuma cén cineál iad. Ba cheart duit léirmhíniú eilimintí a sheachaint agus gan teacht ar chonclúidí maidir le creidiúnacht i bhfoirmliú na bhfórais ábhartha. Beidh sé sin faoi réir an mheasúnaithe creidiúnachta, arb í an chéad chéim eile í nuair a bheidh na fórais ábhartha go léir sainaitheanta agus foirmlithe agus nuair a bhailítear an fhianaise go léir agus nuair a bheidh baint aici leis na fórais ábhartha.

### Sampla maidir le foirmlithe suibichtúla fórais ábhartha a sheachaint [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Ba cheart foirmliú a chloíonn leis na fórais arna gcur i láthair ag an iarratasóir a chur in ionad foirmliú suibichtúil den fhóras ábhartha.

- ✗ Léiríonn díotáil d'iontaofacht amhrasach gur cúisíodh an t-iarratasóir as 'cur in aghaidh gabhála' agus gur 'spreagadh poiblí ar fhoréigean' iad agus go mbeidís faoi réir trialach go luath os comhair binse míleata.
- ✓ Cúisíodh an t-iarratasóir as 'cur in aghaidh gabhála' agus gur 'spreagadh poiblí ar fhoréigean' iad agus fuair siad díotáil inar léiríodh dáta na trialach os comhair an bhinse mhíleata.





## Ceisteanna dlí a sheachaint

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ag an gcéim seo, ba cheart duit ceisteanna dlí a sheachaint i bhfoirmiú fíoras ábhartha. Freagrófar ceisteanna dlí le linn na hanailíse dlíthiúla.

**Sampla maidir le foirmlithe dlíthiúla i bhfíorais ábhartha a sheachaint:** [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Ba cheart foirmiú a chloíonn leis na fíorais arna gcur i láthair ag an iarratasóir a chur in ionad foirmlithe lena réamh-mheastar anailís dhlíthiúil, trí na heachtraí gaolmhara a liostú sa chás seo.

- ✗ Rinne údarais stáit géarleanúint ar an iarratasóir trí shraith ruathar ar a teach.
- ✓ I mí Eanáir 2022, rinne fórsaí speisialta ruathar ar theach an iarratasóra agus mharaigh siad a col ceathrar le linn di a bheith as láthair, chun brú a chur ar an iarratasóir éirí as a cuid gníomhaíochtaí.

### 1.2.3. Gach fíoras ábhartha a fhoirmiú maidir le fíorais, eachtraí nó cásanna dea-shainithe

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ba cheart fíorais ábhartha a fhoirmiú maidir le fíorais, eachtraí, cásanna nó imthosca dea-shainithe. Dá bhrí sin, is fearr fíorais a choinneáil scartha óna chéile agus iad a fhoirmiú mar fhíorais ábhartha aonair, chun a gcreidiúnacht ceann ar cheann a mheas, toisc go dtabharfaidh sé sin bonn cuí duit don mheasúnú riosca. Trí fhíorais nó cásanna éagsúla a fhoirmiú go hearráideach ar cheart measúnú neamhspleách a dhéanamh orthu mar fhíorais ábhartha amháin, tá an baol ann go mbeidh do mheasúnú creidiúnachta agus riosca níos casta. D'fhéadfadh sé go dtiocfá ar chonclúidí míchearta fiú. Is é sin le rá, ba cheart bagairtí nó eachtraí éagsúla, fiú má tá siad nasctha le chéile, a fhoirmiú mar fhíorais ábhartha ar leithligh nuair a tharla siad thar thréimhse ama níos faide, nó nuair a bhaineann siad le daoine éagsúla, nó nuair a bhíonn siad bunaithe ar chúiseanna éagsúla nó nuair a d'fhéadfadh gur tharla siad go neamhspleách.

**Sampla d'fhíorais ábhartha ar leith a fhoirmiú:** [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Luaigh an t-iarratasóir go ndearnadh trí ruathar neamhdhleathacha ar leith ar a teach chun iarracht a dhéanamh iallach a chur uirthi stop a chur lena cuid gníomhaíochtaí. Tharla na trí eachtra ag amanna éagsúla laistigh de thréimhse dhá bhliain (2022 agus 2023) agus bhain cineálacha éagsúla mí-úsáide leo a rinneadh i gcoinne daoine éagsúla. Cé gur fhan déantóir agus cuspóir na ruathar mar an gcéanna, is eachtraí ar leithligh iad a tharla go neamhspleách. Dá ndéanfaí na fíorais éagsúla sin a fhoirmiú mar fhíorais ábhartha leathan amháin, d'fhéadfadh sé go nglacfaí go hearráideach leis na trí eachtra ina n-iomláine nó go ndiúltófaí dóibh go hearráideach.





- ✗ Rinne na fórsaí speisialta roinnt ruathar ar thithe an iarratasóra agus a ball teaghlaigh idir 2022 agus 2023.
- ✓ I mí Eanáir 2022, rinne fórsaí speisialta ruathar ar theach an iarratasóra agus mharaigh siad a col ceathrar le linn di a bheith as láthair chun brú a chur ar an iarratasóir deireadh a chur lena cuid gníomhaíochtaí.
- ✓ I mí an Mhárta 2023, rinne fórsaí speisialta ruathar ar theach an iarratasóra chun brú a chur ar an iarratasóir deireadh a chur lena cuid gníomhaíochtaí; tugadh drochíde do roinnt gaolta agus cuireadh iallach ar ghaolta bainearna a gcuid éadaí a bhaint.
- ✓ I mí an Mheithimh 2023, rinne fórsaí speisialta ruathar ar theach dheirfiúr an iarratasóra chun brú a chur ar an iarratasóir deireadh a chur lena cuid gníomhaíochtaí agus coinníodh beirt dá nianna.

D'ainneoin na rialacha ginearálta thuas, uaireanta bíonn fórais ábhartha idirnasctha chomh dlúth sin gur féidir leat a gcreidiúnacht a mheas le chéile chun measúnú creidiúnachta níos éifeachtúla a dhéanamh. D'fhéadfadh sé sin a bheith amhlaidh nuair a tharla go leor eachtraí beaga comhchosúla sa tréimhse chéanna, go háirithe nuair is ionann na gníomhaithe, na modhanna, na cúiseanna, na cuspóirí agus/nó na hiarmhairtí.

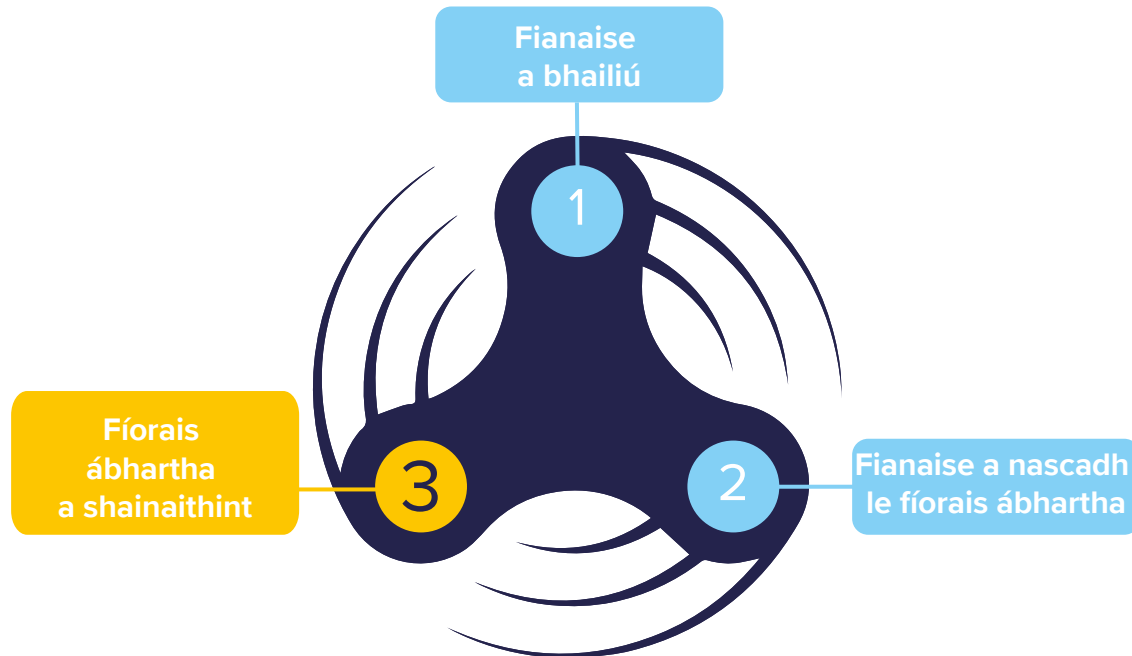
Cuimhnigh, áfach, gur cheart fórais ábhartha a chur le chéile ar bhealach sriantach agus ach amháin nuair is léir nach mbeidh toradh difriúil mar thoradh ar mheasúnú ar leith ar na fórais.



### 1.3. An fhianaise ábhartha a nascadh le fóras/fórais ábhartha

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

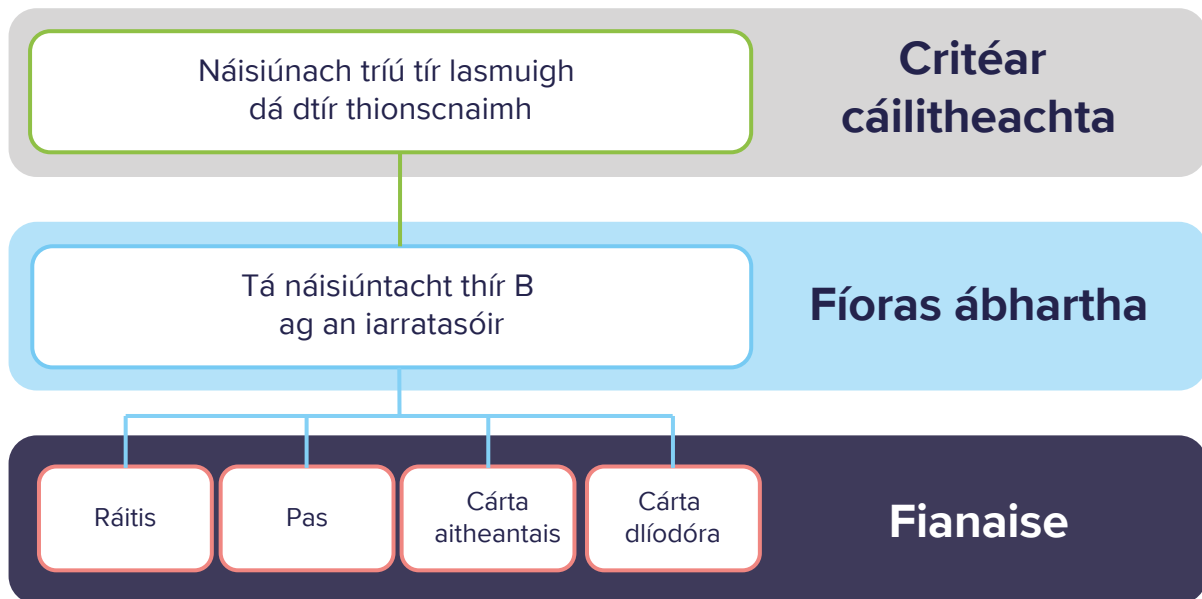
#### Fíor 6. Fianaise a nascadh le fórais ábhartha



Nuair a bheidh an fhianaise ar fad atá ar fáil bailithe agat agus fórais ábhartha sainaitheanta agat, leantar den phróiseas measúnaithe fianaise agus an fhianaise atá ar fáil a nascadh le gach fóras ábhartha.

Le sainaithint na bhfóras ábhartha, sainítear na fórais agus na himthosca a bhaineann leis an éileamh atá le measúnú maidir le creidiúnacht agus, dá bhrí sin, ní mór bunús a thabhairt leo le fianaise. Díreach mar atá gá ann fóras ábhartha a bheith nasctha le critéar incháilitheachta amháin nó níos mó, ní mór gach píosa fianaise ábhartha a bheith nasctha le fóras ábhartha amháin nó le roinnt fóras ábhartha.

## Fíor 7. Gach píosa fianaise a nascadh le fíoras ábhartha amháin – sampla bunaithe ar chás de ghníomhaí as tír B



Agus fianaise á nascadh le gach fíoras ábhartha, ní mór duit breathnú ar an bhfianaise go léir atá ar fáil, agus an fhianaise a mheasann an t-iarratasóir a bheith tábhachtach dá chás á cur san áireamh go cuí. Ina lán cásanna, d'fhéadfadh cineálacha áirithe fianaise a bheith nasctha le fíorais ábhartha iomadúla. D'fhéadfadh fianaise tacú go díreach le croí an fhíorais ábhartha nó d'fhéadfadh sí bunús a thabhairt leis na himthosca a d'fhéadfadh tionchar a imirt, mar shampla, ar an riosca nó ar inrochtaineacht na cosanta. Is féidir le fianaise tacú leis an bhfíoras ábhartha nó é a bhréagnú.

Ina theannta sin, nuair atá an fhianaise á nascadh agat leis an bhfíoras/na fíorais ábhartha, ba cheart duit breathnú ar an bhfianaise atá in easnamh freisin. D'fhéadfadh sé go mbeadh tuilleadh sonraí ag teastáil ón iarratasóir, nó b'fhéidir nach mbeadh fáil ar COI faoi eachtra ar leith, nó d'fhéadfadh sé nach mbeadh doiciméid ann faoi eachtra nó imeacht. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé go mbeadh gá le tuilleadh imscrúdaithe, mar shampla trí agallamh breise. Mura bhfuil fianaise ar fáil nó mura féidir í a chur ar fáil, féach ar an easpa fianaise sin sa mheasúnú creidiúnachta, arb í an chéad chéim eile den mheasúnú fianaise í. Ag an gcéim seo, ná tar ar thuairimí maidir le creidiúnacht ná glacadh na fianaise. Cuid [2. 'Céim 2. Measúnú creidiúnachta'](#) den treoirleabhar seo, sonraítear conas is féidir leat fianaise atá ar iarraidh a chur i do mheasúnú.

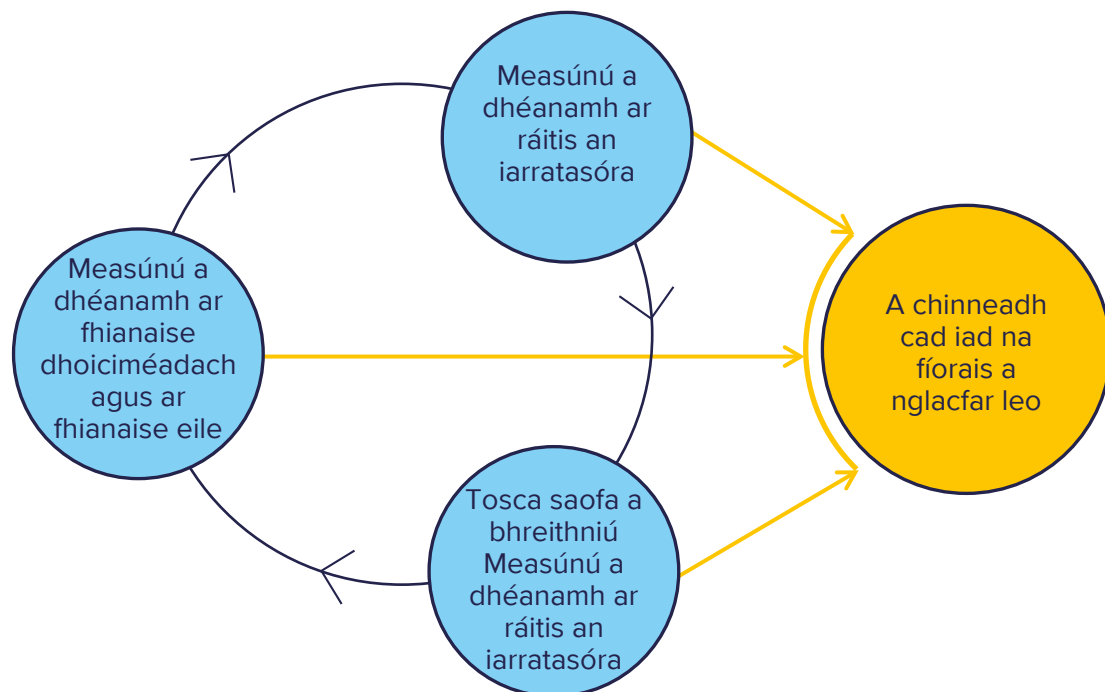
## 2. Céim 2. Measúnú creidiúnachta

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Is éard atá sa mheasúnú creidiúnachta an próiseas chun anailís a dhéanamh ar fhianaise trí úsáid a bhaint as critéir éagsúla d'fhonn a fháil amach an féidir glacadh le fíoras ábhartha mar fhíoras inchreidte.

Áirítear sa mheasúnú creidiúnachta trí mheasúnú bhunúsacha nach mór a dhéanamh ar bhealach dinimiciúil chun na fíorais ar féidir glacadh leo a thabhairt i gcrích.

**Fíor 8. Trí ghné den mheasúnú creidiúnachta as a dtagann an chonclúid maidir leis na fíorais a nglacfar leo**



Measúnú ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile (Cuid [2.1. 'Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile'](#)), measúnú ar ráitis an iarratasóra (Cuid [2.2. 'Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta'](#)) agus ar an mbreithniú ar thosca a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu (Cuid [2.3 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#)), tugtar thíos iad mar thrí chuid ar leith i ndiaidh a chéile chun críoch insinte.

Ní léiríonn an t-ord ina dtíolactar iad, áfach, ord tábhachta, ná an t-ord ina ndéantar an measúnú. Go deimhin, tarlaíonn na céimeanna sin go léir ag an am céanna i gcleachtas. Dá bhrí sin, agus measúnú á dhéanamh agat ar ráitis an iarratasóra, ba cheart duit breithniú a dhéanamh freisin ar na tosca a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le saobhadh chomh maith leis na torthaí a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar an bhfianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile. I bhfianaise na measúnuithe agus na dtosca sin go léir chomh maith le prionsabal thairbhe an amhrais, beidh tú in ann a chinneadh cad iad na fíorais ábhartha a nglacfar leo nó a ndiúltófar dóibh (Cuid [2.4. 'A chinneadh an nglacfar le fíoras ábhartha nó an ndiúltófar é'](#)).



## 2.1. Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile

### 2.1.1. Critéir mheasúnaithe

Is éard atá i gceist leis an scrúdú ar luach cruthúnais fianaise dhoiciméadach agus fianaise eile scrúdú ar a n-ábharthacht agus ar a n-iontaofacht (ní chumhdaítear sa chuid seo ráitis an iarratasóra ná an COI atá ar fáil).

#### (a) Ábharthacht

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tagraíonn ábharthacht do cibé acu an mbaineann nó nach mbaineann an fhianaise le fóras ábhartha ar leith. Dá láidre an nasc idir an fhianaise agus an fóras ábhartha, is ea is mó ábharthacht na fianaise. Ba cheart ábharthacht a shoiléiriú leis an iarratasóir.

Is féidir píosa amháin fianaise a bheith nasctha le fórais ábhartha éagsúla agus is féidir a hábharthacht a bheith éagsúil le haghaidh gach fóras ábhartha. Dá bhrí sin, ní mór an measúnú ar ábharthacht na fianaise a dhéanamh as an nua do gach fóras ábhartha.

#### (b) Iontaofacht

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tagraíonn iontaofacht do cibé an bhféadfaidh bunús an fhórais ábhartha cur leis an bhfianaise sin ina bhfuil faisnéis atá ábhartha dó agus a mhéid a fhéadfar sin a dhéanamh. I bhfocail eile, ní mór duit a sheiceáil cé mhéad fianaise atá in ann tacú leis an bhfóras/na fórais ábhartha lena mbaineann sí.

Beidh iontaofacht na fianaise atá á breithniú bunaithe ar na critéir a mhínítear thíos.

#### A bheith ann/tarlú

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tagraíonn tarlú do cibé an féidir cineál doiciméid nó fianaise eile a bheith ann nó a bheith eisithe ag an údar, agus an t-am, an áit agus na himthosca a luaigh an t-iarratasóir á gcur san áireamh. Déantar an measúnú ar an tarlú bunaithe ar COI nó ar fhaisnéis eile atá ar fáil.





### Sampla maidir le measúnú a dhéanamh ar fhianaise a bheith ann/a tharlú

Tá COI iontaofa agus cothrom le dáta ar fáil ag do riarachán a luann nár eisigh eagraíocht faoi thalamh A cártaí ballraíochta riamh ar chúiseanna slándála, agus is amhlaidh atá an scéal fós. Má chuireann an t-iarratasóir cárta ballraíochta (a cheaptar) d'eagraíocht A isteach, agus mura bhfuil aon mhíniú sásúil curtha ar fáil ag an iarratasóir maidir leis an gcaoi ar eisíodh a leithéid de chárta dóibh, tá forais láidre agat lena mheas nach bhfuil luach cruthúnais ag an gcárta, toisc nach bhféadfadh an píosa fianaise seo a bheith eisithe ag eagraíocht A.

### Ábhar

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ní mór na gnéithe seo a leanas a mheasúnú.

- An bhfuil aon chontrárthacht lena inneachar féin sa doiciméad / san fhianaise eile?
- An bhfuil an doiciméad beacht? Tagraíonn beachtas don leibhéal sonraí a bhaineann le fíoras ábhartha ar leith.
- An gcumhdaítear sa doiciméad gnéithe riachtanacha an fhórais ábhartha nó gnéithe forimeallacha amháin?
- An dtagann an fhaisnéis ó fhoinsé dhíreach nó an cuntas ar ráitis an iarratasóra í? Mar shampla, beidh luach cruthúnais fianaise níos airde más é an t-údar an finné díreach ar a bhfuil á dheimhniú. Beidh an luach cruthúnais níos ísle mura bhfuil siad ag eachtrú an méid a dúirt an t-iarratasóir leo gan aon imscrúdú sonrach chun a fháil amach go ndeimhníonn an fhianaise eachtra atá fíor.
- An bhfuil an doiciméad ag teacht salach ar an bhfaisnéis atá ar fáil, lena n-áirítear COI? An bhfuil sé comhsheasmhach le fianaise eile atá ar fáil san iarratas?

### Cineál

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tagraíonn an eilimint de chineál an doiciméid nó na fianaise eile do cibé an bhfuil an píosa fianaise curtha i láthair i bhfoirm bhunaidh nó i gcóip. De ghnáth, bheadh níos mó luacha ag bunchóipeanna sa mheasúnú. Cuimhnigh, áfach, go bhféadfadh sé nach mbeadh iarratasóirí in ann an doiciméad bunaidh a fháil agus nach féidir roinnt doiciméad a fháil go ginearálta ina bhfoirm bhunaidh. Mar shampla, tá sé i gceist go bhfanfaidh roinnt doiciméad bunaidh arna n-eisiúint ag na húdaráis laistigh de sheirbhísí na n-údarás agus nach ndáilfear a thuilleadh iad. Ós rud é go gcuireann iarratasóir doiciméad den sórt sin isteach i bhfoirm bhunaidh, d'fhéadfadh sé a bheith ina ábhar imní maidir leis an gcaoi ar tháinig sé chun bheith i seilbh an iarratasóra.



## Údar

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ba cheart duit a fháil amach cé hé/hí an t-údar, cén ról atá acu leis an doiciméad a dhréachtú agus a n-oibiachtúlacht.

## Foirm

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tagraíonn foirm an doiciméid nó fianaise eile dá chomhpháirteanna foirmiúla agus don chaoi a ndéantar na comhpháirteanna sin a struchtúru agus a chur i láthair, chomh maith leis an riocht ina bhfuil siad agus an bhfuil aon damáiste nó fianaise ann maidir le hathruithe. Baineann foirm doiciméid le measúnú a dhéanamh ar bharántúlacht, iontaofacht nó fíor-charachtar an doiciméid. Tá tábhacht ar leith ag baint leis an bhfoirm i ndoiciméid a bhfuil gné oifigiúil ag baint leo, toisc go bhféadfaí a bheith ag súil leis go gcuirfidh na doiciméid sin gnéithe foirmiúla i láthair chun a sínitheoirí agus an institiúid a n-eisítear an doiciméad ina hainm a shainaithint, e.g. fianú ó uachtarán an pháirtí le ceannteideal, síniú, stampa, etc.

Bí faichilleach agus conclúid á déanamh maidir le hiontaofacht, bunaithe ar fhoirm an doiciméid amháin, toisc nach mbeadh aon fhoirm chaighdeánaithe ann i roinnt tíortha le haghaidh cineálacha áirithe doiciméad nó riarachán a bheith ró-lag chun formáid chaighdeánaithe a fhorchur ar a gcríoch uile. D'fhéadfadh an fhoirm a bheith éagsúil freisin ag brath ar cathain a eisíodh an doiciméad agus cé a d'eisigh é.

### 2.1.2. Doiciméid a fhíordheimhniú

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]



#### Raon feidhme na coda seo

Is é is aidhm don chuid seo roinnt prionsabal ginearálta, faisnéis agus treoir a chur ar fáil maidir le doiciméid a fhíordheimhniú a d'fhéadfadh cabhrú leat sa mheasúnú fianaise. Áirítear ar thopaic an fhíordheimhnithe go leor gnéithe breise nach gcumhdaítear sa treoirleabhar praiticiúil seo.

Is é fíordheimhniú an nós imeachta is dochloíte maidir le scrúdú a dhéanamh ar fhoirm agus ar luach cruthúnais doiciméid. Sa chomhbhrí 'má fhíordheimhníonn tú rud éigin, cruthaíonn tú nó deimhníonn tú go bhfuil sé fíor' <sup>(94)</sup>, 'dearbhaíonn tú go hoifigiúil gur fíor é tar éis duit é a scrúdú' <sup>(95)</sup>. Tugann fíordheimhniú le tuiscint go bhfuil na huirlisí agat nó go bhfuil tú in ann teacht ar chonclúid dhearfach nó dhiúltach maidir le fíorchineál na fianaise a chuirtear isteach. Mar chásoifigeach, d'fhéadfadh féidearthachtaí éagsúla a bheith agat, ag brath ar an gcleachtas náisiúnta.

<sup>(94)</sup> Collins, Collins English Dictionary ar líne, '[authenticate](#)', 2023.

<sup>(95)</sup> Collins, Collins English Dictionary ar líne, '[authenticate](#)', 2023.





- Is féidir leat leas a bhaint as saineolas **sainseirbhísí**, amhail na póilíní nó seirbhís inmheánach i gcás inar cuireadh sainoiliúint ar an bhfoireann agus ina bhfuil rochtain acu ar ábhar eolaíoch ar leith chun calaois a fhíordheimhniú nó a bhrath. Tá sé de chumas ag seirbhísí den sórt sin anailís a dhéanamh, mar shampla, ar cháilíocht ghnéithe bunúsacha an doiciméid, amhail cáilíocht an pháipéir, an dúch a úsáidtear, comharthaí falsaithe i stampaí, comharthaí uisce, ceangail, etc.

Meastar gurb é seo an fíordheimhniú is iomláine.

- Féadfaidh tú dul i muinín samplach den doiciméad lena mbaineann nó fianaise a d'fhéadfadh a bheith ar fáil duit trí **bhunachair sonraí** ar leith (inmheánach), chun an doiciméad a cuireadh isteach a chur i gcomparáid leis an sampla atá ann cheana.

Anseo thíos tá samplaí de bhunachair sonraí ar líne atá ar fáil go poiblí maidir le pasanna agus doiciméid oifigiúla eile arna n-eisiúint ag tíortha ar fud an domhain.

- Is éard atá i [gClár Poiblí de Dhoiciméid Bharántúla Aitheantais agus Taistil ar Líne \(PRADO\)](#) bunachair sonraí de dhoiciméid chéannachta agus de dhoiciméid taistil shamplacha a chuireann Comhairle an Aontais Eorpaigh ar fáil go poiblí.
- Is bunachair sonraí é '[EdisonTD](#)' arna fhorbairt ag údaráis na hÍsiltíre i gcomhar leis na húdaráis san Astráil, i gCeanada, in Aontas na nÉimíróchtaí Arabacha, i Stáit Aontaithe Mheiriceá agus in Eagraíocht Idirnáisiúnta na bPóilíní Coireachta (Interpol). Tá cuid den bhunachair sonraí ar fáil go poiblí.

Tá rochtain shrianta ag roinnt bunachair sonraí eile ach d'fhéadfadh rochtain a bheith ag do riarachán nó go mbeadh sé in ann rochtain a fháil.

- Is tairseach d'Ardrúnaíocht Chomhairle an Aontais Eorpaigh é [Doiciméid Bhréagacha agus Doiciméid Bharántúla inlín ar Líne \(iFADO\)](#) agus tá faisnéis bhreise ann i gcomparáid le PRADO. Cuimsíonn sé freisin faisnéis atá i mbunachair sonraí eile, amhail Stádas Sibhialta an Chórais Faisnéise Doiciméad.
- Is éard atá i Stádas Sibhialta an Chórais Faisnéise Doiciméad (DISCS)

*'córas tagartha gréasáinbhunaithe arna fhorbairt ag údaráis na hÍsiltíre, Cheanada, na hAstráile, Aontas na nÉimíróchtaí Arabacha-Dubai, na Danmhairge agus na hIorua (Lárionad Aitheantais na hIorua [ <sup>(96)</sup>]). Is é is aidhm do DISCS tacú le fíorú doiciméad eachtrach agus náisiúnta ina bhfuil faisnéis faoi... aitheantas, náisiúntacht agus ábhair eile a bhaineann le sealbhóir an doiciméid'. <sup>(97)</sup>*

- Má bhíonn amhras ort faoi bharántúlacht doiciméid oifigiúil atá cosúil le doiciméad barántúil (amhail pas), is féidir leat faisnéis a fháil i gCóras Faisnéise Schengen toisc go liostaítear ann freisin doiciméid bhána a goideadh.
- Is féidir leat a bheith ag brath freisin ar **thaighde COI** ar leith. Cé go bhféadfadh na bunachair sonraí thuasluaite a bheith ina gcúnamh maidir le doiciméid oifigiúla stáit, is lú seans go soláthróidh sé samplaí de chineálacha eile doiciméad arna n-eisiúint, mar

<sup>(96)</sup> Féach [suíomh gréasáin Lárionad Aitheantais na hIorua](#) agus a chuid shonrach maidir le [Bunachair sonraí tagartha](#)

<sup>(97)</sup> Féach an chuid [Bunachair sonraí tagartha](#) ar shuíomh gréasáin Lárionad Aitheantais na hIorua, agus an chuid [Bunachair sonraí doiciméad](#) de chuid Lárionad Aitheantais na Danmhairge.





shampla, ag eagraíochtaí neamhstáit. I gcásanna den sórt sin, d'fhéadfadh taighde sonrach COI faisnéis luachmhar a sholáthar duit (mar shampla cártaí ballraíochta samplacha, fianuithe, suaitheantais).

- Cuardaigh comharthaí comhlána soiléire d'fhalsú nó d'athrú gur féidir leat féin a aithint gan cúnamh speisialaithe.

D'fhéadfá a thabhairt faoi deara, mar shampla, go ndearnadh grianghraf a théipeáil go mór ar dhoiciméad, nach bhfuil cárta déanta de chairtchlár lannaithe amháin ach de dhá thaobh a greamaíodh le chéile agus a lannaíodh ansin, nach bhfreagraíonn síniú shealbhóir an chárta, dar leis an iarratasóir, do shíniú an iarratasóra a bhfuil tú ag déileáil leis (bunaithe ar na foirmeacha éagsúla a shínigh an t-iarratasóir le linn an nós imeachta tearmainn), go bhfuil botúin ollmhóra i mana na heagraíochta i gceantasc oifigiúil an doiciméid, etc.

Cuimhnigh go ndéantar an falsú nó an t-athrú chun críche áirithe nuair a léiríonn prósa fianaise go bhfuil falsú nó athrú ann (amhail leathanach atá in easnamh i bhfíorphas), a d'fhéadfadh nó nach bhféadfadh a bheith mar thacaíocht níos fearr d'éileamh ar thearmann. Ba cheart duit é seo a shoiléiriú leis an iarratasóir.

**D'fhéadfadh sé a bheith deacair fíordheimhniú a dhéanamh agus d'fhéadfadh sé nach mbeadh sé indéanta i gcónaí.** D'fhéadfadh sé go mbeadh sé dodhéanta nó deacair fíordheimhniú foirmiúil a dhéanamh mar gheall ar na cúiseanna seo a leanas, mar shampla.

- An costas a bhaineann le fíordheimhniú na saineolaithe.
- Na dúshláin theicniúla nach dtugann conclúid shoiléir maidir le fíorchineál na fianaise. Bheadh feidhm aige sin go háirithe nuair a chuirtear an fhianaise ar fáil mar chóip.
- Sampla samplach den doiciméad nó de na huirlisí ábhartha gan a bheith ar fáil chun é a fhíordheimhniú.
- An toirmeasc ar an bhfaisnéis ábhartha a fháil ón bhfoinse toisc gur gníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí foinse na fianaise.
- Leaganacha éagsúla den chineál céanna doiciméid a scaipeadh go comhuaineach mar gheall ar easpa riaracháin láraithe agus/nó nósanna imeachta aonfhoirmeacha maidir le doiciméid den sórt sin a eisiúint.
- An t-ardleibhéal éillithe sa tír eisiúna, áit a bhfuil doiciméid bhrionnaithe coitianta in éineacht le fíordhoiciméid a fhaightear trí éilliú, agus, ag an am céanna, eisítear doiciméid atá fíor san fhoirm agus san ábhar araon.

**Ní féidir údar a thabhairt le gan dul ar aghaidh lena mheastóireacht mar gheall ar an dodhéantacht nó an deacracht a bhaineann le doiciméad a fhíordheimhniú.** Is cuma cé acu an bhfuil an fhianaise a sholáthraítear barántúil nó nach bhfuil, ní mór duit cinneadh a dhéanamh maidir lena luach cruthúnais i ndáil leis an bhfóras ábhartha a scrúdaíodh <sup>(98)</sup>. Cabhróidh na critéir eile (an cineál doiciméid a bheith ann/tarlú an doiciméid, an t-ábhar, an fhoirm, an cineál, an t-údar) leat sa mheasúnú seo <sup>(99)</sup>.

<sup>(98)</sup> CBAE, breithiúnas an 10 Meitheamh 2021, [LH v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#), Uimh. C-921/19, EU:C:2021:478, míreanna 42-44 agus 61. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(99)</sup> Chun sampla nithiúil de mheasúnú ar theastas breithe a fháil, féach , breithiúnas an 7 Eanáir 2014, [AA v an Eilvéis](#), Uimh. 58802/12, ECLI:CE:ECHR:2014:0107JUD005880212, míreanna 61-63.





**Ba cheart fiordheimhniú a dhéanamh in imthosca áirithe** <sup>(100)</sup>, i.e. nuair atá údar na fianaise iontaofa agus nuair is indéanta fiordheimhniú den sórt sin a dhéanamh sa chleachtas, nuair is féidir é a rochtain, agus nuair a d'fhéadfadh tionchar a bheith aige sin ar mheasúnú an fhórais ábhartha.

Coinnigh i gcuimhne go bhfuil sé ríthábhachtach go gcinntíonn tú i gcónaí go n-urramaítear prionsabal na rúndachta agus tú ag déanamh an mheasúnaithe atá bunaithe ar na critéir thuas agus ag glacadh aon bhearta chuige sin (mar shampla doiciméad a fhíordheimhniú) (féach Cuid [‘Treoirphrionsabail, \(e\) Rúndacht’](#)).

### 2.1.3. ‘An-tábhacht’ ag dul leis na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis an bpíosa fianaise

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Cuideoidh na prionsabail thíos leat aird a thabhairt ar na torthaí creidiúnachta a rinne tú trí na critéir mheasúnaithe thuas a chur i bhfeidhm.

- I gcás nach gcomhlíontar na critéir iontaofachta go léir, d'fhéadfadh tábhacht áirithe a bheith ag baint le píosa fianaise sa mheasúnú creidiúnachta. I gcás, mar shampla, ina gcomhlíontar na critéir iontaofachta uile, ach nár chuir an t-iarratasóir isteach ach cóip den doiciméad, tá údarás áirithe cruthúnais fós ag gabháil leis an bpíosa fianaise sin, rud nach mór a mheasúnú in éineacht leis na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis na ráitis, mar shampla (féach Cuid [2.4.1. ‘Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha a mheas’](#)). Is amhlaidh is mó an cás má thugann an t-iarratasóir míniú réasúnta ar an bhfáth nárbh fhéidir leis an doiciméad bunaidh a chur i láthair.
- Agus ábharthacht na fianaise á meas, cuimhnigh go bhfuil níos mó tábhachta le fianaise a bhaineann le croí an fhórais ábhartha ná an fhianaise a bhaineann le heilimintí nach bhfuil nasctha le croí an fhórais ábhartha agus atá forimeallach dá bhrí sin. I gcoitinne, níor cheart glacadh le fóras ábhartha a bheith ag brath ach ar chreidiúnacht na gcroí-eilimintí. Má mheastar nach bhfuil eilimintí forimeallacha inchreidte, ní féidir leis an tábhacht theoranta a bhaineann leo bunchloch an fhórais ábhartha a chroitheadh fad is gur féidir leis a bheith ag brath fós ar chroíghnéithe inchreidte.

#### **Sampla ar fhianaise a bhaineann le gné fhorimeallach den fhóras ábhartha:** [Cás de bhean óg as tír C](#)

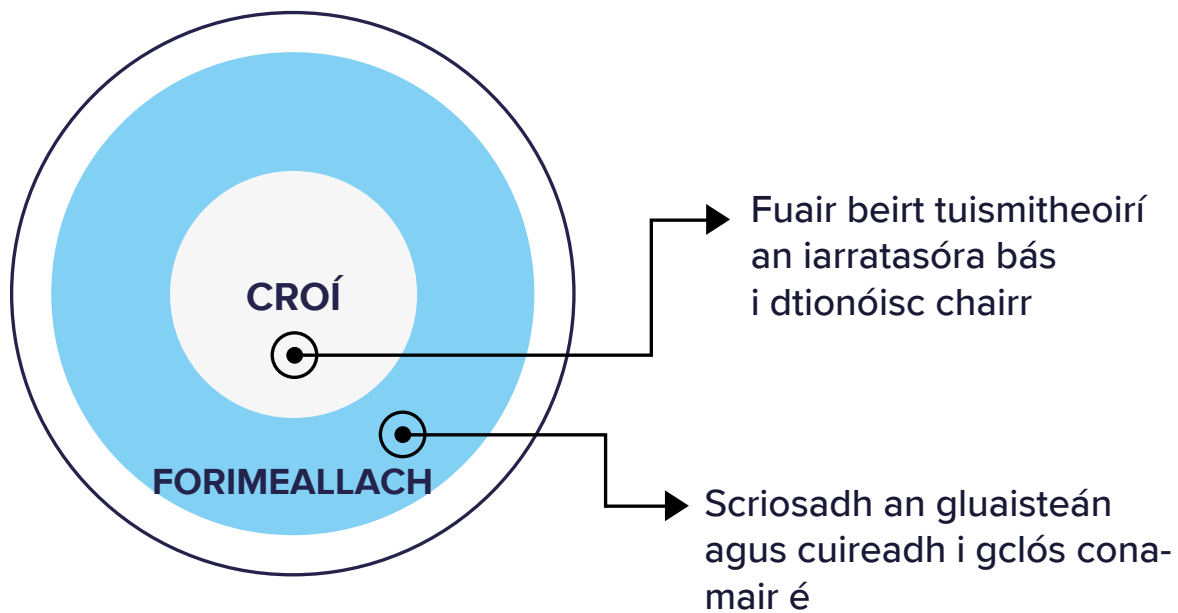
- Is í an fhianaise atá á breithniú ná grianghraf de charr i gclós conamair. Baineann an fhianaise seo le gné imeallach den chuntas a bhaineann leis an tionóisc bhóthair ina bhfuair tuismitheoirí an iarratasóra bás. Ní bhaineann sé seo le himthosca lárnacha a mbáis, ná ní thacaíonn sé le heachtra bháis na dtuismitheoirí, ach le heachtra a tharla tar éis na tionóisce marfaí líomhainte. Ní bheidh mórán tábhachta ag a leithéid d'fhianaise dhoiciméadach sa mheasúnú ar an bhfóras ábhartha.

<sup>(100)</sup> ECtHR, breithiúnas an 2 Deireadh Fómhair 2012, [Singh et autres c. Belgique](#), Uimh. 33210/11, ECLI:CE:ECHR:2012:1002JUD003321011, míreanna 100-105 (ar fáil i bhFraincis amháin). Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).



- Ar an gcaoi chéanna, ní dhéanfaidh aon dearbhú neamhréireach maidir leis na gnéithe forimeallacha, amhail suíomh beacht an chlóis conamair nó a ainm, difear de chreidiúnacht an fhórais ábhartha, má chomhlíonann an fhianaise, i.e. ráitis an iarratasóra sa chás seo, ar chroíghnéithe an fhórais ábhartha, na critéir chreidiúnachta (féach Cuid [2.2. 'Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta'](#)).

**Fíor 9. Gnéithe lárnacha agus gnéithe forimeallacha d'fhóras ábhartha – sampla bunaithe ar chás de bhean óg as tír C**



- Ní chuireann torthaí beaga diúltacha i ndáil le critéar amháin nó níos mó bac ar an bhfianaise a bheith iontaofa ar an iomlán. Tríd is tríd, ní chiallaíonn go bhfuil roinnt miontorthaí diúltacha ann nach dtacaíonn an fhianaise leis an bhfóras ábhartha nó go mbaineann sí an bonn de, cé go bhféadfadh sé a léiriú go bhfuil amhras ann faoi iontaofacht na fianaise. De ghnáth, ní hionann roinnt miontorthaí diúltacha maidir le creidiúnacht dhiúltach agus toradh mór diúltach creidiúnachta.
- Mar a shonraítear i gcéim 1 (féach Cuid [1.1.1. 'An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm \(dualgas cruthúnais\)'](#)), agus an fhianaise ar fad a bhaineann leis an bhfóras ábhartha a d'fhéadfadh a bheith sainaitheanta agat go bhfuil fianaise in easnamh á meas agat. Más rud é, faoi imthosca sonracha, go bhféadfaí a bheith ag súil le réasún go gcuirfeadh an t-iarratasóir fianaise áirithe ar fáil, agus go bhfuil do dhualgas féin comhlíonta agat chun imscrúdú a dhéanamh, is féidir údarás áirithe a thabhairt don fhaisnéis atá ar iarraidh nó neamhiomlán a chuirfeadh san áireamh sa phróiseas measúnaithe agus cinneadh á dhéanamh an nglactar leis an bhfóras ábhartha nó an ndiúltaítear dó (féach Cuid [2.4.1. 'Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha a mheas'](#)).
- Agus measúnú á dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh toradh diúltach difear a dhéanamh d'iontaofacht na fianaise, breithnigh ar tugadh deis don iarratasóir míniú a thabhairt ar an gcinneadh sin agus an bhféadfadh an míniú a tugadh difear a dhéanamh do do mheasúnú ar iontaofacht na fianaise.



- Agus measúnú á dhéanamh ar luach cruthúnais na fianaise, coinneigh i gcuimhne na tosca aonair agus imthoisceacha ábhartha uile a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu (féach Cuid [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#)).

### Sampla d'anailís ar fhianaise dhoiciméadach (díotáil) i [gcás de ghníomhaí as tír B](#)

- **Ábharthacht.** Tá an díotáil a cuireadh isteach ábhartha mar go nascann an t-iarratasóir í leis an ionchúiseamh ina bhfuil sí ina hábhar, dar léi, agus go nascann sí í lena gníomhaíochtaí i bhfabhar chearta an duine. Tá sé seo ábhartha d'fhóras ábhartha maidir lena hiarratas.
- **A bheith ann/tarlú.** Deimhnítear go n-eisíonn an Aireacht Dlí agus Cirt díotálacha i gcásanna den chineál céanna.
- **Ábhar.** Tagraíonn an díotáil don chion arb é atá ann cur in aghaidh an údaráis ach luaitear airteagal den chód coiriúil nach mbaineann leis an gcion sin.
- **Foirm.** Tá ceanteideal ag an díotáil a cuireadh isteach a bhfuil cuma oifigiúil air. Bunaithe ar COI atá ar fáil agus nuashonraithe, tá córais riaracháin na hAireachta Dlí agus Cirt i dtír B dea-fheistithe agus dea-eagraithe, le nósanna imeachta foirmiúla dea-shainithe. Mar sin féin, ní hionann an chaoi a bhfuil suaitheantas na hAireachta Dlí agus Cirt le feiceáil ar an gcúinne ag barr ar chlé den doiciméad agus doiciméid shamplacha den chineál sin. Tá an doiciméad sínithe, ach is ar éigean atá ainm an tsínitheora agus an stampa inléite.
- **Nádúr.** Cuireadh an díotáil isteach mar chóip. Fágadh an bhunchóip i dtír B, de réir an iarratasóra. Luann sí go bhfuil deacracht aici é a bheith seolta chugat ar chúiseanna slándála.
- **Údar.** Is é an Aireacht Dlí agus Cirt an t-údar líomhainte ach bunaithe ar na torthaí thuas ar fhoirm an doiciméid, níl tú in ann an sínitheoir nó an oifig a d'eisigh an doiciméad a shainaithint go soiléir. D'fhéadfadh amhras dlisteanach a bheith ort maidir le fóirúdar an doiciméid.
- **Conclúid.** Bunaithe ar na critéir sin go léir, tá roinnt gnéithe sa doiciméad seo a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le do mheasúnú nach bhfuil dóthain cruthúnais ann féin ar an bhfóras ábhartha atá á bhreithniú. Go deimhin, cé gur thug an t-iarratasóir míniú sásúil ar an gcúis nár cuireadh isteach ach cóip, baintear an bonn dá luach cruthúnais toisc go bhfuil roinnt lochtanna foirmiúla agus ábhair sainaitheanta agat. Bheadh ort a mheas an bhfuil mínithe réasúnta ar na laigí sin agus deis a thabhairt don iarratasóir ceann a chur ar fáil (mar shampla, athrú ar shuaitheantais le déanaí, cóip ar dhroch-chaighdeán de bharr acmhainní neamhleora). In aon chás, ba ghá an doiciméad sin a mheas in éineacht le gach píosa fianaise eile a bhaineann leis an bhfóras ábhartha, lena n-áirítear ráitis an iarratasóra, sula ndéanfaí aon chonclúid ar an bhfóras ábhartha féin.

Cumhdaítear sna codanna seo a leanas na gnéithe sonracha a bhaineann le roinnt cineálacha fianaise a chuirtear i láthair go minic agus na pointí sonracha atá le breithniú agus measúnú á dhéanamh orthu.





## 2.1.4. Cineálacha sonracha doiciméad

### (a) Fianaise leighis agus shíceolaíoch

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is fianaise leighis nó shíceolaíoch í cineál fianaise an-sonrach (féach Céim 1, Cuid [1.1.2\(k\)](#) ‘[Tuarascálacha leighis, síciatracha agus síceolaíochta](#)’ maidir leis an gcaoi a bhféadfadh fianaise leighis difear a dhéanamh don scrúdú).

Chun luach cruthúnais doiciméad leighis nó síceolaíoch a bhunú, tá na critéir thuasluaite go léir infheidhme freisin. Tá bealach sonracha ann, áfach, chun na critéir sin a chur i bhfeidhm maidir le fianaise leighis.

Ba cheart go n-áireofaí ar thuarascálacha leighis nó síceolaíoch speisialtóireacht an tsaineolaí leighis agus an scrúdú a rinneadh chun gur féidir measúnú neamhspleách a dhéanamh ar a iontaofacht.

Ba chóir duit aird a thabhairt ar ábhar na tuarascála leighis chun a fháil amach an raibh sé bunaithe ar bhealach beacht agus gairmiúil.

Coinnigh i gcuimhne go ndéanann dochtúirí agus síciatraithe neamhspleácha a gcuid scrúduithe de réir cuspóirí leighis, ní de réir iarratais ar chosaint idirnáisiúnta (ag tacú nó ag cáineadh). Dá bhrí sin, ní fhéadfaidh liachleachtóirí neamhspleácha a gcuid barúlacha a scríobh ar bhealach a fhágann go bhfuil siad úsáideach d’iarratas, nó go ndiúltóidís fiú teastais a scríobh ar fad chun críocha neamhleighis. Chun an cás sin a mhaolú, féadfaidh údaráis tearmainn conarthaí a dhéanamh nó comhaontuithe a dhéanamh le saineolaithe leighis, ar saineolaithe iad atá oilte agus/nó deimhnithe ag cúirt agus a thuigeann an nós imeachta tearmainn, agus de réir an chleachtais náisiúnta ábhartha. Is féidir leis na saineolaithe sin tuarascálacha leighis-dlíthiúla nó deimhnithe eile a dhréachtú ar féidir iad a mheas mar fhianaise eolaíoch luachmhar.

Mura féidir leat dul i muinín saineolais dochtúra nó saineolaí leighis laistigh de do riarachán, beidh ort scrúdú a dhéanamh ar luach cruthúnais na tuarascála leighis ar bhonn na dtáscairí is infheidhme maidir le fianaise dhoiciméadach. Thairis sin, d’fhéadfadh na pointí seo a leanas tásca breise a sholáthar maidir le luach cruthúnais doiciméid leighis.

- Luaitear sa tuarascáil leighis líon agus dátaí an scrúdaithe, an cineál scrúdaithe a rinneadh, agus na conclúidí leighis gaolmhara.
- Tá sé bunaithe ar scrúdú amháin nó ar shraith díobh, lena dtugtar forléargas cothrománach.
- Bunaítear é ar bhealach comhréireach ar eilimintí atá bunaithe ar ráitis an othair féin agus ar eilimintí breathnóireachta leighis/síceolaíche.
- Tagraíonn sé do chaighdeán Phrótacal Iostanbúl ina bhfuil líomhaintí nó comharthaí céastóireachta ann.
- Ba cheart go staonfadh raon feidhme an tsaineolais leighis/shíceolaíoch agus tuairim an tsaineolaí ó theacht ar chonclúidí maidir le creidiúnacht ráitis an iarratasóra maidir leis na heachtraí líomhainte de dhíobháil/dhíobhálacha roimhe seo nó d’imeachtaí reatha agus/nó a n-incháilitheacht um chosaint idirnáisiúnta sa tuarascáil leighis.



Coinnigh na pointí thíos san áireamh.

- Ní féidir le breathnuithe leighis ná síceolaíocha iontu féin na himthosca inar tharla an gortú, an tráma nó an siomptóm a dheimhniú, ach is féidir leo léiriú (láidir) a thabhairt ar cé acu atá nó nach bhfuil na gortuithe, na trámaí nó na siomptóim ag teacht leis an drochíde a dearbhaíodh agus leis an amlíne a thug an t-iarratasóir.
- D'fhéadfadh sé, go háirithe, go mbeadh cuspóirí éagsúla ag baint le fianaise leighis agus shíceolaíoch a chur isteach. Áirítear orthu sin tacú le fírinne na bhfóras ábhartha iad féin, imthosca pearsanta a chur in iúl a d'fhéadfadh an t-iarratasóir a chur i mbaol géarleanúna nó díobhála nó chun leochaileachtaí agus riachtanais speisialta nó tosca féideartha saofa a chur in iúl agus fianaise á bailiú agus creidiúnacht á meas. Bheadh ort na ról éagsúla a d'fhéadfadh a bheith ag an tuarascáil leighis a cuireadh isteach a aithint sa scrúdú ar éileamh an iarratasóra.
- Is é is aidhm don scrúdú ar luach cruthúnais na tuarascála leighis measúnú a dhéanamh ar cé acu an dtacaíonn nó nach dtacaíonn an tuarascáil leis an bhfóras ábhartha, leis an imthosc nó leis an riosca ábhartha, agus conas a thacaíonn sí leis an méid sin, faoi chuimsiú an scrúdaithe ar an iarratas ar chosaint idirnáisiúnta. Cuimhnigh nár chóir duit breithiúnais leighis a dhéanamh ná do thuairim a thabhairt ar chóireáil atá forordaithe ag dochtúir. Ar an gcaoi chéanna, níl dochtúir ceaptha breithiúnais a dhéanamh maidir leis an ngá atá le cosaint idirnáisiúnta <sup>(10)</sup>.
- I gcás ina gcuireann an t-iarratasóir tuarascáil leighis ar fáil maidir le riocht a d'fhéadfadh a theacht chun cinn, tá dáta/dátaí an scrúdaithe/na scrúduithe (deiridh) tábhachtach. D'fhéadfadh tuarascáil atá cothrom le dáta léiriú níos fearr a thabhairt ar an staid reatha, agus d'fhéadfadh tuarascáil atá as dáta léiriú a thabhairt ar an staid mar a bhí ach d'fhéadfadh sé go n-ardódh sí ceisteanna a d'fhéadfadh a bheith ann maidir le staid agus/nó cumas reatha an iarratasóra. Cé nach bhféadfadh sé seo difear a dhéanamh do luach cruthúnais na tuairisce i ndáil le himeachtaí roimhe seo, d'fhéadfadh a airgeadra a bheith suntasach i do mheasúnú ar imthosca pearsanta a bhfuil tionchar acu ar an gcreidiúnacht nó ar an measúnú riosca.

#### Sampla de mheasúnú a dhéanamh ar dheimhniú leighis: [Cás d'fhear óg as tír A](#)

Thug an t-iarratasóir deimhniú ó dhochtúir ortaipéideach. Trí chritéir ghinearálta an mheasúnaithe ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile agus ar fhianaise leighis a chur i bhfeidhm maidir leis an deimhniú seo, d'fhéadfaí an anailís seo a leanas a tháirgeadh.

- **Ábharthacht.** Tá an fhianaise ábhartha, toisc go bhfuil táscairí féideartha ann ar imthosca pearsanta ábhartha a d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar do mheasúnú riosca maidir leis na dálaí slándála i dtír A.
- **A bheith ann/tarlú.** Níl aon chosúlacht ann nach mbíonn an cineál seo doiciméid eisithe ag dochtúir ortaipéideach de ghnáth in imthosca comhchosúla.

<sup>(10)</sup> Ní féidir le tuarascáil leighis ná leis an modh lena suítear í cearta bunúsacha an iarratais a sháru. Féach Cuid 1.1.2(n) 'Fianaise a sháraíonn cearta bunúsacha an iarratasóra'.



- **Foirm.** Scríobhadh an deimhniú ar litir oifigiúil ó oifig an dochtúra. Tá ceannnteideal oifigiúil ann ar a bhfuil an fhaisnéis ar fad a bhaineann leis an dochtúir (ainm, seoladh, uimhir ghutháin agus facs), an dáta a eisíodh an doiciméad, ainm an údair chomh maith leis an gcáilíocht ina bhfuil an dochtúir ag déanamh idirghabhála, chomh maith le síniú le stampa oifigiúil. Tá ainm an údair sa stampa.
- **Nádúr.** Cuirtear é seo i láthair mar bhundoiciméad agus léiríonn sé gach gné de bhunchóip, ós rud é go bhfuil dúch gorm greamaithe den síniú agus den stampa agus nach ndearnadh fótachóip díobh.
- **Údar.** Is dochtúir ortaipéideach é an t-údar agus aithnítear go soiléir é.
- **Ábhar.** Soláthraíonn an deimhniú faisnéis ábhartha maidir leis an modheolaíocht a leanann an cleachtóir a ndeachthas i gcomhairle leis faoi dhó maidir le deacrachtaí tromchúiseacha an othair mar thoradh ar phian ghéar ina chosa. Tá na conclúidí bunaithe go príomha ar bhreathnuithe leighis a rinneadh le déanaí, lena n-áirítear íomhánna X-gha, agus roinnt tástálacha gaolmhara. Ní thagraíonn an deimhniú do Phrótacal Iostanbúl ach sroicheann sé an chonclúid maidir le riocht a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le tráma seachtrach tromchúiseach amháin. Forordaíonn an dochtúir roinnt seisiún teiripe fisiciúil agus cóireáil leighis le haghaidh pian ghéar freisin. Luaitear sa deimhniú go gcuirtear an chóireáil sin ar fáil sula ndéantar obráid chontúirteach a mheas. Cuireadh an deimhniú i láthair le linn an agallaimh phearsanta agus dátaítear é dhá sheachtain sular éisteadh leis an iarratasóir.
- **Conclúid.** I bhfianaise chomhlíonadh foriomlán na gcritéar measúnaithe, tacaíonn an doiciméad seo leis an bhfíoras go bhfuil drochíde á tabhairt don iarratasóir agus go bhfuil sé ag fulaingt ó phian ghéar ina chosa agus deacrachtaí gaolmhara ag siúl.

## (b) Faisnéis ghinearálta arna soláthar ag an iarratasóir

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Nuair a thugann an t-iarratasóir faisnéis ghinearálta arb é is aidhm di tacú le fíorais ábhartha a éilimh (amhail, mar shampla, ailt phreasa nó ghréasáin a bhaineann leis na gníomhaíochtaí a rinne na húdaráis i gcoinne pháirtí polaitiúil an fhreasúra ina maíonn an t-iarratasóir go bhfuil sé gníomhach), ba cheart duit an fhianaise sin a scrúdú go cúramach. Na prionsabail ghinearálta a chuirfeá i bhfeidhm ar COI a chur i bhfeidhm. Go háirithe, seiceáil a dhéanamh ar iontaofacht na foinse, ar a hoibiachtúlacht, a cruinneas, a hinrianaitheacht agus a hábharthacht. Ní mór an fhianaise a cuireadh isteach a bheith cothrom le dáta freisin nó, má tá sé d'aidhm aici tacú le himeachtaí roimhe seo, ba cheart í a bheith comhaimseartha leis na himeachtaí sin nó a bheith bainteach leis na fíorais ó thaobh na staire de. Ag brath ar an gcás, d'fhéadfadh an fhaisnéis a chuireann an t-iarratasóir ar fáil tuilleadh taighde COI a iarraidh ort féin, mura bhfuil COI ar fáil agat ar an ábhar, ionas gur féidir leat brath ar fhoinsí eile faisnéise agus an léargas is cothroime agus is cuimsithí a fháil ar an gcás. Chun tuilleadh faisnéise a fháil, féach treoirleabhar EUAA ar an ábhar seo <sup>(102)</sup>.

<sup>(102)</sup> EASO, [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020, lgh. 13-17.



### (c) Ábhar a bhailítear trí na meáin shóisialta

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Tá na critéir thuas chun measúnú a dhéanamh ar dhoiciméid agus ar fhianaise eile infheidhme maidir le hábhar a bhailítear trí na meáin shóisialta. Chomh maith leo siúd, coinneáil i gcuimhne an méid seo a leanas

*is minic nach gcuirtear an t-ábhar atá ar fáil ar chuntais meán sóisialta faoi bhráid an phróisis céanna taighde agus eagarthóireachta le meáin bhunaithe nó le foinsí eile (COI). Dá bhrí sin, d'fhéadfadh an riosca a bheith níos airde go bhfuil an t-ábhar míchruinn, claonta, míthreorach d'aon ghnó, nó amhrasach. Ina theannta sin, is minic a ghintear ábhar na n-úsáideoirí. Agus measúnú á dhéanamh ar fhaisnéis a fhaightear trí chuntais meán sóisialta, ní mór aird ar leith a thabhairt ar an bhfoinse a shainaithint agus ar an ábhar a chros-seiceáil <sup>(103)</sup>.*

Cuimhnigh gur féidir céannacht údar na postála agus na gcuntas príobháideach meán sóisialta a fhorghabháil go héasca, níos mó fós ná mar atá i gcás píosaí eile fianaise.

Tá eolas ar na meáin shóisialta faoi réir athruithe éasca. Nuair a scríobh an t-iarratasóir féin postáil ar an idirlíon, tá sé de cheart acu freisin, de ghnáth, a ábhar agus a leibhéal poiblíochta a leasú, nó fiú an postas a scriosadh. Ciallaíonn sé sin, mar shampla, go bhféadfadh sé go raibh post den sórt sin ar fáil ag pointe amháin (fiú ar feadh tréimhse ghearr), ach nach ann dó ar líne a thuilleadh, nó go raibh sé ann ach nach ann dó leis an ábhar céanna, roimh an nós imeachta scrúdúcháin nó ag céim ar bith den nós imeachta sin.

- Má tá sé i gceist agat roinnt píosaí fianaise a d'aimsigh tú ar na meáin shóisialta a úsáid, d'fhéadfá smaoineamh ar iad a phriontáil amach, nó iad a shábháil go leictreonach, e.g. mar phictiúr scáileáin, ionas nach gcaillfidh tú an fhaisnéis i gcás ina leasaítear nó ina scriostar na postálacha le linn an nós imeachta. Ba cheart an dáta a bhfuarthas rochtain ar an bhfaisnéis a lua sa chomhad (bíodh sé priontáilte agus sábháilte i bhformáid leictreonach), ionas gur féidir é a chur i gcomparáid le leaganacha roimhe sin nó níos déanaí.
- Má chuireann an t-iarratasóir asphrionta de leathanach idirlín ar fáil duit chun tacú le fíoras ábhartha a bhaineann leis an bpostáil sin (an phoiblíocht a thugtar dó), b'fhéidir go mbeidh ort a sheiceáil an bhfuil an t-ábhar sin fós ar fáil go poiblí ar an idirlíon. Mura bhfuil, b'fhéidir go mbeadh suim agat seiceáil a dhéanamh ar na cúiseanna lena mbeadh an phostáil fós ábhartha mar fhianaise ar fhíoras ábhartha nó conas a d'fhéadfadh sé tacú le riosca fós nuair a fhilleann siad. Cuimhnigh go bhfágann postálacha idirlín lorg digiteach, agus nach gciallaíonn postáil go bhfuil an t-iarratasóir tar éis postáil a scriosadh nach féidir í a fháil. Féach freisin Cuid [3.3.2\(d\) 'Táscairí riosca a bhaineann le spreagadh na ngníomhaithe chun tabhairt faoi eachtraí a d'fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh'](#).

<sup>(103)</sup> EASO, [Practical Guide on the Use of Country of Origin Information by Case Officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020, lch. 56.



#### (d) Teistiméireachtaí

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh teistiméireachtaí a theacht ó go leor foinsí: ní hamháin gur féidir leis an iarratasóir finnéithe nó teistiméireachtaí a thairiscint chun bunús a thabhairt lena n-iarratas, is minic a chuireann eagraíochtaí na sochaí sibhialta fianaise scríofa ar fáil agus is féidir leis an údarás tearmainn iad a iarraidh freisin.

Scrúdaítear luach cruthúnais fianaise de réir na gcritéar ginearálta measúnaithe. Agus tú ag measúnú teistiméireachtaí, ba cheart duit aird ar leith a thabhairt ar a n-iontaofacht, i measc nithe eile, arna chinneadh ag cumas an duine a thugann fianaise agus an chaoi a bhfuil an fhaisnéis ar eolas acu, i.e. faisnéis ó bhunfhoinse seachas faisnéis ó fhoinsé thánaisteach. Agus meastóireacht á déanamh ar theistiméireachtaí, smaoinigh freisin ar imthosca pearsanta an duine a thugann fianaise (tá tráma déanta ar an bhfinné freisin; D'fhéadfadh bannaí ar leith a bheith ag an bhfinné leis an iarratasóir) chomh maith leis an gcomhthéacs ina bhfuarthas an fhianaise <sup>(104)</sup>.

## 2.2. Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

In amanna, is ráitis an t-aon fhianaise amháin is féidir le hiarratasóirí a chur ar fáil. Is uirlisí iad táscairí creidiúnachta chun creidiúnacht na ráiteas a mheas ar bhealach aonair, neamhchlaonta agus oibiachtúil.

Go praiticiúil, déanann táscairí creidiúnachta measúnú ar leibhéal na sonraí agus na sainiúlachta, an chomhleanúnachais agus na comhsheasmhachta, agus ar chreidiúnacht na ráiteas chomh maith le comhsheasmhacht na ráiteas sin le fianaise COI agus fianaise dhoiciméadach nó fianaise eile atá nasctha le gach fóras ábhartha.

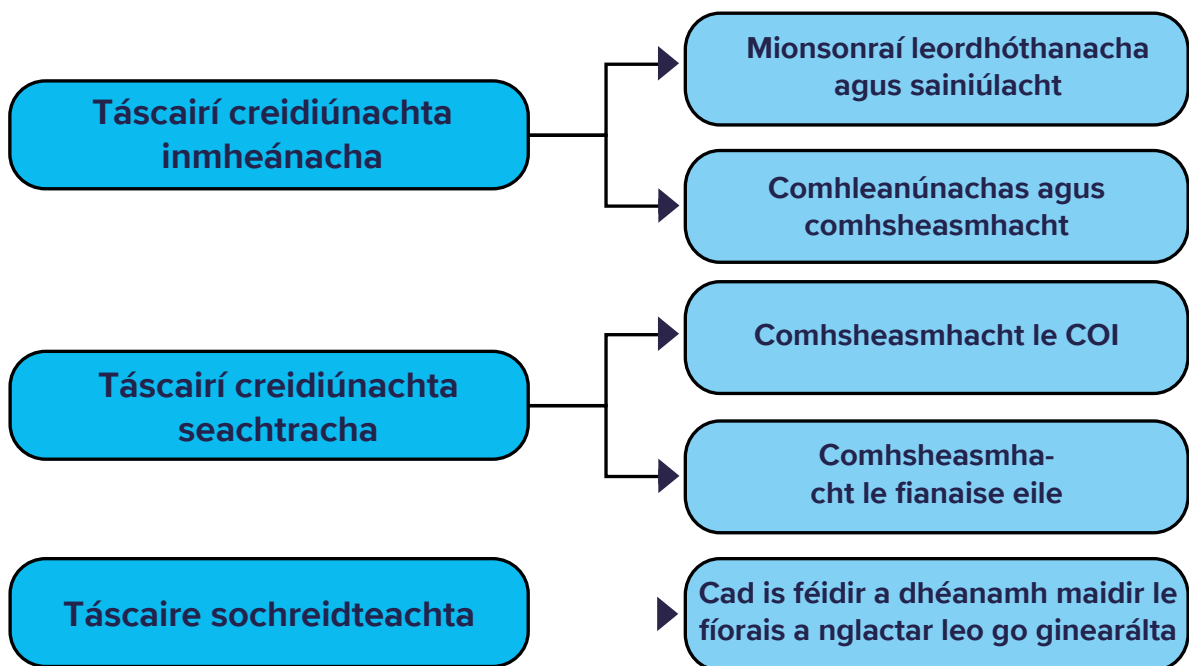
Soláthraítear le hAirteagal 4(5)(c) QD (athmhúnlú) an creat bunúsach le haghaidh táscairí creidiúnachta '... go bhfaightear go bhfuil ráitis an iarratasóra comhleanúnach agus inchreidte agus nach dtagann siad salach ar fhaisnéis shonrach agus ghinearálta atá ar fáil agus atá ábhartha do chás an iarratasóra' agus ba cheart iad a chur i bhfeidhm i gcónaí i gcomhréir le Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh <sup>(105)</sup>.

Is féidir na táscairí a ghrúpáil de réir na creidiúnachta inmheánaí, na creidiúnachta seachtraí agus na sochreidteachta.

<sup>(104)</sup> Féach freisin UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: An Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, Caibidil 5, Cuid 4.

<sup>(105)</sup> Tá tuilleadh forbartha déanta ar na táscairí creidiúnachta sa chásdlí, le haghaidh tuilleadh eolais, féach EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023, lgh. 120-121.



**Fíor 10. Táscairí creidiúnachta**

Ba cheart duit gach táscaire creidiúnachta is infheidhme a úsáid chun measúnú a dhéanamh ar gach fóras ábhartha. Mar sin féin, d'fhéadfadh sé nach mbeadh na táscairí uile chomh hábhartha céanna chun measúnú a dhéanamh ar na ráitis, ag brath ar a bhfuil i gceist leis an bhfóras ábhartha. Mura bhfuil táscaire creidiúnachta oiriúnach chun measúnú a dhéanamh ar fhóras ábhartha sonrach, is féidir gan é a úsáid.

**Cuimhnigh tosca a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le saobhadh a chur san áireamh**

D'fhéadfadh na himthosca pearsanta a bhaineann leis an iarratasóir agus na himthosca comhthéacsúla a bhaineann leis an agallamh difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra. Agus táscairí creidiúnachta á gcur i bhfeidhm, is gá tosca a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas ag an am céanna. Féach Cuid [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#).

**2.2.1. Táscairí maidir le creidiúnacht inmheánach a chur i bhfeidhm**

Tagraíonn creidiúnacht inmheánach don mheasúnú ar ráitis an iarratasóra agus d'aon fhianaise eile a chuireann an t-iarratasóir isteach, lena n-áirítear ráitis scríofa agus fianaise dhoiciméadach. Áirítear le creidiúnacht inmheánach na táscairí creidiúnachta maidir le leordhóthanacht sonraí agus sainiúlacht chomh maith le comhleanúnachas agus comhsheasmhacht.



## Leordhóthanacht mionsonraí agus sainiúlacht

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tagraíonn leordhóthanacht mionsonraí agus an táscaire sainiúlachta don chaoi a bhfuil taithí ag an iarratasóir ar eachtra agus don chaoi a gcuireann sé in iúl é, agus leibhéal agus cineál na sonraí a thagann leo sin.

Tríd is tríd, is minic a bhíonn níos mó sonraí sa chuntas ar eispéiris ina raibh cónaí pearsanta, mar shampla sonraí céadfacha, mothúcháin nó tuairimí, i gcomparáid le cuntas duine nach raibh na heispéiris sin aige, go háirithe má tharla an taithí le déanaí nó má chuaigh sé i bhfeidhm ar shaol an duine. Cé go bhféadfadh rudaí comhchosúla tarlú do dhaoine éagsúla, ní mhaireann an eachtra chéanna agus ní chuimhníonn gach duine ar an eachtra chéanna ar an mbealach céanna. Éilíonn leibhéal leordhóthanach mionsonraí agus sainiúlachta ar an iarratasóir cur síos a dhéanamh ar an imeacht trína shúile féin, mar cheamara suibíachtúil, seachas ó dhearcadh ginearálta.



### Dea-chleachtas

Chun míniú a thabhairt don iarratasóir ar an leibhéal sonraí agus sainiúlachta a bhfuiltear ag súil leis uathu ag imeacht ar leith roimhe seo, d'fhéadfá sampla a thabhairt trí chur síos a dhéanamh ar imeacht gearr a tharla duit, agus aird á tabhairt ar an méid a chonaic tú, a chuala tú, a bhraith tú agus a shíl tú le linn an imeachta. Ba cheart duit an míniú seo a thabhairt faoi deara sa tras-scríbhinn agallaimh ionas go mbeidh sé soiléir don chinnteoir conas a iarradh ar an iarratasóir tuilleadh sonraí nó ráitis níos sonraí a thabhairt.

Ní gá go dtiocfadh toradh diúltach creidiúnachta as easpa mionsonraí agus sainiúlachta. Ar an gcéad dul síos, ní mór an easpa mionsonraí agus sainiúlachta a bheith lárnach don fhóras ábhartha, a bhaineann leis an gcur síos foriomlán ar an gcás nó ar an imeacht. Ar an dara dul síos, ní mór a bheith réasúnta freisin a bheith ag súil go dtabharfaidh an t-iarratasóir leibhéal áirithe sonraí agus sainiúlachta, ag brath, mar shampla, ar a mhéid a mhair siad féin tríd an eachtra nó tríd an gcás nó ar a thábhachtaí a raibh nó nach raibh an eachtra, nó sonraí sonracha, don iarratasóir ag an am sin.

Thairis sin, ba cheart duit cuimhneamh go mbeidh éagsúlacht ag baint le leibhéal na sonraí agus na sainiúlachta ar féidir a bheith ag súil leo go réasúnach ón iarratasóir, ag brath ar a himthosca pearsanta agus comhthéacsúla, go háirithe na tosca saofa. D'fhéadfadh míniú réasúnach a bheith ann mar gheall ar na tosca saofa maidir leis an bhfáth nach féidir leis an iarratasóir sonraí imeachtaí áirithe a aisghairm (féach Cuid [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#) chun tuilleadh mionsonraí a fháil). Sula ndéanfaidh tú aon chinneadh maidir le leordhóthanacht leibhéal na sonraí nó na sainiúlachta, cinntigh go raibh an t-iarratasóir ar an eolas faoin méid sonraí agus faoin leibhéal sainiúlachta a rabhthas ag súil leis uathu le linn an agallaimh phearsanta. Áirithigh freisin go ndearnadh an t-agallamh ar bhealach a chuir ar chumas an iarratasóra sonraí a sholáthar. Dá bhrí sin, ní dhéanann easpa mionsonraí difear de chreidiúnacht ráitis an iarratasóra i ngach cás.





### **Sampla de shonraí agus sainiúlacht ar féidir a bheith ag súil leo go réasúnta i bhfianaise fheidhmiú na cuimhne: [Cás de ghníomhaí as tír B](#)**

Dúirt an t-iarratasóir gur ghlac sí páirt i léirsiú agus go ndearna sí taifead den imeacht lena fón cliste. D'éiligh fórsaí slándála a fón póca agus coinníodh go treallach í nuair a dhiúltaigh sí a fón cliste a thabhairt do na fórsaí slándála. Mar chásóifigeach, cuir roinnt ceisteanna ar an iarratasóir faoi chomhthéacs an imeachta, mar shampla cén cineál foirgneamh a bhí thart ar an áit inar tharla an léirsiú agus fiafraigh díobh cad é an chuma a bhí ar na hoifigigh a ghabh í, gan freagraí mionsonraithe a fháil.

Cinneann tú míniú a iarraidh ar an iarratasóir maidir leis an bhfáth nach bhfuil sí ag cur síos níos mionsonraithe ar an gcomhthéacs. Freagraíonn an t-iarratasóir nach cuimhin léi an chuma a bhí ar na foirgnimh nó ar na hoifigigh mar gur dhírigh sí a haird ar iarracht a dhéanamh an físeán a bhí á thaifeadadh aici a roinnt ar líne sula bhfuair na hoifigigh a fón agus toisc go raibh eagla uirthi sa chás sin. Nuair a iarrtar ar an iarratasóir cur síos a dhéanamh óna peirspictíocht féin ar cad a tharla i ndáil leis an bhfón cliste, míníonn sí fad an méid a tharla sa taispeántas trí lionsa an cheamara ina fón cliste agus conas a d'éirigh léi an físeán a roinnt ar líne sular glacadh a fón póca. Déanann sí cur síos mionchruinn freisin ar a spreagadh chun páirt a ghlacadh sa léirsiú in ainneoin eagla a bheith uirthi go dtarlódh rud éigin dona – mar a tharla san am a chuaigh thart – agus conas a mhothaigh sí nuair a roinnt sí an físeán agus nuair a gabhadh é.

Is féidir leat a mheas gurbh iad na tosca saofa a bhain leis an gcaoi a bhfeidhmíonn an chuimhne (féach Cuid [2.3.1\(a\) 'Feidhmiú na cuimhne'](#)) agus an chaoi a ndearnadh an t-agallamh (féach Cuid [2.3.2. 'Tosca a bhaineann leis an gcásóifigeach'](#)). Is féidir leat teacht ar an gconclúid freisin gur thug an t-iarratasóir cuntas mionsonraithe agus sonrach ar na gnéithe substaintiúla den fhíoras ábhartha a bhaineann leis na himeachtaí a tharla le linn an léirsithe.

### **Comhleanúnachas agus comhsheasmhacht**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tagraíonn an táscaire comhleanúnachais agus comhsheasmhachta don easpa neamhréireachta nó contrártha laistigh de ráitis an iarratasóra agus idir ráitis agus fianaise eile a chuir an t-iarratasóir isteach. Baineann sé leis an méid seo a leanas:

- ráitis ó bhéal nó ráitis i scríbhinn a thug an t-iarratasóir i gcoitinne;
- ráitis arna dtabhairt ag an iarratasóir ag amanna éagsúla le linn an nós imeachta;
- fianaise eile arna tabhairt ag an iarratasóir (féach Cuid [1.1.2. 'Pósaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú'](#)).

De ghnáth, is féidir eispéiris a bhfuil fíorshaol ag baint leo a thuairisciú ar bhealach níos comhleanúnaí agus níos comhsheasmhaí. Cosúil leis an leibhéal mionsonraí agus sainiúlachta, ní hamháin gurb é aon neamhleanúnachas agus neamhréireacht a mbeidh toradh diúltach creidiúnachta mar thoradh air. Níl sé neamhchoitianta go n-áirítear in insint neamhréireachtaí beaga. Ag an am céanna, níor cheart aon bhearnaí ná contráthachtaí suntasacha a bheith ann nár mhínigh an t-iarratasóir ar bhealach sásúil.





Beidh éagsúlacht ann maidir leis an leibhéal comhleanúnachais agus comhsheasmhachta ar féidir a bheith ag súil leis go réasúnta ón iarratasóir ag brath ar a n-imthosca pearsanta agus comhthéacsúla, go háirithe na tosca a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu. Sula ndearnadh aon torthaí ar an gcomhleanúnachas agus ar an gcomhsheasmhacht, a áirithiú go raibh an t-iarratasóir ar an eolas faoin leibhéal comhleanúnachais agus comhsheasmhachta a rabhtas ag súil leis uathu le linn an agallaimh phearsanta agus go ndearnadh an t-agallamh ar bhealach a chuir ar chumas an iarratasóra ráitis den sórt sin a chur ar fáil. Ní mór deis a bheith tugtha don iarratasóir freisin chun aon neamhréireacht nó neamhleanúnachas atá lárnach sa mheasúnú ar fhóras ábhartha a shoiléiriú. Dá bhrí sin, ní dhéanann easpa comhsheasmhachta difear don chreidiúnacht i ngach cás.



### Ní féidir cuma a úsáid riamh mar tháscaire creidiúnachta

De ghnáth, tagraíonn cuma do chumarsáid agus iompar neamhbhriathartha, amhail ton gutha, modh, teagmháil súl nó léirithe aghaidhe, etc. Tá na comharthaí sin le feiceáil le linn an agallaimh phearsanta.

Níor chóir duit cuma a úsáid mar tháscaire creidiúnachta. Níl comharthaí neamhbhriathartha uilíoch, toisc go bhfuil a mbrí tógtha go cultúrtha agus go bhfuil tionchar ag tréithe pearsanta orthu, amhail aois, inscne, oideachas nó riocht síceolaíoch. Is minic gurb ionann torthaí bunaithe ar dhímheas an iarratasóra agus toimhdí simplí agus breithiúnais shuibiachtúla bunaithe ar mhothúcháin shoiléire.

## 2.2.2. Táscairí creidiúnachta seachtracha a chur i bhfeidhm

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tagraíonn creidiúnacht sheachtrach don chomhsheasmhacht idir na ráitis a chuireann an t-iarratasóir ar fáil agus fianaise atá ar fáil don údarás cinntitheach, lena n-áirítear COI, fianaise shaineolach nó fianaise sheachtrach eile.

D'fhéadfadh cineálacha éagsúla fianaise a bheith ar fáil duit. Ba cheart duit fianaise áirithe a bhailiú go gníomhach mar d'fhéadfadh sé go mbeifeá in áit níos fearr ná an t-iarratasóir chun rochtain a fháil uirthi, go háirithe COI <sup>(106)</sup>. Féadfaidh tú machnamh a dhéanamh freisin ar shainchomhairle a lorg atá ábhartha don scrúdú cuí ar an iarratas, amhail fianaise leighis <sup>(107)</sup>. Chun tuilleadh eolais a fháil faoi cén fhianaise is féidir a bheith ar fáil, féach Cuid [1.1.2. 'Píosáí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú'](#).

<sup>(106)</sup> CBAE, breithiúnas an 22 Samhain 2012, [M.M. v an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí \(Éire\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(107)</sup> Féach Airteagal 18(1) APD (athmhúnlú).





## Comhsheasmhacht le COI

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Ba cheart duit measúnú a dhéanamh i gcónaí ar a chomhsheasmhaí atá ráitis an iarratasóra le COI trí na fíorais ábhartha uile a bhaineann leis an tír thionscnaimh a mheas.



### Airteagal 4(3)(a) QD (athmhúnlú) – Measúnú ar fhíorais agus ar imthosca

*3. Déanfar measúnú ar iarratas ar chosaint idirnáisiúnta ar bhonn aonair agus áirítear leis sin an méid seo a leanas a chur san áireamh:*

*(a) na fíorais ábhartha uile de réir mar a bhaineann siad leis an tír thionscnaimh tráth a dhéantar cinneadh maidir leis an iarratas, lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin na tíre thionscnaimh agus an modh ina gcuirtear i bhfeidhm iad;*

Is féidir le COI ráitis an iarratasóra a chomhthacú nó a bhréagnú. Tá ráitis an iarratasóra a dtacaíonn COI leo comhsheasmhach leis, agus níl na ráitis a dtagann COI salach orthu comhsheasmhach leis. Is minic a thugann COI comhthéacs d'éileamh an iarratasóra ach is annamh a shuíonn sé gur tharla eachtra áirithe roimhe seo do dhuine áirithe. Dá bhrí sin, is annamh a bhíonn fianaise chinntitheach ann agus measúnú á dhéanamh an nglactar le fíoras ábhartha nó an ndiúltaítear dó.

Ní gá go dtiocfadh toradh diúltach creidiúnachta as easpa COI, tar éis taighde iomchuí COI a dhéanamh. D'fhéadfadh sé nach mbeadh COI ar fáil ar roinnt cúiseanna, mar shampla mar thoradh ar thearcthuairisciú ar rioscaí a bhféadfadh grúpaí imeallaithe áirithe a bheith neamhchosanta orthu ina dtír thionscnaimh <sup>(108)</sup> nó nuair atá an staid ag athrú go tapa sa tír thionscnaimh. Sula dtagtar ar chonclúidí, ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar cé chomh dóchúil is atá sé go mbeadh COI ábhartha ar fáil maidir leis na gnéithe atá á dtaighde agat ar COI.



### Foilseachán gaolmhar EUAA

Chun tuilleadh eolais a fháil ar úsáid COI sa mheasúnú creidiúnachta, lena n-áirítear samplaí, féach EASO, [Practical Guide on the use of country of origin information by case officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020, Cuid 3.3. 'An t-iarratas ar chosaint idirnáisiúnta a mheasúnú'.

## Comhsheasmhacht le fianaise dhoiciméadach agus le fianaise eile

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

<sup>(108)</sup> Chun tuilleadh faisnéise a fháil, féach UNHCR, [Guidelines on International Protection no. 1: Gender-related persecution in the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the status of refugees](#), 7 Bealtaine 2002, mír 37; UNHCR, [Guidelines on International Protection no. 9: Claims to refugee status on sexual orientation and/or gender identity within the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its Protocol relating to the status of refugees](#), 23 Deireadh Fómhair 2012, mír 66.





D'fhéadfadh ráitis ó bhaill teaghlaigh agus ó fhinnéithe, doiciméid ó údaráis stáit eile, tuarascálacha saineolaithe agus measúnuithe leighis a bheith san áireamh i bhfianaise dhoiciméadach agus fianaise eile. D'fhéadfadh fianaise den sórt sin comhthacú le ráitis an iarratasóra nó iad a bhréagnú. Mar thúsphointe, beidh measúnú déanta agat cheana féin ar luach cruthúnais na fianaise sin sula gcuirfidh tú an táscaire creidiúnachta i bhfeidhm.

Cosúil le measúnú a dhéanamh ar chreidiúnacht inmheánach, ní bheidh toradh diúltach ar chreidiúnacht mar thoradh ar na neamhréireachtaí go léir. Ní mór a mheas an mbaineann na neamhréireachtaí leis na gnéithe lárnacha d'fhóras ábhartha agus cén leibhéal comhsheasmhachta is féidir a bheith ag súil leis ón iarratasóir. Ba cheart é sin a mheas i bhfianaise tosca a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le saobhadh agus an comhthéacs a bhaineann le ráitis. Má tá fianaise ann a thagann salach ar ráitis an iarratasóra, ba cheart duit aghaidh a thabhairt air sin agus deis a thabhairt don iarratasóir na neamhréireachtaí a mhíniú agus an míniú sin a mheas sa mheasúnú creidiúnachta.

### **Sampla de chomhsheasmhacht idir ráitis bhaill an teaghlaigh:** [Cás d'fhear óg as tír A](#)

Rinne an t-iarratasóir iarratas ar chosaint idirnáisiúnta lena dheartháir óg. Déanann an bheirt acu cur síos ina n-agallaimh phearsanta gur fhág siad an tír thionscnaimh ar chinneadh a dtuismitheoirí tar éis dá n-athair iarratais a fháil ó ghrúpa sceimhlitheoireachta don iarratasóir agus dá dheartháir níos óige dul isteach san eagraíocht.

Déanann an t-iarratasóir cur síos mionsonraithe ar an gcaoi a raibh sé in aice lena athair nuair a fuair sé iarratas ón ngrúpa sceimhlitheoireachta dul leo agus conas a d'inis a ghaol dó go raibh fir óga á n-earcú go héigeantach sa sráidbhaile in aice láimhe. Níor sholáthair deartháir óg an iarratasóra, ar an taobh eile, ach ráitis dhoiléire. Chuir sé síos ar conas a d'inis a mháthair dó go raibh sé a fhágáil lena dheartháir toisc go raibh fir le gunnaí a bhí dá lorg an t-am ar fad agus conas a bhraith sé scanraithe tar éis foghlaim faoi seo.

Tugann tú faoi deara go bhfuil neamhréireachtaí sna ráitis nach mion iad maidir le gnéithe lárnacha den fhóras ábhartha. Roimh theacht ar thuairim maidir leis an gcomhsheasmhacht idir an dá ráiteas sin, ba cheart duit tosca saofa agus tosca imthoisceacha a d'fhéadfadh ráitis éagsúla a mhíniú a mheas (féach Cuid [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#)).

Ba cheart duit machnamh a dhéanamh freisin ar an gcomhthéacs a bhaineann leis na himeachtaí roimhe seo agus feidhmiú na cuimhne (féach Cuid [2.3.1\(a\) 'Feidhmiú na cuimhne'](#)). Déanann an t-iarratasóir cur síos ar na heachtraí ón dearcadh go raibh baint dhíreach aige le cuid de na cásanna, agus míníonn a dheartháir níos óige na heachtraí mar a d'inis a mháthair iad dó. D'fhéadfá a n-aois a mheas freisin (féach Cuid [2.3.1\(d\) 'Aois'](#)), toisc gur dhuine fásta óg a bhí san iarratasóir nuair a tharla na heachtraí sin, agus bhí a dheartháir ina leanbh le haibíocht níos lú le tuiscint agus cur síos a dhéanamh ar na heachtraí a bhí i gceist. Is féidir glacadh leis go bhfuil ráitis an iarratasóra agus a dheartháir réasúnta comhsheasmhach agus, dá bhrí sin, ní bheadh ort míniú a iarraidh ar an iarratasóir ar ráitis a raibh an chuma orthu go raibh siad neamhréireach.





## 2.2.3 An táscaire sochreidteachta a chur i bhfeidhm

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tagraíonn sochreidteacht don mhéid is féidir a bheith ann nó is féidir a chreidiúint i ndáil le faisnéis a nglactar go ginearálta léi, amhail dlíthe na fisice nó an cúrsa féideartha eachtraí.

Ba cheart coincheap na sochreidteachta a úsáid go cúramach chun amhantraíocht agus toimhdí suibiachtúla nó réamhthuairimí a sheachaint:

- Níl imeacht dochreidte ach toisc nach dócha é. Tarlaíonn eachtraí neamhdhóchúla. Mar sin féin, is féidir sochreidteacht a bheith mar thoradh ar shraith imeachtaí neamhdhóchúla as a chéile, go háirithe nuair a théann táscairí creidiúnachta eile an treo céanna.
- Níor cheart sochreidteacht a chur i bhfeidhm ach amháin i gcás gur tugadh deis don iarratasóir ráitis nach bhfuil dealraitheach inchreidte a shoiléiriú.
- Ní mór tacú le torthaí maidir le sochreidteacht trí réasúnú atá inchosanta go hoibiachtúil.
- Ní féidir an táscaire sochreidteachta a úsáid ach amháin in éineacht le táscairí creidiúnachta eile.

D'fhéadfadh fóras a bheith sochreidte go hiomlán nuair a bhreithnítear é i gcomhthéacs imthosca an iarratasóra lena n-áirítear inscne, aois, gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne, oideachas, cúlra sóisialta agus cultúrtha, taithí saoil agus imthosca sa tír thionscnaimh nó sa tír ghnáthchónaithe. Ba chóir duit a bheith ar an eolas go bhféadfadh difríochtaí a bheith ann idir do dhearcadh féin agus dearcadh an iarratasóra, rud a d'fhéadfadh a mhíniú go bhfuil sochreidteacht shoiléir ann.

## 2.3. Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Is féidir an cumas fianaise a chur i láthair agus an chaoi a gcuirtear fianaise i láthair a shaobhadh le roinnt tosca, rud a d'fhéadfadh míniú a thabhairt, mar shampla, ar an easpa mionsonraí nó neamhréireachtaí i ráitis an iarratasóra. Agus sochreidteacht á measúnú agat, ba cheart duit na tosca seo a leanas a mheas:

- tosca a bhaineann leis an iarratasóir;
- tosca a bhaineann le cúrsaí ateangaireachta agus le staid an agallaimh;
- tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach.





Beidh tosca a bhféadfadh a bheith ina gcúis le saobhadh ann i gcónaí agus ní féidir iad a sheachaint. Is gá, áfach, a bheith ar an eolas fúthu agus an t-agallamh pearsanta á dhéanamh <sup>(109)</sup> agus nuair a bheidh measúnú á dhéanamh ar chreidiúnacht chun go mbeidh tú in ann a dtionchar a íoslaghdú <sup>(110)</sup>.



### Coinnigh i gcuimhne an tionchar a bhíonn ag teicnící agallaimh

Is féidir leis na teicnící agallaimh a úsáidtear le linn an agallaimh phearsanta difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra: an gcuirtear ceisteanna ar bhealach a mheasann na himthosca pearsanta; an dtugtar míniú don iarratasóir maidir leis an méid a bhfuiltear ag súil leis uathu; an gcuirtear ceisteanna in ord atá éasca le tuiscint. Ar an gcúis sin, tá sé tábhachtach breithniú a dhéanamh ar an gcaoi a ndearnadh an t-agallamh pearsanta agus breithniú á dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh tionchar a bheith ag na tosca a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le saobhadh ar na ráitis. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach Cuid [1.1.1\(b\)](#) 'Dualgas an chásóifigigh a chomhlíonadh maidir le himscrúdú a dhéanamh'.

Is féidir go leor tosca saofa a bheith ar siúl ag an am céanna agus a bheith idirnasctha. Tugtar liosta neamh-uileghabhálach de thosca coiteanna sna codanna thíos.

## 2.3.1. Tosca a bhaineann leis an iarratasóir

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh tionchar a bheith ag tosca saofa ar chumas an iarratasóra na fíorais ábhartha a aisghairm agus a athinsint chomh maith lena gcumas déileáil le staid an agallaimh. Is féidir tosca saofa a shainaithint san fhianaise dhoiciméadach atá ar fáil san iarratas, mar shampla maidir le haois nó coinníollacha sláinte, agus féadfar tosca eile a shainaithint sna sonraí cúlra atá san áireamh sa cháschomhad, mar shampla inscne nó leibhéal oideachais. D'fhéadfadh tosca teacht chun cinn freisin i ráitis an iarratasóra, mar shampla maidir le feidhmiú cuimhne nó mothúcháin stiogma agus náire, nó maidir le cuma fhisiciúil agus iompar an iarratasóra, amhail léirithe eagla, tráma nó riochtaí meabhairshláinte.

<sup>(109)</sup> Chun tuilleadh eolais a fháil maidir leis an agallamh pearsanta a dhéanamh, féach EASO, [Practical Guide: Personal Interview](#), Nollaig 2014.

<sup>(110)</sup> I gcomhréir le hAirteagal 10(3)(a) APD (athmhúnlú): 'Áiríteoidh na Ballstáit go scrúdófar iarratais agus go nglacfar cinntí ina n-aonar, go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta'. I gcomhréir le hAirteagal 15(3)(a) APD (athmhúnlú):

*Déanfaidh na Ballstáit bearta iomchuí chun a áirithiú go mbeidh an duine a dhéanfaidh an t-agallamh inniúil chun na himthosca pearsanta agus ginearálta a bhaineann leis an iarratas a chur san áireamh, lena n-áirítear bunús cultúrtha, inscne, gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne nó leochaileacht an iarratasóra.*





### Coinnigh i gcuimhne teorainneacha do shaineolais

Níl tú cáilithe chun an t-iarratasóir a dhiagnóisiú ná chun measúnuithe a dhéanamh lasmuigh de do chumas laistigh de raon feidhme an nós imeachta tearmainn. Ba cheart duit an t-iarratasóir a tharchur chuig tacaíocht ghairmiúil nó measúnú gairmiúil, amhail tacaíocht leighis agus shíceolaíoch nó measúnú aoise, nuair is gá, de réir do threoirlínte náisiúnta (féach Cuid [1.1.2 'Píosaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú'](#) chun tuilleadh faisnéise a fháil). Is féidir leat, mar sin féin, tuairimí a thabhairt maidir le tosca a d'fhéadfadh saobhadh a dhéanamh.

Tugann an liosta neamh-uileghabhálach thíos forléargas ar an gcaoi a bhféadfadh saobhadh teacht as tosca a bhaineann leis an iarratasóir.

#### (a) Feidhmiú na cuimhne

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Is minic nach mbíonn ag iarratasóirí ina gcuid ráiteas ach a gcuimhní féin. Ag meabhrú dátaí, d'fhéadfadh sé gur cleachtadh an-deacair a bheadh i gceist le sonraí faoi imeacht a tharla san am a chuaigh thart, trí idirdhealú a dhéanamh ar eachtraí a tharlaíonn arís agus arís eile nó trí chur síos a dhéanamh ar na daoine ar bhuail siad leo. Chun ionchais réalaíocha a bheith acu maidir leis an bhfaisnéis is féidir a fháil trí ráitis, tá sé tábhachtach tuiscint a fháil ar an gcaoi a n-oibríonn cuimhne an duine. Tá breithniú á dhéanamh ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag feidhmiú cuimhne ar na ráitis ábhartha i gcás na n-iarratasóirí go léir.

Tá a chuid sraitheanna agus teorainneacha ag cuimhne an duine. Ní taifead litriúil d'imeachtaí iad cuimhní, ach atógáil taithí phearsanta ar imeachtaí. Tá an atógáil cosúil le míreanna meara a chur le chéile ó phíosaí scaipthe ar fud limistéar éagsúil den inchinn. Déantar an bealach a ndéantar na píosaí seo a athchóimeáil a chinneadh ag go leor tosca éagsúla, mar shampla eolas ag am na hatógála, mothúcháin ag an am atógála agus an leid aisghabhála. Mar thoradh air sin, athróidh cuimhní le himeacht ama agus ní féidir méid áirithe neamhréireachta a sheachaint. Tá bearnaí inár gcuimhne, go comhfhiosach nó go neamh-chomhfhiosach, líonta le faisnéis atá bainteach go ginearálta <sup>(111)</sup>.

<sup>(111)</sup> EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023, lgh. 254–259; S. Black, L. J. Levine agus T. M. Laulhere, 'Autobiographical remembering and hypermnnesia: A comparison of older and younger adults', *Psychology and Ageing*, Imleabhar 14, 1999, lgh. 671–682; M. Conway agus E. Holmes, 'Memory and the law: Recommendations from the scientific study of human memory', *The British Psychological Society Press*, 2008, lch. 2 luaite in UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Thar chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lch. 57; M. A. Conway agus C. Loveday, 'Remembering, imagining, false memories & personal meanings', *Consciousness and Cognition*, 2015, lgh. 574–581; I. E. Hyman agus E. F. Loftus, 'Errors in autobiographical memory', *Clinical Psychology Review*, 1998, lgh. 933–947 luaite in Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021, lgh. 4-5.



D'fhéadfadh éagsúlacht a bheith ann maidir leis an bhfaisnéis a chuirtear ar fáil agus imeacht roimhe seo á mheabhrú, ag brath ar roinnt cúiseanna <sup>(112)</sup>.

- **Aird le linn na heachtra a bhí ann roimhe seo.** Tá claonadh ag daoine cuimhneamh go cruinn ar fhaisnéis a mheasann siad (go mothúchánach) a bheith tábhachtach chomh maith leis na gnéithe d'eachtra a ghabh a n-aird, a dhéanann croíshonraí na cuimhne. Ní fhéadfadh cuimhneamh ar fhaisnéis eile fiú, ós rud é go bhfuil sí forimeallach don duine lena mbaineann.
- **Tábhacht na heachtra roimhe sin.** Déantar cuimhne níos éasca ar eachtraí a sheasann amach ar bhealach éigin. De ghnáth, bíonn cuimhní ó lá go lá níos ginearálta agus díríonn siad ar 'conas a bhíonn rudaí de ghnáth' seachas ar an méid a tharla go díreach. D'fhéadfadh tionchar a bheith ag sóisialú ar an rud a mheastar a bheith ina 'conas a bhíonn rudaí de ghnáth' toisc go mbíonn siad athfhillteach agus go nglactar leo go sóisialta.
- **Mionsonraí.** Is minic a ionchódaítear sonraí na n-eachtraí inár gcuimhne shealadach, ach ní stóráiltear inár gcuimhne fhadtéarmach iad, rud a fhágann go bhfuil sé an-deacair nó fiú dodhéanta iad a thabhairt chun cuimhne. Tá sé seo fíor go háirithe i gcás faisnéise ama, amhail dátaí, amanna, minicíocht agus fad ama, cuma gnáthrudaí, amhail boinn nó nótaí, ainmneacha beachta agus atáirgeadh litriúil idirghníomhaíochtaí ó bhéal. Tá cuimhne le haghaidh sonraí den sórt sin an-neamhiontaofa.
- **Eachtraí a tharlaíonn arís agus arís eile.** Déantar cuimhní na n-eachtraí a tharlaíonn arís agus arís eile a chumasc le chéile ina gcuimhní ginearálta nó ina 'gcuimhní scéimreacha'. Má bhíonn taithí ag imeachtaí den chineál céanna arís agus arís eile, is dócha go mbeifear in ann cuimhneamh ar an méid a tharla de ghnáth le linn na n-eachtraí sin, ach is deacair cuimhneamh ar an méid a tharla le linn gach cás, ach amháin má sheas cás ar leith amach go háirithe.
- **An t-am a chuaigh thart ón eachtra roimhe sin.** Dá mhéad ama atá caite ón eachtra, is ea is lú sonraí sonracha a chuimhníonn daoine. Cuimhnítear níos fearr ar phríomhshonraí eachtra agus is lú seans go n-athróidh siad le himeacht ama i gcomparáid le sonraí forimeallacha.

<sup>(112)</sup> H. Evans Cameron, 'Refugee status determinations and the limits of memory', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 22, 2010, lgh. 469–511; S. A. Christianson agus M. A. Safer, 'Emotional events and emotions in autobiographical memories' in D. C. Rubin (eag.), *Remembering our past: Studies in autobiographical memory*, Cambridge, 2005, lgh. 218–41 luaite in EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn – Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023, lgh. 169-170; Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 1, 2013, lgh. 67–80, 85; J. Herlihy, L. Jobson agus S. Turner, 'Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum', 2012, lgh. 661–676 luaite in Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021, lgh. 5; C. Peterson agus N. Whalen, 'Five years later: Children's memory for medical emergencies', *Applied Cognitive Psychology*, Imleabhar 15, 2001, lgh. 7–24 luaite in UNHCR, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Croí na faidhbe: Creidiúnacht á meas nuair a dhéanann leanaí iarratas ar thearmann san Aontas Eorpach), 2014, lgh. 67-68; J. Herlihy agus S. Turner, 'The psychology of seeking protection', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 21, 2009, lgh. 181; J. Cohen, 'Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 13, 2001, lgh. 293–309; M. Eastmond, 'Stories as lived experience: Narratives in forced migration research', *Journal of Refugee Studies*, Imleabhar 20, 2007, lgh. 248-264; B. Tversky agus E. J. Marsh, 'Biased retellings of events yield biased memories', *Cognitive Psychology*, Imleabhar 40, 2000, lgh. 1–38, agus H. Evans Cameron, 'Refugee status determinations and the limits of memory', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 22, 2010, lgh. 506 luaite in UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lgh. 57-60.



- **Cuimhne meabhraithe arís agus arís eile.** Is minic go mbíonn cuntais níos casta ar chuimhní cinn mar thoradh ar athghairm arís agus arís eile. Is cuimhin le daoine níos mó sonraí agus/nó sonraí éagsúla le gach tabhairt chun cuimhne, cé gur féidir sonraí eile a fhágáil ar lár, dá bhrí sin meabhraítear an chuimhne go difriúil gach uair.
- **An comhthéacs ina ndéantar an chuimhne a mheabhrú.** Is féidir moltaí a dhéanamh don chuimhne, fiú sa mhéid go bhféadfadh daoine cuimhní bréagacha nó sonraí bréagacha a thuairisciú. Braitheann go leor freisin ar an spriocphobal agus ar aidhm an chuntais, ar fhoirm an phróisis aisghabhála, ar an mbealach a gcuirtear ceist agus ar an gcineál ceiste a úsáidtear.

Ní mór an tslí ina bhfeidhmíonn cuimhne a chur san áireamh go cuí agus ráitis an iarratasóra maidir le comhsheasmhacht agus leibhéal na sonraí á measúnú.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú go ndearnadh gnéithe lárnacha an imeachta a fhiosrú go mion ó dhearcadh an iarratasóra féin. A bheith ag súil leis nach gcuirfidh iarratasóirí cuntais níos mionsonraithe agus níos comhsheasmhaí ar fáil ach amháin maidir leis na gnéithe is suntasaí dóibh.
- Gan smaoineamh ar shonraí níos lú ach amháin nuair atá tábhacht phearsanta ag baint leo don iarratasóir. Mar shampla, is féidir le sonraí a bhaineann leis an am a tharla eachtra a bheith níos iontaofa nuair a dhéantar measúnú orthu tríd an rud atá tábhachtach go pearsanta don iarratasóir seachas tríd an uair a tharla siad de réir an fhéilire.
- A áirithiú gur iarradh ar an iarratasóir gnéithe nach raibh mionsonraithe ná comhleanúnach go leor sa ráiteas tosaigh a eachtrú. A bheith ag súil leis go ndéanfaidh an t-iarratasóir athinsint ar an gcaoi chéanna ach ar ghnéithe lárnacha na heachtra agus ar na gnéithe a bhfuil tábhacht phearsanta acu leo, ós rud é go bhféadfadh sé go mbeadh tuilleadh sonraí sna ráitis agus go bhféadfadh sé nach mbeadh na sonraí sin mar an gcéanna an dara huair.
- A áirithiú go seachnaítear treoircheistean le linn an agallaimh toisc go bhféadfadh tionchar díreach a bheith acu ar an gcuimhne agus ar an bpróiseas atógála féin. A chuimhneamh go mbíonn tionchar ag teicnící agallaimh ar an gcaoi a n-aisghabhtar faisnéis ón gcuimhne.

### (b) Tráma

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Is gnách go mbíonn nochtadh do theagmhais dhiúltacha saoil i bhfad níos airde i measc iarratasóirí ar chosaint idirnáisiúnta ná mar a bhíonn i measc an phobail i gcoitinne <sup>(113)</sup>. Tá tionchar mór ag tráma, a shainmhínítear mar nochtadh do 'theagmhas nó staid strusmhar (de

<sup>(113)</sup> UNHCR, [Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lch. 61.



chineál gearr nó fada) de chineál an-bhagrach nó tubaisteach' <sup>(114)</sup>, ar chuimhne agus ar iompar. Déanann tráma agus a iarmhairtí, amhail PTSD, difear go háirithe don chumas cuimhneamh ar eachtraí roimhe seo agus iad a chur i láthair <sup>(115)</sup>.

D'fhéadfadh iarmhairtí éagsúla a bheith ag tráma ar fheidhmiú na cuimhne. Is minic a bhíonn cuimhní ar eispéiris thrámacha difriúil le gnáthchuimhní (dírbeathaisnéiseach) ar bhealaí éagsúla <sup>(116)</sup>.

- **Droch-stóráil chuimhne.** Is féidir droch-stóráil chuimhne a bheith mar thoradh ar thráma mar gheall ar fhreagairt éigeandála an choirp, rud a d'fhéadfadh a bheith ina cúis le deacracht eachtraí trámacha a thabhairt chun cuimhne. Is féidir le PTSD a bheith ina chúis le cuimhne ró-ghinearálta, i gcás ina bhfuil deacracht ag duine eachtraí trámacha roimhe seo a mheabhú chomh maith le gnéithe eile dá saol.
- **Hipirmnéise.** Uaireanta tá leibhéal an-ard de shonraí a bhaineann leis an eachtra thrámach stóráilte i gcuimhne cé go bhfuil droch-stóráil chuimhne ina gnáthshiomptóm de thráma.
- **Imprisin chéadfacha.** D'fhéadfadh sonraí céadfacha amhail mothúcháin, braite, fuaimeanna, bolaithe nó amharcpictiúir a bheith mar shaintréith ag cuimhní trámacha. Scéal ó bhéal is ea gnáthchuimhne (dírbeathaisnéiseach), ach d'fhéadfadh sé nár stóráladh cuntas ó bhéal ar thráma sa chuimhne. Dá bhrí sin, d'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóir a raibh eachtra thrámach acu in ann cuntas mionsonraithe comhleanúnach ó bhéal a thabhairt ar an eachtra díreach de thairbhe nach bhfuil aon chuntas ann.
- **Ilroinnt.** D'fhéadfadh cuimhní trámacha a bheith ilroinnte, toisc nach bhféadfaidís a bheith ina bpictiúr iomlán d'imeachtaí croineolaíocha. D'fhéadfaí roinnt gnéithe de chuimhní trámacha a mheabhú go beoga mar a bheidís ag dul ar aghaidh sa lá atá inniu ann. Tugtar cuimhní splaince orthu siúd nach bhfuil nasctha go maith le croineolaíocht na n-imeachtaí go minic. Sa chás is eisceachtúla, tá siad comhdhéanta d'athchuimhní dícheangailte nuair a bhíonn eispéireas iomlán ag an duine ar an eachtra thrámach an athair agus caillean siad gach tuiscint ar an am i láthair.
- **Seachaint.** Murab ionann agus gnáthchuimhní (dírbeathaisnéiseach), a athchruthaítear go deonach agus atá leagtha amach go soiléir san am atá caite, d'fhéadfadh nach mbeadh cuimhní trámacha múscaíte go toilteanach, dá bhrí sin seachnaítear iad go neamh-chomhfhiúsach mar fhéinchosaint. Ina ionad sin, d'fhéadfadh spadhair

<sup>(114)</sup> An Eagraíocht Dhomhanda Sláinte, [ICD-10](#), Leagan: 2016.

<sup>(115)</sup> J. Herlihy, L. Jobson agus S. Turner, 'Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum, Applied Cognitive Psychology', Imleabhar 26, 2012, lgh. 661–76 luaite in UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lgh. 61; Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 1, 2013, lgh. 93.

<sup>(116)</sup> C. Brewin, J. D. Gregory, M. Lipton agus N. Burgess, 'Intrusive images in psychological disorders: Characteristics, neural mechanisms and treatment implications', *Psychological Review*, Imleabhar 117, 2010, lgh. 210–232; J. Herlihy agus S. Turner, 'Should discrepant accounts given by asylum seekers be taken as proof of deceit?', *Torture*, Imleabhar 16, 2006, lgh. 86 agus 176 agus J. Cohen, 'Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 13, 2001, lgh. 293–309 luaite in UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lgh. 63; A. Vredevelt, Z. Given-Wilson and A. Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 22 Aibreán 2023, lgh. 3–7; EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023, lgh. 173–174; Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 1, 2013, lgh. 100–103.





chéadfacha nó meabhrúcháin ar an eachtra iad a spreagadh. Mar shampla, d'fhéadfadh daoine eile cuimhní den sórt sin a spreagadh go haineolach trína gcineál éadaí, a dtuin chainte nó a gcumhráin.

- **Maoile.** D'fhéadfadh an chuma a bheith ar dhaoine go bhfuil maoile go neamhdheonach orthu toisc nach féidir leo aon mhothúcháin a chur in iúl agus iad ag cur síos ar eachtraí trámacha roimhe seo. D'fhéadfadh ardleibhéal mothúchán a bheith ag daoine suaite freisin.

Ós rud é go mbíonn tionchar ag tráma go minic ar an gcumas imeachtaí roimhe seo a thabhairt chun cuimhne ar bhealach mionsonraithe agus go gcuireann sé insint chomhleanúnach ar fáil, ní mór measúnú creidiúnachta a dhéanamh agus aird chuí á tabhairt ar iarmhairtí tráma sin. Ciallaíonn sé sin, nuair a bhíonn neamhréireachtaí ann maidir le teagmhas trámach a d'fhéadfadh a bheith ann, gur gá sraith iomlán éagsúil mínithe ar na neamhréireachtaí sin a chur san áireamh i gcomparáid le cás nach bhfuil aon taithí thrámach ann. D'fhéadfadh sé gur ghá níos mó béime a leagan ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile i ndáil le ráitis.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú go raibh cead ag an iarratasóir a insint gan bhac ar a luas féin gan bhriseadh a mhéid ab fhéidir, rud a d'fhéadfadh cabhrú leis comhthéacs na n-imeachtaí a athchruthú agus a insint a struchtúrú.
- Fianaise agus ráitis a bhailiú faoi na himthosca a bhaineann leis an imeacht trámach seachas faoin imeacht féin. D'fhéadfadh sé nach ndéanfaí an fhianaise ná na ráitis sin a shaobhadh chomh mór céanna le cuimhní a bhaineann leis an imeacht trámach. D'fhéadfadh sé sin cabhrú freisin le hath-thráma a sheachaint.
- A áirithiú go bhfuarthas faisnéis maidir le taithí an iarratasóra féin seachas maidir le croineolaíocht na n-imeachtaí, mar shampla trí iniúchadh a dhéanamh ar na próisis smaoinimh a bhí acu, ar na frithghníomhartha a bhí acu, ar cad iad na rudaí ar féidir leo cuimhneamh orthu a fheiceáil, a chloisteáil nó a bholadh, nó cad iad na gnéithe ba dheacra dóibh.
- An measúnú creidiúnachta a dhíriú ar thionchar an tráma ar shaol agus sícé an iarratasóra tar éis na heachtra trámaí seachas ar shonraí sonracha na heachtra trámaí.
- A fháil amach go ndéantar cuimhní trámacha a mheas le haitheantas go mb'fhéidir nach cuntas croineolaíoch ná ó bhéal ar eachtraí iad na cuimhní.

### (c) Fadhbanna síceolaíocha agus sláinte eile

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh fadhbanna leighis, mí-úsáid fhisiciúil agus andúil an iarratasóra, amhail leigheas láidir, míchumais intleachta, dúlagar, gortuithe inchinne nó andúil i ndrugaí nó in alcól a bheith mar fhoinsé ag deacrachtaí maidir le ráitis mhionsonraithe chomhleanúnacha a sholáthar. Ag brath ar an gcoinníoll ar leith, d'fhéadfadh cineálacha éagsúla tosca difear a dhéanamh do





ráitis an iarratasóra, mar shampla mar gheall ar fheidhmiú cuimhne, próisis smaoinimh nó an cumas díriú orthu.

Is gá aird chuí a thabhairt ar riocht síceolaíoch agus sláinte an iarratasóra, go háirithe ar an gcaoi a ndéanann sé difear dá fheidhmiú.



#### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú go bhfuil faisnéis faoi riocht sláinte (mheabhrach) an iarratasóra ar fáil le haghaidh do mheasúnaithe.
- I gcás inar gá, cuir an t-iarratasóir ar aghaidh chuig tacaíocht/measúnú leordhóthanach de réir do chleachtais náisiúnta chun tuiscint níos fearr a fháil ar an gcaoi a bhféadfadh an riocht sláinte féideartha difear a dhéanamh dá ráitis.

#### (d) Aois

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Tá tábhacht ar leith ag baint le haois d'iarratasóirí ar leanaí iad toisc go ndéanann a n-aois agus a n-aibíocht difear dá ráitis. Is breithniú ábhartha é seo don am a cuireadh na ráitis ar fáil agus don am a fuarthas an t-imeacht, ós rud é go bhfuil tionchar ag a n-aois ag an am ar an eolas agus ar an tuiscint ar imeachtaí a tharla nuair a bhí an t-iarratasóir ina leanbh.

Feabhsaíonn an cumas cuntas mionsonraithe agus comhsheasmhach a thabhairt ar imeachtaí le haois. Bíonn tionchar ag aibíocht agus aois ar chuimhne dhírbheathaisnéiseach, a bhaineann le ráitis <sup>(117)</sup>.

- **Dearcadh an linbh.** De ghnáth, cuireann leanaí faisnéis ar fáil ar bhealach éagsúil do dhaoine fásta. Ní féidir leis an méid atá lárnach i dtaithí duine fásta a bheith mar chroílár an scéil do leanbh agus vice versa. Is féidir leis an leanbh a aird a dhíriú le linn na hócáide ar nithe éagsúla agus/nó d'fhéadfadh sé nach mbeadh an tábhacht chéanna ag baint leis an eachtra don leanbh agus don duine fásta.
- **Eolas faoi nithe a bhaineann leo.** D'fhéadfadh cuntais leanaí a bheith neamhréireach agus bearnaí a bheith iontu toisc go bhféadfadh sé nach mbeadh tuiscint theoiriciúil agus theibí ag an leanbh ar imeachtaí nó go n-úsáideann sé nó sí abairtí doiléire nó ráitis dhoiléire a chuala siad ó dhaoine fásta, ar féidir iad a bheith treoraithe ag noirm chultúrtha <sup>(118)</sup>. D'fhéadfadh sé nach mbeidís in ann cuntas mionsonraithe agus comhsheasmhach a thabhairt maidir leis na cúiseanna atá acu lena dtír thionscnaimh a fhágáil, go háirithe nuair a rinne tuismitheoirí an linbh nó gaolta eile an cinneadh saoire a dhéanamh.

<sup>(117)</sup> M. Pasupathi agus C. Wainryb, 'On telling the whole story: Facts and interpretations in autobiographical memory narratives from childhood through mid-adolescence', *Developmental Psychology*, Imleabhar 46, 2010, lgh. 735–746 luaite in UNHCR, *The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2014, lgh. 66 agus 87; Coiste Ungárach Heilsincí, *Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual*, Imleabhar 2, 2015, lgh. 100 agus 113.

<sup>(118)</sup> UNHCR, *The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2014, lgh. 71.



- **Fianaise dhoiciméadach a bheith ar fáil.** Is minic nach mbíonn rochtain ag leanaí, go háirithe nuair nach bhfuil siad gan tionlacan, ar fhianaise dhoiciméadach a thacaíonn lena n-éileamh.

Tá sé tábhachtach go ndéanfar an t-agallamh ar bhealach a thacaíonn le leanaí. Is iondúil go mbíonn leanaí níos soghabhálaí do threoircheistean, ag soláthar eolais a cheapann siad is mian leat a gcuid freagraí a chloisteáil agus a athrú nuair a cheistítear iad <sup>(119)</sup>.

Ós rud é go mbíonn tionchar ag aois agus aibíocht an linbh ar a chumas imeachtaí roimhe seo a athinsint ar bhealach mionsonraithe agus comhleanúnach, ní mór an measúnú creidiúnachta a dhéanamh agus aird chuí á tabhairt ar na héagsúlachtaí sin. I gcás ina bhfuil neamhréireachtaí ann maidir le himeachtaí roimhe seo, ní mór sraith iomlán mínithe ar na neamhréireachtaí sin a mheas.

Ag brath ar aois, aibíocht agus leochaileachtaí eile an linbh, b'fhéidir go mbeadh ort brath níos mó ar fhaisnéis eile atá ar fáil ná ar ráitis an linbh féin. D'fhéadfaí a áireamh leis sin ráitis an chaomhnóra dhlíthiúil, na mball teaghlaigh nó an dlíodóra nó foinsí eile faisnéise atá ar fáil.



#### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- Díriú ar cad atá tábhachtach/lárnach don leanbh agus cad is féidir a bheith ag súil leis maidir leis an eolas a bheadh ag an leanbh.
- A áirithiú go ndearnadh an t-agallamh pearsanta ar bhealach a thacaíonn le leanaí, lena n-áirítear foclóir agus ceistean a cuireadh in oiriúint d'aois agus d'aibíocht an linbh. Áirítear leis sin focail shimplí nithiúla a úsáid in ionad coincheapa teibí, focail dheacra le sampla a mhíniú, agus ceistean a chur a chuirtear le chéile i dteanga shimplithe. Ba cheart seachaint a dhéanamh ar threoircheistean agus brú a chur ar an leanbh, mar shampla i bhfoirm ceistean a chuirtear arís agus arís eile, toisc gur dóchúla go n-athróidh leanaí a gcuntas de réir mar a cheapann siad a bhfuiltear ag súil leis uathu.

D'fhéadfadh aois a bheith ábhartha freisin chun machnamh a dhéanamh ar dhaoine scothaosta, ós rud é go bhféadfadh laghdú ar an gcognaíocht a bheith ag baint leo, amhail feidhmiú cuimhne nó an cumas comhrá a leanúint chomh maith le lagú fisiciúil, ar nós lagú éisteachta a d'fhéadfadh difear a dhéanamh dá ráitis.

#### (e) Oideachas

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh tionchar a bheith ag an leibhéal oideachais ar rochtain an iarratasóra ar fhaisnéis, ar eolas ar ghnéithe lasmuigh dá réimse pearsanta saoil nó ar an gcumas coincheapa teibí a chur in iúl. D'fhéadfadh oideachas (foirmiúil) teoranta nó easpa oideachais (foirmiúil) difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra ar bhealaí éagsúla.

<sup>(119)</sup> UNHCR, [Guidelines on international protection no. 8: Child asylum claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the status of refugees](#), 22 Nollaig 2009, míreanna 70–74; Coiste Ungarách Heilsiní, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 2, 2015, lgh. 99-100.



- **Leibhéal litearthachta.** Ós rud é go bhfoghlaimíonn formhór na ndaoine léamh agus scríobh ar scoil, d'fhéadfadh neamhlitearthacht a bheith mar thoradh ar easpa oideachais fhoirmiúil, rud a chuireann teorainn leis na féidearthachtaí chun rochtain a fháil ar fhaisnéis. D'fhéadfadh sé nach mbeadh stór focal ildánach ag iarratasóir neamhliteartha nó íseal-liteartha chun cuntais ar leith nó freagraí spriocdhírthe agus struchtúrtha ar cheisteanna a chur ar fáil.
- **Coincheapa teibí.** Forbraíonn an t-oideachas foirmiúil ár gcumas smaointeoireachta teibí i seichimh loighciúla agus ár dtuiscint ar choincheapa amhail méid, fad, cion, am agus cúisíocht. D'fhéadfadh cumas teoranta smaointeoireachta teibí difear a dhéanamh do chomhleanúnachas agus sochreidteacht ráitis an iarratasóra.
- **Eolas ginearálta.** Tugann an t-oideachas foirmiúil eolas ginearálta dúinn faoin domhan mórthimpeall orainn, amhail eolas stairiúil, geografach agus eolaíoch. D'fhéadfadh oideachas (foirmiúil) teoranta nó easpa oideachais (foirmiúil) difear a dhéanamh do chumas an iarratasóra cur síos a dhéanamh ar ábhair atá lasmuigh de raon feidhme a ghnáthshaoil nó a réimse phearsanta.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- An measúnú a theorannú do nithe is féidir a bheith ag súil go mbeadh a fhios ag an iarratasóir mar gheall ar a gcúlra oideachais. Dá ísle leibhéal oideachais an iarratasóra, is ea is mó ba cheart an measúnú a dhíriú ar chumas an iarratasóra faisnéis a chur ar fáil maidir lena réimse pearsanta saoil agus taithí seachas maidir le heolas ginearálta.

**Sampla.** Is féidir a bheith ag súil leis go dtabharfaidh feirmeoir neamhliteartha faisnéis faoi na barra a bhí sé ag fás agus go dtagann sé ar eachtraí in am trí thagairt a dhéanamh do shéasúr na báistí nó an fhómhair.

- Ar an gcaoi chéanna, d'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóir nach raibh an deis aige freastal ar scoil in ann a thír a chur in iúl ar an léarscáil nó a áit chónaithe a aimsiú go geografach de réir cheathrú an chompáis toisc go bhféadfadh sé nach dtuigfí na coincheapa sin.
- Tabhair do d'aire go bhféadfadh sé gur teoranta nó easpa nochta do chineálacha éagsúla teicneolaíochta a bheadh mar thoradh ar oideachas (foirmiúil) teoranta nó easpa oideachais.

### (f) Cultúr, reiligiún agus creidimh

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Cinneann cultúr, reiligiún agus creidimh duine conas a fheiceann siad iad féin i ndáil le daoine eile – a bhféiniúlacht, a ról shóisialta, a noirm agus a n-ordlathas sochaíoch – agus a stíl chumarsáide – an chaoi a dtuigeann siad, a léirmhíonn siad agus a n-athinsíonn siad faisnéis. Mar shampla, is féidir dátaí, séasúir, achair, rannpháirtíocht sa saol poiblí, coincheap na dlúth-theanga teaghlaigh agus coirp a athrú ag brath ar na tosca sin. Níor cheart glacadh leis, áfach, go n-iompraíonn nó go n-idirghníomhaíonn gach duine a thagann ó chultúr nó reiligiún áirithe





ar bhealach áirithe nó go bhfuil na creidimh agus na noirm chéanna acu, toisc go mbíonn tionchar freisin ag tosca amhail aois, inscne nó stádas sochaíoch.

Is féidir le cultúr, reiligiún agus creidimh difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra ar bhealaí éagsúla <sup>(120)</sup>.

- **Cuimhní aonair i gcoinne cuimhní comhchoiteanna** Bíonn tionchar ag an gcultúr ar chuimhne dhírbheathaisnéiseach toisc go sainmhíneann noirm chultúrtha cé na himeachtaí agus na sonraí a mheastar a bheith tábhachtach, rud a chiallaíonn gur fiú cuimhneamh orthu. Cuireann cultúir chomhsheilbheachais atá coitianta i dtíortha na hAfraice, na hÁise Láir, an Mheánoirthir agus Oirdheisceart na hÁise béim ar ghníomhaíochtaí comhchoiteanna, ar chaidreamh sóisialta agus ar idirghníomhaíochtaí. Díríonn na cultúir indibhidiúla i bhformhór tíortha na hEorpa agus i Meiriceá Thuaidh níos mó ar indibhidiúlacht agus ar fhéinléiriú. Dá bhrí sin, baineann cuimhní i gcultúir indibhidiúla den chuid is mó le heispéiris aonair, ról agus mothúcháin, nuair is iondúil go dtugann an t-iarratasóir cuntais níos mionsonraithe, níos sonraí, níos sainiúla, níos féindírthe agus níos mionsaothraithe ar chuimhní. Os a choinne sin, is minic a thugann daoine ó chultúir chomhsheilbheachais cur síos níos ginearálta ar ghnáthaimh choiteanna, ar imeachtaí sóisialta, ar idirghníomhaíochtaí agus ar na ról a bhaineann le daoine eile.
- **Stíl chumarsáide.** D'fhéadfadh leibhéal na sonraí a chuireann an t-iarratasóir ar fáil a bheith ag brath ar an stíl chumarsáide atá forleathan i gcultúr ar leith. I gcultúir áirithe, freagraíonn daoine go díreach agus don phointe i bhfreagra gearr agus ní leathnaíonn siad go mion mura n-iarrtar sin. D'fhéadfaí a thuiscint nach bhfuil ráitis iarratasóra a thionscnaíonn cultúr den sórt sin mionsonraithe go leor mura n-iarrfaí ar an iarratasóir tuilleadh mionsaothraithe a dhéanamh. I gcultúir eile, freagraíonn daoine le roinnt ráiteas ginearálta agus tógann siad roinnt ama chun a bheith ag obair thart ar an bpointe sonrath, a d'fhéadfadh a bheith le feiceáil uaireanta mar ráitis ghinearálaithe nach bhfuil sonraí iontu.
- **Bríonna a thugtar do choincheapa áirithe.** Is féidir tuiscintí éagsúla ó thaobh cultúir de a bheith ann ar chaidreamh sóisialta, ról agus coincheapa, amhail am, achar nó aois. D'fhéadfadh sofhriotail nó teanga dhoiléir a úsáidtear i ndáil le coincheapa áirithe atá níos inghlactha ó thaobh cultúir de ná tagairtí díreacha a bheith ann freisin, mar shampla foclaíocht a úsáidtear i ndáil le geasa cultúrtha. D'fhéadfadh tionchar ar leith a

<sup>(120)</sup> UNHCR, [Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE: An Tuarascáil Iomlán), Bealtaine 2013, lgh. 66–68; A. Vredendeldt, Z. Given-Wilson agus A. Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 22 Aibreán 2023, lgh. 8–9; J. Herlihy, L. Jobson and S. Turner, 'Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum', *Applied Cognitive Psychology*, 2012, lgh. 661–676; K. Nelson, 'Self and social functions: Individual autobiographical memory and collective narrative', *Memory*, 2003, lgh. 125–136 luaite in Abo Akademi University & Free University Amsterdam, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum seteterminations](#), 2021, lgh. 6; Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 1, 2013, lgh. 76; L. Jobson, 'Cultural differences in specificity of autobiographical memories: Implications for asylum decisions', *Psychiatry, Psychology and Law*, Imleabhar 16, 2009, lgh. 453–457; R. Antaliova, T. Hansen, K. Gulbrandsen, M. De La Mata agus A. Santamaria, 'Adolescents' meaningful memories reflect a trajectory of self-development from family over school to friends', *Nordic Psychology*, Imleabhar 63, 2011, lgh. 4–24; Y. Chen, H. M. McAnally agus E. Reese, 'Development in the organization of episodic memories in middle childhood and adolescence', *Frontiers in Behavioural Neuroscience*, Imleabhar 7, 2013, lgh. 84–86; J. M. Fitzgerald, 'Autobiographical memory: Reports in adolescence', *Canadian Journal of Psychology/Revue Canadienne de Psychologie*, Imleabhar 35, 1981, lgh. 69–73 luaite in UNHCR, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Croí na faidhbe: Creidiúnacht á meas nuair a dhéanann leanaí iarratas ar thearmann san Aontas Eorpach), 2014, lgh. 69.





bheith ag tosca den sórt sin ar an gcomhleanúnachas agus ar an gcomhsheasmhacht a mheastar a bheith ann, idir inmheánach agus sheachtrach, i ráitis an iarratasóra.

Is minic a bhíonn gá le heolas idirchultúrtha chun an fhaisnéis a fhaigheann tú ó thaobh cultúir eile a thuiscint, rud a d'fhéadfadh ráitis a mhíniú a d'fhéadfadh a bheith neamhréireach agus nach bhfuil aon mhionsonraí nó sochreidteacht iontu murach sin. Ach amháin tar éis duit ceist a chur faoi na neamhréireachtaí nó faoin easpa mionsonraí agus gan míniú a fháil, ba cheart duit a sheiceáil an bhféadfadh aon bhacainní cultúrtha, sóisialta, reiligiúnacha nó eile a bheith ina gcúis leis an tsaincheist chreidiúnachta ar leith.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- Machnamh a dhéanamh ar an gcomhthéacs cultúrtha (cultúr aonair nó cultúr comhsheilbheachais) agus creidiúnacht á measúnú, go háirithe maidir leis na cineálacha sonraí ar féidir a bheith ag súil leo ón iarratasóir.
- Sular thángthas ar chonclúid dhiúltach, a fháil amach gur soiléiríodh saincheistean creidiúnachta a d'fhéadfadh a bheith ann agus ní hamháin gur toradh iad ar dhifríoachtaí cultúrtha.

### (g) Eagla agus easpa muiníne

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Féadfar cosc a chur ar iarratasóirí bunús iomlán a thabhairt lena n-éileamh ar roinnt cúiseanna. D'fhéadfaí a áireamh leis sin eagla roimh stiogmatú, idirdhealú nó bearta díoltais, easpa muiníne in údaráis stáit, ateangairí nó daoine eile de thionscnamh a dtíre tionscnaimh, an tuairim go bhféadfadh gníomhaíochtaí áirithe tionchar diúltach a imirt ar a n-iarratas ar chosaint idirnáisiúnta, nó an eagla go gcuirfí a dteaghlach i mbaol.

Mar gheall ar eagla agus easpa muiníne sna húdaráis, d'fhéadfadh sé go staonfadh an t-iarratasóir ó fhórais nó fianaise ábhartha áirithe a nochtadh, rud a d'fhágfadh easpa mionsonraí nó easpa comhleanúnachais mar gheall ar bhearnaí ina ráitis. Má thugann tú faoi deara inní nó easpa muiníne, tá sé tábhachtach aghaidh a thabhairt orthu le linn an agallaimh phearsanta chun dualgais an údaráis a chomhlíonadh (chun tuilleadh eolais a fháil, féach Cuid 1.1.1. '[An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm \(dualgas cruthúnais\)](#)').





### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú gur áit shábháilte a bhí sa timpeallacht agallaimh don iarratasóir chun a éileamh a nochtadh, cuireadh an t-iarratasóir ar a suaimhneas faoi rúndacht an nós imeachta tearmainn agus cuireadh ar an eolas é faoina chuspóir. Ba cheart béim a bheith freisin ar fhreagrachtaí gairmiúla agus ar neamhchlaontacht an ateangaire.
- A áirithiú gur cuireadh an t-iarratasóir ar an eolas go soiléir faoin oibleagáid atá air comhoibriú agus faoi na hiarmhairtí a bhaineann le neamh-chomhoibriú.
- A áirithiú gur cuireadh ceist ar an iarratasóir faoi na cúiseanna a bhí le haon bhearnaí ina ráitis.
- Ag brath ar an gcleachtas náisiúnta, faisnéis a thabhairt don iarratasóir maidir le conas comhairleoireacht dlí neamhspleách a lorg a thabharfaidh comhairle dó i gcomhréir lena leas.

### (h) Stiogma agus náire

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Tagann stiogma ó neamh-chomhréireacht le noirm shóisialta, chultúrtha nó reiligiúnacha agus is minic a bhaineann sé le hábhair a mheastar a bheith geasa, amhail ábhair a bhaineann le hinscne nó gnéasacht. Mura gcomhlíontar norm bíonn míshástacht shóisialta ann agus is é an toradh ná stiogma. Is minic a bhíonn náire mar thoradh ar an stiogma, go bhfuil sé mícheart nó gur drochdhuine é. Is iondúil go n-áirítear leis an náire sin eagla go bhfulaingeadh siad díobháil a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le gach cineál straitéisí seachanta, lena n-áirítear easnaimh, tost nó fiú diúltú, rud a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chuimhne agus nochtadh <sup>(121)</sup>.

Is féidir le stiogma agus náire difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra agus don fhianaise dhoiciméadach atá ar fáil ar bhealaí éagsúla <sup>(122)</sup>.

- **Nochtadh.** Is minic a bhíonn tionchar diúltach ag stiogma agus náire ar an leibhéal nocht, toisc go bhféadfadh sé a bheith deacair faisnéis a bhaineann leis na

<sup>(121)</sup> EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023, lgh. 174–175 agus 180; Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 2, 2015, lch. 82.

<sup>(122)</sup> Coiste Ungárach Heilsincí, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), Imleabhar 2, 2015, lgh. 44 agus 85; J. Herlihy agus S. Turner, 'Asylum claims and memory of trauma: Sharing our knowledge', *The British Journal of Psychiatry*, Imleabhar 191, 2007, lch. 4; D. Bögner, J. Herlihy agus C. Brewin, 'Impact of sexual violence on disclosure during Home Office interviews', *British Journal of Psychiatry*, Imleabhar 191, 2007, lch. 75; D. Bögner, C. Brewin agus J. Herlihy, 'Refugees' experiences of Home Office interviews: A qualitative study on the disclosure of sensitive personal information', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Imleabhar 36, 2009, lgh. 519–535; J. Millbank, '“The ring of truth”: A case study of credibility assessment in particular social group refugee determinations', *International Journal of Refugee Law*, Imleabhar 21, 2009, lch. 14; Asylum Aid, '“I feel like as a woman, I am not welcome”: A gender analysis of UK asylum law, policy and practice', *Women's Asylum News*, Eagrán Uimh. 107, 2012, lgh. 1–4; Irish Council for Civil Liberties, 'Women and the refugee experience: Towards a statement of best practice', *Irish Times*, 2000, lch. 18; Bord Imirce na Sualainne (Migrationsverket), *Gender-based persecution: Guidelines for investigation and evaluation of the needs of women for protection*, 2001, lch. 15 luaite in UNHCR, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Thar Chruthúnas: Measúnú creidiúnachta i gcórais tearmainn an AE), 2013, lgh. 73 agus 145.



mothúcháin agus leis an taithí sin a nochtadh. D'fhéadfadh sé nár phléigh iarratasóirí eispéiris áirithe le duine ar bith go hoscailte ós rud é gur foinse stiogma agus díobhála féideartha iad. Dá bhrí sin, d'fhéadfadh bearnaí agus neamhréireachtaí a bheith i gcuntas an iarratasóra seachas insint chroineolaíoch iomlán agus chomhleanúnach <sup>(123)</sup> a bheith ann.

- **Easpa focal cuí.** Is minic a thagann iarratasóirí ó thíortha nó ó chomhthéacsanna teanga a d'fhéadfadh téarmaí neodracha nó cearta a bheith acu chun cur síos a dhéanamh ar ábhair a mheastar gur geasa iad, rud a d'fhéadfadh ráitis nach bhfuil chomh sonrach céanna a bheith mar thoradh air freisin. Féadfaidh iarratasóirí na téarmaí seo a úsáid le bríonna éagsúla, a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chomhleanúnachas a ráiteas a mheastar a bheith ann.
- **Easpa fianaise doiciméadaí.** D'fhéadfadh stiogma agus mothúcháin náire easpa fianaise dhoiciméadach nó fianaise eile a mhíniú ós rud é go gcuireann siad le tearcthuairisciú teagmhas. D'fhéadfadh drogall a bheith ar dhaoine a bhfuil díobháil á déanamh acu (bagairt) teagmhais a thuairisciú go hoifigiúil do na húdaráis. Ag an am céanna, d'fhéadfadh sé nach mbeadh na húdaráis toilteanach fianaise dhoiciméadach a eisiúint faoi cad a chreideann siad a bheith ina n-ábhair phríobháideacha agus/nó ina ngeasa sóisialta.

Is gá timpeallacht shábháilte a áirithiú san agallamh pearsanta chun tacú leis an iarratasóir a insint a nochtadh nuair atá comharthaí stiogma agus eagla ann. Is gá a mheabhrú freisin go mb'fhéidir nach mbeadh iarratasóirí ar an eolas i gcónaí go bhféadfaí iompar áirithe ina leith a mheas mar shárú ar a gcearta daonna, mar gur caitheadh leo ar an mbealach sin ar feadh a saoil. Dá bhrí sin, ní mór duit a bheith in ann cineálacha féideartha géarleanúna a aithint i ráitis an iarratasóra agus iad a fhiosrú tuilleadh.



#### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú gur cuireadh an t-iarratasóir ar a suaimhneas maidir le rúndacht sa nós imeachta tearmainn.
- A áirithiú gur tugadh dóthain ama don iarratasóir chun a dtaithí a phlé agus a mhíniú don iarratasóir cén fáth a bhfuil sonraí ag teastáil faoi na heispéiris sin.
- A fháil amach ar spreagadh an t-iarratasóir a bhfocail féin a úsáid chun cur síos a dhéanamh ar a dtaithí agus gur soiléiríodh brí na bhfocal a d'úsáid an t-iarratasóir.

#### (i) Róil inscne

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Tagraíonn róil inscne don chaidreamh idir mná agus fir bunaithe ar fhéiniúlachtaí, stádais, róil agus freagrachtaí atá sainithe go sóisialta nó go cultúrtha. Tagraíonn gnéas do ghnéas bitheolaíoch an duine, atá nádúrtha. Ní hamháin go mbíonn tionchar ag róil inscne ar

<sup>(123)</sup> [Coiste Ungarách Heilsincí, \*Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual\*, Imleabhar 2, 2015, lch. 44.](#)





dhearcadh an duine féin ach bíonn tionchar acu freisin ar iompraíocht agus ar dhearcthaí i leith an tsaoil shóisialta agus pholaitiúil.

Is féidir le ról inscne difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra, mar shampla ar na bealaí seo a leanas.

- **Stíl chumarsáide.** Bíonn tionchar ag inscne ar an gcaoi a gcuireann an t-iarratasóir in iúl iad féin agus d'fhéadfadh tionchar a bheith aige ar an leibhéal sonraí a chuirtear ar fáil. I roinnt sochaithe, táthar ag súil go gcuirfidh fir agus buachaillí a dtuairimí in iúl go mion, agus táthar ag súil go labhróidh mná agus cailíní go hachomair, ach amháin nuair a iarrtar orthu agus gan a gcuid smaointe nó tuairimí féin a chur in iúl. I sochaithe eile, tá a mhalairt fíor <sup>(124)</sup>.
- **Cuimhne.** Trínár leasanna a mhúnlú agus trí na nithe ar a ndíríonn muid le linn imeachtaí áirithe a mhúnlú, is féidir le ról inscne agus ionchais shóisialta tionchar a imirt ar an gcaoi a gcuimhnímid ar an am atá caite. Is féidir leo tionchar a imirt ar na sonraí a bhraitear, a ionchódaítear agus a mheabhraítear. Mar shampla, i roinnt sochaithe, bítear ag súil go hiondúil go gcuimhneoidh fir ar bhranda agus ar chineál an chairr, ach glactar leis go gcuimhneoidh mná ar a dhath. D'fhéadfadh ról inscne a shainiú freisin cén cineál faisnéise is féidir a rochtain, mar sin d'fhéadfadh an chuma a bheith ar an scéal, mar shampla, go bhfuil teistiméireachtaí ó bhaill teaghlaigh neamh-chomhsheasmhach.

Is féidir le hinscne difear a dhéanamh freisin do cé acu an bhfuil fianaise dhoiciméadach nó fianaise eile ar fáil maidir le hiarratas nó nach bhfuil, mar shampla sna pointí seo a leanas.

- **Infhaighteacht COI.** D'fhéadfadh sé nach mbeadh COI ar fáil nó nach bhfuil fáil air ach ar éigean maidir le stádas na mban, mar shampla mar gheall ar thearcthuairisciú teagmhas do na póilíní nó do ghníomhaithe eile, easpa bailithe sonraí maidir le hábhair a bhaineann le hinscne, stiogmatú a bhaineann le bheith ina íospartach foréigin inscnebhunaithe nó toisc gur minic gur gníomhaithe neamhstáit a dhéanann an foréigean sin.
- **Infhaighteacht fianaise doiciméadaí.** Ní fhéadfaidh rochtain a bheith ag mná ar fhianaise dhoiciméadach ná ar fhianaise eile a thacaíonn lena n-éileamh, lena n-áirítear doiciméid aitheantais, mar gheall ar a stádas sa tsochaí.

Cuimhnigh freisin go mb'fhéidir nach mbeadh iarratasóirí ar an eolas i gcónaí go bhféadfaí iompar áirithe ina leith a mheas mar shárú ar a gcearta daonna toisc gur caitheadh leo ar an mbealach sin ar feadh a saoil. Dá bhrí sin, ní mór duit a bheith in ann cineálacha féideartha géarleanúna atá bunaithe ar inscne a aithint i ráitis an iarratasóra agus iad a fhiosrú tuilleadh.

<sup>(124)</sup> [Coiste Ungárach Heilsincí, \*Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual\*, Imleabhar 2, 2015, lgh. 44–45.](#)





### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú go raibh an t-agallamh dírithe ar an méid a bhfuiltear ag súil leis go mbeidh a fhios ag an iarratasóir maidir leis na rólí inscne sa tír thionscnaimh. Mar shampla, i roinnt sochaithe tá níos lú eolais nó faisnéise ag mná ná ag fir faoin saol lasmuigh de theach an teaghlaigh, agus tá faisnéis níos teoranta ag fir faoin méid a tharlaíonn sa bhaile.
- Bí ar an eolas go bhféadfadh geasa sóisialta (e.g. gnéasacht, sláinte, airgead) deacrachtaí a bheith ag an iarratasóir cuntais mhionsonraithe chomhleanúnacha a nochtadh agus a chur ar fáil maidir le saincheistanna áirithe. Féach Cuid [2.3.1.\(h\) 'Stiogma agus náire'](#).

## 2.3.2. Tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

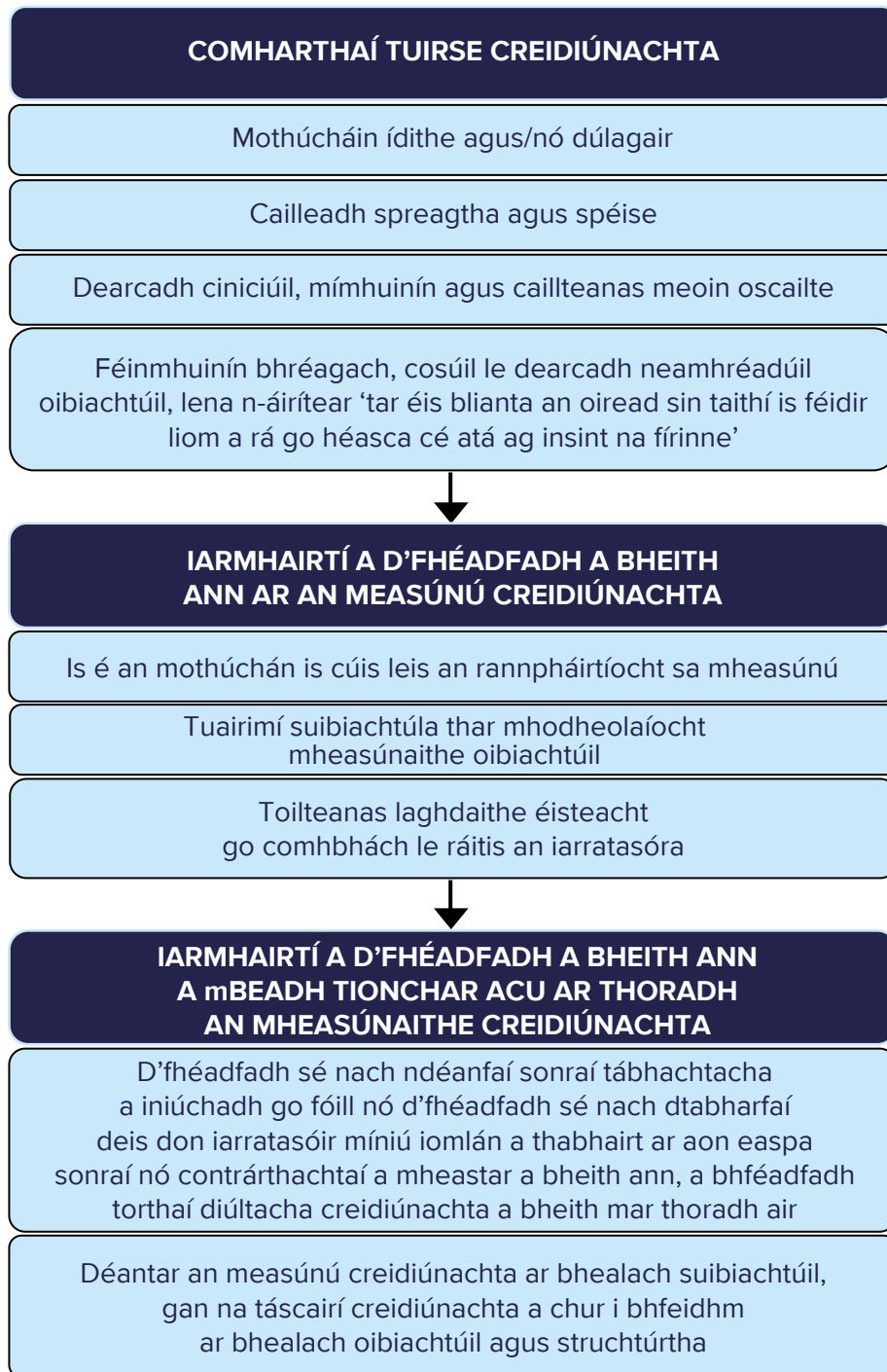
Is éard atá i gceist le bheith ag obair i réimse na cosanta idirnáisiúnta ná a bheith ag obair i gcónaí le daoine ó chultúir éagsúla, le cúlraí sóisialta éagsúla agus le heispéiris saoil éagsúla. Tá sé ar cheann de na tosca a dhéanann do phost suimiúil. Mar sin féin, is duine daonna thú freisin agus d'fhéadfadh strus agus frustrachas a bheith ort sa timpeallacht dhúshlánach oibre seo.

Le linn do chuid oibre ó lá go lá, táthar ag súil go gcomhlíonfaidh tú spriocanna cainníochtúla, go ndéanfaidh tú cinntí a bhfuil bunús maith leo a dhréachtú agus go ndéileálfaidh tú le hiarratasóirí nach bhfuil comhoibritheach nó a d'fhulaing taithí phearsanta dhiúltach. D'fhéadfadh éifeachtaí a bheith mar thoradh ar nochtadh fadtéarmach do chuntais na n-iarratasóirí maidir le drochíde thromchúiseach, idir neamhábaltacht gach iarratas a fheiceáil go neamhchlaonta agus go haonarach, tráma tánaisteach agus comharthaí sóirt a thaispeáint atá cosúil le daoine a bhfuil PTSD orthu. Mar thoradh ar an nochtadh fadtéarmach sin, d'fhéadfadh 'tuirse chreidiúnachta' nó 'crua in aghaidh an cháis' a bheith mar thoradh air, rud a d'fhéadfadh tú a dhéanamh níos doichte i ráitis a sheachaint chun ráitis éisteachta faoi eispéiris dhiúltacha saoil a sheachaint. I gcásanna den sórt sin, d'fhéadfá a bheith níos claonta teacht ar chonclúidí gan bhunús, gan measúnú creidiúnachta cuí a dhéanamh.

Léirítear sa tábla thíos conas a d'fhéadfadh tuirse chreidiúnachta den sórt sin difear a dhéanamh don mheasúnú creidiúnachta.



## Fíor 11. Na hiarmhairtí a d'fhéadfadh a bheith ag tuirse chreidiúnachta ar an measúnú creidiúnachta



Is féidir leis na tosca seo tionchar a imirt ar d'oibiachtúlacht agus do neamhchlaontacht le linn an mheasúnaithe creidiúnachta. Tá sé tábhachtach go bhfuil tú ar an eolas faoi aon tosca den sórt sin ionas gur féidir leat iad a chur i leataobh agus a dtionchar ar an measúnú creidiúnachta a íoslaghdú.

Ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar d'fheidhmíocht féin, ar do riachtanais féin agus ar na deacrachtaí a d'fhéadfadh a bheith agat agus tú ag obair ar iarratais áirithe ar chosaint idirnáisiúnta. B'fhéidir go mbeadh sé inmholta iad a phlé le comhghleacaithe, síceolaí nó





maoirseoir chun an tacaíocht is gá a fháil agus chun féin-eolas a fheabhsú nó chun riachtanais oiliúna a aithint. Is féidir le maoirseacht agus freagairt rialta ar d'ábhair imní feabhas a chur ar spreagadh gairmiúil agus malartú taithí a éascú.

Chomh maith le tosca a bhaineann le tuirse chreidiúnachta, socraíonn cultúr agus creidimh conas a thuigimid agus a léirmhínímid faisnéis. Cuireann siad leis na bríonna a thabhairt dúinn do choincheapa éagsúla agus conas a thuiscint againn ar fud an domhain timpeall orainn. Chun tionchar na claontachta cultúrtha ar mheasúnú creidiúnachta a íoslaghdú, tá sé tábhachtach a bheith ar an eolas faoin gcaoi a bhféadfadh do chultúr agus do chreideamh féin difear a dhéanamh do do smaointeoireacht agus d'eolas ar chultúir eile. Is féidir le féinmhachnamh agus oiliúint ar chultúir eile agus ar chumarsáid idirchultúrtha an tuiscint sin a éascú.



**Tá sé tábhachtach a mheabhru nach gceadaítear do steiréitíopaí ná do chlaontacht difear a dhéanamh don mheasúnú creidiúnachta.**

Cé gur rud daonna é go mbíonn tionchar ag strus agus cumarsáid idirchultúrtha ar ár measúnú go pointe áirithe, tá sé tábhachtach cuimhneamh ar na caighdeáin is infheidhme maidir leis an measúnú creidiúnachta. Ní úsáidfear toimhdí nó creidimh aon duine nó grúpa (steiréitíopaí) ná dearchaí diúltacha i leith an duine nó an ghrúpa sin (dochar) sa mheasúnú creidiúnachta <sup>(125)</sup>. Tá sé de dhualgas ar riarachán tearmainn freisin a chinntiú go bhfaigheann tú oiliúint, eolas agus tacaíocht ábhartha chun do dhualgais a chomhlíonadh <sup>(126)</sup>.

<sup>(125)</sup> Chinn CBAE nach gceadaítear do na húdaráis staid aonair agus imthosca pearsanta an iarratasóra lena mbaineann a chur san áireamh le coincheapa steiréitíopacha a bhaineann le homaighnéasaigh. Féach CBAE, breithiúnas an 2 Nollaig 2014, [A, B and C v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), cásanna ceangailte C-148/13 go C-150/13 ECLI:EU:C:2014:2406, míreanna 61-63. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

<sup>(126)</sup> Airteagail 4(3), 4(4) agus Airteagal 10(3)(d) APD (athmhúnlú).





### Foilseacháin ghaolmhara EUAA

EASO, [\*Practical Guide on the Welfare of Asylum and Reception Staff – Part I: Standards and policy\*](#), Meán Fómhair 2021.

Tacaíonn Cuid I le bainisteoirí chun brú ceirde a chosc, a laghdú agus a láimhseáil i measc na mball foirne atá ag obair i gcomhthéacs an tearmainn. Is minic a bhíonn brú ceirde mar thoradh ar an neamhábaltacht dul i ngleic le strus agus brú san ionad oibre. Sa treoirleabhar praiticiúil cuirtear ocht gcaighdeán ar aghaidh chun foirmliú, cur chun feidhme agus meastóireacht a dhéanamh ar bheartas leasa foirne i gcomhthéacsanna tearmainn agus glactha. Daoine atá ag obair i mbainistíocht agus in acmhainní daonna is ea an spriocphobal is mó.

EASO, [\*Practical Guide on the Welfare of Asylum and Reception Staff – Part II: Staff welfare toolbox\*](#), Meán Fómhair 2021.

I gCuid II moltar uirlisí praiticiúla, cleachtaí agus gníomhaíochtaí forbartha acmhainní chun caighdeáin folláine na foirne a chomhlíonadh. Tá na huirlisí atá beartaithe chun imní, strus agus traochadh san ionad oibre a laghdú. Cuireann siad tacaíocht ar fáil d'fhoirne agus do dhaoine aonair agus is féidir le bainisteoirí, piaraí, speisialtóirí inmheánacha nó seachtracha iad a chur chun feidhme. Áirítear sa treoir freisin uirlisí féinchabhrach is féidir le baill foirne iad féin a úsáid.

### 2.3.3. Tosca a bhaineann le staid an agallaimh

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh cás an agallaimh difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra: is féidir le comhthéacs foirmiúil an chomhrá a bheith strusmhar d'iarratasóir; an t-ionchas go ndéanfar ábhair a bhaineann lena saol pearsanta a phlé le strainséirí; d'fhéadfadh fadhbanna teicniúla tarlú i socruithe cianagallaimh, rud a d'fhéadfadh cur isteach ar an agallamh agus bac a chur ar an gcumarsáid; féadfaidh cumarsáid trí ateangaire difear a dhéanamh do bhrí ráitis an iarratasóra; d'fhéadfadh sé go mbeadh leanbh nó leanaí i láthair don iarratasóir; brú ama mar gheall ar an méid teoranta ama a leithdháiltear don agallamh.

Ba cheart aghaidh a thabhairt mar is ceart ar chás an agallaimh roimh an agallamh pearsanta agus lena linn chun a thionchar ar na ráitis a íoslaghdú. Más rud é nach féidir na tosca sin a mhaolú, nó nach féidir iad a mhaolú ina n-iomláine, roimh an agallamh nó lena linn, ní mór iad a nótáil ar bhealach oibiachtúil sa tras-scríbhinn agallaimh agus iad a mheas agus measúnú á dhéanamh ar ráitis an iarratasóra.

Tugann an liosta neamh-uileghabhálach thíos forléargas ar an gcaoi a bhféadfadh saobhadh teacht as tosca a bhaineann le staid an agallaimh.



## (a) Cumarsáid ilteangach trí ateangaire

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is é dualgas an údaráis chinntithigh ateangaire iontaofa agus inniúil a chur ar fáil don agallamh pearsanta. Cé go gcuirtear oiliúint ar ateangairí chun tionchar na cumarsáide ilteangaí nó na n-imthosca pearsanta agus comhthéacsúla ar a gcuid oibre a laghdú, ní chuireann sí deireadh go hiomlán le tosca an tsaofa.

Is cuid dhílis den aistriúchán agus den ateangaireacht é go gcaillfear faisnéis mar gheall ar na príomhdhifríochtaí seo a leanas idir teangacha <sup>(127)</sup>.

- **Stór focal.** Ní dhúbalaíonn teangacha stór focal a chéile. D'fhéadfadh sé nach mbeadh focal ar leith ag teanga ar leith chun téarma a aistriú ó theanga eile nó d'fhéadfadh sé nach mbeadh sí in ann difríochtaí caolchúiseacha a chur in iúl agus an téarma sin á aistriú. D'fhéadfadh sé nach mbeadh an t-ateangaire eolach ar théarmaíocht áirithe, mar shampla a bhaineann leis an míleata nó le téarmaíocht LGBTQ.
- **Gramadach.** Tá rialacha agus struchtúir ghramadaí éagsúla ag teangacha. Chun teachtaireacht a aistriú ó theanga amháin go teanga eile, is minic a bhíonn gá le leagan amach éigin chun rialacha gramadaí na sprioctheanga a leanúint, rud a d'fhéadfadh difríochtaí caolchúiseacha a chailleadh.
- **Canúintí.** D'fhéadfadh éagsúlacht shuntasach a bheith idir fuaimniú, gramadach, comhchuingiú agus stór focal idir chanúintí éagsúla teanga. D'fhéadfadh sé sin a bheith ina chúis le saobhadh cé go bhfuil an teanga chéanna ina máthairtheanga ag an iarratasóir agus ag an ateangaire.

D'fhéadfadh an chaoi a ndéantar ateangaireacht ar fhaisnéis ó theanga amháin go teanga eile difear a dhéanamh ní hamháin don bhrí ach do leibhéal an mhionsonraithe, na sainiúlachta agus na comhsheasmhachta freisin. Is struchtúir chultúrtha iad teangacha agus dá mhéad an difríocht idir dhá theanga, is ea is mó an baol go ndéanfar saobhadh orthu. D'fhéadfaí sonraí a chailleadh nó a chur as a riocht freisin agus codanna níos mó de théacs á n-aistriú in ionad abairtí.

D'fhéadfadh na tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach agus leis an iarratasóir difear a dhéanamh don ateangaire freisin, lena n-áirítear cultúr, reiligiún agus creidimh agus ról inscne. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach Codanna [2.3.1. 'Tosca a bhaineann leis an iarratasóir'](#) agus [2.3.2. 'Tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach'](#).

<sup>(127)</sup> EUAA, *Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis* (Fianaise agus creidiúnacht i gcomhthéacs an Chomhchórais Eorpaigh Tearmainn — Anailís bhreithiúnach), an dara heagrán, 2023; Coiste Ungárach Heilsincí, *Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual*, Imleabhar 2, 2015, lgh. 11–14.





### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A chinntiú gur thuig an t-iarratasóir agus an t-ateangaire chomh maith leis an ateangaire agus an cásoifigeach a chéile le linn an agallaimh fiú má labhair siad an teanga chéanna.
- A áirithiú gur soiléiríodh aon neamhréireachtaí a d'fhéadfadh teacht as tosca ilteangacha agus gur tugadh deis don iarratasóir míniú a thabhairt.
- Glacadh leis gur dócha gur de thoradh earráidí aistriúcháin iad miondifríochtaí séimeantacha nó difríochtaí séimeantacha dochreidte (mar shampla, mí-ádh vs mí-úsáid a úsáid) agus gur dócha nach fíor-neamhréireachtaí iad. Níor cheart go mbeadh measúnú creidiúnachta inmheánaí ag brath ar na neamhréireachtaí sin.

#### (b) Suíomh an agallaimh

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

D'fhéadfadh an suíomh agallaimh fhisiciúil difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra. Ba cheart go mbeadh an suíomh ina thimpeallacht shábháilte don iarratasóir chun a ráitis a roinnt. Éilíonn sé seo seomra ciúin, fairsing go leor le gnáth-theocht agus timpeallacht shuaimhneach a chinntíonn rúndacht. Mar shampla, d'fhéadfadh seomra beag gan dóthain solais nádúrtha nó le barra ar an bhfuinneog tionchar diúltach a imirt ar an iarratasóir agus fiú cuimhní trámacha a spreagadh, mar shampla trí bhaint le coinneáil.

D'fhéadfadh socrú cianagallaimh difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra ar bhealaí éagsúla. D'fhéadfadh saincheistean teicniúla, amhail fuaim íseal, droch-chaighdeán físe nó bristeacha nasc, teorainn a chur leis an leibhéal mionsonraithe a chuirtear in iúl. Cruthaíonn suíomh an cheamara agus an easpa teagmhála díreach leis an tsúil achar agus bíonn sé níos deacra é a phiocadh suas ar chomharthaí neamhbhriathartha, amhail comharthaí leochaileachta, náire, eagla nó easpa muiníne. Is féidir a mheas go bhfuil socruithe cianda níos foirmiúla ná agallamh i bpearsa, rud a fhágann níos lú spáis le haghaidh éisteachta gníomhaí agus chun comhbhá agus spéis a léiriú. Fágann an saobhadh sin níos mó spáis le haghaidh míthuiscintí agus d'fhéadfadh easpa sonraí nó neamhréireachtaí a bheith níos deacra aghaidh a thabhairt orthu.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- Ar dtús, measúnú a dhéanamh ar cháilíocht na cumarsáide le linn an agallaimh phearsanta sula gcuirtear tús leis an measúnú creidiúnachta, go háirithe i gcás cianagallaimh.
- Bí ar an eolas faoi chomharthaí míthuiscintí atá i láthair sa tras-scríbhinn agallaimh. Smaoinigh ar éisteacht nua a eagrú don iarratasóir chun míthuiscintí nó débhríochtaí a shoiléiriú a dhéanann difear don mheasúnú ar phríomhghnéithe an fhórais ábhartha.



### **Sampla de phróifíl ina dtarlaíonn roinnt tosca a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu ag an am céanna: gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne agus léiriú inscne agus saintréithe gnéis**

Is catagóir shonrach laistigh d'éilimh a bhaineann le hinscne iad éilimh ar thearmann bunaithe ar ghnéaschlaonadh <sup>(128)</sup>, féiniúlacht inscne <sup>(129)</sup> agus léiriú <sup>(130)</sup>, agus saintréithe gnéis (SOGIESC) <sup>(131)</sup>, agus d'fhéadfadh roinnt tosca a bheith i gceist leis sin a d'fhéadfadh ráitis an iarratasóra a shaobhadh ar bhealach sonrach. D'fhéadfadh tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach agus leis an gcás agallaimh ráitis a shaobhadh ar an gcaoi chéanna.

Is minic a bhíonn nasc díreach idir cuntas an iarratasóra agus na codanna is íogaire agus is dlúthphearsanta den réimse príobháideach arb ionann iad agus geasa i go leor sochaithe, rud a d'fhéadfadh é a dhéanamh níos dúshlánaí faisnéis ábhartha a nochtadh ar bhealach mionsonraithe, sonrach agus comhleanúnach.

Iarratasóirí leispiacha, aeracha, déghnéasacha, trasinscneacha, idirghnéasacha agus aiteach (LGBTIQ), nach gcloíonn le caighdeáin heitreanormatacha a sochaithe, is minic a bhíonn taithí sheanbhunaithe acu ar idirdhealú, stiogma agus mí-úsáid. Ina lán tíortha, gearrtar pionóis ghéara ar dhaoine LGBTIQ freisin, amhail príosúnacht, fíneálacha nó fiú bású.

D'fhéadfadh sé gurb é a bheadh mar thoradh ar thaithí saoil den sórt sin ná homa/dé/tras/ idirfhóibe inmheánaithe, braistintí leithlisithe agus easpa muiníne as údarais agus as an tsochaí i gcoitinne. D'fhéadfadh tionchar trámach a bheith ag eispéiris den sórt sin freisin agus dá bhrí sin d'fhéadfadh sé difear a dhéanamh d'fheidhmiú na cuimhne, rud a chuirfeadh teorainn le cumas an iarratasóra imeachtaí beachta a thabhairt chun cuimhne ar bhealach comhleanúnach, comhsheasmhach agus/nó mionsonraithe. D'fhéadfadh tionchar a bheith acu freisin ar mhuinín an iarratasóra as an údarás tearmainn agus ar a thoilteanas a dtaithe a nochtadh. D'fhéadfadh an stíl agallaimh agus an t-atmaisféar a chruthaigh an cásoifigeach agus an t-ateangaire i gcás an agallaimh difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra.

Chun tuilleadh eolais a fháil, féach Codanna [2.3.1.\(h\) 'Stiogma agus náire'](#), [2.3.1.\(b\) 'Tráma'](#) agus a éifeachtaí, agus [2.3.1.\(g\) 'Eagla agus easpa muiníne'](#). Féach freisin Codanna [2.3.2. 'Tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach'](#) agus [2.3.3.\(a\) 'Cumarsáid ilteangach trí ateangaire'](#).

<sup>(128)</sup> Is éard atá i gceist le gnéaschlaonadh ná cumas gach duine mórghean, mothúcháinach agus gnéasach a mhealladh chuig daoine aonair d'inscne éagsúil nó den inscne chéanna nó níos mó ná inscne amháin, agus caidreamh pearsanta agus gnéasach a bheith acu leo.

<sup>(129)</sup> Is éard atá i gceist leis an bhféiniúlacht inscne taithí dhomhain inmheánach agus aonair gach duine ar inscne, rud a d'fhéadfadh a bheith nó gan a bheith ag teacht leis an ngnéas a sannadh dóibh tráth na breithe nó leis an inscne a shannann an tsochaí dóibh. Áirítear leis braistint phearsanta an choirp agus nathanna eile inscne, lena n-áirítear gúna, caint agus mannerisms, a bhféadfadh nó nach mbeadh dúil iontu cuma nó feidhm an choirp a mhodhnú trí mhodhanna liachta, máinliachta nó eile.

<sup>(130)</sup> Tagraíonn léiriú inscne do chur i láthair gach duine ar a inscne trí chuma fhisiciúil – lena n-áirítear, ach gan a bheith teoranta do ghléasadh, stíleanna gruaige, gabhálaí, cosmaidí – agus modhachas, urlabhra, patrúin iompraíochta, ainmneacha agus tagairtí pearsanta, agus ag tabhairt faoi deara thairis sin go bhféadfadh nó nach bhféadfadh léiriú inscne a bheith i gcomhréir le féiniúlacht inscne duine.

<sup>(131)</sup> Tagraíonn saintréithe gnéis do ghnéithe fisiciúla gach duine a bhaineann le gnéas, lena n-áirítear crómasóim, gonads, hormóin ghnéis, baill ghiniúna, orgáin atáirgthe, patrúin chrómasóim agus gnéithe fisiceacha tánaisteacha i ndáil le caithreachas.



### Sampla de phróifíl ina dtarlaíonn roinnt tosca a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu ag an am céanna: gnéaschlaonadh, féiniúlacht inscne agus léiriú inscne agus saintréithe gnéis

Ina theannta sin, d'fhéadfadh a gcúlra sóisialta agus cultúrtha chomh maith leis an gcomhthéacs teanga difear a dhéanamh don fhéinaithint iarratasóirí LGBTIQ agus do na téarmaí a fhéadfaidh siad a úsáid chun labhairt faoina SOGIESC. Is féidir iad a úsáid de réir bríonna éagsúla, rud nach gá a bheith i gcomhréir leis an téarmaíocht a úsáidtear i gcomhthéacs eolaíoch agus acadúil an lathair. D'fhéadfadh tionchar a bheith ag na gnéithe sin ar shainiúlacht agus ar chomhleanúnachas a ráiteas a mheastar a bheith ann.

Chun tuilleadh eolais a fháil, féach Codanna [2.3.3.\(a\) 'Cumarsáid ilteangach trí ateangaire'](#) agus [2.3.2. 'Tosca a bhaineann leis an gcásoifigeach'](#).

D'fhéadfadh SOGIESC difear a dhéanamh do ráitis an iarratasóra ar na bealaí seo a leanas, mar shampla.

- **Easpa focal cuí.** Is minic a thagann daoine LGBTIQ ó chomhthéacsanna teanga a bhféadfadh sé nach bhfuil téarmaí neodracha acu chun cur síos a dhéanamh ar ábhair a bhaineann le SOGIESC, rud a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le ráitis nach bhfuil chomh sonrach céanna. Féadfaidh iarratasóirí bríonna a thabhairt freisin d'fhoclaíocht nach bhfuil i gcomhréir leis an téarmaíocht a úsáidtear i gcomhthéacs an lathair, rud a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chomhleanúnachas a gcuid ráiteas a mheastar a bheith ann.
- **Topaicí pearsanta.** Is tasc deacair é labhairt le duine anaithnid faoi ghnéasacht nó faoi fhéiniúlacht agus faoi thaithí an ghrá, an náire agus na mianta atá nasctha le geasa sóisialta, rud a bhféadfadh nochtadh teoranta an éilimh a bheith mar thoradh air.
- **Infhaighteacht COI.** Is minic a bhíonn tearcthuairisciú mar thoradh ar imeallú daoine LGBTIQ sa tír thionscnaimh. Dá bhrí sin, is minic a bhíonn faisnéis shonrach faoin tír thionscnaimh teoranta nó fiú in easnamh.
- **Infhaighteacht fianaise doiciméadaí.** D'fhéadfadh sé nach mbeadh daoine LGBTIQ in ann aon drochíde a tugadh dóibh a thuairisciú do na póilíní agus doiciméadacht a bhaineann léi a fháil mar gheall ar idirdhealú forleathan nó coiriúlú a dtreoshuímh, a bhféiniúlachta agus/nó a saintréithe ina dtír thionscnaimh.



### Samplaí de bhreithnithe praiticiúla

- A áirithiú gur cuireadh na ráthaíochtaí nós imeachta speisialta riachtanacha i bhfeidhm, amhail agallóir agus ateangaire d'inscne roghnaithe, nuair is gá agus nuair is féidir. A fháil amach go dtugtar aghaidh ar ráitis an iarratasóra ar bhealach íogair.
- Staonadh ó thiomhdí steiréitipiciúla agus claonta maidir le hiompar, cuma fhisiciúil nó próiseas féinaitheanta na n-iarratasóirí LGBTIQ. Gan a bheith ag súil leis go raibh an taithí chéanna nó an próiseas féin-chomhlíonta céanna acu.
- A áirithiú gur úsáideadh teanga neodrach, rud a ligfeadh agus a spreagann an t-iarratasóir a insint a roinnt.
- Cuimhneamh go bhféadfadh SOGIESC a bheith ina bhreithniú ábhartha má shonraíonn an t-iarratasóir go ndéanann siad ionadaíocht ar an mionlach agus/nó nuair a mheasann an tsochaí gurb ionann iad agus an mionlach toisc nach bhfuil siad i gcomhréir le noirm steiréitipiciúla maidir leis an gcaoi ar cheart d'fhir agus do mhná iad féin a iompar sa tsochaí <sup>(132)</sup>.

## 2.4. A chinneadh an nglacfar le fíoras ábhartha nó an ndiúltófar é

### 2.4.1. Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fíoras ábhartha a mheas

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Tar éis measúnú a dhéanamh ar an bhfianaise dhoiciméadach nó ar an bhfianaise eile agus ar ráitis an iarratasóra, agus tar éis tosca féideartha saofa a chur san áireamh, déantar an fhianaise ar fad a bhaineann le fíoras ábhartha a mheas le chéile ansin.



### Breathnaigh ar an bhfianaise uile maidir le fíoras ábhartha ina iomláine

Breathnaigh ar thorthaí creidiúnachta dearfacha agus diúltacha uile na fianaise uile atá nasctha le fíoras ábhartha amháin ag an am céanna, i bhfianaise na dtáscairí ábhartha maidir le creidiúnacht, agus gach ceann de na torthaí i ndáil lena chéile a mheas.

Is é an aidhm atá ann teacht ar phictiúr foriomlán agus, ar deireadh thiar, teacht ar chonclúid maidir le cibé acu an nglacfar nó nach nglacfar leis an bhfíoras ábhartha.

<sup>(132)</sup> [Coiste Ungárach Heilsincí, Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual, Imleabhar 2, 2015, lch. 66.](#)

D'fhéadfadh píosa amháin fianaise a bheith sách deimhneach chun tacú le creidiúnacht an fhórais ábhartha as a stuaim féin agus chun é a dheimhniú. Mar shampla, is fianaise fhíordheimhneach ar shaoránacht ann féin é pas barántúil bailí. Ar an taobh eile, d'fhéadfadh píosa fianaise nach dtugann cruthúnas ar an bhfóras ábhartha ann féin, tacú le creidiúnacht an fhórais ábhartha in éineacht le fianaise eile agus ráitis an iarratasóra <sup>(133)</sup>. Mar shampla, d'fhéadfadh ceadúnas tiomána, in éineacht le teastas breithe, chomh maith le doiciméid eile ó scoil agus ó áit oibre, agus ráitis an iarratasóra le chéile, a bheith sách deimhneach ar an tsaoránacht líomhainte.

Má thagann torthaí dearfacha creidiúnachta le chéile, tacóidh siad le glacadh leis an bhfóras ábhartha. Má thagann torthaí diúltacha creidiúnachta le chéile, tacóidh siad le diúltú an fhórais ábhartha. I gcásanna áirithe, d'fhéadfá torthaí a dhéanamh a théann i dtreonna éagsúla. Tá do mheasúnú ar roinnt táscairí i bhfabhar chreidiúnacht an fhórais ábhartha agus d'fhéadfadh roinnt eile a bheith ina choinne. Beidh ort ansin na táscairí seo a chothromú. Sa chleachtas measúnaithe seo, tá níos mó tábhachta ag torthaí creidiúnachta a bhaineann le croílár an fhórais ábhartha ná torthaí creidiúnachta a bhaineann le heilimintí nach bhfuil nasctha le croí an fhórais ábhartha agus atá forimeallach dá bhrí sin. I gcoitinne, níor cheart glacadh le fóras ábhartha ach amháin fíoras atá ag brath ar na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis na croí-eilimintí <sup>(134)</sup>.

Chun na torthaí creidiúnachta uile a mheas, ní mór tuiscint shoiléir a bheith ann ar na critéir chreidiúnachta, ar thosca an tsaofa agus ar na rialacha maidir le bunús.



### **Sampla de cé chomh lárnach is atá na torthaí creidiúnachta d'fhóras ábhartha**

Mar shampla, tugann an t-iarratasóir cuntas sách mionsonraithe ach le roinnt contrárthachtaí, cuireann sé roinnt doiciméad isteach atá iontaofa, ach níl a n-ábharthacht don fhóras ábhartha an-láidir.

Beidh ort tuiscint a fháil, i measc gnéithe eile, ar a mhéid a léiríonn an t-ardleibhéal sonraí fíorthaithí phearsanta, cé chomh soiléir is atá na contrárthachtaí agus cé chomh dlúth a bhaineann siad le croí an fhórais ábhartha agus leis an méid is féidir a bheith ag súil leis ón iarratasóir sa chás áirithe sin. Beidh do mheasúnú ag brath i gcónaí ar ghnéithe sonracha na fianaise, agus ar na tosca saofa a d'fhéadfadh a bheith sainaitheanta agat.

Cuimhnigh ar an méid seo a leanas.

- Féadfar glacadh le fíoras ábhartha ar bhonn doiciméad aonair amháin nó fianaise eile má tá sé sách cruthúnach glacadh le fíoras ábhartha nach bhfuil creidiúnacht ag baint leis na ráitis ina leith. Ní leor an t-amhras faoi chreidiúnacht ráitis an iarratasóra chun luach cruthúnais na ndoiciméad nó fianaise eile a dhícháiliú. D'fhéadfadh ráitis inchreidte amháin a bheith leordhóthanach chun glacadh le fíoras ábhartha, fiú má tá an fhianaise bhreise an-neamhiontaofa, nó má tá easpa barántúlachta ann.

<sup>(133)</sup> ECtHR, breithiúnas an 18 Nollaig 2012, [F.N. agus Daoine Eile v An tSualainn](#), 28774/09, ECLI:CE:ECHR:2012:1218JUD002877409, mír 72.

<sup>(134)</sup> Féach Cuid [2.1.3. 'An-tábhacht' ag dul leis na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis an bpíosa fianaise'](#).



**Sampla maidir le glacadh le fíoras ábhartha bunaithe ar fhianaise atá sách deimhneach as féin:** [Cás de bhean óg as tír C](#)

Níl mionsonraí ná sainiúlacht i ráitis an iarratasóra maidir le náisiúntacht thír C agus níl siad i gcomhréir leis an COI ábhartha ach oiread. Nuair a théann an t-iarratasóir i ngleic leis sin, ní féidir leis an iarratasóir míniú a thabhairt. Ar an taobh eile, tar éis an agallaimh, cuireann an t-iarratasóir pas isteach ó thír C, agus tá an pas sin iontaoifa. Is féidir glacadh le náisiúntacht an iarratasóra ar bhonn an phas seo, mura bhfuil gá le tuilleadh imscrúduithe ar na himthosca trína bhfuarthas é.

Sa chás áirithe sin, ní chuireann dálaí maireachtála na mban i dtír C den aicme shóisialta lena mbaineann an t-iarratasóir ar chumas na mban mórán den ‘domhan amuigh’ a bheith ar eolas acu, ós rud é go dtarlaíonn an saol laistigh den bhaile den chuid is mó. Ní raibh an cásoifigeach ar an eolas faoi seo agus níor luaigh an t-iarratasóir é seo mar mhíniú ach an oiread, mar ba léir dó seo agus níor thuig sí go mb’fhéidir nach mbeadh a fhios ag an gcásoifigeach é sin.

- Mar a pléadh i gCéim 1 (féach Cuid [1.1\(a\).iii. ‘Ar thug an t-iarratasóir míniú sásúil ar an easpa fianaise tacaíochta?’](#)), d’fhéadfadh sé go bhfuil fianaise áirithe ar iarraidh. Déanfaidh do phróiseas measúnaithe breithniú ar an údarás a thug tú d’aon easpa fianaise. Tá sé tábhachtach a mheabhru go bhfuil sé bunaithe ar an bhfianaise a chuirtear ar fáil duit go ndéanfaidh tú measúnú ar an bhfóras ábhartha atá á bhreithniú. Dá bhrí sin, d’fhéadfadh sé nach mbeadh aon tionchar ag an easpa fianaise ar an measúnú ar an bhfóras ábhartha má mheastar gur leor an fhianaise atá ar fáil chun tacú leis an bhfóras ábhartha. Más rud é, ar an taobh eile, go bhfuil an fhianaise atá in easnamh cinntitheach agus nach bhfuil míniú fós ar a neamhláithreach, d’fhéadfadh tionchar diúltach a bheith ag an easpa fianaise sin ar an measúnú ar chreidiúnacht an fhórais ábhartha atá á scrúdú.

**Sampla maidir le conas a d’fhéadfadh láithreach nó easpa fianaise a mbeifí ag súil leis go gcuirfeadh an t-iarratasóir isteach í difear don mheasúnú creidiúnachta:** [Cás de bhean óg as tír C](#)

D’fhéadfaí a bheith ag súil go réasúnta leis an iarratasóir, agus a imthosca aonair agus comhthéacsúla á gcur san áireamh, bearta a dhéanamh chun fianaise a bhailiú agus a chur isteach ar bhás a beirte tuismitheoirí, toisc go bhfuil sí fós i dteagmháil le roinnt ball teaghlach a d’fhéadfadh tacú léi agus a doiciméid ábhartha a sheoladh.

- **Cás 1.** Tá ráitis an iarratasóra mionsonraithe agus sonrach maidir le himthosca bhás a tuismitheora, an bealach ar fhoghlaim sí faoi, na céimeanna a glacadh don tsochraid, agus bearta riaracháin agus dlíthiúla eile ba ghá a dhéanamh ina leith. Ní bheidh mórán tábhachta ag baint leis an bhfóras nár chuir sí fianaise bhreise isteach sa chás seo, toisc go meastar gur leor a ráitis amháin chun glacadh leis an bhfóras ábhartha.





- **Cás 2.** Tá ráitis an iarratasóra neamhréireach agus níor tugadh aon mhíniú réasúnach ar na torthaí creidiúnachta diúltacha agus ní fhéadfadh aon imthoisc ar leith iad a mhíniú. Sa chás sin, ní leor na ráitis chun tacú leis an bhfóras ábhartha. Ós rud é nach bhfuil aon bhearta déanta aici chun tacú lena cuntas le fianaise eile, cé go bhféadfadh sí le réasún, agus nach bhfuil míniú tugtha aici ar an méid sin, tionchar diúltach breise a bheith aici air sin.

- Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach foras é easpa comhair ón iarratasóir chun diúltú d'fhóras ábhartha. D'fhéadfadh sé go ndiúltófaí an fóras ábhartha dá bharr má bhíonn tionchar diúltach díreach aige ar an measúnú ar an bhfóras ábhartha atá á mheas nach bhfuil frithchothromaithe ag torthaí dearfacha i ndáil leis an bhfóras ábhartha sin.

Tugtar sampla praiticiúil in [Iarscríbhinn 2. Sampla praiticiúil de tháscairí creidiúnachta](#) chun a thaispeáint conas is féidir an próiseas meáchain a dhéanamh.

## 2.4.2. Teacht ar thuairim maidir leis na fórais ábhartha

### (a) Conclúid bunaithe ar mhodheolaíocht an mheasúnaithe fianaise

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is í an chonclúid maidir leis an bhfóras ábhartha an chéim dheiridh den mheasúnú fianaise. Tabharfaidh a mhodheolaíocht struchtúrtha deis duit a thabhairt i gcrích an féidir leat glacadh go réasúnta leis an bhfóras ábhartha toisc gur féidir leat brath ar na céimeanna roimhe seo.

- [1.1.2. 'Píosaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú'](#): sa chás go bhfuil an fhianaise go léir atá ar fáil nasctha leis an bhfóras ábhartha sin, ráitis an iarratasóra, agus aon fhianaise eile a chuir an t-iarratasóir isteach nó atá ar fáil duit ar shlí eile i ndáil leis.
- [2.2. 'Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta'](#) agus [2.1. 'Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile'](#): sa chás go bhfuil measúnú déanta agat ar chreidiúnacht na ráiteas agus ar luach fianaise doiciméadach nó fianaise eile.
- [2.3. 'Tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu a mheas'](#): nuair a chuir tú san áireamh imthosca aonair agus comhthéacsúla an iarratasóra agus aon tosca saofa atá ábhartha don mheasúnú.
- [1.1.1. 'An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm \(dualgas cruthúnais\)'](#): sa chás gur chuir tú san áireamh i gceart gach gné de dhualgas an iarratasóra bunús a thabhairt agus do dhualgas féin imscrúdú a dhéanamh.
- [2.4.1. 'Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fóras ábhartha a mheas'](#): i gcás ina ndearna tú na torthaí sin go léir a mheas ar bhealach iomlánaíoch chun teacht ar chonclúid.





Bunaithe ar na pointí sin go léir, ba cheart go mbeifeá in ann teacht ar chonclúid maidir le fóras ábhartha a ghlacadh nó a dhiúltú gan aon mheasúnú breise a dhéanamh.

Agus tú ag teacht ar chonclúid maidir le fóras ábhartha, ní mór duit cuimhneamh ar na [dúshláin a bhaineann le measúnú a dhéanamh ar fhianaise i nósanna imeachta tearmainn](#) mar gheall ar an staid ina bhfuil iarratasóirí ar chosaint idirnáisiúnta, gan cosaint a dtíortha dúchais a chur san áireamh. Níltear ag súil go ndéanfaidh iarratasóirí a n-éileamh a 'chruthú' go dtí an leibhéal 'cinnte' nó 'gan amhras réasúnach'. Is minic a bhíonn méid áirithe amhrais ann i ndáil leis na fórais a chuireann an t-iarratasóir i láthair, rud nach mór a aithint agus measúnú creidiúnachta ar fhórais ábhartha á thabhairt chun críche trí phrionsabal níos leithne thairbhe an amhrais a chur san áireamh.

Is prionsabal níos leithne é sochar an amhrais a úsáidtear i gcomhthéacs an chaighdeáin cruthúnais maidir le dearbhuithe fórasacha nach ndearbhaítear le fianaise dhoiciméadach nó le fianaise eile. I gcomhthéacs an nós imeachta tearmainn, atáirgeann an bosca cásdlí thíos ráitis ón ECtHR atá ábhartha ina leith sin.

#### ECtHR, *J.K. agus eile v an tSualainn*, míreanna 92–93

92. De réir chásdlí na Cúirte, tá sé de dhualgas ar dhaoine a líomhnaíonn gur sárú ar Airteagal 3 a bheadh i gceist lena ndíbirt chun ábhar agus faisnéis ábhartha agus faisnéise a thabhairt, a mhéid is féidir, a chuireann ar chumas údaráis an Stáit Chonarthaigh lena mbaineann, chomh maith leis an gCúirt, measúnú a dhéanamh ar an mbaol a d'fhéadfadh a bheith i gceist le haistriú (...). Aithníonn an Chúirt, áfach, maidir le hiarratais ar aitheantas do stádas dídeanaí, go bhféadfadh sé a bheith deacair, nó dodhéanta, don duine lena mbaineann fianaise a sholáthar laistigh de thréimhse ghearr ama, go háirithe más gá fianaise den sórt sin a fháil ón tír óna n-éilíonn sé nó sí gur theith sé nó sí. Dá bhrí sin, ní féidir leis an easpa fianaise doiciméadaí díri a bheith cinntitheach per se (...).

93. Mar gheall ar an staid speisialta ina mbíonn iarrthóirí tearmainn go minic, is minic is gá buntáiste an amhrais a thabhairt dóibh agus measúnú á dhéanamh acu ar chreidiúnacht a ráiteas agus na ndoiciméad a chuirtear isteach mar thaca leo. Ach nuair a chuirtear faisnéis i láthair a thugann cúiseanna láidre chun fírinneacht aighneachtaí iarrthóra tearmainn a cheistiú, ní mór don duine aonair míniú sásúil a thabhairt ar na míchruinnis líomhainte sna haighneachtaí sin (...). Fiú más léir go bhfuil cuntas an iarratasóra ar roinnt sonraí beagán dochreidte, mheas an Chúirt nach gá go mbainfeadh sé sin de chreidiúnacht ghinearálta éileamh an iarratasóra (...). <sup>(135)</sup>

<sup>(135)</sup> ECtHR, breithiúnas an 23 Lúnasa 2016, [J.K. agus daoine eile v an tSualainn](#), Uimh. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#)



**Sliocht as Lámhleabhar UNHCR, maidir leis an dualgas cruthúnais**

196. Is prionsabal dlíthiúil ginearálta é gur ar an duine a bhfuil éileamh á chur isteach aige atá an dualgas cruthúnais. Go minic, áfach, d'fhéadfadh sé nach mbeadh iarratasóir in ann tacú lena ráitis trí chruthúnas doiciméadach nó cruthúnas eile, agus is eisceacht seachas an riail a bheidh i gcásanna inar féidir le hiarratasóir fianaise a sholáthar ar a chuid ráiteas go léir. I bhformhór na gcásanna beidh duine atá ag teitheadh ó ghéarleanúint tagtha leis na nithe atá fíor-riachtanach agus go han-mhinic fiú gan doiciméid phearsanta.

(...)

203. Tar éis don iarratasóir fóirarracht a dhéanamh bunús a thabhairt lena scéal, d'fhéadfadh sé go mbeadh easpa fianaise ann fós do chuid dá ráitis. Mar a míníodh thuas (mír 196), is ar éigean is féidir le dídeanaí gach cuid dá chás a "chruthú" agus, go deimhin, dá mba cheanglas é sin, ní aithneofaí tromlach na ndídeanaithe. Dá bhrí sin, is minic is gá tairbhe an amhrais a thabhairt don iarratasóir. <sup>(136)</sup>

**Prionsabal níos leithne de shochair an amhrais**

Le linn na gcéimeanna éagsúla a bhaineann le faisnéis a bhailiú agus le measúnú creidiúnachta, mar a chuirtear i láthair thuas, cuireadh an prionsabal níos leithne sin maidir le tairbhe an amhrais san áireamh. I gcás fíorais nach bhfuil 'cruthaithe' trí fhianaise atá infhóraithe go hoibiachtúil, cuirtear an prionsabal níos leithne maidir le tairbhe an amhrais i bhfeidhm, trí úsáid a bhaint as táscairí creidiúnachta go háirithe agus trí chéimeanna a leanúint den mhodheolaíocht measúnaithe fianaise mar a thuairiscítear thuas go ginearálta.

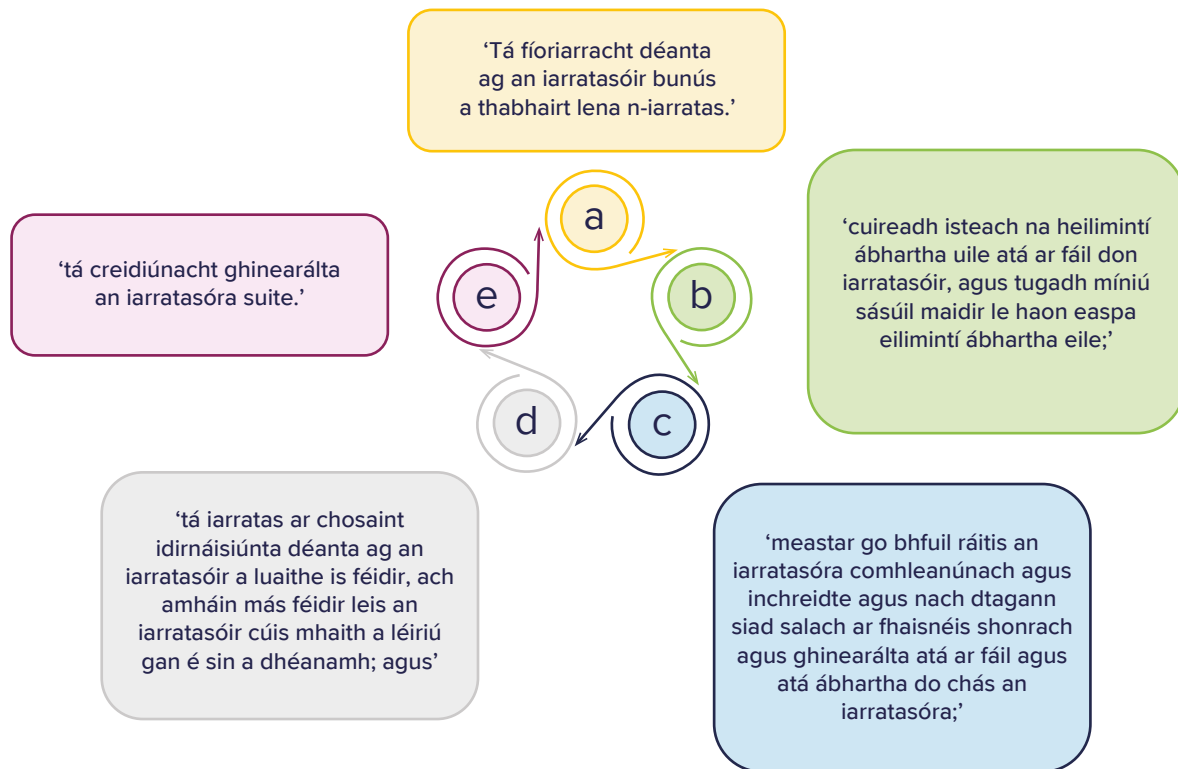
**(b) Airteagal 4(5) QD (athmhúnlú)**

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Cé go dtugann an prionsabal níos leithne a bhaineann le tairbhe an amhrais treoir maidir le cathain is féidir glacadh le fíoras ábhartha, déantar cur síos in, **Airteagal 4(5) QD (athmhúnlú)** ar chásanna sonracha nár cheart fíoras ábhartha a dhiúltú in aon chás. Beidh an fhoráil seo ábhartha go háirithe, in ainneoin gur chuir tú na táscairí creidiúnachta i bhfeidhm agus gur chomhlíon tú do dhualgas chun imscrúdú a dhéanamh, nuair nach ligeann meá na dtorthaí dearfacha agus diúltacha creidiúnachta duit teacht ar chonclúid shoiléir maidir le fíoras ábhartha. Nuair a chomhlíontar **go carnach** na coinníollacha in Airteagal 4(5) QD (athmhúnlú), mar a thaispeántar i bhfíor 12 thíos, beidh a fhios agat nár chóir an fíoras ábhartha a dhiúltú.

<sup>(136)</sup> UNHCR, [Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), arna atheisithe, an Ghinéiv, Feabhra 2019, míreanna 196, 197, 203 agus 204.

## Fíor 12. Coinníollacha carnacha nach féidir fíorais ábhartha a dhiúltú ina leith bunaithe ar Airteagal 4(5) QD (athmhúnlú)



Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuil coinníollacha (a), (b) agus (c) infheidhme maidir le bunús an fhórais ábhartha atá á bhreithniú.

Foráiltear le coinníoll (a) 'go bhfuil fíoriarracht déanta ag an iarratasóir bunús a thabhairt lena iarratas'. Is coinníoll é seo go ndearna tú measúnú agus breithniú á dhéanamh an bhfuil na bearta ábhartha déanta ag an iarratasóir chun fianaise a bhailiú chun bunús a thabhairt leis an bhfóras ábhartha (féach Cuid [1.1.1.\(a\)i. 'An bhfuil fíoriarracht déanta ag an iarratasóir ráitis agus doiciméid atá ar fáil dóibh a sholáthar?'](#)). Ba cheart measúnú a dhéanamh ar an gcoinníoll sin agus imthosca pearsanta an iarratasóra á mbreithniú. Dá bhféadfá a bheith ag súil go ndearna an t-iarratasóir bearta réasúnacha breise chun fianaise a bhailiú, agus go raibh faisnéis in easnamh nó fianaise in easnamh a bhfuil tionchar aici ar do chumas teacht ar chonclúid ar an bhfóras ábhartha mar thoradh ar an easpa iarrachta dáiríre sin, níor chomhlíon an t-iarratasóir an coinníoll sin.

Foráiltear le coinníoll (b) gur 'cuireadh isteach na heilimintí ábhartha uile atá ar fáil don iarratasóir. Tugadh míniú sásúil ar aon easpa eilimintí ábhartha eile'. Is coinníoll é seo go ndearna tú measúnú agus tú ag breithniú an bhfuil fianaise ar fáil don iarratasóir go bhféadfadh sé gur chuir sé isteach chun bunús a thabhairt leis an bhfóras ábhartha ach nár mheas tú (féach Cuid [1.1.1.\(a\)iii. 'Ar thug an t-iarratasóir míniú sásúil ar an easpa fianaise tacaíochta?'](#)). Mura dtugtar aon mhíniú réasúnach, agus imthosca pearsanta an iarratasóra á gcur san áireamh, agus toisc nár cuireadh an ghné seo isteach, nach bhfuil tú in ann conclúid a dhéanamh ar an bhfóras ábhartha, ní chomhlíonfaí an coinníoll sin.

Foráiltear le coinníoll (c) 'go bhfaightear go bhfuil ráitis an iarratasóra comhleanúnach agus inchreidte agus nach dtagann siad salach ar fhaisnéis shonrach agus ghinearálta atá ar fáil a



bhaineann le cás an iarratasóra'. Tá measúnú déanta agat ar an gcoinníoll seo toisc go gclúdaíonn sé critéir chreidiúnachta na ráiteas maidir le comhleanúnachas, sochreidteacht agus comhsheasmhacht le COI (féach Cuid [2.2. 'Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta'](#)). Mura gcomhlíontar na critéir sin, agus imthosca pearsanta an iarratasóra á gcur san áireamh, ní chomhlíonfaí an coinníoll sin.

Foráiltear le coinníoll (d) gur gá don iarratasóir iarratas a dhéanamh ar chosaint idirnáisiúnta a luaithis is féidir, ach amháin más féidir leis nó léi cúis mhaith a léiriú gan é sin a dhéanamh. Cuimhnigh, agus an coinníoll sin á chur i bhfeidhm, nár cheart, i gcás ar bith, úsáid a bhaint as an bhfóras nach ndéantar an t-iarratas féin a luaithis is féidir mar an t-aon fhoras amháin chun diúltú don iarratas ar chosaint idirnáisiúnta. Leagtar síos an méid sin in APD (athmhúnlú) <sup>(137)</sup>. Ag brath ar an gcleachtas náisiúnta agus/nó ar an reachtaíocht náisiúnta, féadfar an tíolacadh déanach a mheas mar aon tásc amháin a chuirfear san áireamh sa mheasúnú creidiúnachta, go háirithe nuair nach bhfuil fianaise dhoiciméadach ag tacú leis an iarratas <sup>(138)</sup>. I gcás ina mbreithnítear an toisc sin, ní mór an deis a thabhairt don iarratasóir míniú a thabhairt ar an gcúis/na cúiseanna le haon mhoill a mheastar a bheith ar a iarratas. Más féidir leis an iarratasóir míniú réasúnach a thabhairt ar gan iarratas a dhéanamh ar chosaint idirnáisiúnta a luaithis is féidir, níor cheart a mheas go bhfuil tionchar diúltach ag a iarratas 'déanach' ar mheasúnú foriomlán an iarratais.

Foráiltear le coinníoll (e) nach mór creidiúnacht ghinearálta an iarratasóra a chur san áireamh. Is é 'taifead creidiúnachta' an iarratasóra mar iarrthóir tearmainn an chreidiúnach ghinearálta. Baineann sé leis na gnéithe fíorasacha tábhachtacha uile a bhaineann le gníomhaíochtaí an iarratasóra a dtagann eolas orthu sa nós imeachta tearmainn agus nach bhfuil teoranta do mheasúnú fíorais ábhartha amháin.

D'fhéadfadh a bheith sna heilimintí sin, i measc nithe eile, iompraíocht nó ráitis lena léirítear nach bhfuil eagla ar an iarratasóir filleadh ar a thír dhúchais nó, ar a mhalairt de chás, iompar nó ráitis a chuireann béim ar an eagla atá orthu; gníomhartha nó neamhghníomhartha an iarratasóra maidir leis an dualgas atá air bunús a thabhairt leis an iarratas, amhail faisnéis a cheilt nó an fhaisnéis go léir a thairiscint go cuí, faisnéis mhíthreorach a thabhairt <sup>(139)</sup> nó a bheith simplí, doiciméid fhalsaithe a chur isteach nó tacú lena gcás le doiciméadacht bharántúil; bac a chur ar láimhseáil a gcáis nó an oibleagáid maidir le comhoibriú a chomhlíonadh. Léirítear san fhigiúr seo a leanas na heilimintí is féidir a chur san áireamh.

<sup>(137)</sup> Airteagal 10(1) APD (athmhúnlú). 'Áiritheoidh na Ballstáit nach ndéanfar iarratais ar chosaint idirnáisiúnta a dhiúltú ná a eisiáimh ó scrúdú ar an aon fhoras amháin nach ndearnadh iad a luaithis is féidir.'

<sup>(138)</sup> Airteagal 4(5)(d) QD (athmhúnlú).

<sup>(139)</sup> Féach CBAE, breithiúnas an 29 Meitheamh 2023, *X v an Binse Achomhairc Cosanta Idirnáisiúnta, An tAire Dlí agus Cirt agus Comhionannais, Éire*, C-756/21, ECLI:EU:C:2023:523, §93. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#). Sa chás sin, mheas an Chúirt, i measc eilimintí eile, nach mór Airteagal 4(5)(e) de [Threoir 2004/83/CE ón gComhairle](#) an 29 Aibreán 2004 maidir le caighdeán íosta do cháiliú agus do stádas náisiúnach tríú tír nó daoine gan stát mar dhéanaithe nó mar dhaoine a mbeadh cosaint idirnáisiúnta ar shlí eile de dhíth orthu agus inneachar na cosanta a thugtar (IO L 304, 30.9.2004) a léirmhíniú sa chaoi is nach féidir ráiteas bréagach, atá san iarratas tosaigh ar chosaint idirnáisiúnta, a mhíniú agus a tharraing an t-iarratasóir ar thearmann siar ag an gcéad deis atá ar fáil, a chosc as féin, chun cosc a chur le creidiúnacht ghinearálta an iarratasóra a bhunú.





### Fíor 13. Creidiúnacht ghinearálta – samplaí d'eilimintí le breithniú

|                                                |                        |                       |                     |                                       |     |
|------------------------------------------------|------------------------|-----------------------|---------------------|---------------------------------------|-----|
| Tásca iompraíochta ar eagla roimh fhilleadh    | Faisnéis a thairiscint | Faisnéis dhíreach     | Fíordhoiciméid      | Tacú leis an údarás tearmainn         | ... |
| Fritásca iompraíochta ar eagla roimh fhilleadh | Faisnéis a cheilt      | Faisnéis mhíthreorach | Doiciméid falsaithe | Bac a chur ar láimhseáil an iarratais | ... |

Tá breithniú iompar an iarratasóra chun a chreidiúnacht ghinearálta a chinneadh dírithe ar ghníomhartha oibiachtúla an iarratasóra. Ní féidir é a bhunú ar bharúlacha an iarratasóra (an chaoi a mbreathnaíonn siad nó a n-iompraíonn siad iad féin). Ní tréith de phearsantacht an iarratasóra í an chreidiúnacht ghinearálta ach iarmhairt a ghníomhartha. Má fhágann gníomhaíochtaí an iarratasóra an t-údarás tearmainn agus amhras air cé acu a léiríonn sé nó nach léiríonn sé nach bhfuil gá le cosaint, féadfaidh tú ceist a chur ar an iarratasóir faoi na gnéithe sin dá ngníomhaíochtaí, na coinníollacha inar tharla sé agus an bhrí agus na hiarmhairtí a bhaineann leo cheana féin san agallamh pearsanta a shoiléiriú.

Ní mór do na gníomhaíochtaí diúltacha a liostaítear thuas a bheith de chineál sách tromchúiseach, ina n-aonar, nó in athdhéanamh nó in éineacht le gníomhaíochtaí eile sular féidir a mheas go ndéanann siad difear do chreidiúnacht ghinearálta an iarratasóra. Dá bhrí sin, ní mar gheall ar cheann amháin díobh a shainnithint i gcomhad an iarratasóra go mbeadh tionchar diúltach aige sin ipso facto ar a gcreidiúnacht ghinearálta. Níl faisnéis faoin iarratasóir nach mbaineann leis an nós imeachta tearmainn ábhartha maidir le creidiúnacht ghinearálta an iarratasóra a bhunú.

I ngach cás, sula dtiocfar ar aon chonclúid maidir le creidiúnacht ghinearálta an iarratasóra, ba cheart duit breithniú a dhéanamh ar na tosca aonair agus comhthéacsúla uile a d'fhéadfadh iompar measta an iarratasóra a mhíniú agus deis a thabhairt don iarratasóir míniú a thabhairt.





### 3. Céim 3. Measúnú riosca

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

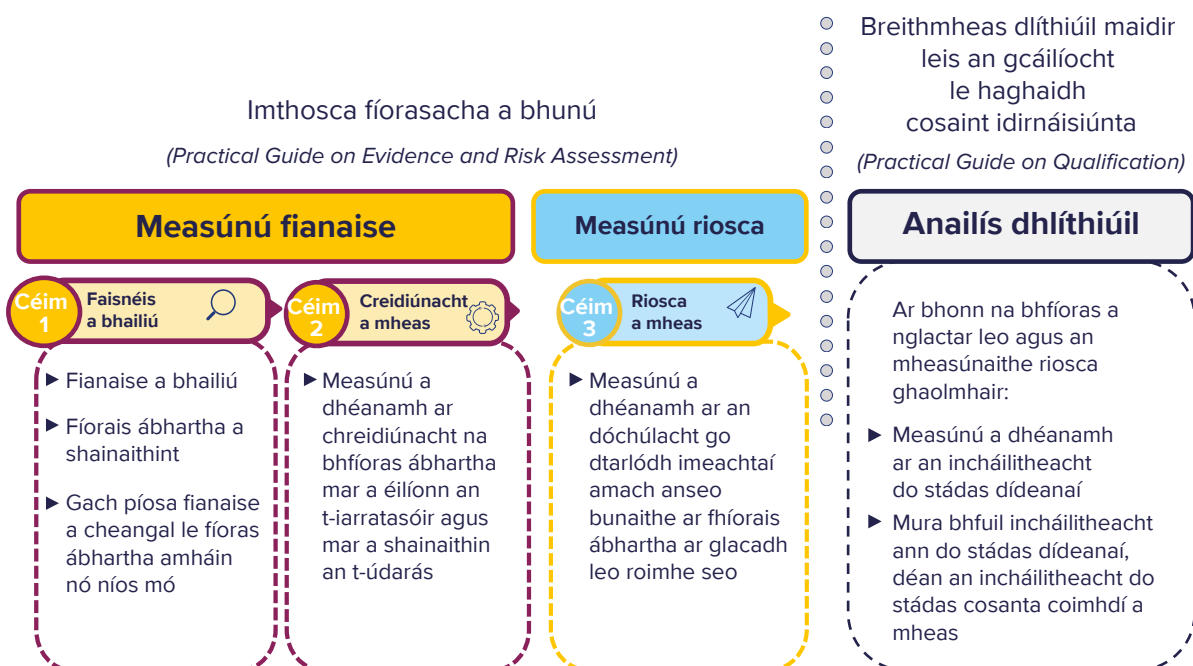
### 3. Réamhrá

Is é an measúnú riosca an tríú céim sa chur chuige trí chéim i leith na fianaise agus an mheasúnaithe riosca atá beartaithe ag tús na treorach. Is éard atá i measúnú riosca measúnú atá fíorasach agus dírithe ar an todhchaí (atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo) ar an dóchúlacht go mbeadh an t-iarratasóir i ngleic le teagmhas a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le géarleanúint nó díobháil thromchúiseach ar fhilleadh; measúnú ina mbreithnítear na fíorais ábhartha uile (agus iad sin amháin) a nglactar leo (i láthair agus roimhe seo), imthosca pearsanta an iarratasóra agus an fhaisnéis atá ar fáil faoi láthair.

Sa chaibidil seo, úsáidtear an téarma 'eachtra' ar bhealach leathan chun aon rud díobhálach a d'fhéadfadh a bheith ann don iarratasóir nuair a fhillteann sé ar a thír thionscnaimh a chumhdach. D'fhéadfadh, mar shampla, gníomhaíochtaí nó easpa gníomhaíochta, cóireálacha, taithí nó cásanna ina bhféadfadh an t-iarratasóir a bheith ag críochnú, a bheith i gceist le heachtraí.

Léirítear san fhíor thíos an cur chuige trí chéim, lena soiléirítear freisin an difríocht idir measúnú fianaise agus measúnú riosca, agus an líne idir measúnú fíorasach agus measúnú dlíthiúil.

#### Fíor 14. An measúnú fíorasach agus dlíthiúil le linn an nós imeachta





Ag an gcéim seo, ní hionann riosca a shainaithint agus cáilíocht dhlíthiúil na n-eachtraí mar ‘fhorghníomhú’ nó ‘díobháil thromchúiseach’. Ní dhéantar ach sainaithint agus tuairisc ar na heachtraí a d’fhéadfadh tarlú don iarratasóir tar éis dó filleadh ar an tír thionscnaimh nó ar an tír ghnáthchónaithe agus d’fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a bheith i gceist, agus measúnú ar an dóchúlacht go dtarlóidís. Tá sé an-tábhachtach na heachtraí a d’fhéadfadh tarlú don iarratasóir agus a d’fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh ag céim an mheasúnaithe riosca a shainaithint go cruinn. Cabhróidh sé sin leat a mheas agus a chinneadh an ionann na teagmhais sin agus géarleanúint nó díobháil thromchúiseach faoi chéim na hanailíse dlíthiúla. Ar an gcaoi chéanna, beidh an measúnú ar an dóchúlacht go dtarlóidh teagmhas faoin measúnú riosca mar bhonn leis an measúnú ar an ‘eagla a bhfuil bunús maith léi’ faoin anailís dhlíthiúil.

Níl an measúnú riosca bunaithe ar amhantraíocht ach ar mhodheolaíocht oibiachtúil, ‘nach mór a dhéanamh le forairdeall agus cúram, bunaithe ar mheastóireacht shonrach ar fhíorais agus ar imthosca an cháis agus air sin amháin’ <sup>(140)</sup>. Ar an taobh eile, is é atá san anailís dhlíthiúil breithmheas dlíthiúil ar cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na critéir incháilitheachta chun cosaint idirnáisiúnta a dheonú.

Tá dhá phríomhchéim sa mheasúnú riosca:

1. an riosca/na rioscaí a shainiú;
2. measúnú a dhéanamh ar an riosca/na rioscaí.

## 3.2. An riosca/na rioscaí a shainiú

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is ionann riosca agus eachtra amach anseo a d’fhéadfadh tarlú agus a bheadh ina bhagairt don iarratasóir. Sainítear an riosca tríd an méid a d’fhéadfadh tarlú, an chúis/na cúiseanna a d’fhéadfadh sé tarlú, cé a dhéanadh é nó a bheadh ina chúis leis agus na himthosca ina bhféadfadh sé tarlú. Chun an riosca/na rioscaí a shainiú go cruinn, ní mór duit brath ar thorthaí an mheasúnaithe fianaise, rud a chiallaíonn:

- an eagla agus na rioscaí a chuir an t-iarratasóir in iúl;
- na rioscaí a shainaithin tú bunaithe ar an bhfaisnéis atá ar fáil faoi láthair

<sup>(140)</sup> CBAE, breithiúnas an 5 Meán Fómhair 2012, [Bundesrepublik Deutschland v Y agus Z](#), Uimh. C-71/11 agus C-99/11, EU:C:2012:518, fn. 33, mír 77, ina sonraítear a thuilleadh gur gá an mheastóireacht sin a dhéanamh i gcomhréir leis na rialacha a leagtar síos go háirithe in Airteagal 4 de [Threoir 2004/83/CE ón gComhairle](#) an 29 Aibreán 2004 maidir le caighdeáin íosta do cháiliú agus do stádas náisiúnach trú tír nó daoine gan stát mar dhéanaithe nó mar dhaoine a mbeadh cosaint idirnáisiúnta ar shlí eile de dhíth orthu agus inneachar na cosanta a thugtar (IO L 304, 30.9.2004). Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).





### Cuimhnigh go bhfuil gá le faisnéis faoin tír thionscnaimh chun rioscaí a shainaithint

Chun gur féidir leat aon rioscaí nach gcuireann an t-iarratasóir in iúl a shainaithint, tá sé ríthábhachtach go mbeadh an fhaisnéis chuí ar an staid ghinearálta sa tír thionscnaimh agus go mbeadh léargas maith ar phróifíl shonrach agus ar imthosca pearsanta an iarratasóra. Cé go bhféadfaí rioscaí nach luann an t-iarratasóir a shainaithint níos minice le linn chéim an bhailithe fianaise, féadfaidh tú, ag pointe an mheasúnaithe riosca, roinnt rioscaí nua a shainaithint fós tar éis do thaighde COI ar an staid reatha sa tír thionscnaimh. D'fhéadfadh sé sin tarlú, mar shampla, nuair a tharlaíonn athruithe tar éis an agallaimh. Sa chás sin, ba cheart duit filleadh ar na céimeanna roimhe seo, na fíorais ábhartha bhunúsacha a shainaithint, iad a mheas agus má ghlactar leo, leanúint ar aghaidh leis an measúnú riosca.

Cuimhnigh, tar éis do thaighde COI, cé is moite de rioscaí nua, go mb'fhéidir go n-aithneoidh tú roinnt rioscaí atá éagsúil leis na rioscaí a ndearna an t-iarratasóir cur síos orthu ar dtús, rioscaí a bhain le fíorais ábhartha shonracha.

### Sampla de riosca a shainiú trí COI a chur san áireamh: [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Tá sé ráite ag an iarratasóir go bhfuil imní uirthi go marófar í mar gheall ar a próifíl mar dhlíodóir d'eagraíochtaí neamhrialtasacha atá ag cosaint chearta an duine agus ag cáineadh sáruiithe. Ghlac tú leis an bhfíoras ábhartha a bhaineann lena próifíl mar dhlíodóir d'eagraíochtaí neamhrialtasacha atá ag cosaint chearta an duine agus ag cáineadh sáruiithe.

Mar sin féin, ón taighde COI fuair tú amach nach bhfuil daoine a bhfuil an phróifíl seo acu ag cur a saol i mbaoil ach ina ionad sin go dtarraingeofaí siar a gceadúnais ghairmiúla nó go ndúnfaí a n-oifigí.

Bunaithe ar an méid sin, saineoidh tú nach é an baol di go marófar í ach go dtarraingeofaí siar a ceadúnas gairmiúil nó go ndúnfaí a hoifig mar gheall ar a gníomhaíochtaí polaitiúla. Ar ndóigh, d'fhéadfadh rioscaí breise a bheith ann ag brath ar na fíorais ábhartha eile ar glacadh leo.



### COI ar mheasúnú riosca

Ní gá gurb ionann COI a d'úsáid tú sa mheasúnú creidiúnachta (táscairí creidiúnachta seachtracha) agus COI a úsáidtear don mheasúnú riosca. Cé go ndíríonn COI atá mar bhonn agus mar thaca ag an measúnú creidiúnachta ar dheimhniú eachtra nó staid roimhe seo, breathnaítear sa COI don mheasúnú riosca ar aon fhianaise eile a d'fhéadfadh a thabhairt le fios go bhféadfadh cineál áirithe díobhála tarlú amach anseo. Mar shampla, féachtar sa COI le haghaidh measúnú riosca ar an staid oibiachtúil maidir le slándáil agus cearta an duine sa tír thionscnaimh, ar phatrúin iompraíochta an ghníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí agus ar na rioscaí do dhaoine atá i gcás cosúil leis an gcás is eol a bheith ar an iarratasóir.



### Sampla de rioscaí a shainnithint bunaithe ar fhórais ábhartha a nglactar leo: [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Ba é an eagla a chuir an t-iarratasóir in iúl ar dtús ná go dtabharfaidh údarais a tíre drochíde di mar gheall ar a gníomhaíochtaí mar dhlíodóir d'eagraíochtaí neamhrialtasacha atá ag cosaint chearta an duine agus ag cáineadh sárúithe. D'áireofaí leis an drochíde triail (éagórach) bunaithe ar líomhaintí bréagacha, pianbhreith agus coinneáil fhéideartha, mí-úsáid fhisiciúil agus ghnéasach agus fiú bás.

Ag tosú leis an eagla a cuireadh in iúl, rinne tú do mheasúnú creidiúnachta agus ghlac tú/dhiúltaigh tú do roinnt fórais ábhartha. Seo thíos liosta de na fórais ábhartha ar ghlac tú leo.

- **Fórais ábhartha 1.** Is as tír B an t-iarratasóir.
- **Fórais ábhartha 2.** Is dlíodóir chearta an duine, ceannaire sóisialta agus duine a chosnaíonn i gcoinne sárúithe ar chearta an duine i dtír B é an t-iarratasóir.
- **Fórais ábhartha 3.** Tá an t-iarratasóir ina bhall de roinnt eagraíochtaí um chearta an duine, lena n-áirítear an eagraíocht neamhrialtasach darb ainm Y.
- **Fórais ábhartha 4.** Ghlac an t-iarratasóir páirt i léirsiú.
- **Fórais ábhartha 5.** Gabhadh, coinníodh agus buaileadh an t-iarratasóir mar thoradh ar a rannpháirtíocht sa léirsiú agus ar scannánú an léirsithe.
- **Fórais ábhartha 6.** Cúisíodh an t-iarratasóir i leith 'cur i gcoinne a gabhála' agus 'tionscnamh poiblí ar fhoréigean' agus fuair sé díotáil inar léiríodh dáta na trialach os comhair an bhinse mhíleata.

Sa chás sin, tá na rioscaí don iarratasóir bunaithe ar an imní a cuireadh in iúl bunaithe ar theagmhais a tharla roimhe seo. Dá bhrí sin, is iad na rioscaí a bheidh le sainnithint agat nuair a fhillann tú air ná go bhféadfaí í a ionchúiseamh bunaithe ar an díotáil a fuair sí; ar feadh ré na trialach, féadfar í a chur faoi choinneáil; d'fhéadfadh triail éagórach a bheith os a comhair; tar éis na trialach seo, féadfar pianbhreith a chur uirthi agus í a chur i bpríosún. Le linn an phróisis sin, d'fhéadfadh údarais a tíre droch-chóireáil a dhéanamh uirthi, mí-úsáid a bhaint aisti nó fiú í a mharú. Is mar gheall ar a gníomhaíochtaí mar dhlíodóir um chearta an duine agus mar gheall ar a rannpháirtíocht sa léirsiú a d'fhéadfadh na heachtraí féideartha sin tarlú.

Cuideoidh an tuairisc chruinn ar an riosca/na rioscaí a luaigh an t-iarratasóir nó a shainnithint tú le linn an mheasúnaithe ar an riosca. Is é seo an chéim a ligfidh duit, nuair a thagann tú ar an anailís dhlíthiúil, roinnt gnéithe a chinneadh. Áirítear orthu sin an féidir na rioscaí fórasacha sin a mheas mar eagla a bhfuil bunús maith léi roimh ghéarleanúint nó fórbhaol díobhála tromchúisí, arb iad gníomhaithe na géarleanúna nó na díobhála tromchúisí iad, na cúiseanna leis an ngéarleanúint, na himthosca ina dtarlódh sé sin agus an bhféadfaí iad a chosaint. Is é sin le rá, má thagann na gnéithe fórasacha sin laistigh de na sainmhínithe dlíthiúla agus má chomhlíonann siad na sainmhínithe dlíthiúla.



**Prionsabail atá le cur san áireamh agus na rioscaí á sainiú agus á gcur síos**

- Is iad ráitis an iarratasóra an túsphointe chun rioscaí a shainiú.
- Déantar iad sin a chomhlánú leis na rioscaí a shainaithin tú bunaithe ar an bhfaisnéis atá ar fáil faoi láthair.
- Le toradh an mheasúnaithe creidiúnachta (fíorais ábhartha inghlactha/dhiúltaithe) saineofar raon feidhme beacht na rioscaí.
- Ba cheart na mionsonraí ábhartha uile a bhaineann leis na rioscaí a chur san áireamh sa tuairisc (i.e. cad é, cé a rinne, cén fáth, cé na himthosca rannchuiditheacha agus cé a d'fhéadfadh cosaint a fháil)
- Ní bhaineann na rioscaí ach le himeachtaí a d'fhéadfadh tarlú amach anseo.
- Ba cheart aon cháilíocht dhlíthiúil a sheachaint ag an gcéim seo.

### 3.3. Measúnú a dhéanamh ar an riosca

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Tar éis duit na rioscaí a bhaineann leis an méid a d'fhéadfadh tarlú don iarratasóir nuair a fhilleann siad a shainiú, is é an chéad chéim eile ná measúnú a dhéanamh ar an dóchúlacht go dtarlóidh siad i gcás fillte.

Is é is aidhm don mheasúnú ar an riosca na cineálacha díobhála a shainaithint a bhféadfadh 'eagla a bhfuil bunús maith léi' nó 'fíor-riosca' a bheith ann ina leith.

Sa mheasúnú riosca, ní mór an riosca a thuiscint ina iomláine i gcónaí: na himeachtaí a bhfuil eagla orthu i ndáil leis na gníomhaithe sonracha, na cúiseanna agus na himthosca ina bhféadfadh na himeachtaí a bheith ar siúl mar a thuairiscítear thuas.

Tar éis duit plé a dhéanamh ar an gcaighdeán dóchúlachta is infheidhme agus ar an méid a bhaineann leis sin, cabhróidh an roinn seo leat gach gné de na rioscaí a fhiosrú agus áirítear ann ceisteanna a d'fhéadfá a bhreithniú chun na heilimintí uile (táscairí riosca) a dhéanfaidh difear do dhóchúlacht an riosca a shainaithint, sula ndéanfar na gnéithe sin go léir a thabhairt chun críche le chéile. Mar fhocal scoir, tabharfaidh tú aird chuí ar gach ceann de do thorthaí a bhaineann leis na táscairí riosca, cuirfidh tú na rialacha maidir leis an dualgas cruthúnais aistrithe i bhfeidhm nuair is gá, agus cinnfidh tú má chomhlíontar an leibhéal réasúnta dóchúlachta.

Cuimhnigh nach bhfuil tú i mbun na hanailíse dlí ag céim an mheasúnaithe riosca. Mar sin féin, bunaithe ar thoradh an mheasúnaithe seo, tabharfaidh tú sainmhíniú ar eagla a bhfuil bunús maith léi roimh ghéarleanúint nó díobháil thromchúiseach faoin gcéim sin.



### 3.3.1. Caighdeán dóchúlachta i gcás eagla agus fíor-riosca a bhfuil bunús maith léi (caighdeán cruthúnais)

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Chun measúnú a dhéanamh ar an dóchúlacht go dtarlóidh an riosca, ní mór duit an caighdeán ceart a chur i bhfeidhm. Tagraíonn an caighdeán dóchúlachta maidir leis an riosca don tairseach nach mór a chomhlíonadh chun a shuí go bhféadfadh riosca áirithe tarlú sa todhchaí is intuartha go réasúnta i gcás ina bhfillfidh an t-iarratasóir ar a thír thionscnaimh nó ar thír a raibh gnáthchónaí air roimhe sin. Nuair a chomhlíontar an tairseach, glacfar leis go gcomhfhreagraíonn an riosca d'eagla a bhfuil bunús maith léi nó d'fhíor-riosca.

Cé nach bhfuil an tairseach sa mheasúnú riosca sainithe mar sin i ndlí an AE, agus nach bhfuil rialú ag an CBAE air seo go fóill, is é an caighdeán dóchúlachta is coitianta a chuirtear i bhfeidhm agus an riosca don todhchaí don iarratasóir á mheasúnú ná an 'leibhéal réasúnta dóchúlachta' <sup>(141)</sup>. Ciallaíonn sé sin nár cheart na hionchais maidir leis an leibhéal dóchúlachta go dtarlóidh an riosca a shocrú chomh hard leis an leibhéal 'cinnte' nó 'dóchúlacht shuntasach' nó go dtarlóidh an riosca 'thar amhras réasúnach'. Ar an taobh eile, ní leor 'seans a bheith ann' nó 'féidearthacht a bheith ann' chun an riosca a bheidh ann amach anseo a bhunú. Léirítear san fhíor thíos na caighdeáin éagsúla dóchúlachta.

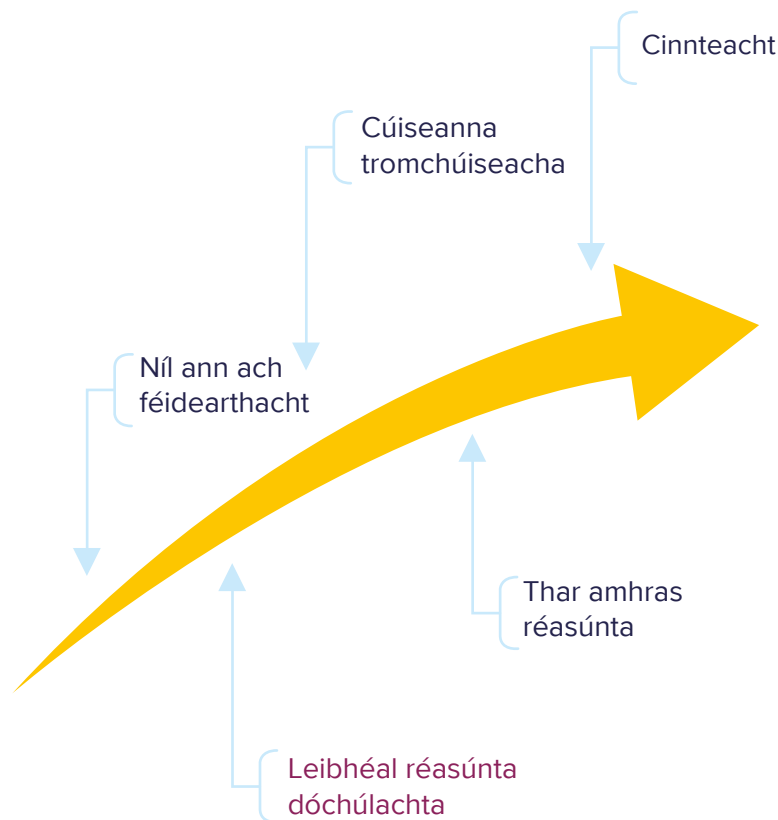
<sup>(141)</sup> CBAE, breithiúnas an 5 Meán Fómhair 2012, [Bundesrepublik Deutschland v Y agus Z](#), C-77/11 agus C-99/11, EU:C:2012:518, mír 76. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#). Sa bhreithiúnas sin, shoiléirigh CBAE go gceanglaítear ar na húdaráis inniúla, agus measúnú á dhéanamh acu an bhfuil eagla a bhfuil bunús maith léi roimh ghéarleanúint ar iarratasóir, 'a fháil amach an bagairt den sórt sin iad na himthosca a suíodh go bhféadfadh eagla réasúnta a bheith ar an duine lena mbaineann, i bhfianaise a cháis aonair, go mbeidh sé faoi réir gníomhartha géarleanúna iarbhrí'; CBAE (an Mór-Dhlísheomra), breithiúnas an 2 Márta 2010, Aydin [Salahadin Abdulla agus daoine eile v Bundesrepublik Deutschland](#), Cásanna Ceangailte C-175/08, C-176/08, C-178/08 agus C-179/08, EU:C:2010:105, mír 89. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#); CBAE, breithiúnas an 7 Samhain 2013, [Minister voor Immigratie en Asiel v X, Y agus Z](#), Cásanna Ceangailte C-199/12 go C-201/12, EU:C:2013:720, mír 72. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).

Mar a luaitear freisin i gcás BVerwG (aistriúchán neamhfhoirmiúil):

*Leis an gcaighdeán dóchúlachta glactar leis go bhfuil níos mó tábhachta ag baint leis na fíorais a d'áitigh gur ann do ghéarleanúint i measúnú achomair ar an tsaincheist eiseach a chuirtear isteach lena scrúdú, agus, dá bhrí sin, go bhfuil forlámhas acu ar na fíorais a bhaineann lena bheith ann. Ní mór cur chuige 'cáilitheach' a chur i bhfeidhm anseo, sa chiall go bhfuil ualú agus meá ar na himthosca go léir atá leagtha síos agus an tábhacht a bhaineann leo. Is í an cheist ábhartha, i bhfianaise na n-imthosca sin, an féidir eagla roimh ghéarleanúint a spreagadh i ndaoine stuama réasúnta i gcás an duine lena mbaineann.*

An Chúirt Chónaidhme Riaracháin (an Ghearmáin), BVerwG 10 C 23.12, mír 32, ar fáil i nGearmáinis ag [Urteile und Beschlüsse | Bundesverwaltungsgericht](#); UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status and Guidelines on International Protection Under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees](#), Feabhra 2019, HCR/IP/4/ENG/REV. 4, mír 42; UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 16 Nollaig 1998, míreanna 16 agus 21.



**Fíor 15. Caighdeán dóchúlachta i gcás eagla a bhfuil bunús maith léi agus fíor-riosca**

Tá gá le hanailís cháilíochtúil le haghaidh ‘leibhéal réasúnta dóchúlachta’. Ní éilítear leis go ndéanfaí an riosca a chainníochtú ar scála dóchúlachta ná gur dócha go dtiocfaidh an riosca chun cinn ‘níos dóchúla ná mar a bheadh’. Ní féidir foirmle mhatamaiticiúil a chur in ionad ‘céim réasúnta’. Chun measúnú a dhéanamh ar ‘réasúnacht’ an mhéid dóchúlachta, díreoidh an measúnú riosca ar chás aonair an iarratasóra laistigh de na himthosca atá ann cheana sa tír thionscnaimh.

Síneann an measúnú ar an dóchúlacht amach go dtí an todhchaí atá measartha intuartha. Is é an todhchaí atá measartha intuartha ná an méid ar féidir a bheith ag súil leis go réasúnta, bunaithe ar an bhfaisnéis maidir le heachtraí agus imthosca san am atá thart agus san am i láthair. Síneann an todhchaí atá measartha intuartha amach anseo ach ní théann sé níos faide ná an t-am ar féidir a bheith ag súil leis go réasúnta go dtarlódh teagmhais áirithe lena linn.

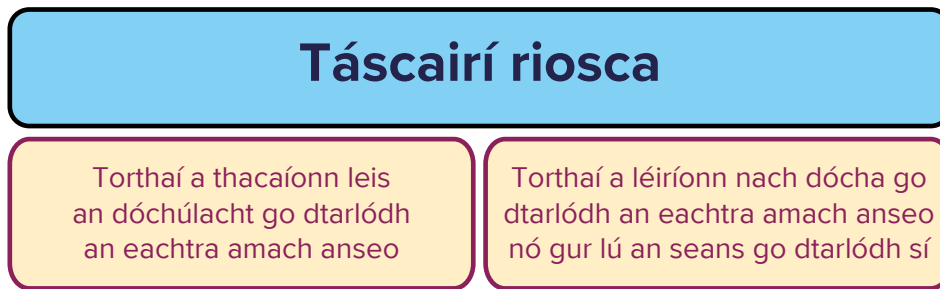
**3.3.2. Táscairí riosca**

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Cuirfidh na táscairí riosca ar do chumas na heilimintí go léir a d’fhéadfadh difear a dhéanamh do dhóchúlacht an riosca a fhiosrú. Is féidir leis na táscairí riosca aird a dhíriú ar na torthaí lena dtacaítear leis an dóchúlacht go dtarlódh an teagmhas amach anseo chomh maith le torthaí a léiríonn go bhfuil cúiseanna ann lena chreidiúint nach dtiocfaidh an riosca chun cinn.



## Fíor 16. Táscairí riosca



Scrúdófar na táscairí riosca trí fhéachaint ar na cúig réimse seo a leanas.

- c) Na heachtraí a tharla san am a chuaigh thart (lena n-áirítear teagmhais a bhféadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a bheith i gceist leo, na bagairtí a bhaineann leo agus cásanna nó gníomhartha a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le teagmhais den sórt sin).
- d) Daoine atá gar don iarratasóir nó atá cosúil leis an gcás atá ag an iarratasóir, a ndéantar géarleanúint orthu, a bhfuil díobháil thromchúiseach á déanamh dóibh nó atá faoi bhagairt ar an mbealach sin.
- e) Imthosca pearsanta an iarratasóra, a d'fhéadfadh an riosca a mhéadú nó a laghdú.
- f) Na croíchúiseanna nó na bunchúiseanna leis na himeachtaí a raibh eagla orthu tráth a d'fhéadfadh an t-iarratasóir filleadh ar a thír thionscnaimh.
- g) Cumas gníomhaithe na géarleanúna nó na díobhála tromchúisí bagairtí a bhagairt nó a chur i gcrích i gcás fillte.

I gcás gach ceann de na réimsí sin, cuirfear ceisteanna i láthair sa roinn thíos atá úsáideach chun gach gné den riosca a fhiosrú agus chun torthaí dearfacha agus/nó diúltacha a bhaint amach. Cuimhnigh nach táscairí uileghabhálacha iad na táscairí a shonraítear anseo agus go bhféadfadh táscairí riosca breise a bheith ann nach mór a mheas in iarratais aonair.



### Tábhacht COI sa mheasúnú riosca

Chun an measúnú riosca a dhéanamh, beidh ort taighde a dhéanamh ar an COI is déanaí, ábhartha agus iontaofa agus é a úsáid, rud a bhreithnítear i bhfianaise shaintréithe aonair agus imthosca an cháis. Ach amháin más duine aitheanta é an t-iarratasóir, tabharfaidh COI faisnéis duit den chuid is mó faoi dhaoine atá, nó a d'fhéadfadh a bheith, cosúil le cás an iarratasóra.

I gcásanna áirithe nó i dtíortha áirithe, tá méid ollmhór ábhar ar fáil ó go leor foinsí. Os a choinne sin, i gcásanna agus i dtíortha eile, féadfaidh tú méid teoranta faisnéise a aimsiú. Ós rud é nach n-aimsíonn tú faisnéis faoin staid reatha a bhaineann leis an mbaol a bhfuil tú ag iarraidh measúnú a dhéanamh air, ní hionann sin agus a rá nach ann don riosca. Ina ionad sin, d'fhéadfadh sé nach dtuairiscítear an topaic nó nach ndéantar tearcthuairisciú air.

Chun déileáil le COI bréagnaitheach, teoranta nó easpa COI le linn scrúdú a dhéanamh ar iarratas, féach EASO, [Practical Guide on the use of country of origin information by case officers for the examination of asylum applications](#), Nollaig 2020, lgh. 38-40.



**(a) Na heachtraí a bhí ag an iarratasóir san am a chuaigh thart**

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Go ginearálta, is dócha go bhfuil eachtra a tharla cheana féin san am atá caite an táscaire is láidre ann féin go bhfuil seans ann go dtarlóidh sé arís sa todhchaí. Ar an gcúis sin, ordáíonn an QD (athmhúnlú) dualgas cruthúnais aistrithe i gcásanna ina raibh ‘géarleanúint nó díobháil thromchúiseach déanta cheana féin ag an iarratasóir san am a chuaigh thart, nó bagairtí díreacha go ndéanfaí géarleanúint nó díobháil den sórt sin’ <sup>(142)</sup>. Chun tuilleadh eolais a fháil faoin athrú seo ar an dualgas cruthúnais, féach Cuid [3.4. ‘Teacht ar thuairim maidir leis an riosca’](#).

Trí na fíorais ábhartha agus an measúnú creidiúnachta a shainaithint, tá na heachtraí go léir a tharla san am atá caite agus a d’fhéadfadh bunús a thabhairt leis an riosca a bheidh ann amach anseo bunaithe agat cheana féin.

Nuair a bheidh glactha agat le heachtraí áirithe roimhe seo mar imeachtaí inchreidte, gné thábhachtach chun tuilleadh scrúdaithe a dhéanamh sa mheasúnú riosca is ea an chaoi a scaiptear na heachtraí sin thar thréimhse ama.

**Cén uair a bhí an eachtra (dheireanach) ar siúl?**

- Cé mhéad ama a bhí caite idir an eachtra dheireanach agus an uair a d’fhág an t-iarratasóir a thír thionscnaimh?
- Cad a tharla sa tréimhse idir an eachtra dheireanach agus imeacht an iarratasóra?
- Cad a rinne an gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí le linn na tréimhse sin?
- Mura raibh aon eachtraí suntasacha sa tréimhse idir an dá linn, cad iad na cúiseanna ar tharla rud ar bith eile? An bhfuil tásca ann go dtosóidh an gníomhaí arís ag bagairt ar an iarratasóir nó ag tabhairt faoi theagmhais a d’fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh, d’ainneoin an dul in éag ama?

Má tharla eachtra i bhfad sular imigh an t-iarratasóir ón tír thionscnaimh agus má bhí cónaí air ar feadh i bhfad gan imeachtaí comhchosúla a bheith ann arís, d’fhéadfadh riosca teoranta a bheith ann go dtarlóidh sí arís amach anseo. D’fhéadfaí é sin a mheas a fhad is nach bhfuil aon mhíniú eile air sin, ar gá iad a fhiosrú go mion. D’fhéadfadh go leor cúiseanna a bheith ann nach raibh aon eachtraí ar siúl roimh an imeacht. D’fhéadfadh sé nach raibh an gníomhaí ar an eolas faoin áit a raibh an t-iarratasóir, nó go bhféadfadh sé go mbeadh tosaíochtaí eile aige ag an am sin, gan a bheartas nó a rún i leith an iarratasóra a athrú.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, cé gur tharla eachtraí san am a chuaigh thart a d’fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó díobháil thromchúiseach, gur dócha go dtarlódh eachtraí den sórt sin i gcás filleadh, nach gá gurb ionann eachtraí den sórt sin san am atá thart agus géarleanúint nó díobháil thromchúiseach, ar an taobh eile, agus easpa riosca amach anseo, toisc nach féidir leat a bheith ag súil go mbeidh duine faoi réir eachtraí den sórt sin sula dteitheann siad óna dtír thionscnaimh.

<sup>(142)</sup> Airteagal 4(4) QD (athmhúnlú).

*I gcás ina ndearnadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach cheana féin ar iarratasóir, nó ina ndearnadh bagairtí díreacha ar an ngéarleanúint nó ar an díobháil sin, is léiriú tromchúiseach é sin ar an eagla, a bhfuil bunús maith léi, atá ar an iarratasóir roimh ghéarleanúint nó ar an bhfíorbhaol díobháil thromchúiseach a fhulaingt, ach amháin má tá cúiseanna maithe ann lena mheas nach ndéanfar an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach sin arís.*





## (b) Daoine atá gar don iarratasóir nó i gcás atá cosúil le cás an iarratasóra

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

### An bhfuil daoine atá gar don iarratasóir faoi bhagairt nó ag dul i ngleic le heachtraí agus/nó iompar a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó díobháil thromchúiseach?

Is táscaire ar riosca atá ann cheana é an méid a tharla nó atá fós ag tarlú do bhaill teaghlaigh nó do chairde i ndáil le staid an iarratasóra. Mar shampla, d'fhéadfadh sé a léiriú go bhfuil an gníomhaí géarleanúna ag éirí níos gaire don iarratasóir nó ag iarraidh díobháil a dhéanamh don iarratasóir trí gharghaolta.

- An bhfuil daoine atá gar don iarratasóir faoi bhagairt ar na cúiseanna céanna leis an iarratasóir a bhfuil eagla air nó uirthi roimh ghéarleanúint nó díobháil thromchúiseach? An bhfuil siad faoi bhagairt toisc go bhfuil dlúthbhaint acu leis an iarratasóir? An bhfuil siad faoi bhagairt ar aon chúis eile?

Anseo thíos tá liosta neamh-uileghabhálach de ghnéithe atá le breithniú.

#### Maidir leis na heachtraí

- Cad iad na heachtraí a mbíonn ar dhaoine gar don iarratasóir aghaidh a thabhairt orthu de ghnáth?
- Cé chomh minic is a bhíonn na heachtraí seo?
- Cé chomh forleathan is atá na heachtraí seo?

#### Maidir leis an gcosúlacht

- An bhfuil difríochtaí tábhachtacha idir an t-iarratasóir agus na daoine gaolmhara, a bhféadfadh tionchar suntasach a bheith acu ar an mbaol go mbeadh cinniúint chomhchosúil roimh an iarratasóir?

#### Sampla maidir le láimhseáil gaolta mar tháscaire riosca: [Cás de ghníomhaí as tír B](#)

Ba léir gur bagairtí díreacha iad bás a col ceathrar, drochíde a gaolta, agus coinneáil a nia ó ghníomhaí géarleanúna i dtreo an iarratasóra chun stop a chur lena cuid gníomhaíochtaí. Má ghlac tú leis na fórais sin, bheidís ina dtáscairí láidre ar an riosca atá i gceist.

### An bhfuil géarleanúint á déanamh ar dhaoine atá i staid phearsanta chomhchosúil agus/nó a bhfuil géarleanúint á déanamh orthu, a bhfuil díobháil thromchúiseach á déanamh orthu nó an bhfuil siad faoi bhagairt ar an mbealach sin?

Nuair a dhéantar géarleanúint ar dhaoine atá i staid atá cosúil leis an iarratasóir agus/nó a bhfuil an tsaintréith céanna nó na saintréithe céanna acu leis an iarratasóir nó i gcás ina bhfuil díobháil thromchúiseach á déanamh acu, tugtar le fios go láidir leis sin go bhféadfadh an t-iarratasóir féin a bheith i mbaol freisin nuair a fhilleann sé nó sí. D'fhéadfadh na cosúlachtaí a bheith fíor nó braite. Sa chás sin, ba ghá na ceisteanna seo a leanas a fhiosrú.





Anseo thíos tá liosta neamh-uileghabhálach de ghnéithe atá le breithniú.

### **Maidir leis na heachtraí**

- Cad iad na heachtraí a bhíonn os comhair daoine i gcás den chineál céanna de ghnáth?
- An gcuirtear na heachtraí sin ar fáil de réir an dlí?
- Cé chomh minic is a bhíonn na heachtraí seo?
- Cé chomh forleathan is atá na heachtraí seo?

### **Maidir leis an gcosúlacht**

- Cá mhéad a chomhfhreagraíonn cás an iarratasóra do chás na ndaoine a ndearnadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach orthu agus/nó a mhéid a chomhfhreagraíonn siad do shaintréithe comhchosúla?
- An bhfuil difríochtaí tábhachtacha idir an t-iarratasóir agus na daoine a ndearnadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach orthu, a bhféadfadh tionchar suntasach a bheith acu ar an mbaol go ndéanfaí géarleanúint nó díobháil don iarratasóir?

D'fhéadfadh baint a bheith ag na cosúlachtaí nó na difríochtaí leis na samplaí a liostaítear thíos.

### **Limistéar tionscnaimh an iarratasóra**

- An bhfuil an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach teoranta do limistéar eile seachas an ceantar ina raibh cónaí ar an iarratasóir nó as ar tháinig an t-iarratasóir?
- An bhfuil cúiseanna ann lena chreidiúint go bhfanfaidh an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach teoranta do na limistéir sin?
- An bhfuil na cumais chéanna ag an ngníomhaire géarleanúna nó díobhála tromchúisí i réimse tionscnaimh an iarratasóra?

### **Próifíl an duine**

- An bhfuil an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach dírithe go príomha nó go heisiach ar dhaoine a bhfuil próifíl níos airde acu?
- An bhfuil an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach teoranta do dhaoine:
  - a rinne gníomhaíochtaí ag leibhéal áirithe?
  - a raibh ról agus freagrachtaí sonracha acu ina n-eagraíocht?
  - a raibh infheictheacht shóisialta áirithe acu nó a raibh naisc áirithe acu le mórfhreasúra eile?





**Sampla maidir leis an gcaoi a gcaitear le daoine i gcás comhchosúil mar tháscaire riosca:** [Cás d'fhear óg as tír A](#)

Ní ann d'aon eachtraí roimhe seo a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó ina ndíobháil thromchúiseach nó ina mbagairtí fiú. Sa chás seo, ós rud é gur scrúdú réamhbhreathnaitheach é, tá sé tábhachtach faisnéis a scrúdú agus a bhailiú maidir lena bhfuil ag tarlú do dhaoine a dhiúltaíonn dul isteach sa ghrúpa sceimhlitheoireachta. Cad iad na hiarmhairtí dóibh?

Má ghlac tú leis an bhfíoras ábhartha go ndeachaigh an t-iarratasóir i dteagmháil leis an eagraíocht sceimhlitheoireachta, léireoidh na hiarmhairtí a bheadh ann dá ndiúltófaí daoine eile a ndeachthas i dteagmháil leo ar an mbealach céanna leis an iarratasóir, agus a bhfuil saintréithe comhchosúla acu, go bhfuil an t-iarratasóir i mbaol don iarratasóir freisin. An bhfuil na hearcúithe sin ar siúl, mar shampla, i réimsí ar leith? An mbaineann na fir óga spriocdhírthe le grúpa eitneach nó sóisialta áirithe?

**Sampla de chás:** D'fhág an t-iarratasóir an tír gan aon ghlaonna earcaíochta a bheith faighte aige nó aici. Sa chás seo, níor chuir tú le chéile measúnú ar fhíoras ábhartha go ndeachaigh an grúpa i dteagmháil leis ach fíoras ábhartha maidir le heachtraí agus iompar an ghrúpa sceimhlitheoireachta seo agus na modhanna/cleachtais a úsáideann siad chun daoine a earcú.

Má ghlac tú leis gur cleachtas coitianta é sa réimse seo don ghrúpa sceimhlitheoireachta fir óga a earcú, tá próifíl an iarratasóra agus go háirithe a aois an-tábhachtach chun a mheas an féidir leis dul faoin riosca seo, chomh maith leis an bhfaisnéis faoi cad a tharlaíonn do dhaoine a bhfuil an phróifíl chéanna acu nó sa chás céanna.

**(c) Táscairí riosca a bhaineann leis na himthosca a mhéadaíonn nó a laghdaíonn an riosca**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

**An bhfuil imthosca (pearsanta) ann a mhéadaíonn nó a laghdaíonn an riosca?**

Tá na himthosca a d'fhéadfadh cur leis an riosca sainaitheanta agat mar chuid de na fíorais ábhartha a shainaithint. Ní mór na himthosca sin a chomhlánú anois le haon imthosca a d'fhéadfadh an riosca a mhéadú nó a laghdú. Bunaithe orthu sin, déanfaidh tú measúnú ar a mhéid a mhéadóidh nó a laghdóidh siad an dóchúlacht go dtiocfaidh an riosca chun cinn.

Imthosca pearsanta a d'fhéadfadh an riosca a mhéadú le haois, inscne, litearthacht, cúlra oideachais, staid shóisialta, caidreamh teaghlaigh, míchumas, eitneacht, reiligiún nó grúpa sóisialta, i gcás nach iad sin an phríomhchúis leis an mbaol sin. D'fhéadfadh imthosca eile a bheith bainteach le fíorais amhail an áit chónaithe nó imní infheicthe a bheith ann, a mhéid nach féidir leis an iarratasóir iad féin a scaradh ó na fíorais sin go héasca. Mar shampla, i roinnt tíortha, ní athróidh seoladh atá ag athrú an fhíorais go meastar gur as cuid áirithe den tír nó as cuid áirithe de chathair a tháinig tú.





- Conas a dhéantar difear do shaol an iarratasóra, nó do shaol daoine eile a bhfuil na himthosca céanna nó an tsaintréith chéanna nó na saintréithe céanna acu, ag na himthosca sin?
- Cé chomh mór is a fhágann na himthosca nó na saintréithe sin gur fusa do ghníomhaithe géarleanúna nó díobhála tromchúisí díriú ar an iarratasóir?
- Cé chomh mór is a fhágann na himthosca go bhfuil an t-iarratasóir ag díriú níos mó 'ar iarraidh'?

D'fhéadfadh imthosca eile an riosca a mhéadú nó a laghdú. D'fhéadfadh saibhreas, staid shóisialta, teaghlach, treibh nó líonra sóisialta, leibhéal oideachais nó sásraí réitithe coinbhleachta treibhe, etc. a bheith san áireamh iontu. Beidh ort measúnú a dhéanamh ar éifeachtacht na n-imthosca sin chun cosc a chur ar an riosca teacht chun cinn agus dá gcaomhnódh sé sin an t-iarratasóir ó na teagmhais a bhfuil eagla orthu ar bhealach intuatha marthanach.

- Cé chomh mór is a laghdaíonn na himthosca sin an riosca go héifeachtach?

**(d) Táscairí riosca a bhaineann le spreagadh na ngníomhaithe chun tabhairt faoi eachtraí a d'fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

Tá sé tábhachtach measúnú a dhéanamh ar an gcúis/na cúiseanna a bhaineann leis na teagmhais líomhainte a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó ina díobháil thromchúiseach tráth a bhféadfaí an t-iarratasóir a fhilleadh. D'fhéadfadh athruithe a bheith déanta ar an gcúis, nó d'fhéadfadh an chúis féin a bheith imithe go hiomlán.

**An mbeidh cúis ag an ngníomhaí (fós) chun an bhagairt a chur i gcrích nuair a d'fhéadfadh filleadh a bheith ann?**

D'fhéadfadh sé gur athraigh an gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí a mbeartas maidir leis na teagmhais líomhainte a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó díobháil thromchúiseach, nó a riocht nó a leasanna a bheith athraithe.

An bhfuil aon athruithe ar an reachtaíocht, mar shampla beart pardún i bhfeidhm anois nó díchoiriúlú ciona?

- An raibh athrú réimis ann? Más rud é go raibh, cad iad na leibhéil ar a bhfuil sé i gceist agus cé chomh mór atá sé sin?
- Ar tháinig athrú ar an gcaoi a gcaitheann an gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí leis an iarratasóir, lena mbaill teaghlach nó le daoine eile sa chás céanna?
- An bhfuil an tsaintréith/na saintréithe ar a bhfuil an chúis leis na heachtraí líomhainte a d'fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a bheith mar bhunús ag an iarratasóir fós nó an meastar go bhfuil sí nó siad fós ag gabháil leo?
- An bhfuair an gníomhaí géarleanúna a mhalairt (seachas díriú ar an iarratasóir) an rud a bhí á shaothrú aige?
- Céard iad na himthosca faoinar fhág an t-iarratasóir an tír (imeacht dlíthiúil nó neamhdhleathach, modhanna taistil, etc.).





Tá sé tábhachtach a chinntiú go bhfuil an t-athrú seo éifeachtach. Más rud é, mar shampla, go n-athraítear an dlí ach go leanfaidh an cleachtas de bheith ag ionchúiseamh an iompair chéanna trí fhorais dhlíthiúla eile a úsáid, bheadh an riosca a bhaineann leis fós ann. Ar an gcaoi chéanna, d'fhéadfadh sé nach dtiocfadh athrú ar an gcleachtas mar thoradh ar athrú sa chomhthéacs polaitiúil nuair a fhanann na hoifigigh phoiblí mar an gcéanna agus nuair a bhíonn siad fós á n-iompar ar an mbealach céanna. Fiú amháin na himthosca inar fhág an t-iarratasóir a thír féin, d'fhéadfaidís léiriú a thabhairt ar a bhfuil ar intinn ag an ngníomhaire géarleanúna. Mar shampla, má bhí taithí ag an iarratasóir ar theagmhais a rinne na húdaráis a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó ina díobháil thromchúiseach, agus gur fhág sé an tír go dlíthiúil leis na doiciméid chuí go léir ina n-ainm féin, d'fhéadfadh sé gur léiriú é sin nár dhírigh an gníomhaí ar an iarratasóir. B'amhlaidh an cás ar a laghad tráth an imeachta.

Má léirítear sa COI atá ar fáil gur athraigh nó gur imigh cúis nó cúiseanna an ghníomhaí in éag, bheadh ort seiceáil leis an iarratasóir an bhfuil feidhm ag na hathruithe sin chomh maith lena chás féin. Ní mór duit a dheimhniú go mbeadh tionchar éifeachtach ag an athrú ar a riosca go ndéanfaí teagmhais orthu a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le géarleanúint nó díobháil thromchúiseach.

### **An bhfuil na gníomhaithe ar an eolas faoi ghníomhartha nó saintréithe an iarratasóra a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le gníomhartha a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le géarleanúint nó díobháil thromchúiseach?**

Is minic a spreagann iompar nó teacht i láthair an iarratasóra na gníomhartha a dhéanann gníomhaithe na géarleanúna nó na díobhála tromchúisí. Dá bhrí sin, ní mór smaoineamh a bheith agat faoin gcaoi a dtiocfaidh an t-iarratasóir i láthair nó faoin gcaoi a n-iompróidh sé/sí é/í nuair a d'fhéadfaí é/í a thabhairt ar ais. Cuimhnigh, áfach, nach féidir a bheith ag súil leis go ndéanfaidh an t-iarratasóir gnéithe ar bith atá nasctha go bunúsach leis an tsaintréith nó na saintréithe atá faoi chosaint ag sainmhíniú an dídeanaí a cheilt ná a cheilt chun géarleanúint a sheachaint <sup>(143)</sup>. I mbeagán focal, ní féidir a bheith ag súil go ndéanfaidh iarratasóir an méid atá bunúsach a chur i bhfolach ná a cheilt dá bhfuil sé nó dá gcreideann sé nó sí ann.

Uaireanta ní bhíonn sé soiléir má tá an gníomhaí ar an eolas faoi ghníomhartha nó saintréithe an iarratasóra a d'fhéadfadh a bheith mar bhonn do ghníomhartha a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le géarleanúint nó díobháil thromchúiseach. D'fhéadfadh sé seo tarlú go háirithe nuair a tháinig an eagla chun cinn *sur place*. I gcásanna den sórt sin, beidh ort measúnú a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh an t-iarratasóir, bunaithe ar a ráitis, 'a cheapadh go réasúnta' iad féin a iompar nó a bheith le feiceáil ar fhilleadh dó nó di, agus é á chur san áireamh nach féidir a bheith ag súil leis go gceildh sé buntréithe.

Más rud é, mar shampla, gur ghlac an t-iarratasóir páirt in agóid i dtír an tearmainn ar chúiseanna faille amháin, agus nach bhfuil údaráis na tíre tionscnaimh ar an eolas faoina

<sup>(143)</sup> CBAE, breithiúnas an 5 Meán Fómhair 2012, [Bundesrepublik Deutschland v Y agus Z](#), C-77/11 agus C-99/11, EU:C:2012:518, mír 78. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#). Sa bhreithiúnas sin, déileálann CBAE le reiligiún mar chúis le géarleanúint. Is féidir an réasúnaíocht sa bhreithiúnas seo a eachtarshuí ar chúiseanna uile na géarleanúna, go háirithe i gcás ina luaitear sa bhreithiúnas nach bhfuil gá leis 'chun aird a thabhairt ar an bhféidearthacht atá ag an iarratasóir an baol géarleanúna a sheachaint trí... an chosaint a bhfuil sé beartaithe leis an Treoir a thabhairt don iarratasóir trí stádas dídeanaí a thabhairt dó a thréigean', trí staonadh ó chleachtas reiligiúnach a mheasann an duine a bheith riachtanach dó nó atá sainordaithe ag a reiligiún. Cuireadh an réasúnaíocht chéanna i bhfeidhm de réir analaí maidir le gnéaschlaonadh a léiriú in CBAE, breithiúnas an 7 Samhain 2013, [Minister voor Immigratie en Asiel v X, Y agus Z](#), Cásanna Ceangailte C-199/12 go C-201/12, EU:C:2013:720, míreanna 70-76. Tá achoimre ar fáil i [mBunachar Sonraí Cásdlí EUAA](#).



rannpháirtíocht agus nach bhfuil aon chosúlacht ann go bhféadfaidís a bheith ar an eolas sa todhchaí intuartha, d'fhéadfadh sé nach mbeadh baol ann go dtarlódh eachtraí a d'fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh. Is amhlaidh atá toisc go bhféadfaí a mheas le réasún nach nglacann an t-iarratasóir páirt in agóidí comhchosúla ina thír thionscnaimh.

Más rud é, áfach, nár chuir an t-iarratasóir a thuairim pholaitiúil in iúl ina thír thionscnaimh roimh imeacht dó, ar eagla, agus nach bhfuil na húdaráis ar an eolas, dá bhrí sin, faoi thuairim pholaitiúil an iarratasóra, d'fhéadfadh baol a bheith ann, mar sin féin, go dtarlódh eachtraí a d'fhéadfadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a dhéanamh. Is amhlaidh atá toisc nach féidir a bheith ag súil leis go leanfaidh an t-iarratasóir de bheith ag cur a thuairime polaitiúla i bhfolach chun eachtraí a sheachaint a d'fhéadfadh géarleanúint a dhéanamh ar fhilleadh féideartha.

Dá bhrí sin, is iad seo a leanas na príomhcheisteanna atá le cur ina leith sin:

- Cad a bheidh i gceist le hiompar agus/nó gníomhaíochtaí an iarratasóra nuair a fhilleann sé nó sí, agus breithniú á dhéanamh ar an méid nach féidir a bheith ag súil leis go gcuirfidh an t-iarratasóir i bhfolach nó faoi cheilt é?
- An raibh an t-iarratasóir ag gabháil do ghníomhaíochtaí nó d'iompar áirithe ar chúiseanna faille nó comhthráthacha amháin?
- Más rud é go raibh, an bhfuil na húdaráis sa tír thionscnaimh ar an eolas faoi na gníomhaíochtaí sin nó faoin iompar sin?
- Más rud é go raibh, conas a bhraitheann na húdaráis an t-iompar sin nó na gníomhaíochtaí sin?



#### Foilseacháin ar na meáin shóisialta <sup>(144)</sup>

- Féadfaidh iarratasóirí brath ar an **bpoiblíocht** a thugtar d'fhoilseachán ar na meáin shóisialta mar shampla den riosca a bheidh ann amach anseo. D'fhéadfadh líon mór lucht féachana/léitheoirí a bheith ag foilseacháin ar na meáin shóisialta. Díreach toisc go bhfuil acmhainneacht ann, ní chiallaíonn sé go bhfuil lucht féachana mór ag gach foilseachán ar an idirlíon agus, i gcás inarb infheidhme, go n-áirítear leis an lucht féachana sin gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí <sup>(145)</sup>. Beidh ort breithniú a dhéanamh ar na himthosca ginearálta agus aonair ábhartha uile, chomh maith le mínithe an iarratasóra, sula dtiocfaidh tú ar chonclúid maidir leis an dóchúlacht go ndéanfaidh an gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí a fhios agam faoi fhoilseachán. Tá an próiseas scrúdúcháin bunaithe ar na tosca éagsúla go léir a chomhcheangal agus ní mór measúnú a dhéanamh air trí chomhthéacs na tíre tionscnaimh a chur san áireamh.

<sup>(144)</sup> Tiomsaíodh an téacs seo ó EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#), 2022, Cuid 3.7. 'Political opinion expressed via social media', lgh. 80-86.

<sup>(145)</sup> Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoin tsaincheist sin, féach EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), an dara heagrán, 2023, Cuid 1.10.3.4; Féach freisin an Binse Uachtarach (an Dlísheomra Inimisce agus Tearmainn (IAC), An Ríocht Aontaithe), breithiúnas an [20 Eanáir 2022, XX \(PJAK – gníomhaíochtaí sur place – Facebook\) an Iaráin CG \[2022\] UKUT 23 \(IAC\)](#) (an nuashonrú is déanaí an 30 Meán Fómhair 2022).



- I gcás ina bhfuil **beartais ghníomhacha monatóireachta** i bhfeidhm ag an ngníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí maidir le foilseacháin ar líne den chineál a fhoilsíonn an t-iarratasóir, beidh seans níos airde ann go mbeidh an t-ionchúisitheoir agus é nó í ar an eolas fúthu níos airde. Is amhlaidh atá fiú i gcás ina bhfuil an phoiblíocht a thugann an t-iarratasóir dá fhoilseachán nó dá fhoilseacháin teoranta go comhréireach. Má léiríonn an gníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí iompar níos éighníomhaí, beidh an seans go mbeidh a fhios acu faoin bhfoilsíú níos ísle agus beidh sé ag brath níos mó ar chur chun cinn an fhoilseacháin féin seachas ar mhisneach ghníomhaí na gearleanúna nó na díobhála tromchúisí.
- D'fhéadfadh **poiblíocht/infheictheacht an fhoilseacháin** féin a bheith ag brath ar roinnt tosca. Beidh ort leideanna a lorg a chuirfidh ar do chumas a fháil amach cé chomh dóchúil is atá sé go bhfuil an fhaisnéis tar éis nó go bhféadfadh sé go sroichfeadh an fhaisnéis gníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí. Is iad seo a leanas na ceistanna atá le breithniú: 'An foilseachán rúnda é ina bhfuil líon teoranta amhairc nó líon teoranta amhairc féideartha? Nó an bhfuil sé i gceist, bunaithe ar an meán a úsáidtear agus ar na huirlisí a úsáidtear chun a infheictheacht a chinntiú, a bheith le feiceáil ag líon mór daoine? An bhfuil an foilseachán scaipthe ar bhealach eile ar an idirlíon thar a bhfuil beartaithe ag an údar?'
  - D'fhéadfadh roinnt leathanach idirlín **líon na n-amharc**, na dtoghanna, etc., a fheiceáil. D'fhéadfadh sé sin eolas a thabhairt maidir le líon na ndaoine a fuair rochtain ar an bhfoilseachán. Bí ar an eolas, ar roinnt leathanach gréasáin, nach léiríonn líon na 'léargas' líon na ndaoine éagsúla a chonaic an foilseachán ach, ina ionad sin, an líon uaireanta a tugadh cuairt ar an leathanach. Ciallaíonn sé sin go measfar cuairteanna iolracha ag an duine céanna, lena n-áirítear an t-údar iad féin, a bheith ina 'léargais' éagsúla. Toisc amháin atá le cur san áireamh is ea an líon tuairimí ach beidh 'tábhacht' na huimhreach ag brath ar an gcomhthéacs náisiúnta, agus b'fhéidir ar thosca eile freisin, amhail conas a breathnaíodh air le déanaí (e.g. d'fhéadfaí líon mór tuairimí a mheas roinnt mhaith blianta ó shin nach bhfuil sé chomh hábhartha céanna le líon níos lú tuairimí le déanaí).
  - Féadfaidh **líon 'leantóirí'** an údair, más infheidhme, eolas a thabhairt maidir le líon na mbreathnóirí a d'fhéadfadh a bheith ann. Ós rud é go bhfuil líon mór daoine ag 'leanúint' duine ar líne, is mó an seans go bhféachfar ar a bhfoilseacháin agus go bhfuil a n-ábhar ar eolas agus á roinnt.
  - An tábhacht a bhaineann leis **an gcineál meáin** a úsáidtear agus a thionchar. Ar an idirlíon, níl tionchar agus raon feidhme coibhéiseach ag gach meán. Ar foilsíodh an foilseachán ar leathanach gréasáin nuachtáin phríomhshrutha nó ar bhlag príobháideach? Má tá tú ar an eolas faoi fheidhmiú cineálacha éagsúla meán sóisialta (Facebook, YouTube, Instagram, TikTok, etc.) agus faoi thionchar gach meán sa tír thionscnaimh, beidh tú in ann measúnú a dhéanamh ar an rochtain a d'fhéadfadh a bheith ag an bhfoilseachán. Ní hionann é foilsíú i mblag pearsanta nó príobháideach agus atá sé alt a scríobh ar bhlag de pháirtí freasúra, mar shampla. Is dócha go leanfaidh níos mó daoine (agus go háirithe gníomhaí gearleanúna nó díobhála tromchúisí) an dara ceann acu, cé go bhféadfadh an chéad duine acu fanacht faoi rún.





- **Inrochtaineacht.** Cé atá in ann rochtain a fháil ar an bhfaisnéis seo agus cé chomh héasca is féidir rochtain a fháil uirthi? Ní í gcónaí a bhreathnaíonn gach duine ar fhoilseacháin idirlín. Dá bhrí sin, ba cheart duit a sheiceáil an bhfuil an leathanach poiblí, agus a mhéid, nó an bhfuil sé fós príobháideach nó teoranta do líon teoranta lucht féachana. Seiceáil, mar shampla, na ‘cairde’ nó na síntiúsóirí leis an bhfoilseachán sin nó leis an ardán meán sóisialta sin agus a mhéid is féidir an fhaisnéis a roinnt le daoine eile, mar shampla, an féidir an leathanach a roinnt go leictreonach. Ceist eile atá le breithniú is ea an féidir le duine ar bith teacht ar an eolas, cibé acu trí sheans nó trí chuardach simplí, nó má tá sé chomh deacair sin a fháil ar an bhfoilseachán nach n-aimseodh/nach bhféachfadh sé ach iad siúd a bhfuil eolas an-mhionsonraithe acu faoin bhfoilseachán.
  - **Sampla de chás.** Más é seo an t-aon fhoilseachán atá ag an iarratasóir agus más gá duit faisnéis an-sonrach a chur isteach, amhail ainm an iarratasóra nó eochairfhocail shonracha chun an foilseachán a aimsiú, nó más gá duit seoladh URL a bheith agat chun an foilseachán a bhaint amach, ní dócha go dtiocfaidh aon duine nach bhfuil an fhaisnéis sin aige cheana féin isteach san fhoilseachán seo. Dá bhrí sin, ní faisnéis í atá an-phoiblithe.
- **Infhaighteacht.** An bhfuil an leathanach fós ar fáil ar an idirlíon? Féadfaidh an t-údar leathanach a bhaint anuas nó an t-ábhar a athrú tar éis é a fhoilsiú. Nuair a dhéanann iarratasóir tagairt d’fhoilseacháin idirlín, tabhair aird ar an gcaoi a gcuireann an t-iarratasóir an fhaisnéis ar fáil. Ar chuir an t-iarratasóir asphrionta de leathanach idirlín i láthair? An bhfuil an leathanach sin fós ar fáil ar an idirlíon, agus mura bhfuil, cén fáth nach bhfuil? Mura bhfuil sé ar fáil ar an idirlíon a thuilleadh, b’fhéidir go mbeadh suim agat seiceáil a dhéanamh ar na cúiseanna a thabharfadh an foilseachán seo le fios go bhfuil baol ann fós don iarratasóir nuair a fhillfidh sé.
- Cuimhnigh, áfach, go bhfágann foilseacháin leictreonacha cibearlorg agus go bhféadfadh saolré gan teorainn a bheith acu, rud a ligeann duit na foilseacháin a aimsiú nó a aisghabháil fiú tar éis don údar iad a scríosadh.

(a) **Táscairí riosca a bhaineann le hacmhainneacht an ghníomhaí dochar a dhéanamh don iarratasóir**

[[Clár Ábhar](#)] [[Seicliosta](#)]

**An mbeidh sé d’acmhainn ag an ngníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí díobháil a dhéanamh don iarratasóir?**

Beidh cumas an ghníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí chun díobháil a dhéanamh ag brath ar a seasamh agus ar a dtacaíocht. D’fhéadfadh a gcumas a bheith an-difriúil ag brath ar cé acu an ghníomhaí stáit nó ghníomhaí neamhstáit é nó í.

Nuair is é an stát an ghníomhaí, glactar leis go mbeidh siad in ann na gníomhartha beartaithe a chur i gcrích a d’fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó díobháil thromchúiseach agus an t-iarratasóir a bhaint amach áit ar bith laistigh de chríoch an stáit. Mar sin féin, ní mór na ceisteanna seo a leanas a chur fós.





- An dtagann an bhagairt ón stát ann féin, nó ó dhaoine aonair nó ó ghrúpa teoranta feidhmeannach laistigh den stát sin? An ngníomhaíonn na daoine aonair sin as féinleas nó an bhfuil beartas de chuid an stáit á chur i bhfeidhm acu?
- Más rud go bhfuil, an bhfuil cumhacht nó tionchar ag na daoine sin lasmuigh dá leibhéal áitiúil nó réigiúnach?
- An bhfuil sé de chumhacht acu eachtraí a chur i gcrích a d'fhéadfadh a bheith ina ngéarleanúint nó ina ndíobháil thromchúiseach?

Nuair a thagann an riosca ó ghníomhaithe neamhstáit, ní mór measúnú cúramach a dhéanamh ar a gcumas gníomhú agus ar a dtionchar.

- Cad é a seasamh sóisialta?
- Cé chomh mór agus a ghlacann an tsochaí máguaird leo nó a dtacaíonn siad leo?
- Cé chomh mór agus a imríonn siad tionchar ar an stát agus cá mhéad atá an baol ann go dtarlóidh éilliú sa stát?
- An féidir leo gníomhú le saoirse ó phionós?

De ghnáth, ní bhainfear de tháil as na torthaí a bhaineann le cumas an ghníomhaí iontu féin nach bhfuil aon riosca ann nó nach bhfuil dóchúlacht réasúnta ann go mbeadh an riosca ann. Ní mór na torthaí sin a léamh in éineacht leis na tásca riosca eile. Mar sin féin, féadfaidh na torthaí cur leis an measúnú dlíthiúil (an chéad chéim eile sa phróiseas scrúdúcháin) go háirithe maidir le hinfhaighteacht na cosanta foirmiúla go ginearálta agus infhaighteacht IPA mar a shainmhínítear sa QD (athmhúnú) <sup>(146)</sup>.



#### Foilseachán gaolmhar EUAA

Le haghaidh plé mionsonraithe ar choincheap IPA agus conas é a chur i bhfeidhm, féach EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), Bealtaine 2021.

## 3.4. Teacht ar thuairim maidir leis an riosca

[\[Clár Ábhar\]](#) [\[Seicliosta\]](#)

Chun an measúnú riosca a thabhairt i gcrích, ní mór duit na torthaí uile ar tháscairí riosca gach riosca a mheas le chéile agus a mheas an bhfuil caighdeán na céime réasúnta dóchúlachta á chomhlíonadh.

<sup>(146)</sup> Airteagal 8 QD (athmhúnú).





### Na táscairí riosca uile a mheas le chéile

Cé go bhféadfadh sé, astu féin, nach mbeadh riosca ann mar thoradh ar roinnt eilimintí ar dócha go leor é, d'fhéadfadh sé go mbainfí de thátal as teaghlaim eilimintí i bhfianaise na faisnéise atá ar fáil go bhfuil dóchúlacht réasúnta ann go dtarlódh an riosca i gcás ina bhfillfidh an t-iarratasóir ar an tír thionscnaimh.

Má tá táscairí éagsúla ann, beidh ort gach ceann acu a mheá. D'fhéadfadh táscairí a bhaineann go díreach leis an méid a tharla don iarratasóir roimhe seo níos mó a mheá ná an méid a tharla do dhaoine atá gar don iarratasóir, rud a d'fhéadfadh níos mó a mheá ná an méid a tharla do dhaoine i gcásanna comhchosúla. Ní mór measúnú a dhéanamh air sin, áfach, i bhfianaise na staid nithiúla, na faisnéise atá ar fáil agus imthosca pearsanta an iarratasóra agus/nó an imeachta á gcur san áireamh, agus na himthosca ginearálta sa tír thionscnaimh nó sa tír ghnáthchónaithe.

Agus an méid sin á dhéanamh agat, beidh ort dualgas cruthúnais aistrithe a chur i bhfeidhm maidir le rioscaí a tháinig chun cinn cheana féin san am a chuaigh thart nó a bhfuil bagairtí tagtha chun cinn ina leith cheana féin san am a chuaigh thart. Má ghlactar le fíoras ábhartha a d'fhéadfadh cáiliú mar ghéarleanúint nó díobháil thromchúiseach roimhe seo (nó mar bhagairt dhíreach uirthi), glactar leis gur féidir an fíoras sin tarlú arís amach anseo <sup>(147)</sup> agus, mar thoradh air sin, go gcomhlíontar an caighdeán dóchúlachta go dtarlóidh an riosca.

Is féidir an toimhde seo a chur ar ceal má tá 'cúiseanna maithe' agat lena mheas nach ndéanfar imeachtaí den sórt sin a athdhéanamh amach anseo. Ní gá an cheist maidir le cé acu géarleanúint nó díobháil thromchúiseach atá i gceist leis na heachtraí sin a mheas agus a chinneadh ag an gcéim seo. Ag an gcéim seo, is leor go dtugtar le fios gurbh ionann na heachtraí sin a tharla roimhe seo agus géarleanúint nó díobháil thromchúiseach <sup>(148)</sup>. Má mheasann tú go bhfuil cúiseanna maithe ann lena mheas nach dtarlódh na heachtraí sin arís amach anseo faoin measúnú riosca, ní choinneofar an riosca sin don mheasúnú dlíthiúil.

Ní gá a léiriú nach ndéanfar an ghéarleanúint ná an díobháil thromchúiseach arís le cinnteacht iomlán. Ina ionad sin, ní mór duit bunús a thabhairt go bhfuil cúiseanna maithe ann, i.e. imthosca oibiachtúla, chun a chreidiúint nach dtarlóidh na heachtraí sin arís.

Mar shampla, ní bheidh dul in éag réasúnta fada idir an eachtra dheireanach nó an bhagairt dheireanach leordhóthanach ann féin mar chúis mhaith lena chreidiúint nach dtarlóidh an eachtra arís. Beidh ort na cúiseanna a d'fhéadfadh a bheith agat leis an tréimhse fhada seo a fhiosrú, ó thaobh an iarratasóra de agus ó thaobh ghníomhaí na géarleanúna nó na díobhála

<sup>(147)</sup> Airteagal 4(4) QD (athmhúnlú).

*I gcás ina ndéanadh géarleanúint nó díobháil thromchúiseach cheana féin ar iarratasóir, nó ina ndéanadh bagairtí díreacha ar an ngéarleanúint nó ar an díobháil sin, is léiriú tromchúiseach é sin ar an eagla, a bhfuil bunús maith léi, atá ar an iarratasóir roimh ghéarleanúint nó ar an bhfíorbhaol díobháil thromchúiseach a fhulaingt, ach amháin má tá cúiseanna maithe ann lena mheas nach ndéanfar an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach sin arís.*

<sup>(148)</sup> Is léiriú tromchúiseach é teagmhas a tharla san am a chuaigh thart go bhfuil baol ann go dtarlóidh sé arís, ach amháin má tá cúiseanna maithe ann lena mheas nach ndéanfar gníomhartha nó teagmhas den sórt sin a athrá, tá feidhm aige maidir le haon ghníomh nó teagmhas, is cuma cé acu géarleanúint nó díobháil thromchúiseach a d'fhéadfadh a bheith i gceist nó nach bhféadfadh.



tromchúisí araon. Ach amháin nuair a fuair tú amach nach bhfuil aon mhíniú eile ann maidir le heaspa eachtraí nó bagairtí, seachas gur chuir gníomhaí géarleanúna nó díobhála tromchúisí stop le géarleanúint a dhéanamh ar an iarratasóir nó iarracht a dhéanamh díobháil a dhéanamh dó, agus i gcás nach bhfuil aon chomharthaí eile ann ar shlí eile go dtógfaidh siad a n-iompar arís amach anseo, is féidir leat a chinneadh go bhféadfadh an t-am a bheith ina chuid de na cúiseanna maithe lena chreidiúint nach ndéanfar an ghéarleanúint nó an díobháil thromchúiseach arís.

### Anailís dhlíthiúil

Tar éis duit an measúnú riosca a dhéanamh, ní choinneoidh tú ach na rioscaí a bhfuil dóchúlacht réasúnta ann ina leith go bhféadfaidís tarlú don iarratasóir nuair a fhilleann sé ar an tír thionscnaimh. I gcás gach ceann de na rioscaí, beidh cur síos déanta agat ar an méid a nglactar leis maidir leis an eagla atá ar an iarratasóir, cé a dhéanann é agus cén fáth nó cad iad na himthosca. Bunaithe ar na rioscaí sin, is féidir leat dul ar aghaidh chuig céim na hanailíse dlíthiúla, agus lena linn sin déanfaidh tú a mheas an gcomhlíontar na coinníollacha substainteacha a leagtar síos sa QD (athmhúnlú) maidir le cosaint idirnáisiúnta a dheonú, i gcás stádas dídeanaí ar dtús agus, más gá, i dtaobh stádas cosanta coimhdí.

Déanfaidh tú measúnú arbh ionann na heachtraí a d'fhéadfadh tarlú don iarratasóir nuair a fhilleann siad le leibhéal réasúnta dóchúlachta (mar a shainítear sa mheasúnú riosca) agus géarleanúint nó díobháil thromchúiseach. Más ionann, i do thuairim, déanfaidh tú measúnú ar infhaighteacht na cosanta náisiúnta, ar infheidhmeacht IPA féideartha agus ar an scrúdú dlíthiúil ar na forais eisiaimh a sainaithníodh.



### Foilseachán gaolmhar EUAA

Chun tuilleadh anailíse a fháil, féach EASO, [Practical Guide on Qualification for international protection](#), Aibreán 2018.

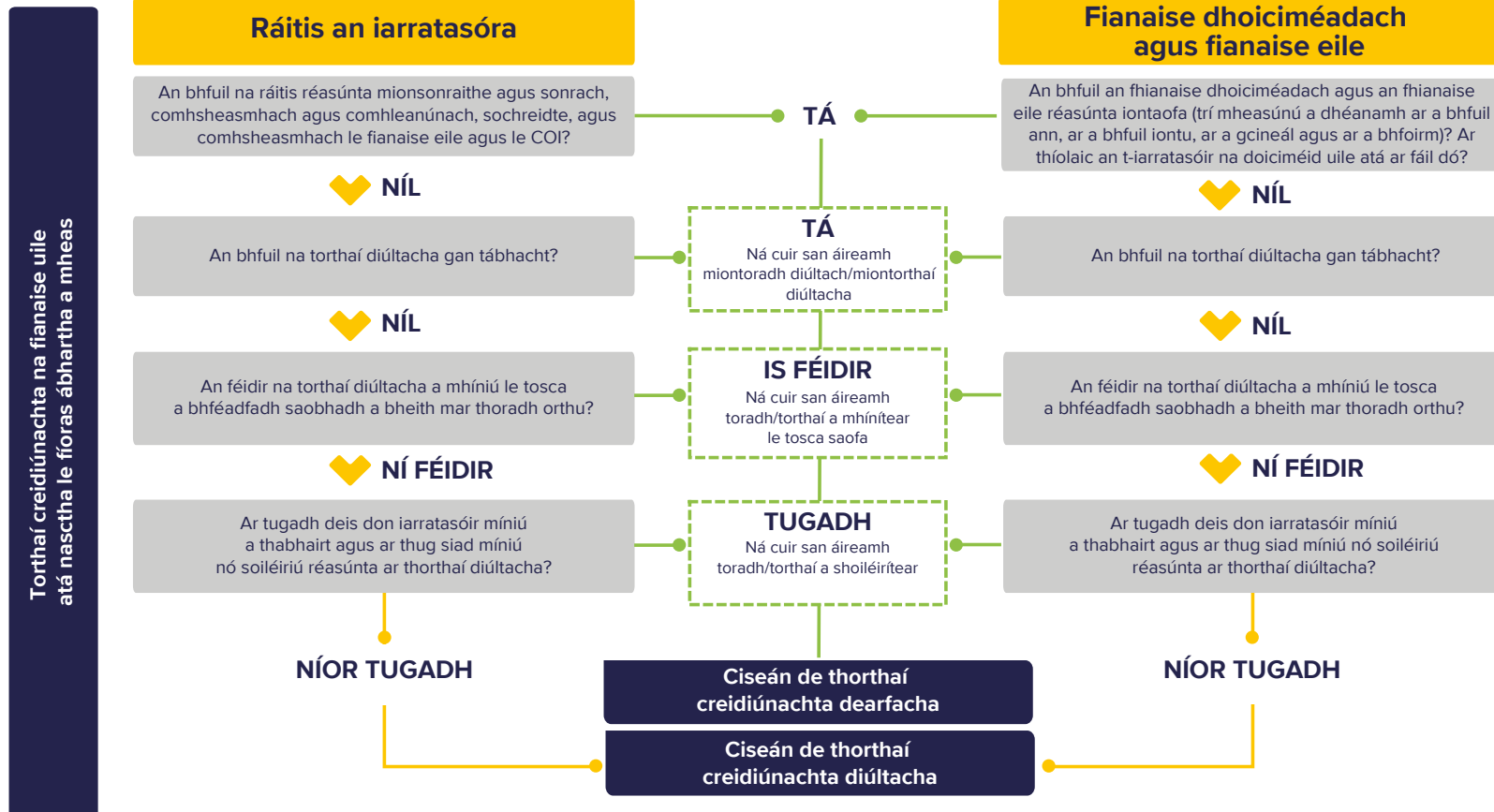




## Iarscríbhinn 1. Sreabhchart mheasúnaithe creidiúnachta

### MEASÚNÚ CREIDIÚNACHTA

Is féidir torthaí dearfacha agus diúltacha creidiúnachta a bheith mar thoradh ar gach ceist.  
*Mar shampla, is féidir na ráitis a bheith mionsonraithe agus sonracha (toradh dearfach) agus níl comhsheasmhacht ná comhleánúnachas iontu (toradh diúltach)*





Breithniú a dhéanamh ar na torthaí dearfacha agus diúltacha creidiúnachta uile a bhaineann leis na ráitis agus leis an bhfianaise dhoiciméadach agus eile, agus an tábhacht a thugtar do gach ceann de na torthaí sin (agus an fhianaise aonair agus imthoisceach á cur san áireamh), chun measúnú a dhéanamh ar an treo ina gcomhtháthaítear nó ina gcothaítear na torthaí creidiúnachta agus chun a chinneadh an féidir glacadh leis an bhfóras ábhartha.

### Féach ar an bhfianaise ina hiomláine agus glacadh leis an bhfóras nó diúltú dó

Mura gceadaíonn an t-ualú duit a thabhairt chun críche tar éis duit do dhualgas a chomhlíonadh chun imscrúdú a dhéanamh, cuimhnigh nár cheart duit an fóras ábhartha a dhiúltú i gcás ina gcomhlíontar na coinníollacha carnacha seo a leanas:

- Go bhfuil fóirarracht déanta ag an iarratasóir bunús a thabhairt lena iarratas;
- Gur cuireadh isteach an fhianaise ábhartha uile atá ar fáil don iarratasóir;
- Go bhfaightear amach go bhfuil ráitis an iarratasóra comhleanúnach agus inchreidte agus nach dtagann siad salach ar fhaisnéis shonrach agus ghinearálta atá ar fáil agus atá ábhartha dá n-iarratas;
- Go bhfuil iarratas ar chosaint idirnáisiúnta déanta ag an iarratasóir a luaithes is féidir ach amháin más féidir leo cúis mhaith a léiriú maidir le gan déanamh amhlaidh; agus
- Go bhfuil creidiúnacht ghinearálta an iarratasóra suite.





## Iarscríbhinn 2 Sampla praiticiúil de tháscairí creidiúnachta a mheas

[Clár Ábhar] [Seicliosta]

Is é is aidhm don iarscríbhinn seo sampla praiticiúil a thabhairt don léitheoir bunaithe ar [chás de ghníomhaí as tír B](#), chun a léiriú conas a rinneadh na táscairí creidiúnachta agus an measúnú creidiúnachta ar fhóras ábhartha amháin den chás sin a mheas.

Is chun críocha oideachais amháin a chuirtear an sampla seo i láthair.

Tar éis achoimre insinte ar an measúnú a rinneadh ar gach critéar creidiúnachta i ndáil le ráitis an iarratasóra agus leis an bhfianaise a cuireadh ar fáil, cuirtear i láthair próiseas meáite na dtorthaí creidiúnachta diúltacha agus dearfacha.

Ag an deireadh tá graf léarscáil aigne, atá ina léiriú féideartha amháin ar an réasúnaíocht a forbraíodh san insint.

**An fóras ábhartha a ndearnadh measúnú air.** Is **ceannaire sóisialta** í an t-iarratasóir laistigh d'eagraíocht neamhrialtasach (ENR) é ar a dtugtar Y a mholann cearta an duine, agus a dhéanann sáruithe ar chumhacht agus ar chearta an duine a imscrúdú agus a cháineadh.

## Ráitis

### Creidiúnacht inmheánach

Sa sampla sin, d'fhéadfadh an t-iarratasóir faisnéis mhionsonraithe a sholáthar maidir le struchtúr, gníomhaíochtaí agus cuspóirí na heagraíochta neamhrialtasaí, Y. Nuair a fiafraíodh di, áfach, faoina rannpháirtíocht phearsanta i ngníomhaíochtaí sonracha a mhaíonn sí a bheith déanta aici laistigh den eagraíocht, amhail an doiciméadacht agus an obair imscrúdaitheach, nó an bealach, go nithiúil, inar cháin sí mí-úsáid cumhachta agus sáruithe ar chearta an duine, d'fhan a ráitis an-ghinearálta, in ainneoin na treorach ábhartha a cuireadh ar fáil arís agus arís eile maidir leis an leibhéal mionsonraí agus sainiúlachta a rabhthas ag súil leis. Ní raibh sí in ann míniú a thabhairt nuair a thug tú deis di ceann a chur ar fáil. Ní raibh aon teagmháil ag an iarratasóir le ENR, Y, tar éis di tír B a fhágáil, agus luaigh sí gur stop sí aon ghníomhaíochtaí, i do thír féin freisin, áit a bhfuil brainse ag an eagraíocht.

Níl **mionsonraí ná sainiúlacht** sna ráitis maidir leis an bpróifíl abhcóideachta agus an phróifíl ceannaire sóisialta a mhaíonn sí a bheith aici. Is amhlaidh atá freisin ós rud é go nglactar leis gur dlíodóir agus comhalta den eagraíocht neamhrialtasach, Y í, agus go mbeadh sí ag súil go mbeadh sí in ann labhairt faoi chomhaid a raibh sí ag obair orthu le déanaí. Is é an toradh a bhíonn air sin ná toradh diúltach creidiúnachta i ndáil leis sin.





Tá **gach toradh creidiúnachta eile** dearfach, toisc gur measadh go raibh a ráitis comhleanúnach agus comhsheasmhach go himheánach agus go bhfuil siad comhsheasmhach leis an gcárta ballraíochta. Níl aon chosúlacht ann go bhfuil easpa comhsheasmhachta ann le COI agus níl aon fhadhb shochreidteachta tagtha chun cinn.

Sa chás áirithe sin, baineann an fíoras ábhartha sin lena rannpháirtíocht féin i ngníomhaíochtaí a mhaíonn sí a bheith déanta aici arís agus arís eile, toilteanach agus ar feadh tréimhse fhada ama. Bunaithe ar a leibhéal oideachais agus ar a cúlra gairmiúil, agus in éagmais aon imthosca pearsanta aitheanta a mhíneodh na heasnamh, nó a mbeadh tionchar acu ar mheasúnú a ráitis, tá tábhacht dhiúltach ag baint leis an easpa mionsonraí agus sainiúlachta anseo.

## Cárta ballraíochta ón eagraíocht neamhrialtasach

- Ábharthacht

Tá ábharthacht theoranta ag an gcárta leis an bhfíoras ábhartha, ós rud é nach é cuspóir an chárta bunús a thabhairt leis na gníomhaíochtaí a rinne an t-iarratasóir san eagraíocht neamhrialtasach, Y, toisc nach bhfuil aon fhaisnéis ann faoina feidhmeanna san eagraíocht. Tá an cárta níos ábhartha maidir lena ballraíocht san eagraíocht neamhrialtasach, Y. Mar sin féin, ní hé sin an fíoras ábhartha atá á bhreithniú. Anseo, is é an fíoras ábhartha ná a ról san eagraíocht, agus níos ginearálta, mar cheannaire sóisialta.

- Tagann torthaí dearfacha creidiúnachta as na critéir a bhaineann le hiontaofacht an chárta ballraíochta. Tá an cárta iontaofa.

Ós rud é nach gcomhlíontar na torthaí maidir le hábharthacht, tá luach íseal cruthúnais ag an doiciméad seo den fhíoras ábhartha atá á bhreithniú, rud a bhfuil meáchan diúltach tábhachtach aige.

## I gcás an fhíorais ábhartha seo, cad iad na torthaí creidiúnachta dearfacha?

**Para este hecho material , ¿cuáles son las conclusiones positivas con respecto a su credibilidad?**

- Comhlíontar na táscairí creidiúnachta i ndáil leis na ráitis, ach amháin i gcás easpa mionsonraí agus sainiúlachta.
- Comhlíontar na táscairí iontaofachta go léir i ndáil leis an gcárta ballraíochta





## I gcás an fhórais ábhartha seo, cad iad na torthaí creidiúnachta dearfacha?

- Easpa shuntasach mionsonraí agus sainiúlachta i ndáil lena ráitis.
- Níl cárta ballraíochta Y ábhartha go leordhóthanach chun tacú lena próifíl agus leis na gníomhaíochtaí ar ghlac sí páirt iontu agus í ina ball den ENR.

## An bhféadfadh meáchan na dtorthaí creidiúnachta dearfacha ualú na dtorthaí creidiúnachta diúltacha a chúiteamh?

D'fhéadfadh sé nach gcúiteodh na torthaí dearfacha creidiúnachta as easpa ábharthachta an doiciméid agus as easpa sonraí agus sainiúlacht na ráiteas sa chás seo. Is iad na torthaí diúltacha creidiúnachta na torthaí sin a bhaineann le príomhghnéithe de chreidiúnacht an fhórais ábhartha agus, dá bhrí sin, is mó tábhacht a bhaineann leo ná na torthaí dearfacha creidiúnachta.

### An mbeifeá ag súil leis go gcuirfí fianaise bhreise isteach chun tacú le creidiúnacht an fhórais ábhartha?

**Cás 1.** Ag glacadh leis, bunaithe ar COI ábhartha agus cothrom le dáta, go n-eisíonn an ENR, Y, deimhnithe go minic i ndáil leis na gníomhaíochtaí ina nglacann a gcomhaltaí páirt. Bíonn na deimhnithe sin iontaofa go ginearálta agus d'fhéadfaí iad a iarraidh tríd an mbrainse den eagraíocht atá lonnaithe i do thír féin. Níor chuir an t-iarratasóir doiciméad den sórt sin isteach, áfach. Chomh maith leis sin, níor thug sí míniú sásúil ar an bhfáth nach bhfuil céimeanna breise glactha aici chun bunús a thabhairt lena héileamh ina leith sin. Is rud é seo a d'fhéadfaí a bheith ag súil leis, ag smaoineamh ar a himthosca pearsanta agus comhthéacsúla, agus ar an bhfóras gur tugadh am breise di chun na céimeanna sin a ghlacadh.

Sa sampla seo, mar thoradh ar an measúnú foriomlán ar an bhfianaise uile atá ar fáil, agus ar an bhfianaise a d'fhéadfadh a bheith in easnamh, agus imthosca aonair agus comhthéacsúla an iarratasóra á gcur san áireamh, thiofá ar chonclúid maidir le diúltú an fhórais ábhartha.

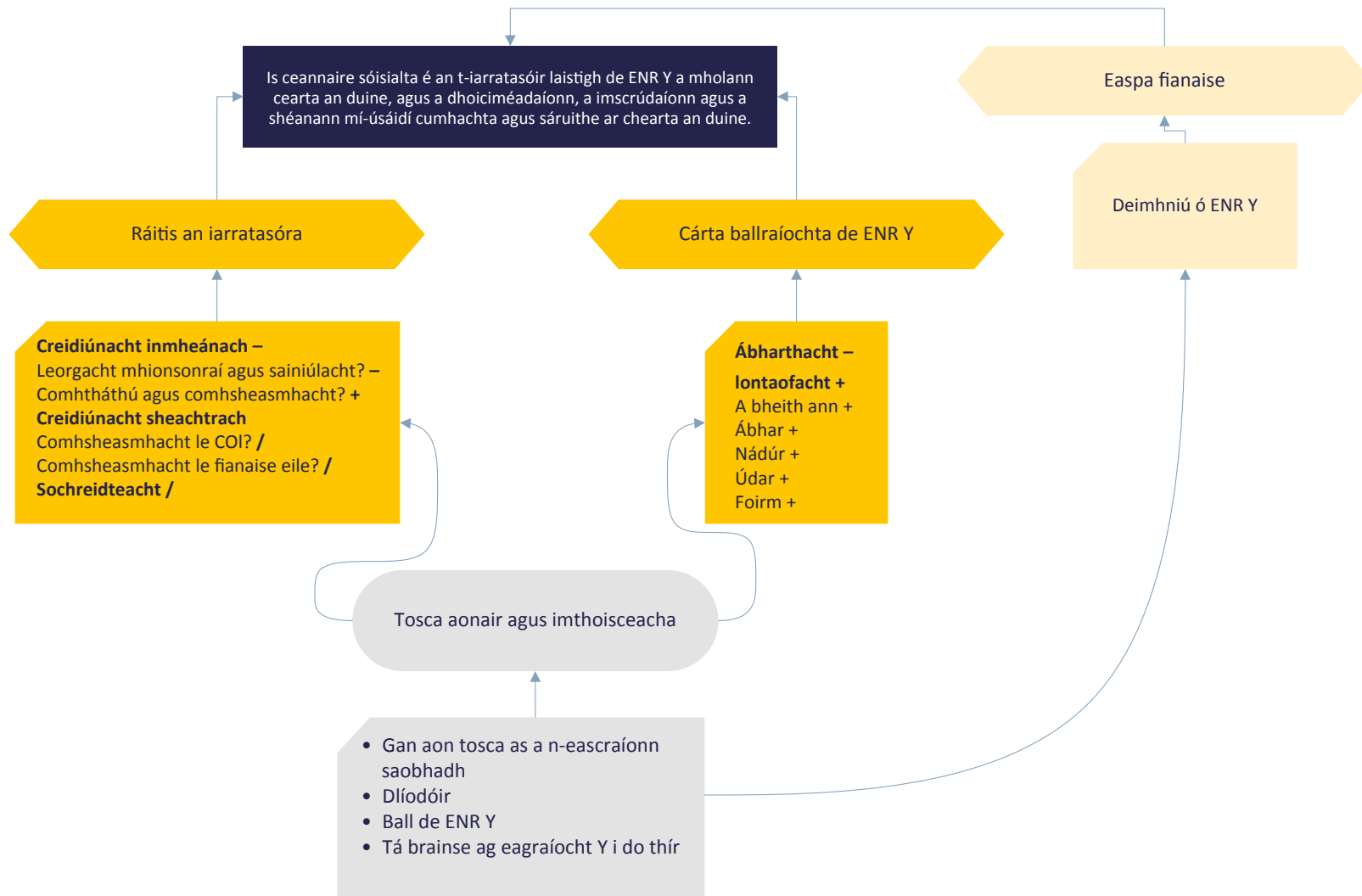
**Cás 2.** Glac leis gur chuir an t-iarratasóir deimhniú isteach a d'eisigh an eagraíocht neamhrialtasach, Y. Beidh ort na critéir go léir a sheiceáil arís chun a luach cruthúnais a mheas. Comhalta ardleibhéil d'eagraíochtaí neamhrialtasacha, Y, a dhréachtaigh an teastas, a thugann cuntas mionsonraithe ar na gníomhaíochtaí a rinne an t-iarratasóir, atá comhsheasmhach lena ráitis agus a cuireadh isteach ina fhoirm bhunaidh. Taispeánann an COI atá ar fáil duit nach síníonn an duine seo deimhnithe den sórt sin ach amháin tar éis fíorú cuí a dhéanamh, agus go gcomhlíonann gnéithe foirmiúla an deimhnithe seo gnéithe an tsampla atá ar fáil. Dá bhrí sin, tá luach deimhneach intreach ard ag an deimhniú seo, mar gheall ar a ábharthacht agus a iontaofacht. Dá bhrí sin, i do phróiseas measúnaithe, thiofadh na torthaí dearfacha creidiúnachta a bhaineann leis an doiciméad in ionad na dtorthaí diúltacha creidiúnachta a bhaineann le ráitis an iarratasóra. Ghlacfaí leis an bhfóras ábhartha.

Is féidir achoimre a dhéanamh ar réasúnaíocht iomlán chás 1 i meabhairmhapa, mar shampla sa sampla thíos.





# Sampla de mheabhairmhapa bunaithe ar chás 1





# Seicliosta

[Clár Ábhar]



## Seicliosta. Dualgais ghinearálta an chásoifigigh agus an iarratasóra

### **An dualgas chun comhoibriú a chur i bhfeidhm (dualgas cruthúnais) i rith an mheasúnaithe fianaise**

- ☐ [Seiceáil an gcomhlíonann an t-iarratasóir an dualgas atá orthu bunús a thabhairt leis an iarratas](#)
  - ☐ Measúnú a dhéanamh [ar cé acu an ndearna nó nach ndearna an t-iarratasóir fóirarracht ráitis agus doiciméid atá ar fáil dóibh a sholáthar](#)
  - ☐ Measúnú a dhéanamh [ar cé acu ar cuireadh an fhianaise go léir ar fáil a luaithe is féidir](#)
  - ☐ Seiceáil [ar thug an t-iarratasóir míniú sásúil ar an easpa fianaise tacaíochta](#)
- ☐ [Do dhualgas a chomhlíonadh maidir le himscrúdú a dhéanamh](#)
  - ☐ Daoine a bhfuil [riachtanais speisialta nós imeachta acu](#) a shainaitheint agus tacú leo go leordhóthanach
  - ☐ [An t-iarratasóir a chur ar an eolas faoina gcuid dualgas](#)
  - ☐ [Cead a thabhairt don iarratasóir na fórais agus an fhianaise ábhartha uile a chur i láthair trí agallamh pearsanta](#)
  - ☐ [Iarraidh ar an iarratasóir an méid atá doiléir a shoiléiriú](#)
  - ☐ [Aghaidh a thabhairt ar neamhréireachtaí dealraitheacha, easpa faisnéise leordhóthanaí, saincheisteanna sochreidteachta](#)
  - ☐ [Faisnéis ábhartha faoin tír thionscnaimh agus fianaise eile a fháil](#)
- ☐ [Breithniú a dhéanamh ar na rialacha sonracha maidir le bunús más infheidhme](#) i gcás go mbeadh
  - ☐ [cosaint](#) ar fáil sa tír thionscnaimh
  - ☐ [rogha mhalartach na cosanta inmheánaí](#) infheidhme
  - ☐ [eisiaimh](#) ó chosaint idirnáisiúnta infheidhme
  - ☐ Tá gearleanúint nó díobháil thromchúiseach déanta cheana féin ar an iarratasóir ([bagairtí díreacha](#))
  - ☐ Is as [tír thionscnaimh shábháilte](#) é/í an t-iarratasóir





## Seicliosta. Céim 1 – Faisnéis a bhailiú

- ☐ **Píosaí fianaise a bhaineann leis an iarratas a bhailiú**
  - ☐ [Ráitis ó bhéal](#) an iarratasóra agus/nó [a ráitis i scríbhinn](#) a bhailiú
  - ☐ Na doiciméid aitheantais go léir atá ar fáil [agus fianaise dhoiciméadach eile](#) a bhailiú
  - ☐ [Faisnéis faoin tír thionscnaimh](#) a bhailiú
  - ☐ Aon fhianaise eile a bhailiú, más ábhartha agus ar fáil í (amhail [tuairiscí leighis](#), [síciatracha agus síceolaíochta](#); [comhaid tearmainn na mball teaghlaigh](#); [faisnéis atá ar fáil i bhfoinsí meán sóisialta](#), etc.)
  - ☐ Gan [fianaise a sháraíonn cearta bunúsacha an iarratasóra](#) a bhailiú (amhail fianaise ar ghníomhaíochtaí gnéasacha an iarratasóra)
- ☐ **Fíorais ábhartha a shainaithint bunaithe ar na critéir incháilitheachta**
  - ☐ Na fíorais a bhaineann leis an méid seo a leanas a shainaithint:
    - ☐ [náisiúntacht/náisiúntachtaí an iarratasóra nó easpa náisiúntachta/náisiúntachtaí an iarratasóra](#);
    - ☐ an [eagla nó rioscaí amach anseo ar fhilleadh dóibh](#);
    - ☐ na [cúiseanna atá leis an eagla nó leis na rioscaí a sainaithníodh](#);
    - ☐ an [infhaighteacht de chosaint i gcoinne na nithe a bhfuil eagla nó baol ann ina leith nó an easpa de](#);
    - ☐ [fíorais a bhaineann le heisiamh a d'fhéadfadh a bheith ann](#), más ábhartha
  - ☐ [Imthosca pearsanta an iarratasóra a mheas maidir leis na fíorais ábhartha](#)
  - ☐ [Fíorais nach bhfuil ábhartha a eisiamh](#)
- ☐ **Fíorais shoiléire, chuimsitheacha, fhíorasacha ábhartha a fhoirmliú**
  - ☐ [Ná gabh ach an t-am atá thart agus an t-am i láthair](#)
  - ☐ [Cloí le ráitis an iarratasóra](#)
  - ☐ [Cuir na sonraí ábhartha go léir san áireamh](#)
  - ☐ [Léirmhínithe nó conclúidí pearsanta a sheachaint](#)
  - ☐ [Ceistanna dlí a sheachaint](#)
  - ☐ [Gach fíoras ábhartha a fhoirmliú maidir le fíorais, eachtraí nó cásanna dea-shainithe](#)
- ☐ **An fhianaise ábhartha a nascadh le fíoras/fíorais ábhartha**



## Seicliosta. Céim 2 – Measúnú creidiúnachta

- ☐ **Measúnú a dhéanamh ar fhianaise dhoiciméadach agus ar fhianaise eile trí na critéir mheasúnaithe**
  - ☐ [Ábharthacht](#)
  - ☐ [Iontaofacht: a bheith ann/tarlú, ábhar, cineál, údar, foirm](#)
- ☐ **'An-tábhacht' ag dul leis na torthaí creidiúnachta a bhaineann leis an bpíosa fianaise**
- ☐ **Measúnú a dhéanamh ar ráitis an iarratasóra i gcoinne táscairí creidiúnachta**
  - ☐ [Táscairí maidir le creidiúnacht inmheánach a chur i bhfeidhm](#)
  - ☐ [Leordhóthanacht mionsonraí agus sainiúlacht](#)
  - ☐ [Comhleanúnachas agus comhsheasmhacht](#)
  - ☐ [Táscairí creidiúnachta seachtracha a chur i bhfeidhm](#)
  - ☐ [Comhsheasmhacht le COI](#)
  - ☐ [Comhsheasmhacht le fianaise dhoiciméadach agus le fianaise eile](#)
  - ☐ [An táscaire sochreidteachta a chur i bhfeidhm](#)
- ☐ **Ar mheas tú tosca aonair agus imthoisceacha a bhféadfadh saobhadh a bheith mar thoradh orthu?**
  - ☐ Ar mheas tú [tosca a bhaineann leis an iarratasóir?](#)
    - ☐ [Feidhmiú na cuimhne](#)
    - ☐ [Tráma](#)
    - ☐ [Fadhbanna síceolaíocha agus sláinte eile](#)
    - ☐ [Aois](#)
    - ☐ [Oideachas](#)
    - ☐ [Cultúr, reiligiún agus creidimh](#)
    - ☐ [Eagla agus easpa muiníne](#)
    - ☐ [Stiogma agus náire](#)
    - ☐ [Róil inscne](#)
  - ☐ Ar mheas tú [tosca a bhaineann leatsa mar chásoifigeach?](#)
    - ☐ Comharthaí [tuirse creidiúnachta](#) (strus, traochadh, nochtadh fadtéarmach do chuntais eachtraí diúltacha an tsaoil, mímhúinín, féinmhúinín iomarcach, etc.)
    - ☐ [Cúlra cultúrtha](#)





- ☐ Ar mheas tú [tosca a bhaineann le staid an agallaimh](#)?
  - ☐ [Cumarsáid ilteangach trí ateangaire](#)
  - ☐ [Suíomh an agallaimh](#)
- ☐ **A chinneadh maidir le gach fíoras ar glacadh leis nó ar diúltaíodh dó**
  - ☐ [Torthaí creidiúnachta na fianaise uile atá nasctha le fíoras ábhartha a mheas](#)
  - ☐ [Teacht ar thuairim maidir le fíorais ábhartha ar glacadh leo agus ar diúltaíodh dóibh](#)





### Seicliosta. Céim 3 – Measúnú riosca

- ☐ **An riosca/na rioscaí a shainiú bunaithe ar na fíorais ábhartha ar glacadh leo**
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar na rioscaí a chuireann an t-iarratasóir in iúl
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar na rioscaí a d'aithin tú, bunaithe ar an bhfaisnéis atá ar fáil faoi láthair
  - ☐ Maidir le gach riosca, déan cur síos ar an méid seo a leanas:
    - ☐ Eachtra/eachtraí a d'fhéadfadh a bheith roimh an iarratasóir amach anseo
    - ☐ Gníomhaí/gníomhaithe
    - ☐ An chúis/na cúiseanna leo
    - ☐ Na himthosca faoina bhféadfaidís tarlú
    - ☐ An fhéidearthacht cosaint a thabhairt ina gcoinne
- ☐ **Breithniú a dhéanamh ar na [táscairí riosca](#) go léir a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do dhóchúlacht an riosca**
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar [na heachtraí a bhí ag an iarratasóir san am a chuaigh thart](#)
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar [dhaoine atá gar don iarratasóir nó atá i gcás cosúil le cás an iarratasóra](#)
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar [imthosca pearsanta an iarratasóra a mhéadaíonn nó a laghdaíonn an riosca](#)
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar [na bunchúiseanna nó ar na cúiseanna atá leis na heachtraí a bhfuil eagla rompu](#)
  - ☐ Breithniú a dhéanamh ar [chumas na ngníomhaithe géarleanúna nó díobhála tromchúisí bagairt a dhéanamh nó na bagairtí a chur i gcrích i gcás fillte](#)
- ☐ **Teacht ar thuairim maidir leis an riosca**
  - ☐ [Na táscairí riosca uile a mheas le chéile](#)
  - ☐ Measúnú a dhéanamh chun féachaint [an bhfuil caighdeán na céime réasúnta dóchúlachta](#) á chomhlíonadh







Oifig Foilseachán  
an Aontais Eorpaigh

